

RJGE

ISSN : 2730-4132(Online)

วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

MBU Roi Et Journal of Global Education Review

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2567)

Vol.4 No.2 (May - August 2024)

MBU 101

มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

MBU REC

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
MBU Roi Et Journal of Global Education Review

ISSN : 2730-4132 (Online)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

Vol. 4 No. 2 (May – August 2024)

เจ้าของวารสาร

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักวิชาการของสถาบันการศึกษากับนักวิชาการของสถาบันและหน่วยงานอื่นๆ ให้มีความหลากหลายของบทความ เป็นการพัฒนาคุณภาพทางความคิดสู่สากล
3. เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมและนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ที่ปรึกษา

พระพรหมวชิรโสภณ

พระราชพัชรญาณมุนี

พระเทพวชิรวิมล, ดร.

พระธรรมวชิรจินดาภรณ์, รศ.ดร.

พระเมธีวัชรภรณ์, รศ.ดร.

ปฐมาจารย์ผู้ก่อตั้ง มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ที่ปรึกษาอุปถัมภ์ มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ที่ปรึกษารองอธิการบดี มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บรรณาธิการ

พระครูชัยรัตนากร, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

กองบรรณาธิการ

พระเมธีวัชรภรณ์, รศ.ดร.

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประจิตร มหาหิง

รองศาสตราจารย์ ดร.สำเร็จ ยุธชัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลาด จันทสมบัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ฝ่ายจัดทำ

ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี
ดร.บรรจง ลาวะลี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

กำหนดเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม

สถานที่ติดต่อ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

โทร 0-4351-8364 และ 0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618

E-mail: JournalMBU101@gmail.com

<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/RJGE>

บทความทั่วไป บทความวิชาการ บทความวิจัย ที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นความรับผิดชอบของผู้เรียบเรียง กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย การนำบทความในวารสารนี้ไปเผยแพร่ สามารถดาวน์โหลดได้ที่ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/RJGE>

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารกำหนด บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567) จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัย ด้านศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักวิชาการของสถาบันการศึกษากับนักวิชาการของสถาบันและหน่วยงานอื่นๆ ให้มีความหลากหลายของบทความ เป็นการพัฒนาคุณภาพทางความคิดสู่สากล และเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมและนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป วารสารมีการควบคุมคุณภาพบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมถึงมีการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพัฒนาให้มีการส่งบทความแบบออนไลน์หรือระบบ Online journal System (OJS)

วารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย(TCI) โดยได้รับการจัดให้อยู่ในวารสารกลุ่มที่ 2 : วารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2566 ไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2567) ซึ่งท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ได้ที่ <http://202.29.86.169/index.php/RJGE>

กองบรรณาธิการวารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอขอบคุณผู้เขียนบทความ สมาชิก และผู้อ่านทุกท่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ที่มีส่วนในการควบคุมคุณภาพของวารสารให้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด กองบรรณาธิการวารสารหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน หากผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นกองบรรณาธิการวารสารขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

พระครูชัยรัตนากร, ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 (ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOL ADMINISTRATORS, SATUK 3 GROUP UNDER BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4) วรายุทธ โพธิ์ลา, สุเทพ เมย์ไธสง.....	1
ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด (BUDDHIST LEADERSHIP OF PHRA KHATTIYA WONGSA SCHOOL CONSORTIUM ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF ROI ET SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA) สุกัลยา ยกน้อย, กฤตยากร ลดาวัลย์.....	10
แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 (GUIDELINES FOR THE DEVELOPING OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN THE SCHOOL UNDER THE OFFICE OF THE PRIVATE EDUCATION COMMISSION KHON KAEN DISTRICT 3) ทิพย์ทิวา ปัญญาใส, ธนาศักดิ์ ศิริปฐมพันธ์.....	22
การบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ (INNOVATIVE ACADEMIC MANAGEMENT BY SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER NONG KUNG SI NETWORK CENTER FOR EDUCATION QUALITY DEVELOPMENT 2 IN KALASIN) สุดารัตน์ วรรณสาร, จิราภรณ์ ฝันสว่าง.....	33
สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ (STATES AND APPROACHES TO DEVELOP THE BUDGET ADMINISTRATION OF SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATIONS IN SUBYAI DISTRICT, CHAIYAPHUM) อภิรักษ์ ชาญศึก.....	46

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 (THE DEVELOPMENT OF SUPERVISION OF COACHING TEACHING FOR MATHEMATICS TEACHERS UNDER KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 3) กฤติพร นนทะมาตย์, พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ.....	56
การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 (ACADEMIC ADMINISTRATION BASED ON 3 WISDOM OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS UNDER ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) รพีพร พาตา, พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ ผศ.ดร.....	67
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 (THE CREATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER YASOTHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1) นครินทร์ ศรีเนตร, กฤตยากร ลดาวัลย์.....	81
ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 (VISIONARY LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3) นฤวรรณ มาตชัยเคน, พระครูชัยรัตน์นาร ดร.	95
การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (DEVELOPING THE ABILITY TO LEARN ANCIENT SITES BY COMUNITY-BASED LEARNING ACTIVITIES OF GRADE FIFTH STUDENTS) บลวิภา อินทรสัตย์พงษ์, พรชัย ผาดไธสง.....	108
ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร (THE STRATEGIC PROPOSALS TO ENHANCE SUPER LEADERSHIP FOR THE SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF MUKDAHAN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA) ดารารัตน์ เกื้ออนันต์, ดาวรรุวรรณ ถวิลการ.....	123

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

- การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (DEVELOPING A LEARNING MANAGEMENT MODEL BASED ON THE CONCEPT OF PROVIDING 360-DEGREE FEEDBACK, TO INCREASE WRITING SKILLS WITH A SET OF OUTLINE EXERCISES, FOR STUDENTS OF THE TEACHING PROFESSION)
นิรนาท จุลเนียม, อีรศักดิ์ อินทรมาตย์, กรุณา ลิ้มประเสริฐ..... 137
- การพัฒนาโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (THE DEVELOPMENT OF ONLINE PROFESSIONAL TEACHER TRAINING SUPERVISION MODEL TO ENHANCE THE INSTRUCTIONAL COMPETENCY FOR PRE-SERVICE TEACHER IN BUNDITPATANASILPA INSTITUTE)
ณัฐวุฒิ ภูมิพันธ์..... 151
- บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล (ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN PROMOTING STUDENTS' LITERACY UNDER SATUN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)
วัลวิภา ทรรุ่ง, สุนทรี วรรณไพเราะ..... 166
- การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (A NEEDS TO DEVELOP EARLY MATH TEACHERS' PROFESSIONAL COMPETENCY IN SCHOOL EXPANDS EDUCATIONAL OPPORTUNITIES ON THE OFFICE OF NAKHON PRATOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1)
วณิภา ไอนัน, อภิสทิธี สมศรีสุข, วันเพ็ญ นันทะศรี..... 178
- แนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 (GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE MANAGEMENT IN THE ASPECTS OF ADMINISTRATIVE AND MANAGEMENT PROCESSES UNDER KHON KAEN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3)
สุภาพร โจรนเดชากุล, ธนาศักดิ์ ศิริบุญยพันธ์, วีระพงษ์ เทียมวงษ์, สมศักดิ์ ภูมิทอง..... 188

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 (DEVELOPING A PROGRAM TO ENHANCE IN CREATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1) มงคล พรหมฐาน, ธัชชัย จิตรนนท์.....	203
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 (THE DEVELOPMENTAL GUIDELINES FOR SCHOOL ADMINISTRATORS' ACADEMIC LEADERSHIP IN EFFICIENCY PROMOTION NETWORK GROUP, SPECIAL EDUCATION CENTER NETWORK 9) วรวุฒิ ไชยวงศ์คัต, นียดา เปี่ยมพีชนะ.....	215
แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 (INTERNAL SUPERVISION PROCESSES DEVELOPMENT GUIDELINES OF SCHOOL UNDER YASOTHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1) ธีระภัทร พิณจมนตรี, ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ.....	228
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 (DEVELOPMENT GUIDELINES OF TECHNOLOGICAL LEADERSHIP FOR SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3) ลลนา ช่อมะลิ, ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ.....	242
โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 (THE DEVELOPMENT OF THE PROGRAMS TO ENHANCEMENT IN INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF TEACHERS UNDER MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1) สุพัฒน์พงศ์ สารพล, สุทธิพงศ์ ทกสุวรรณ.....	257

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

ผลการศึกษาศึกษาการเรียนเรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม (THE EFFECT OF STUDYING HEALTH EDUCATION ON ADOLESCENTS AND SEXUAL DEVELOPMENT UNIT BY USING COOPERATIVE LEARNING STAD TECHNIQUES STAD AND USING A LEARNING PACKAGE FOR GRADE 7 STUDENTS) วลีพร สามหาดไทย, ธชา รุญเจริญ.....	271
การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความ ยาว โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะ ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้ เหตุผลทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (THE ACTION RESEARCH OF MATHEMATICS LEARNING ACTIVITY ON MEASUREMENT BASED-ON BRAIN-BASED LEARNING SUPPLEMENTED WITH EXERCISE BOOK EMPHASIZING ON MATHEMATICAL REASONING FOR PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS) ณิชากร บัวระภา, พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ.....	286
การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการวิธีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 (THE GUIDELINES DEVELOPMENT OF A NEW NORMAL ACADEMIC ADMINISTRATION IN SCHOOLS UNDER ROI-ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) อาทิตยา สรรพโกชนม์, ชัยยนต์ เพาพาน.....	299
การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้สื่อ ดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMET MODEL TO ENHANCE ENGLISH READING SKILL USING DIGITAL MEDIA THROUGH PICKATALE APPLICATION FOR BASIC EDUCATION STUDENTS) สุทัศน์ สังคะพันธ์.....	314
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่ม โรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (CREATING A NETWORK OF COMMUNITY PARTNERSHIPS TO DEVELOP THE VOCATIONAL SKILLS OF STUDENTS OF HIN LEK FAI SCHOOL GROUP HUA HIN DISTRICT, PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE) ธิดา จันทร์อ่ำ, ณัฐกานต์ ภาคพรต, ไพรัช มณีโชติ.....	327

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6

(THE DEVELOPMENT OF SOCIAL AWARENESS THROUGH ROLE-PLAYING APPROACH
FOR SIXTH-GRADE STUDENTS)

พัชรพงศ์ อุดมกัน, วชิรี แสงบุญเรือง, พิจิตรา ธงพานิช..... 341

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ต่อผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน
คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

(THE RESULTS OF TGT COOPERATIVE LEARNING TECHNIQUE TO THE MATHEMATICS
ACHIEVEMENT OF GRADE 4 STUDENTS)

วันทนีย์ พรหมภักดี, ละดา ดอนหงษา..... 353

การบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด

(ACADEMIC ADMINISTRATION IN THE DIGITAL ERA OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE OFFICE OF THE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION ROI ET
PROVINCE)

นิตยา ตู่กลิ่นเทียน, พรทิพา ชนะโยธา..... 365

บทความวิชาการ

การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย

(DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP SKILLS FOR EARLY CHILDHOOD)

อารีพร ภูคงสด, พรทิพา ชนะโยธา, อภัสรา ประชาโรจน์..... 380

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน หลักเกณฑ์และรูปแบบการเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร 392

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด 399

**การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4***
**ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOL ADMINISTRATORS, SATUK 3
GROUP UNDER BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 4**

วรายุทธ โพลธา¹, สุเทพ เมย์ไธสง²
Warayut Phola¹, Suthep Maythaisong²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : Biology747@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนสตึก 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 129 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test แบบ Independent และแบบทดสอบ F-test One Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการจำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามระดับการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความเห็นมากกว่าต่อการบริหารงานวิชาการมากกว่าผู้มีระดับการศึกษาปริญญาตรี 3) ข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 สามารถรวบรวมข้อเสนอแนะได้ทั้งหมด 17 ข้อ แต่ละด้าน ดังนี้ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร จำนวน 4 ข้อ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา จำนวน 2 ข้อ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ ด้านสื่อการเรียนการสอน จำนวน 3 ข้อ ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 2 ข้อ ด้านการวัดผล ประเมินผล การศึกษา จำนวน 3 ข้อ

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; ผู้บริหารสถานศึกษา; กลุ่มโรงเรียน สตึก 3

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study the state of academic administration of school administrators, Satuk 3 Group under Buriram Primary Educational Service Area 4 2) to compare the academic administration of the school administrators in Satuk 3 Group under Buriram Primary Educational Service Area 4, classified by position, educational level, and work experience 3) to study recommendations for academic administration of school administrators, Satuk 3 Group under the Buriram Primary Educational Service Area 4. The sample group consisted of 129 school administrators and teachers. The research tool was a 5-point scale questionnaire with an IOC between 0.67 – 1.00 and a confidence interval of 0.96. the statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, independent t-test, and the F-test (One-way ANOVA).

The results showed that; 1. Academic administration of school administrators, Satuk 3 Group under Buriram Primary Educational Service Area 4, overall, practice was at a high level. 2. The results of comparing opinions on academic administration of school administrators, Satuk 3 Group under the Buriram Primary Educational Service Area 4, classified by position and work experience were no difference. Classified by education level, the difference was statistically significant at the 0.05 level, with a higher education level than a bachelor's degree having a higher opinion of academic management than those with a bachelor's degree had more opinions towards academic management than those with bachelor's degrees. 3. Recommendations for academic administration of school administrators in Satuk 3 Group under the Buriram Primary Educational Service Area Office 4 which a total of 17 recommendations could be collected in each aspect as follows: 4 items of curriculum and course administration, 2 items of teaching and learning management in educational institutions, 3 items of Learning process development, 3 items of teaching media, 2 items of educational supervision, and 3 items of measurement and evaluation of education.

Keywords : Academic administration; School administrators; Satuk 3 Group

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของสังคมสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมจัดการศึกษาให้เท่าเทียมกันและมีคุณภาพ การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความ

เจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจการเมืองและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสร้างกำลังคนในประเทศให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามความมุ่งหวัง เพราะฉะนั้นกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นสำคัญ (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546)

การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษา มีภารกิจหลักที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งหมายถึงคุณสมบัติอันพึงประสงค์ที่จะให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ทักษะ ความสามารถ สุขภาพกายและจิต และคุณลักษณะในด้านบุคลิกภาพ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวัง ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแนวความคิดในการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาต้องนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกับสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นที่สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดขึ้นงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงความคิดที่ให้นั้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการปฏิบัติจริง งานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ไม่เน้นการใช้ข้อทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว ภารกิจในการบริหารงานวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งที่จัดว่าเป็นภารกิจที่จะสนับสนุนงานหลัก ได้แก่ การบริหารข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ การบริหารงานวิจัยและพัฒนา และการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษาภารกิจเหล่านี้มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของสถานศึกษาต่อการรายงานผลของสถานศึกษาและการพัฒนาของสถานศึกษาอย่างมาก (กมล ภูประเสริฐ, 2546)

จากการติดตามตรวจสอบประเมินผลและนิเทศการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนสตึก 3 โดยคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิเทศการศึกษา 2563 ทั้งคะแนนโอเน็ต และคะแนนเอ็นที อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ โดยมีค่าคะแนนเอ็นทีของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในรายวิชาภาษาไทยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 43.01 และรายวิชาคณิตศาสตร์มีค่าคะแนนเฉลี่ย 40.20 ค่าคะแนนโอเน็ตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาภาษาไทยค่าคะแนนเฉลี่ย 55.20 รายวิชาภาษาอังกฤษค่าคะแนนเฉลี่ย 42.55 รายวิชาคณิตศาสตร์ค่าคะแนนเฉลี่ย 28.99 และรายวิชาวิทยาศาสตร์ค่าคะแนนเฉลี่ย 38.78 ค่าคะแนนโอเน็ตระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรายวิชาภาษาไทยค่าคะแนนเฉลี่ย 50.04 รายวิชาภาษาอังกฤษค่าคะแนนเฉลี่ย 28.67 รายวิชาคณิตศาสตร์ค่าคะแนนเฉลี่ย 21.13 และรายวิชาวิทยาศาสตร์ค่าคะแนนเฉลี่ย 27.45 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4, 2565)

ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความต้องการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสตึก 3 อำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาสะท้อนภาพความเป็นจริง ของการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ และเพื่อวางทิศทางในการช่วยเหลือ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาและการวางแผนในบริหาร การศึกษา นำ

ผลของการวิจัยที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขปัญหา และอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สำหรับผู้ที่สนใจเพื่อให้โรงเรียนเกิดประโยชน์อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเป็นไปตามหลักการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สูงขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 บุคลากรที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ผู้บริหารบริหารสถานศึกษาและครูได้ทราบระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 และนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเป็นการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 11 คน ครูผู้สอนจำนวน 118 คน รวมทั้งสิ้น 129 คน ได้มาโดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 5 ด้าน 1) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน 5) ด้านการนิเทศการศึกษา และ 6) ด้านการวัดผล ประเมินผลการศึกษา ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ

บริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (open-ended) หาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่น ๆ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 -1.00 และสถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่า t (t-test) สถิติทดสอบค่า f (f-test)

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาศึกษากลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาศึกษากลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ระดับปฏิบัติ			
	μ	σ	ระดับ	อันดับ
1. ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร	3.67	0.28	มาก	6
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.43	0.25	มาก	1
3. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.36	0.29	มาก	3
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.42	0.31	มาก	2
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.84	0.17	มาก	5
6. ด้านการวัดผล ประเมินผลการศึกษา	3.91	0.18	มาก	4
โดยรวม	4.11	0.25	มาก	-

พบว่า การบริหารงานวิชาการโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.11$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.25$) รองลงมาคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.31$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ($\mu = 3.67$, $\sigma = 0.28$)

6.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาศึกษากลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนวุฒิการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3 สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 พบว่า จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอประกอบนโยบายให้ครูผู้สอนได้มีการจัดทำ

สื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้มีแหล่งข้อมูล ระบบสืบค้นข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยเพียงพอ และซ่อมแซมอยู่เสมอ สถานศึกษาควรจัดแหล่งเรียนรู้ในหลักสูตรให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

7.1 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานวิชาการเป็นการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นวัตถุประสงค์สูงสุดในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และการบริหารงานด้านกิจกรรมวิชาการในโรงเรียนที่ดำเนินการเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและการจัดการศึกษาของชาติ โดยการบริหารงานวิชาการจะสะท้อนผลถึงคุณภาพของโรงเรียน และความรู้ความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นตัวผู้บริหารเองจึงควรที่จะตระหนักและให้ความสำคัญกับงานการบริหารวิชาการเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาซึ่งสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550) ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการว่าเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน มีขอบข่ายกว้างขวาง ผู้บริหารโรงเรียนต้องกระจายอำนาจในการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถปฏิบัติงานปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรมมีความขยันหมั่นเพียร มีความรู้และทักษะตามศักยภาพ และมีความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย และสันติ บุญภิรมย์ (2552) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร ผลงานวิจัยของ วราพร สินศิริ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

7.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จากผลการวิจัย พบว่า

7.2.1 มีระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกันที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ตำแหน่งไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพราะในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนทุกคนได้รับการพัฒนาก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง รวมถึงได้รับการอบรมให้ความรู้ในขณะที่ดำรงตำแหน่งอย่างต่อเนื่องทำให้ทุกตำแหน่งที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของตนเองและตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญของตน รวมถึงมีการกระจายอำนาจการบริหารงาน 4 ฝ่าย คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไป ให้กับโรงเรียนได้บริหารจัดการตนเอง รูปแบบการบริหารจัดการจึงไม่แตกต่างกันในภาพรวม ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสังวาลย์ นิยม (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามขาท่าหาดยาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามขาท่าหาดยาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ระหว่างกลุ่ม อำนาจการกับกลุ่มครูผู้สอน ในแต่ละด้านไม่แตกต่างกันและระหว่างโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็กในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

7.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาศึกษากลุ่มโรงเรียนสตึก 3 โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า ระดับการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนไม่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนสตึก 3 เพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่างก็มีความมุ่งมั่นและคาดหวังต่อกระบวนการบริหารวิชาการของสถานศึกษาจะพัฒนาการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์ทางการศึกษา มีประสิทธิภาพที่สุด จึงเป็นสาเหตุให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการศึกษากลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยพิมพ์ใจ พุฒจตุรัส (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 จำแนก พบว่า เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน และระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

7.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาศึกษากลุ่มโรงเรียนสตึก 3 โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการส่งเสริมให้ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนที่มีทั้งรูปแบบออนไลน์ ออฟไลน์ มีแอปพลิเคชัน และแพลตฟอร์มต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายที่พร้อมให้ครูผู้สอนได้เรียนรู้พร้อมทั้งนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารจึงเป็นผู้นำทางวิชาการโดยแท้ ภาวะการณ์โลกมีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วแบบก้าวกระโดด สาเหตุหนึ่งก็มาจากสถานการณ์โควิด 19 ที่ทำให้การศึกษาเกิดการหยุดชะงักจึงเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารในภาวะปกติใหม่เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ต่อเนื่องมีความรู้มีทักษะชีวิตเป็นคนดี มีคุณธรรมและจริยธรรม จิตใจดีงาม ดำรงตนอยู่ในสังคม

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพสิทธิของผู้อื่น มีจิตสาธารณะ ดังนั้นจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราพร สนิศร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีระดับ การศึกษา และตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการใน ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

8. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มี 6 ด้าน ดังนี้ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผล ประเมินผลการศึกษา และสมรรถนะการบริหารของผู้บริหาร เป็นคุณลักษณะที่กำหนดเฉพาะสำหรับผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความรู้ ทักษะคติ และทักษะที่จำเป็น เพื่อให้การบริหารงานสำเร็จและได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ มี 2 สมรรถนะ คือ สมรรถนะหลัก ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม และสมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ 2) การสื่อสารและจูงใจ 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร 4) การมีวิสัยทัศน์

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดอย่างเพียงพอและทั่วถึงในด้านการจัดทำสื่อหรือต้องจัดหาสื่อที่ทันสมัยเพื่อให้ครูผู้สอนได้ใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน

9.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ควรพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดมีแหล่งข้อมูล ระบบสืบค้นข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยเพียงพอและมีการบำรุงซ่อมแซมอยู่เสมอพร้อมทั้งให้สถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้ในหลักสูตรให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยภาวะปกติใหม่

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้อย่างเพียงพอประกอบนโยบายให้ครูผู้สอนได้มีการจัดทำสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน

9.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีแหล่งข้อมูล ระบบสืบค้นข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยเพียงพอ และซ่อมแซมอยู่เสมอ

9.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดแหล่งเรียนรู้ในหลักสูตรให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในปัจจุบัน

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

9.3.2 ควรมีการศึกษาความต้องการของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนสตึก 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

10. บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : เมธีทิปส์.
- ปิยพันธ์ ศิริรักษ์. (2561). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิมพ์ใจ พุฒจิตร์ส. (2557). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วราพร สิ้นศิริ. (2564). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- สังวาล นิยม. (2558). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามขาท่าหาดยาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. (2565). ประวัติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2565. จาก http://www.brm4.go.th/info_br4/menubasic_br4/menuhis_br4.html
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2547). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : เดอะนอร์ลด์เจ้ เซ็นเตอร์.

ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด*

BUDDHIST LEADERSHIP OF PHRA KHATTIYA WONGSA SCHOOL
CONSORTIUM ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF ROI ET
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

สุกัลยา ยกน้อย¹, กฤตยากร ลดาวัลย์²
Sukanlaya Yoknoy¹, Kittayakorn Ladawan²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : Sukanlaya.rw101@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 219 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดได้แก่ ด้านธัมมัญญตา รู้จักหลักการ รองลงมาคือ ด้านมัตตัญญตา รู้จักประมาณ ด้านปริสัญญตา รู้จักชุมชน ด้านอตถัญญตา รู้จักตน ด้านกาลัญญตา รู้กาล ด้านบุคคลัญญตา รู้จักบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอตถัญญตา รู้จักผล 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาในระยะสั้นและระยะยาว ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี กำหนดนโยบายในการบริหารงานที่สอดคล้องกับทรัพยากร ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงพุทธ; ผู้บริหารสถานศึกษา; กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา

ABSTRACT

The objectives of this thematic were 1) to study the Buddhist leadership 2) to compare the opinions of personnel towards the Buddhist leadership, classified by position, level of education, and work experience, and 3) to study the recommendations of personnel towards the Buddhist leadership. The sample group consisted of 219 administrators and teachers. The statistical used were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance F-test (One way ANOVA).

The results found that: 1) Buddhist leadership of the Phra Khattiya Wongsaschool consortium administrators under the Roi Et Secondary Educational Service Area Office, overall was at a high level. Considering each aspect ordered from the highest to the lowest average, they were Dharmannuta: knowing the principles, followed by Mattannuta: knowing how to be temperate, Parisannutà: knowing the society, Attannuta: knowing oneself, Kalanyuta: knowing the proper time, Puggalannutà: knowing the individual, and the lowest average was the Atthannuta: knowing the purpose. 2) The results of comparing the level of opinions towards the Buddhist leadership, classified by position, educational qualifications, and work experience, overall was no difference. 3) Recommendations for Buddhist leadership of school administrators, school administrators should be a person with leadership appropriate to the situation in school administration, a vision should be set with clear goals to develop school both in the short and long term, and behave as a good role model, set policies for management that were consistent with resources in school administration, there should be an opportunity for parents, communities, and external organizations to participate in school development.

Keywords : Buddhist leadership ; School administrators ; Phra Khattiya Wongsaschool

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ช่วงเวลาที่ผ่านมาส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาสังคม โดยเฉพาะปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยเรา อาทิเช่น ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหา การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาแหล่งอบายมุขแหล่งเรีงรมย์ การขาดความรับผิดชอบต่อ สังคม เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการที่จะต้องช่วยกันเร่งบริหารจัดการ พัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมให้กับสังคมไทยเหมาะสมให้แก่เด็ก เยาวชน และพลเมืองของประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่รับกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยม โดยปราศจากภูมิคุ้มกัน ประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคมไทยที่นับวันจะห่างไกลศาสนา ขาดการนำหลักธรรม คำสอนของศาสนาไปประพฤติปฏิบัติใน

ชีวิตประจำวัน ละเลยเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ทำให้ปัญหาสังคมทวีความรุนแรงมากขึ้น (พระครูพิศาลจริยากร เลขธมโม (สังข์ขาว), 2562)

การศึกษาจึงถือได้ว่ากลไกสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะการศึกษาจะพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ ภายใต้งานอดนกายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การศึกษาเป็นทางออกในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างดี และผู้บริหารสถานศึกษาก็น่าจะเป็นความหวังของสังคมที่จะมีภาวะผู้นำตามหลักธรรมซึ่งเป็นต้นแบบให้แก่ครู นักเรียน บุคคลอื่น ๆ ในสังคม ตามความมุ่งหมายในการพัฒนาการศึกษาของประเทศตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 ฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2553 และฉบับที่ 4 พุทธศักราช 2562 หมวดที่ 1 มาตราที่ 6 ที่ต้องการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) เห็นได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ทั้งนี้การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นมืออาชีพ มีการบริหารจัดการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมต่างๆ จนเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง ตรงตามวัตถุประสงค์นั้น (ขวัญพิชชา มีแก้วรี, 2562)

การบริหารสถานศึกษานั้น ถือเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องการให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและคุณธรรม มีจริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนตอบสนองความต้องการของสังคมโลกได้ พุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญาและการปฏิบัติหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งได้กล่าวถึงหลักความเป็นจริงของธรรมชาติ ทั้งนี้หลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยหลักศีลธรรม และจริยธรรม มุ่งเน้นให้รู้เท่าทันความจริงของโลกและชีวิตในปัจจุบัน โดยเฉพาะการบริหารตามแนวพุทธธรรม ซึ่งเป็นการนำเอาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการบริหารงานและการบริหารตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา (มลวิภา สีขเรศ, 2559) การบริหารคน การบริหารงาน ตามแนวทางพระพุทธศาสนา ผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงพุทธที่ดีต้องมีคุณสมบัติตามหลักพุทธธรรม ผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงพุทธที่จะนำบุคคลอื่นถือว่ามีค่ามากเพราะองค์กรใดที่มีผู้นำเชิงพุทธที่ดีองค์กรนั้นก็จะได้ไปด้วย การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสังคมปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นการปฏิบัติตนที่ขาดคุณธรรมจริยธรรม ดังจะพบเห็นจากสื่อ เช่น มีการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน การทุจริตการจัดซื้อจัดจ้าง สรรหาวัสดุ ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง จากข้อมูลนี้ได้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาจำนวนหนึ่งมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องนำแนวคิด เรื่อง ภาวะผู้นำของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา โดยหลักธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษา เช่น พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 ทศพิธราชธรรม อคติ 4 สังคหวัตถุ 4 กัลยาณมิตรธรรม 7 และสัพปุริสธรรม 7 เป็นต้น (ชนกพร เทียมวิไล, 2556)

กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา เป็นหนึ่งในกลุ่มโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงาน ด้านคุณธรรมและ ความโปร่งใสในการบริหารงาน โดยยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล การปฏิบัติตน ให้มีคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารการศึกษา มีความสำคัญต่อการบริหารงานในองค์กร เป็นการ สร้างศรัทธา การยอมรับนับถือ และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และคนในสังคม อีกทั้ง ย่อม ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและสามารถจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชายินดี ปฏิบัติงานด้วย ความเต็มใจ เต็มความสามารถจนเกิดเป็นความสามัคคี รักใคร่ ประองตอง ซึ่งผู้บริหารที่ดีควรตระหนัก อยู่เสมอว่าการบริหารงานที่ดีนอกจากต้องมีหลักในการทำงาน โดยยึดหลักกฎหมายระเบียบ คำสั่ง ธรรมเนียมและประเพณีปฏิบัติแล้ว ผู้บริหารยังต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง บริหารงานโดยยึด หลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับนโยบายของกลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา ที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา (แผนปฏิบัติการกลุ่มสหวิทยาเขต พระขัติยะวงษา, 2565) ดังนั้นการพัฒนาผู้นำให้มีภาวะผู้นำเชิงพุทธ จึงเป็นเป้าหมายอันดับแรกของ การดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวจากการศึกษาหลักธรรมที่มีความสอดคล้องกับภาวะผู้นำมี หลากหลาย ทำให้กำหนดขอบเขตในการศึกษาที่กว้างขวาง และอาจทำให้เกิดความยุ่งยากในการ เลือกลักษณะไปเป็นแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาที่ แตกต่างกันไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษางานวิจัยของจักรชัย แก้วพิภพ (2561) ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ทำให้ทราบว่ามีความครอบคลุมหลักการครองตน หลักการ ครองคน และหลักการครองงานมากที่สุด คือ หลักสัปปุริสธรรม 7 และนิวัฒน์ ทรหาญ (2561) ที่ได้ ทำการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษากลุ่มพัฒนาคุณภาพ การศึกษาม่วงสว่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยหลักธรรม ดังกล่าวมีความครอบคลุมเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในทุกด้าน

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหาร สถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ผ่านมุมมองของบุคลากร เพื่อที่จะได้นำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ให้ เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหาร สถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 บุคลากรที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ผลการวิจัยจะได้ให้ข้อมูลให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบถึงระดับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากร กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

4.2 หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานการพัฒนาส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 28 คน และกลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 191 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 219 คนโดยใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ค่าความตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เก็บข้อมูลแบบออนไลน์ผ่าน QR Code ในโปรแกรม Google Form ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 219 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรอิสระสองกลุ่ม ใช้ t-test (Independent Sample) สถิติทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรอิสระสามกลุ่มใช้ F-test (One Way ANOVA)

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต พระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ด้านธัมมัญญาตา รู้จักหลักการ	3.84	0.77	1	มาก
2. ด้านอรรถัญญาตา รู้จักผล	3.63	0.75	7	มาก
3. ด้านอรรถัญญาตา รู้จักตน	3.74	0.82	4	มาก
4. ด้านมัตตัญญาตา รู้จักประมาณ	3.75	0.78	2	มาก
5. ด้านกาลัญญาตา รู้กาล	3.71	0.77	5	มาก
6. ด้านปริสัญญญาตา รู้จักชุมชน	3.75	0.79	3	มาก
7. ด้านบุคคลัญญาตา รู้จักบุคคล	3.68	0.77	6	มาก
รวมเฉลี่ย	3.73	0.78	-	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต พระขัติยะวงษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, S.D.=0.78) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านธัมมัญญาตา รู้จักหลักการ ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.77) รองลงมาคือ ด้านมัตตัญญาตา รู้จักประมาณ ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.78) ด้านปริสัญญญาตา รู้จักชุมชน ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.79) ด้านอรรถัญญาตา รู้จักตน ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.82) ด้านกาลัญญาตา รู้กาล ($\bar{X}=3.71$, S.D.=0.77) ด้านบุคคลัญญาตา รู้จักบุคคล ($\bar{X}=3.68$, S.D.=0.77) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอรรถัญญาตา รู้จักผล ($\bar{X}=3.63$, S.D.=0.75)

1) ด้านธัมมัญญาตา รู้จักหลักการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตัดสินใจในการบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายที่วางไว้อย่างขั้นตอน รอบคอบ และถูกต้อง รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจที่ดีในหลักการ และกฎระเบียบของการบริหารสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารสถานศึกษาตามหลักกฎหมายทางการศึกษา

2) ด้านอรรถัญญาตา รู้จักผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีจุดมุ่งหมาย เป้าหมายการบริหารสถานศึกษา รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนสามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์และความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของนักเรียน เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาในระยะสั้น และระยะยาว

3) ด้านอัตตัญญา รู้จักตน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่โดยไม่ละทิ้งหน้าที่ทางราชการ รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารีและเสียสละกับบุคลากรในสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเลี่ยงจากอบายมุขและสิ่งเสพติด

4) ด้านมัตตัญญา รู้จักประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่นในการบริหารงบประมาณตามสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติงานโดย ไม่หวังอามิสสินจ้างจากใต้บังคับบัญชา นักเรียนและ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดนโยบายในการบริหารงานที่สอดคล้องกับทรัพยากรในการบริหารสถานศึกษา

5) ด้านกาลัญญา รู้กาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาปลูกฝังให้บุคลากรและนักเรียน ทำงานให้เสร็จสมบูรณ์ไม่ค้างคั่ง รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการตรงต่อเวลา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวอย่างที่ดีในการบริหารจัดการเวลาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร

6) ด้านปริสัญญญา รู้จักชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษานำองค์กรเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชนตามโอกาสอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจบริบท ความเชื่อ ค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูออกเยี่ยมบ้านเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างผู้ปกครอง นักเรียนและครู

7) ด้านบุคคลัญญา รู้จักบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ ได้รับการพัฒนาและประสบการณ์ อยู่เสมอ รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนคนที่มีความรู้ ความสามารถให้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาพร้อมรับฟังการชี้แจงข้อคิดเห็นและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารสถานศึกษา

6.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านทั้งหมดไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านบุคคลัญญา รู้จักบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านธัมมัญญา รู้จักหลักการ ด้านอัตตัญญา รู้จักผล ด้านมัตตัญญา รู้จักประมาณ ด้านกาลัญญา รู้กาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตำแหน่งและประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน

6.3 สรุปข้อเสนอแนะ ด้านธัมมัญญา รู้จักหลักการ ผู้บริหารควรบริหารสถานศึกษาตามหลักกฎหมายทางการศึกษา ด้านอัตตัญญา รู้จักผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาในระยะสั้นและระยะยาว ด้านอัตตัญญา รู้จักตน ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเลี่ยงจากอบายมุข และสิ่งเสพติด ด้าน

มัตตัญญาตา รู้จักประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้กำหนดนโยบายในการบริหารงานที่สอดคล้องกับทรัพยากร ในการบริหารสถานศึกษา ด้านกาลัญญาตา รู้จักกาล ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นตัวอย่งที่ดีในการบริหารจัดการเวลาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร ด้านปรัสัญญาตา รู้จักชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครูออกเยี่ยมบ้านเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างผู้ปกครอง นักเรียนและครู และด้านบุคคลัญญาตา รู้จักบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมรับฟังการชี้แจงข้อคิดเห็นและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารสถานศึกษา

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลผู้วิจัยเสนอการอภิปรายผลเฉพาะประเด็นสำคัญดังนี้

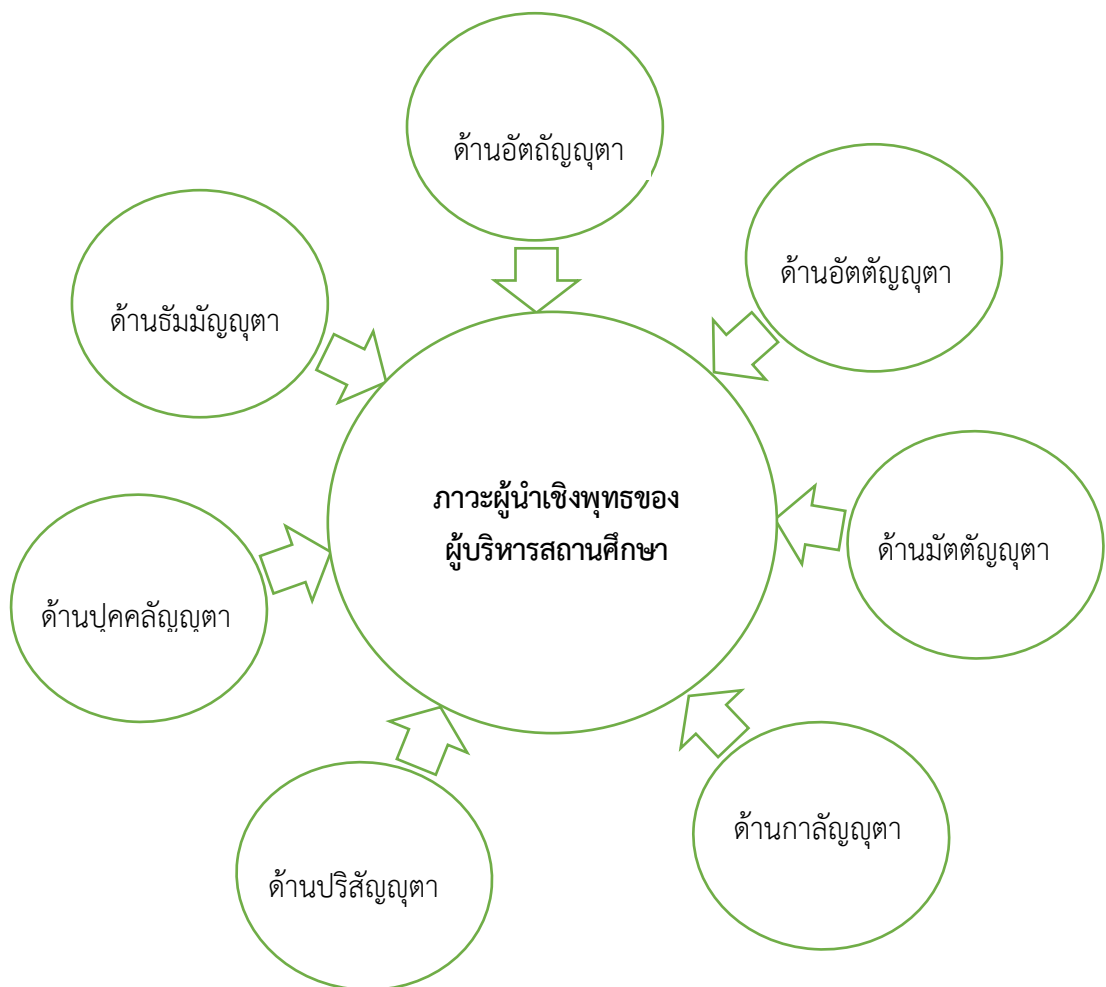
7.1 ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ภาวะที่ผู้นำมีความรู้ มีความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีความรับผิดชอบในการทำงาน เป็นผู้ประสานงานที่ดีระหว่างบุคลากรภายในองค์กร มักใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาร่วมกับหลักการบริหารงาน และบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้ โดยหลักธรรมที่เหมาะสม คือ สปัปรัสัญธรรม 7 ประกอบด้วย ธรรม มัญญาตา อตตัญญาตา อตตัญญาตา มัตตัญญาตา กาลัญญาตา ปรัสัญญาตา และบุคคลัญญาตา สอดรับกับงานวิจัยของ พระมหาเจริญชัย จันทสาโร (ตาลพันธ์) (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญญาศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญญาศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากร พบว่า ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญญาศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้านและอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ดังนี้ ด้านบุคคลัญญาตา ด้านกาลัญญาตา ด้านมัตตัญญาตา ด้านปรัสัญญาตา ด้านธรรมมัญญาตา ด้านอนัตตัญญาตา ด้านอนัตตัญญาตา ตามลำดับ

7.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจที่ดีในหลักการและกฎระเบียบของการบริหารสถานศึกษา เข้าใจในหน้าที่ของตนเองและตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญของตน รวมถึงมีการกระจายอำนาจการบริหารงาน 4 ฝ่าย คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไป สามารถตัดสินใจในการบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายที่วางไว้อย่างขั้นตอน รอบคอบ และถูกต้อง ด้วยการนำหลักธรรมที่ครอบคลุมหลักการครองตน หลักการครองคน และหลักการครองงานมากที่สุด คือ หลักสปัปรัสัญธรรม 7 มาใช้ในการทำงานซึ่งความครอบคลุมเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัย ญันนัย อินทร์แก้ว (2564) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลโดยใช้หลักสปัปรัสัญธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า เปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลโดย

ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม ศึกษา อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามสถานภาพไม่แตกต่างกัน

8. องค์ความรู้ใหม่

ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด มี 7 แนวทางตามหลักสัปปุริสธรรม 7 คือ 1. อดัมมัญญา
2. อตถัญญา 3. อตตัญญา 4. มัตตัญญา 5. กาลัญญา 6. ปริสัจญญา และ 7. ปุคคลัญญา
ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนภาวะผู้นำเชิง

พุทธของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาของกลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารได้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มความรู้และ ทักษะด้านภาวะผู้นำเชิงพุทธ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษามากขึ้น

9.1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ของกลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา ด้านธัมมัญญาตา รู้จักหลักการ อยู่ในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษานำเอาหลักธรรมมาปรับใช้ในสถานศึกษา ที่จะส่งผลต่อความสามารถตัดสินใจในการบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายที่วางไว้อย่างมีขั้นตอน รอบคอบ และถูกต้อง

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ได้ดังนี้

9.2.1 ด้านธัมมัญญาตา รู้จักหลักการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถตัดสินใจในการบริหารงานให้เป็นไป ตามนโยบายที่วางไว้อย่างมีขั้นตอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจที่ดีในหลักการและกฎระเบียบของการบริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นนักวางแผน เป็นผู้วางนโยบาย ควบคุม สั่งการให้งานด้านต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

9.2.2 ด้านอัตถัญญาตา รู้จักผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีจุดมุ่งหมาย เป้าหมายการบริหารสถานศึกษา อย่างชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนสามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาต่อยอดต่อไป

9.2.3 ด้านอัตตัญญาตา รู้จักตน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่โดยไม่ละทิ้งหน้าที่ทางราชการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารีและเสียสละกับบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ในทุกสถานการณ์ได้ดี

9.2.4 ด้านมัตตัญญาตา รู้จักประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่นในการบริหารงบประมาณตามสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติงานโดย ไม่หวังอามิสสินจ้างจากผู้ใต้บังคับบัญชา นักเรียนและ ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างให้ผู้ใต้บังคับบัญชานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

9.2.5 ด้านกาลัญญาตา รู้กาล ผู้บริหารสถานศึกษาควรปลูกฝังให้บุคลากรและนักเรียนทำงานให้เสร็จสมบูรณ์ไม่ค้างคา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการตรงต่อเวลา และผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดจากการบริหารงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามสถานการณ์

9.2.6 ด้านปริสัญญญาตา รู้จักชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำองค์กรเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชนตามโอกาสอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเข้าใจบริบท ความเชื่อ ค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ทั้งยังควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานภายนอกองค์กร

9.2.7 ด้านบุคคลัญญตา รู้จักบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่ส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ ได้รับการพัฒนาและประสบการณ์อยู่เสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนคนที่มีความรู้ ความสามารถให้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่ส่งเสริมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีผลงานที่น่าชื่นชม ให้ได้รับพิจารณาความดี ความชอบที่เหมาะสม

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

9.3.2 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

9.3.3 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

10. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา. (2565). แผนปฏิบัติการกลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา. ร้อยเอ็ด : กลุ่มสหวิทยาเขตพระขัติยะวงษา.
- ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามัญบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จักรชัย แก้วพิภพ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพื้นที่การศึกษามัญศึกษา เขต 19. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ชนกพร เทียมวิไล. (2556). ภาวะผู้นำเชิงพุทธสำหรับการบริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นิวัฒน์ ทรหาญ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษากลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาม่วงสว่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระครูพิศาลจริยากร เลขธมโม (สังข์ขาว) และสุชน ประวัตินิ. (2562). จริยธรรม : ปัญหา พฤติกรรม และการจัดการในปัจจุบันของสังคมไทย. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 5(2). 131-145.

- พระณัฐพงษ์ กิจจสาโร (พลเวียง). (2558). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสี่ปฐพีธรรม 7. **วารสารมหาวิทยาลัย มหาภูมิราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 4(1). 88-103.
- พระอรรถวิทย์ อินทวิโส (เดชเถกิงไพร). (2559). **ภาวะผู้นำตามหลักสี่ปฐพีธรรม 7 ของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย.
- มลวิภา สีขเรศ. (2559). **รูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

**แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3***
**GUIDELINES FOR THE DEVELOPING OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN
THE SCHOOL UNDER THE OFFICE OF THE PRIVATE EDUCATION
COMMISSION KHON KAEN DISTRICT 3**

ทิพย์ทิวา ปัญญาใส¹, ธนาศักดิ์ ศิริบุญยพันธ์²
Thiptiwa Panyasai¹, Tanasak Siripunyanan²
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย^{1,2}
College of Asian Scholars^{1,2}
Email : thiptiwa142508@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้บริหารนิเทศเกี่ยวกับงานประกันภายในสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 จำนวน 8 โรงเรียน รวมจำนวน 343 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับความสำคัญความจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่นเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. สภาพที่พึงประสงค์ แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่นเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. ความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่นเขต 3 อันดับแรกจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษา และการประเมินตรวจสอบคุณภาพการประกันภายใน 4. แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่นเขต 3 ประกอบด้วย 1) ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ

สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านดำเนินงานตามแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา 5) ด้านติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา 6) ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 มีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา; ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา; สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่นเขต 3

ABSTRACT

This research article aims to 1) study the current situation. desirable condition and necessary needs Guidelines for developing a quality assurance system within educational institutions under the Office of the Private Education Promotion Commission, Khon Kaen Region 3. 2) Study guidelines for developing quality assurance systems within educational institutions. Under the Office of the Private Education Commission Khon Kaen District 3. This research is mixed methods research. Sample groups include: educational institution administrators Teachers and those responsible for insurance work within educational institutions private school Under the Office of the Private Education Commission, Khon Kaen District 3, 8 schools, a total of 343 people, 5 experts. The tools used in this research include a questionnaire, a semi-structured interview, and a form to assess the suitability and feasibility of guidelines for developing a quality assurance system within educational institutions. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, average. standard deviation and prioritize needs and content analysis.

The results of the research revealed that: 1. The current state of development guidelines for internal quality assurance systems in educational institutions. Under the Office of the Private Education Promotion Commission Khon Kaen Region 3 overall was at the highest level. 2.Guidelines for developing a quality assurance system within educational institutions Under the Office of the Private Education Promotion Commission Khon Kaen Region 3 overall was at the highest level. 3. The Necessities of the Guidelines for the Development of Quality Assurance Systems in Educational Institutions Under the Office of the Private Education Promotion Commission Khon Kaen, the top 3 districts provide continuous education quality development. establishment of educational institution standards and internal assurance quality assessment 4. Guidelines for the development of quality assurance systems within

educational institutions under the Office of the Private Education Promotion Commission, Khon Kaen Region 3, consisting of 1) the setting of educational standards of educational institutions 2) the preparation of educational management development plans of educational institutions that aim for quality Educational standards of educational institutions 3) Operating according to educational development plans for educational institutions. 4) Evaluating and inspecting the quality of education within educational institutions. 5) Monitoring operations to develop educational institutions to meet quality standards. Education 6) preparation of self-assessment reports Guidelines for developing a quality assurance system within educational institutions Under the Office of the Private Education Commission, Khon Kaen District 3, the appropriateness is at the highest level in every item.

Keywords : Guidelines for the Developing; Internal Quality Assurance in the School; The Office of the Private Education Commission Khon Kaen District 3

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก โดยหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพภายใน โดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อพร้อม รับการประกันคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การบริหารจัดการและการ ดำเนินกิจกรรม ตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการ สร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา ว่าการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษามี ประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ กำหนดเพื่อสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาได้คุณภาพมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามี ความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรที่กำหนดและสังคมต้องการ ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาและผลกระทบของโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้การสื่อสารไร้พรมแดน หรือเป็นยุคแห่งสารสนเทศ (เทคโนโลยีสารสนเทศ) ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และ วัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ผู้คนที่ต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย ที่คนจะได้ เรียนรู้และปรับตัวได้ดีจากการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งการบริหารจัดการหลักสูตร การเรียน การสอน การพัฒนาครู การพัฒนาสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือและ การประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร กลยุทธ์ในการบรรลุ คุณภาพการจัดการการศึกษาที่ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับระบบประกันคุณภาพ ตามพระราชบัญญัติ การศึกษา ดังนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพ

การศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอกการประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance) มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานแม่และสถาบันการศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถาบันการศึกษา การประกันคุณภาพภายในถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณะเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อสนับสนุนการประเมินคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพภายนอก (External Quality Assurances) มาตรา 49 กำหนดให้มีสำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพ เป็นองค์กรมหาชน มีหน้าที่พัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก และประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อกำหนดคุณภาพของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และหลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาแต่ละระดับตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

การประกันคุณภาพการศึกษามีหลักการและจุดมุ่งหมาย และประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพตามกรอบและวิธีการที่กำหนด และสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานในเครือเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยสะท้อนจุดแข็ง-จุดที่ควรพัฒนา สถาบันการศึกษาเพื่อทราบความคืบหน้าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาเพื่อรายงานสภาพและการพัฒนาในด้านคุณภาพซึ่งกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 3 กระบวนการ ดังนี้ การควบคุมคุณภาพเป็นกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานแม่และสถาบันการศึกษาในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของประเทศ โดยหน่วยงาน เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และ/หรือใช้มาตรการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาคุณภาพการวิจัยคุณภาพการสอนที่กำหนดไว้ เช่น การประเมินคุณภาพภายในจะใช้วิธีการศึกษาด้วยตนเอง (Self Study) และ การประเมินตนเอง (Self Assessment) ในขณะที่การประเมินคุณภาพภายนอกดำเนินการโดยสำนักงานมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันการศึกษา ในขณะที่การประกันคุณภาพภายนอกดำเนินการโดยหน่วยงานภายนอก การประเมินคุณภาพภายในส่งผลกระทบต่อการประกันคุณภาพภายนอก และอย่างหลังใช้ตัวบ่งชี้ในการประเมินการปฏิบัติงานของสถาบันการศึกษา ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพของสถาบันการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการที่มีประสิทธิภาพ และระบบการจัดบริการการศึกษา Deming Cycle ประกอบด้วย แผน-ปฏิบัติการ-ตรวจสอบ-ปรับปรุง สามารถนำมาใช้ในการจัดการงานที่มีคุณภาพและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

จากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้จากงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่นเขต 3 มีโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จำนวน 68 โรงเรียน จากการรายงานสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพของต้นสังกัด ส่งผลให้การประเมินไม่บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงเป็นเหตุให้ไม่บรรลุผลตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และไม่บรรลุผลตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่นเขต 3 ควรส่งเสริม ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน นิเทศ ติดตามสถานศึกษาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาในดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เต็มตามศักยภาพ (สุภา แสงสุวรรณ, 2561)

สภาพปัญหาในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 ทำให้ผู้ศึกษาได้ศึกษาเรื่องสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 และแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 โดยยึดเอางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มากำหนดเป็นแนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก รอบสี่ และเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ดีอันจะเกิดประโยชน์ต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 นำไปพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 ต่อไป

3.2 ได้แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่สามารถนำไปเป็นเครื่องมือ หรือแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 โดยศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2565 จำนวน 343 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน และครูผู้สอน จำนวน 310 คน จากโรงเรียน 8 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2565 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบจากตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และทำการสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำนวน 181 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน และครูผู้สอน จำนวน 148 คน แบ่งชั้นตามจำนวนโรงเรียน 8 โรงเรียน แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายแบบจับสลาก (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับความสำคัญความจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิจัยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนขอนแก่น เขต 3

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนขอนแก่น เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	PNI Modified	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.94	0.37	มากที่สุด	4.99	0.37	มากที่สุด	0.25	6

การพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการ จำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	PNI Modified	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
2. การจัดทำแผนพัฒนา การจัดการ ศึกษาของ สถานศึกษา	4.97	0.34	มากที่สุด	4.99	0.11	มากที่สุด	0.10	2
3.การดำเนินงานตาม แผนพัฒนาการจั ดการ ศึ ก ษ า ข อ ง สถานศึกษา	4.97	0.19	มากที่สุด	5.00	0.05	มากที่สุด	0.15	5
4.การประเมินผลและ ตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายในสถาน ศึกษา	4.97	0.20	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	0.15	4
5.การติดตามผลการ ดำเนินการเพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา	4.97	0.19	มากที่สุด	5.00	0.02	มากที่สุด	0.15	3
6.การจัดทำรายงานผล กาประเมินตนเอง (Self- Assessment Report : SAR)	4.98	0.16	มากที่สุด	5.00	0.05	มากที่สุด	0.10	1
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.97	0.24	มากที่สุด	4.99	0.10	มากที่สุด	0.15	

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนขอนแก่น เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านที่ 6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) ($\bar{X}$ =4.98) รองลงมา ได้แก่ ด้านที่ 2การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านที่ 3 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านที่ 4 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านที่ 5การติดตามผลด้านการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X}$ =4.97) และด้านที่1การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}$ =4.94) เป็นลำดับสุดท้าย

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนขอนแก่น เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) ($\bar{X}=5.00$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.99$) เป็นลำดับสุดท้าย

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษารายด้าน เรียงลำดับความต้องการจำเป็น PNI Modified จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีความจำเป็นมากในการพัฒนา มีค่า $PNI_{Modified}$ เฉลี่ย = 0.25 รองลงมาด้านที่ 3 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีค่า $PNI_{Modified}$ เฉลี่ย = 0.15 ด้านที่ 4 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามีค่า $PNI_{Modified}$ เฉลี่ย = 0.15 ด้านที่ 5 การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษามีค่า $PNI_{Modified}$ เฉลี่ย = 0.15 ด้านที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีค่า $PNI_{Modified}$ เฉลี่ย = 0.10 สุดท้าย ด้านที่ 6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) มีค่า $PNI_{Modified}$ เฉลี่ย = 0.10 เป็นลำดับสุดท้าย

5.2 แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 ประกอบด้วย 1) ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) ด้านติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกข้อ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 ผู้ศึกษาได้นำมา อภิปรายผลการศึกษา ในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

6.1 สภาพปัจจุบันของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งให้เห็นว่าผู้บริหารและครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาก

ขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในงานประกันคุณภาพภายในมากขึ้น เตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอก พร้อมทั้งหน่วยงานต้นสังกัด มีการวางแผนการดำเนินงาน มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องและเคร่งครัด มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาความเข้มแข็งระบบประกันคุณภาพการศึกษาเป็นประจำทุกปี เพื่อชี้แนะแนวทางในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพได้อย่างถูกต้อง รวมถึงมีศึกษานิเทศก์เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำเป็นอย่างดีและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก โดยเรียงคะแนนจากมากที่สุดไปมาก ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำรายงาน ผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) และการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานปัจจุบันของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในจะสอดคล้องกับ ปรัชญา มานะวงศ์ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง พบว่า การดำเนินงานประจำปีไม่สามารถใช้เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่แท้จริงได้ มีปัญหาในการพัฒนาการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายใน ทำให้เกิดความสับสน และทัศนคติเชิงลบระหว่างครูและบุคลากร พวกเขามองว่าการดำเนินการประกันคุณภาพเป็นภาระงานเพิ่มเติม และไม่มีการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

6.2 สภาพที่พึงประสงค์ของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) รองลงมา ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการติดตามผลการดำเนินงานสอดคล้องการวิจัยของ ญัฐพล จันทร์พล (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายใน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่การจัดระบบบริหารและสารสนเทศการ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำ รายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ 2) แนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้เกิดแนวทางดำเนินงาน การ

ประกันคุณภาพภายในประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานและการจัดระบบบริหารและ สารสนเทศ การกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาการติดตามตรวจสอบประกันคุณภาพภายใน ผลการประเมินความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนขอนแก่น เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านที่ 6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) รองลงมา ได้แก่ ด้านที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านที่ 3 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านที่ 4 การประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านที่ 5 การติดตามผลด้านการดำเนินการเพื่อ พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และด้านที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา เป็นลำดับสุดท้าย ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนขอนแก่น เขต 3 พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) รองลงมา ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการ จัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นลำดับสุดท้าย

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน ขอนแก่น เขต 3 สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวิเคราะห์ เพื่อการ ตัดสินใจในการวางแผนการบริหารโรงเรียนด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

8.1.2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 สามารถ นำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวิเคราะห์เพื่อวางแผนในการจัดโครงการอบรมให้ ความรู้กับผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3

8.1.3 ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบปัญหาปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการ จำเป็นระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นำไปพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน ขอนแก่น เขต 3

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขอนแก่น เขต 3 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.94$) เป็นลำดับสุดท้าย ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

8.2.1 สถานศึกษาต้องการประกาศค่าเป้าหมายความสำเร็จของ แต่ละมาตรฐาน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมารับทราบ

8.2.2 สถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาและมีการวิเคราะห์ มาตรฐาน ทุกปี

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนในการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

8.3.2 ควรมีการศึกษาผลของพฤติกรรมการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดอื่นๆ ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักสำนักทดสอบทางการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.

ณัฐพล จันทร์พล. (2564). **การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ปรัชญา มานะวงศ์. (2564). **การพัฒนาดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุภา แสงสุวรรณ. (2561). **คู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพ**. สงขลา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา.

การบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนา
คุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์*
INNOVATIVE ACADEMIC MANAGEMENT BY SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER NONG KUNG SI NETWORK CENTER FOR EDUCATION
QUALITY DEVELOPMENT 2 IN KALASIN

สุดารัตน์ วรสาร¹, จิราภรณ์ พันสว่าง²

Sudarat Worasarn¹, Jiraporn Phansawang²

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}

Email : wonsan101@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการวัดประเมินผลและงานทะเบียนเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ (1) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ ควรเน้นให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของตนเอง (2) ด้านการวัดประเมินผลและงานทะเบียนเทียบโอนผลการเรียน ควรมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบ

(3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรมีการจัดให้ครูเข้าอบรมทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (4) ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ควรมีการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ และเป็นศูนย์สื่อเทคโนโลยี (5) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรมีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา (6) ด้านการนิเทศการศึกษา ควรให้ครูนำแนวทางในการแก้ไขการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ (7) ด้านการพัฒนาประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีการประชุมสัมมนาบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; นวัตกรรม; ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) to study the innovative academic administration of school administrators in the Educational Quality Development Network Center, Nong Kung Sri District 2, Kalasin Province 2) to compare the innovative academic administration of school administrators, classified by educational level, position, and work experience and 3) to collect recommendations as suggested by those persons. The target group were the administrators and teachers, 181 in number. The instrument for collecting the data was the questionnaire, The data collected were analyzed by the computer program, and the statistical devices composed of Frequency, percentage, mean, standard deviation. The hypothesis was tested with t-test, F-test, and content analysis.

The research results were as follows: 1) The Innovative academic administration of school administrators in the Educational Quality Development Network Center, Nong Kung Sri District 2, Kalasin Province overall was at a high level, considering each aspect ordered from the highest to the lowest, they were quality assurance system development in educational institutions, followed by learning process development, research for educational quality development, measurement, evaluation and registration work compared to transfer of academic results, media and innovation development, and learning resource development, and the aspect with the lowest average was the educational supervision, respectively. 2) The comparison of the Innovative academic administration of School administrators, classified by education qualification, position, work experience, overall and each aspect was different at a statistically significant level of .05 3) Recommendations of the Innovative academic administration of School administrators in the Educational Quality Development Network Center, Nong Kung Sri District 2, Kalasin Province found that: (1) Learning process development: should

emphasize that students could seek knowledge and develop their knowledge naturally and to their full potential (2) evaluation and registration work compared to transfer of academic results: there should be a systematic assessment and evaluation system. (3) Research to improve the quality of education: teachers should be prepared to attend classroom research training at least once a year. (4) Media and innovation development: the library should be developed to be a learning center, and a technology media center. (5) Learning resource development: learning resources should be organized and used both inside and outside educational institutions. (6) Educational supervision: teachers should be encouraged to apply guidelines for revising teaching and learning to develop and improve teaching and learning to have quality. (7) Quality assurance system development in educational institutions: there should be seminars for personnel in school to raise awareness of quality assurance within educational institutions and educational standards. The main goal was to improve the students' quality.

Keywords : Innovative; Academic Management; School Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อบริบทของโลกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต เทคโนโลยีต่างๆ อาทิ ระบบประมวลผลที่ฉลาดขึ้นและมีความเป็นอัตโนมัติ ปริมาณข้อมูลในฐานข้อมูลที่มีขนาดใหญ่และสามารถนำไปวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือขนาดเล็กซึ่งสามารถพกพาและเคลื่อนที่ไปทุกหนแห่งได้ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในแทบทุกมิติ (สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์, 2560) จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี สังคม สิ่งแวดล้อม และ การใช้เทคโนโลยีส่งผ่านข้อมูล และ เชื่อมต่อกันอย่างรวดเร็ว ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการวางแผนการจัดการศึกษาในปัจจุบันเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ส่งเสริมความรู้ ความคิด ทักษะ และ ทักษะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบัน และเตรียมความพร้อมสำหรับโลกอนาคต การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้เท่าทันของการเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทั้งระบบการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาของประเทศเท่าทันโลกแห่งอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

การพัฒนาประเทศการศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญอย่างยิ่ง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาไว้โดยมุ่งจัดการศึกษาที่เป็นเลิศด้วยการทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ การเรียนการสอนมีคุณภาพ ห้องเรียนมีคุณภาพ และผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานสูงในระดับสากล แนวนโยบายและแนวปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นจะบรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับโรงเรียนเพราะโรงเรียนเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติที่สำคัญที่สุดที่จะน่านโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหาร

สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการบริหารงานสถานศึกษาทั้ง 4 ฝ่าย เพื่อให้การบริหารงานสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการบริหารงานในปัจจุบันผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงาน ซึ่งการดำเนินงานจะต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาช่วยขับเคลื่อน ในการจัดการศึกษานั้นต้องให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ผู้บริหารต้องสร้างกลยุทธ์ใหม่ๆในการบริหารงานให้มีคุณภาพเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของบุคคลเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) ปี พ.ศ. 2562 โลกปัจจุบันและอนาคตจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จะมีการใช้เทคโนโลยีกันอย่างแพร่หลาย มีการใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการสื่อสารสารสนเทศใหม่ๆ ในการสื่อสารส่งผ่านข้อมูลความรู้กันอย่างกว้างขวาง จะกลายเป็นวัฒนธรรมใหม่ในการบริหารจัดการเรียนการสอนที่มีอิทธิพลแผ่กว้างทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษายุคปฏิรูปจึงต้องรู้ทัน ก้าวทัน รู้จักและสามารถใช้ได้ไม่น้อยกว่าผู้อื่น ซึ่งนอกเหนือจากจะใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษาโดยตรงแล้ว ยังอาจใช้เพื่อการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนได้ (จิราภรณ์ ผันสว่าง, 2559) ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ผู้บริหารในฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการจึงต้องนำนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการมาใช้เพื่อให้การดำเนินงานได้ประสิทธิภาพสูงสุด การนำนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาส่งผลให้การดำเนินงานวิชาการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้เรียน

จากการศึกษางานวิจัย เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษา (2564) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่าการจัดการศึกษาในปีการศึกษา 2564 ประสบปัญหาเนื่องจากอยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ส่งผลให้การบริหารจัดการสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการเกิดปัญหา เช่น การจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผู้เรียน การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 ได้รับผลกระทบดังกล่าวส่งผลให้การบริหารงานวิชาการด้อยประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาตามนโยบายจุดเน้นโดยใช้P@5Q MODELและPDRCAS (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2, 2564)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนรับผิดชอบงานวิชาการของสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรง และเป็นผู้ได้รับผลกระทบในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การบริหารงานเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุดและมีมาตรฐานต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามวุฒิ การศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มี ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์ เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 19 คน และครูผู้สอน จำนวน 162 คน รวมทั้งสิ้น 181 คน (แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2, ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2565) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 181 คน โดยใช้วิธีการเลือก กลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านการวัดประเมินผลและงานทะเบียนเทียบ โอนผลการเรียน 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี 5) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการพัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเชิง

นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1)ผู้วิจัยทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 2)ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง 3)รวบรวมแบบสอบถามที่ผู้บริหารและครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 ตอบกลับคืนมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA)

6. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

6.1 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.81	0.72	2	มาก
2. ด้านการวัดประเมินผลและงานทะเบียน เทียบโอนผลการเรียน	3.65	0.83	4	มาก
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.66	0.75	3	มาก
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี	3.65	0.76	5	มาก
5. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.61	0.73	6	มาก
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.57	0.74	7	มาก
7. ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	4.36	0.53	1	มาก
รวมเฉลี่ย	3.76	0.72	-	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.76, S.D.=0.72) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X}$ =4.36, S.D.=0.53) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่น ($\bar{X}$ =3.81, S.D.=0.72) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}$ =3.66, S.D.=0.75) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ($\bar{X}$ =3.65, S.D.=0.76) ด้านการวัดประเมินผลและงานทะเบียนเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X}$ =3.65, S.D.=0.83) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ =3.61, S.D.=0.73) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}$ =3.57, S.D.=0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและ สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อนำความรู้มาพัฒนาระบบการเรียนการสอน (และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาจัดการเรียนการสอน และพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) ด้านการวัดประเมินผลและงานทะเบียนเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ รองลงมา คือ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาอนุมัติผลการเรียนและการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมบุคลากรทำการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษานำนวัตกรรมมาใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาให้ครูเข้าอบรมทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการผลิตสื่อ จัดซื้อ จัดหาสื่อต่างๆ ที่มีในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เพื่อสื่อการเรียนรู้อื่น รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษาจัดให้มีการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาสื่อ การใช้สื่อ นวัตกรรม สื่อเทคโนโลยี เป็นระยะ ๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการพัฒนาห้องสมุดเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้อื่น และเป็นศูนย์สื่อเทคโนโลยี

5) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อื่น รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษามีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้อื่นด้วยตนเอง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สถานศึกษามีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้อื่นทั้งในและนอกสถานศึกษา

6) ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทุกระดับชั้น

อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สถานศึกษาให้ครูนำแนวทางในการแก้ไข ปัญหาการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

7) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการกำหนดทิศทาง วัตถุประสงค์ขององค์กร กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ต่างๆ ในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษาวางแผนการจัดเตรียมข้อมูลการดำเนินงานวิชาการอย่างเป็นระบบ และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ได้รับทราบ

6.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3 ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ควรเน้นให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของตนเอง รวมทั้งสนับสนุนให้มีการฝึกและปฏิบัติในสภาพจริงของการทำงาน มีการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับสังคมและการประยุกต์ใช้ มีการจัดกิจกรรมและกระบวนการให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ โดยไม่เน้นไปที่การท่องจำเพียงเนื้อหา และควรมีการใช้เทคโนโลยีพัฒนาระบบการทางปัญญา ระบบคอมพิวเตอร์ที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความฉลาดในกระบวนการทางปัญญา ด้านการวัดประเมินผลและงานทะเบียนเทียบโอนผลการเรียน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน พิจารณาและหรือประเมินความรู้ ประสบการณ์ การจัดทำเอกสาร/หลักฐานการเทียบโอน และตัดสินผลการเทียบโอน ควรมีระเบียบการวัดผลและประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบ จัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในระดับชั้นเรียน และการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ควรมีการจัดให้ครูเข้าอบรมทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูนำวิธีการวิจัยในชั้นเรียนไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของการสอนในรายวิชา และเพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องของการทำวิจัย ในชั้นเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ควรมีการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ และเป็นศูนย์สื่อเทคโนโลยี เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้พร้อมทั้งให้ส่งเสริมการเรียนรู้นอก ห้องเรียน ควรมีการผลักดันการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่อยู่ในท้องถิ่นชุมชน สร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างชุมชนหรือท้องถิ่นในพื้นที่บริการของโรงเรียน และเปิดโอกาสให้ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริม สนับสนุนคุณภาพของ การศึกษา เพื่อมุ่งหวังให้โรงเรียนได้มีการจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของชุมชน และควรจัด อบรมสัมมนาให้บุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ

และทักษะในการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรมีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อแสวงหาคำตอบจากประสบการณ์ตรงและสถานการณ์จริง โดยมีวิทยากรเป็นผู้ให้ความรู้ ควรมีห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ พื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอรองรับผู้เรียนได้ และควรมีการจัดงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อเผยแพร่ความรู้ต่อชุมชน ด้านการนิเทศการศึกษา ควรให้ครุภัณฑ์ในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดกิจกรรม PLC เพราะกิจกรรมนี้ช่วยให้มีการ แลกเปลี่ยนปัญหา และเรียนรู้ที่จะมองเห็น การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนา จัดการ และร่วมกันแก้ไขปัญหาเพื่อนำมาพัฒนานักเรียน ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ได้รับทราบ ในขณะเดียวกันก็เป็นการช่วยให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้ร่วมตัดสินใจในการพัฒนาเด็กได้ถูกต้อง ควรมีการประชุมสัมมนาบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

7.1 การบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็สถานศึกษาประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ โดยการบริหารงานวิชาการจะเกี่ยวของกับการพัฒนาหลักสูตร การวิจัยทางการศึกษา การวางแผนงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีการวัดผลและประเมินผล ดังนั้นการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนด นโยบายและเป้าหมายการบริหารงานวิชาการให้เป็นรูปธรรม นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ด้วยการกระตุ้นให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และนำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมด้านการวัดและประเมินผลเป็นลำดับแรก รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิทย์ บุญญาธิพิทักษ์, จิราภรณ์ ผันสว่าง, พระครูชัยรัตนกร (2565) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนางานวิชาการด้านต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ส่งผลต่อผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของสถานศึกษาโดยตรง และผู้บริหารและครูสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและบริหารจัดการศึกษาของในสถานศึกษา ที่จะทำให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และเป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาใช้เป็นข้อมูลและเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิผล ให้

เกิดความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาต่อไปในอนาคต สอดรับกับงานวิจัยของ วรวิทย์ หงส์ไทย (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ผลการวิจัยพบว่า 1.สภาพการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 สภาพการนำนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการมาใช้ในสถานศึกษาสูงสุด 3 ลำดับได้แก่การบริหารตามแนว Tip Co,การบริหารแบบวงจรเดมิ่ง, PDCA และการบริหารโดยใช้ภาคีเครือข่าย ด้านที่ 2 ความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ การบริหารตามแบบ CIPP Model ของสต๊อฟเฟิล,การบริหารแบบพัฒนาคุณภาพศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหารแบบเครือข่ายครู ด้านที่ 3 ความเหมาะสมในการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการการสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่การบริหารแบบโครงการ, การบริหารแบบระบบสำนักงานอัตโนมัติ,การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2. แนวทางในการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ นวัตกรรมการบริหารตามแนว Tip Co, การบริหารตามแบบ CIPP Model ของสต๊อฟเฟิล และการบริหารแบบโครงการ ตามลำดับ

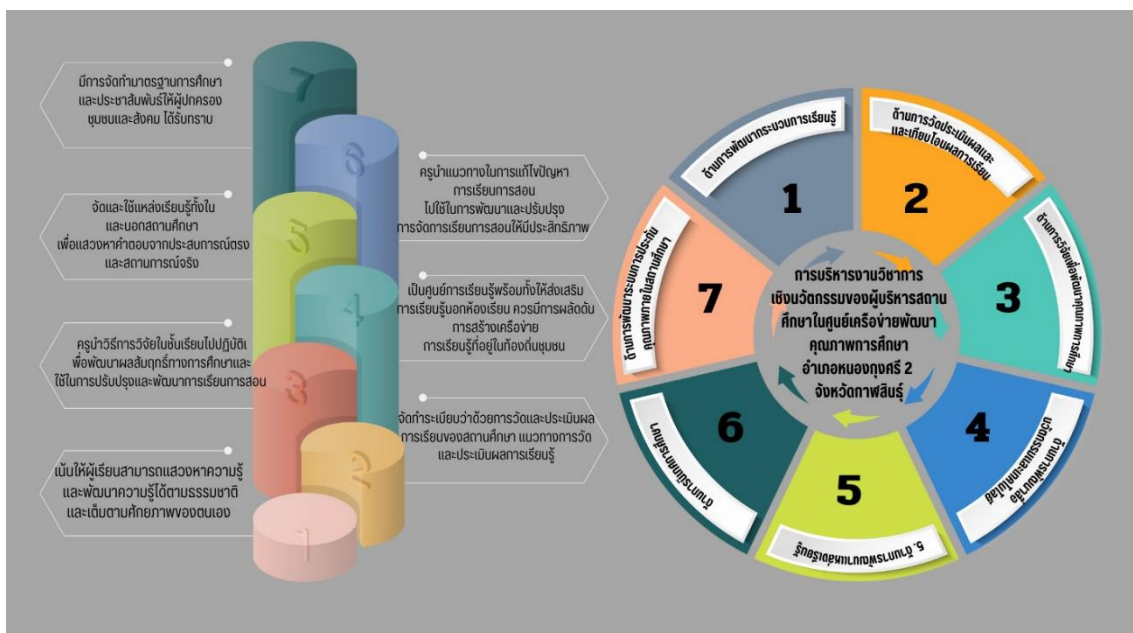
จากผลการวิจัยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการกำหนดทิศทางวัตถุประสงค์ขององค์กร กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ต่างๆ ในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาวางแผนการจัดเตรียมข้อมูลการดำเนินงานวิชาการอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาบริหารจัดการงานวิชาการตามตัวชี้วัดตามมาตรฐานเป็นรายด้าน สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองชุมชนรับทราบสถานศึกษาแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานทั้ง 4 ฝ่ายอย่างเป็นระบบเพื่อให้ครูผู้รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีการกำหนดระบบและกลไกการประกันคุณภาพในสถานศึกษาที่ยึดถือปฏิบัติร่วมกัน สถานศึกษามีการประชุมสัมมนาบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษามีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ได้รับทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีดีถรณ์ กองนาคู (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1.ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน การบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการทั้งโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทุกระดับชั้นอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง สถานศึกษาจัดกิจกรรม PLC อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง สถานศึกษาให้ครูนำแนวทางในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนุช สุขประเสริฐ และจิราภรณ์ ผันสว่าง (2566) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาล

พยัคภูมิพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียน อนุบาลพยัคภูมิพิสัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนา สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนา หลักสูตร สถานศึกษา ตามลำดับ 2) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองโดยจำแนกตาม เพศและระดับการศึกษาต่างกัน พบว่าโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

8. องค์กรความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ องค์กรความรู้ที่ได้คือการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทาง บูรณาการในการออกแบบการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ โดยการบริหารงานวิชาการจะต้องได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาดตนเองเพื่อนำความรู้มาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีการนิเทศติดตามการดำเนินงานฝ่ายต่างๆอย่างสม่ำเสมอ และนำนวัตกรรมรูปแบบต่างๆมาปรับใช้ในการบริหารงานวิชาการ ให้มีความเหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิภาพสูงสุด จากการวิเคราะห์ประเด็นในเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปเป็นแนวทางตามแผนภูมิดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอหนองกุงศรี 2 จังหวัดกาฬสินธุ์

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น สถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้ครูได้นำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ

9.1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น สถานศึกษาควรติดตามผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง พร้อมรับฟังความคิดเห็นของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อพัฒนา และปรับปรุงการทำงาน เพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษา ให้สูงขึ้นต่อไป

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหาร ควรมีการสนับสนุนให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนที่ สร้างความเจริญก้าวหน้าส่งผลกับ นักเรียน ทั้งทางร่างกายอารมณ์สังคม และสติปัญญาอีกทั้งสามารถปรับปรุงและส่งเสริมคุณลักษณะอัน พึง ประสงค์ของนักเรียนได้อีกทางหนึ่ง

9.2.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการจัด สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการ เรียนรู้และการสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้จะสามารถกระตุ้น ให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

9.2.3 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ดังนั้น ผู้บริหารควรมีจัดส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีจัดทำ จัดซื้อที่สอดคล้องกับความต้องการและจุดประสงค์ในการเรียน และใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่าง เหมาะสม จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพผลการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มีความเข้าใจได้ดี ถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น และยังสามารถเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้อีก ทางหนึ่ง

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรมีการขยายขอบเขตของประชากรในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อศึกษาประชากร ในกลุ่มที่กว้างขึ้นและสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างได้

9.3.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับสถานศึกษาอื่นๆ ในระดับเดียวกัน เพื่อให้ทราบ ถึงความแตกต่างและความได้เปรียบเสียเปรียบในการให้บริการ

9.3.3 การศึกษาครั้งต่อไปควรนำปัจจัยอื่นที่คาดว่าจะมีความหลากหลายมาพิจารณา เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการนำไปใช้พัฒนาสถานศึกษาต่อไป

9.3.4 ควรเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและออกแบบสอบถามเฉพาะกลุ่มโดยแยก ชุดคำถามสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจน และมีความถูกต้องตรงกับความ เป็นจริงมากยิ่งขึ้น

10. บรรณานุกรม

- จิราภรณ์ ผันสว่าง. (2559). ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา (Professional Education Administration: Basic Qualifications, Skills, and Vision). **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 5(2). 247-254.
- ปรัตถกรณ์ กองนาคู. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิยะนุช สุขประเสริฐ และจิราภรณ์ ผันสว่าง. (2566). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาลพยัคฆภูมิพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. **วารสารการบริหารการศึกษา มม.วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 3(1). 36-47.
- วรวิทย์ บุญญาธิพิทักษ์, จิราภรณ์ ผันสว่าง, พระครูชัยรัตนากร. (2565). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์**. 6(2). 477-491.
- วรวิทย์ หงส์ไทย. (2563). แนวทางการใช้นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์**. 8(2). 15-28.
- วราพร สิ้นศิริ. (2564). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์**. 7(3). 129-146.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564**. กาฬสินธุ์ : กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2.
- สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. (2560). **ส่วนนโยบายรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ฝ่ายนโยบายและยุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). **รายงานการศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19**. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนารการเรียนรู้.

สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ*
STATES AND APPROACHES TO DEVELOP THE BUDGET ADMINISTRATION
OF SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATIONS IN SUBYAI
DISTRICT, CHAIYAPHUM

อภิรักษ์ ชาญศึก¹
Apirak Chansuck¹
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ¹
Chaiyaphum Rajabhat University¹
Email : Piya11032515@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายการเมือง และฝ่ายประจำในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .090 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า สภาพการบริหารงบประมาณสูงสุด คือ ด้านการจัดทำงบประมาณ รองลงมาคือด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ส่วนด้านที่มีสภาพการบริหารงบประมาณต่ำสุด คือ ด้านการควบคุมติดตามผล 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ ควรมีการใช้คน เงิน วัสดุ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดที่สุด จัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานด้านการจัดทำงบประมาณที่ผ่านมาเสร็จสมบูรณ์ภายในเวลาที่กำหนดตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ มีการใช้จ่ายงบประมาณและการขออนุมัติเบิกจ่ายตามลำดับขั้นตอนสายการบังคับบัญชา มีแผนการเบิกจ่าย และกำหนดวิธีการเบิกจ่ายและระยะเวลาการเบิกจ่ายเพื่อให้เกิดเป้าหมายที่ชัดเจน มีการรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง มีสายการบังคับบัญชาการควบคุมติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานตามลำดับ กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการควบคุมติดตามผลการใช้

จ่ายงบประมาณและมีการควบคุมติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามระเบียบวิธีปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ : การพัฒนา; งบประมาณ; การบริหารงบประมาณ

ABSTRACT

The research was 1) to study the states of the budget administration of sub-district administration organizations in Subyai district, Chaiyaphum, and 2) to study the approaches to develop the budget administration of sub-district administration organizations in Subyai district, The sample group was 103 personnel of sub-district administration organizations in Subyai district, Chaiyaphum. The rating scales questionnaires were used to collect the data. The data was analyzed by using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research result revealed that: 1) The states of the budget administration of sub-district administration organizations in Subyai district, Chaiyaphum were at the high level overall. Considering on each budget maneuver showed the highest mean scores, followed by the budget expense, whereas, the follow up showed the lowest mean score. 2) The approaches to develop the budget administration of sub-district administration organizations in Subyai district, Chaiyaphum were as follows: should prepare man, money, rials which were deal with the budget maneuver to spend the resources in better economic. prepare the personnel who had the knowledge about the budget maneuver to get more the highest efficiency. analyze the operation result, In the budget maneuver which was complete in time and in the goal. spend and ask for authorization in ordering of command. plan their budget reimbursement. Also, they should set up the method and the duration in budget reimbursement to make the clear objectives. report their budget expense to the stakeholder continuously. clear their structure as the command line to control and follow up the clear budget expense to be into the best practice. set up the clear objectives and goals in controlling and following up the budget expense. and control and follow up the budget expense following the regulation to get the highest efficiency.

Keyword : Development; Budgeting; Budget Management

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เมื่อกล่าวถึงความหมายของงบประมาณ หมายถึง แผนงานหรืองานสำหรับประมาณการด้านรายรับและรายจ่ายแสดงในรูปตัวเลขและจำนวนเงิน ในการบริหารงานงบประมาณจะมีการตั้งงบประมาณเป็นการแสดงแผนดำเนินงานออกเป็นจำนวนตัวเลขและจำนวนเงิน ความสำคัญของการบริหารงบประมาณขององค์กรอาจกล่าวได้ว่า การบริหารงบประมาณมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางแผน การงบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนของฝ่ายบริหารและในการทำงานงบประมาณจะต้องวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมโดยประหยัดเป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้ ซึ่งจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของงานที่จำทำและระยะเวลาของการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ตลอดจนหน้าที่หรือกิจกรรมที่ส่วนต่าง ๆ ต้องรับผิดชอบเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายในรูปแบบของแผนงานหรือแผนของเงิน นอกจากนี้งบประมาณจะมีความสำคัญต่อการวางแผน และการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ แล้วฝ่ายบริหารยังสามารถใช้แผนงบประมาณเป็นเครื่องมือ ควบคุม กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ได้ ในขั้นตอนการบริหารแผนและติดตามประเมินผลแผนซึ่งจะทำให้ทราบความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ทันต่อเหตุการณ์และเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ชูเกียรติ ฤทธิเดช, 2550)

การบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ซึ่งจะกำหนดให้เบิกจ่ายได้เฉพาะรายจ่ายประจำในหมวดเงินเดือน หมวดค่าจ้าง หมวดค่าตอบแทนและหมวดค่าใช้สอย หมวดค่าวัสดุและรายจ่ายอื่น ๆ ถึงแม้้องค์การบริหารส่วนตำบลจะบริหารงาน โดยมีกฎหมายรองรับมีการกำหนดวิธีการ แนวทางปฏิบัติเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างตรงจุด มีกระบวนการที่สั้น กะทัดรัด บริการประชาชนอย่างทั่วถึง แต่จากรายงานของคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณเกิดความขัดแย้งในการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลและขัดแย้งในระดับหมู่บ้านรวมทั้งระเบียบปฏิบัติซึ่งกำหนดโดยส่วนกลางมีขั้นตอนมากทำให้การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่คล่องตัวทำให้เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติเกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน

ในพื้นที่อำเภอชัยใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 3 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากูป้อง องค์การบริหารส่วนตำบลชัยใหญ่ และองค์การบริหารส่วนตำบลตะโกทอง องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชัยใหญ่ประสบปัญหาในการบริหารงบประมาณไม่ต่างกับพื้นที่อื่น ๆ มากนัก เช่น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภา องค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการงบประมาณ และขาดประสบการณ์ในการบริหารงบประมาณ ทำให้การปฏิบัติงานมีความคลาดเคลื่อนไม่ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่กำหนด ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการให้บริการประชาชน ทำให้การบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

การศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ดังจะเห็นได้จากงานวิจัย (พระมหาสมคิด คำผิง, 2546, บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษ มีปัญหาโดยรวมด้านการจัดเตรียมงบประมาณและด้านการอนุมัติงบประมาณ (อัจฉรา จีสินเทียะ, 2547, บทคัดย่อ) ยังพบว่าปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในระเบียบกฎหมายที่ใช้เป็นหลักการจัดทำงบประมาณ นอกจากนี้ (ชลนิภา รัตตะเวทิน, 2547) ยังพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาการงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการจัดทำงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการควบคุมงบประมาณ ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างมาก

จากความสำคัญของปัญหา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ นั้นอยู่ในระดับใดมีแนวทางการบริหารงบประมาณอย่างไรบ้างเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ
- 2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ทำให้ทราบสภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ
- 3.2 ได้แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากร ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 140 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำในเขตอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ กำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จำนวน 103 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดของแบบสอบถาม ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถาม

เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและตำแหน่งงาน เป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซำใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามมาตราวัดแบบลิเคอร์ท (Likert's Scale) จำนวน 21 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบเลือกตอบตยให้คำเครื่องหมายถูกหน้าข้อความที่เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซำใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณให้มากที่สุด โดยเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีหนังสือรับรองจากมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบ ผู้วิจัยสามารถเก็บแบบสอบถามได้ทั้งสิ้น 103 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความถี่

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซำใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซำใหญ่ โดยรวมทุกด้าน

การบริหารงบประมาณ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการจัดทำงบประมาณ	3.86	0.42	มาก
2. ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ	3.83	0.38	มาก
3. ด้านการควบคุมติดตามผล	3.79	0.41	มาก
รวม	3.83	0.31	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซำใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดทำงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการใช้จ่ายงบประมาณ และการควบคุมงบประมาณ

5.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซำใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า

5.2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการใช้คน เงิน วัสดุ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดที่สุด

5.2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5.2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานด้านการจัดทำ
งบประมาณที่ผ่านมาเสร็จสมบูรณ์ภายในเวลาที่กำหนดตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

5.2.4 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการใช้จ่ายงบประมาณและการขออนุมัติเบิกจ่าย
ตามลำดับขั้นตอนสายการบังคับบัญชา

5.2.5 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีแผนการเบิกจ่าย และกำหนดวิธีการเบิกจ่ายและ
ระยะเวลาการเบิกจ่ายเพื่อให้เกิดเป้าหมายที่ชัดเจน

5.2.6 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณให้ผู้
เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง

5.2.7 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีสายการบังคับบัญชาการควบคุมติดตามผลการใช้
จ่ายงบประมาณที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานตามลำดับ

5.2.8 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการ
ควบคุมติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณ

5.2.9 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการควบคุมติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณให้
เป็นไปตามระเบียบวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซับใหญ่
จังหวัดชัยภูมิ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับสภาพและแนวทางการพัฒนาการ
บริหารงบประมาณจากมากไปน้อยได้ดังนี้ มีการแบ่งงานให้แก่แต่ละฝ่ายและแต่ละคนโดยทุกคนรู้อำนาจ
หน้าที่หรือขอบข่ายของการจัดทำงบประมาณในแต่ละฝ่ายแต่ละคนโดยชัดเจนและการใช้จ่าย
งบประมาณเป็นไปตามระเบียบที่กำหนดและมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้อาจ
เนื่องมาจาก องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการบริหารงบประมาณการมี
แผนงานการบริหารงบประมาณทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพ และตรวจสอบ
ระบบงานของตนได้ทุกขั้นตอน เพื่อลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
(ชูเกียรติ ถาบุตร, 2550) ได้ศึกษาการประเมินศักยภาพและความพร้อมในการบริหารงบประมาณ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า มีการบริหารงาน
การวางแผนงานด้านการบริหารงบประมาณ และทุกฝ่ายในองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการ
ทำแผนงานการบริหารงบประมาณ การมีแผนงานการบริหารงบประมาณทั้งระยะสั้นและระยะยาวจะ
เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านงบประมาณที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและสามารถตรวจสอบได้ทุก
ขั้นตอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อัจฉรา ธีร์สันเทียะ, 2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัญหาการ
บริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า
บุคลากรผู้ปฏิบัติงานใน 3 ด้านคือ ด้านการจัดทำแผน ด้านการเบิกจ่ายและการทำบัญชีรับจ่าย และ
ด้านรายงานและการควบคุม พบว่า บุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ในแต่
ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านการจัดทำแผนเห็นว่าการกำหนดระยะเวลาและผู้ที่ทำหน้าที่ในการจัดทำแผน
งบประมาณไว้อย่างชัดเจน มีแผนปฏิบัติงานที่มาจากการทำประชาคมหมู่บ้าน ผู้มีหน้าที่และผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงบประมาณมีความสามารถเหมาะสม 2) ด้านการเบิกจ่ายและทำ

บัญชีรับจ่ายเห็นว่าการกำหนดขั้นตอนการเบิกจ่ายมาไว้อย่างชัดเจน ผู้รับผิดชอบด้านงบประมาณมีความรู้ความสามารถมีความสะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่ายและกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน 3) ด้านการรายงานและควบคุมเห็นการดำเนินการเบิกจ่ายเป็นไปตามระเบียบวิธีการงบประมาณในรอบปี และมีการรายงานผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามเวลาที่กำหนดและมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี

6.2 จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชัยใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ แนวทางการพัฒนา 3 อันดับแรกที่มีความถี่สูง คือ 1) ด้านการจัดทำงบประมาณควรมีการใช้คน เงิน วัสดุ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา จีสันเทียะ (2547) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการกำหนดระยะเวลาในการจัดทำแผนงบประมาณไว้อย่างชัดเจน มีแผนปฏิบัติที่มาตามการทำประชาคมหมู่บ้าน และผู้มีหน้าที่จัดทำแผนงบประมาณมีความรู้ความสามารถเหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ จักรแก้ว (2549) ได้ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากร อบต.มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการจัดทำงบประมาณ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ และด้านการควบคุมติดตามผลการใช้งบประมาณอยู่ในการปฏิบัติงานระดับมาก ซึ่งมีผลแต่ละด้านมีการปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัดและสามารถตรวจสอบได้ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณควรมีการใช้จ่ายงบประมาณและการขออนุมัติเบิกจ่ายตามลำดับขั้นตอนสายการบังคับบัญชา และด้านควบคุมติดตามผลควรมีสายการบังคับบัญชาการควบคุมติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานตามลำดับ 2) ด้านการใช้จ่ายงบประมาณควรมีการใช้จ่ายงบประมาณและการขออนุมัติเบิกจ่ายตามลำดับขั้นตอนสายการบังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ ชาเรืองฤทธิ์ (2550) ได้ศึกษาปัญหาในการดำเนินการสนับสนุน การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ผลการศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีระบบการตรวจสอบและควบคุมภายในครบทุกด้านและควรเชิญหน่วยงานกลางเข้าตรวจสอบการบริหารและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตด้านนโยบายและการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของชูเกียรติ ถาบุตร (2550) ได้ศึกษาการประเมินศักยภาพและความพร้อมในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าด้านนโยบายและการปฏิบัติงานต่อมีการรายงานผลการปฏิบัติให้ชัดเจนและต่อเนื่องเพื่อความสะดวกในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การใช้จ่ายงบประมาณให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ตลอดเวลา การรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจสอบเงินต้องปฏิบัติตามระเบียบทุกขั้นตอน 3) ด้านการควบคุมติดตามผลควรมีสายการบังคับบัญชาการควบคุมติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ จักรแก้ว (2549) ได้ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการควบคุมติดตามผลการใช้งบประมาณได้มีการปฏิบัติงานอยู่

ในระดับมากโดยผู้บริหารได้สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นปีงบประมาณต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและปิดประกาศให้ประชาชนรับทราบ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในองค์การและให้ความร่วมมือกับสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินในการตรวจสอบการใช้งบประมาณเพราะว่า การควบคุม ติดตามผลการใช้งบประมาณควรมีการสรุปผลการใช้งบประมาณ และให้บุคลากรภายนอกเข้ามาตรวจสอบและสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ ชาเรืองฤทธิ์ (2550) ได้ศึกษาปัญหาในการดำเนินการสนับสนุนการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าด้านการตรวจและติดตามประเมินผล ผู้ปฏิบัติงานในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลด้านงบประมาณ ได้มีการกำหนดมาตรการในการตรวจและติดตามประเมินผลองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากการบริหารงบประมาณเป็นอำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการทั้งหมด หน่วยงานสนับสนุนจึงพบปัญหาอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเห็นว่ามี การติดตามผลที่ได้ชี้แจงเสนอแนะให้คำปรึกษาแก่องค์การบริหารส่วนตำบลตลอดจนการแก้ไข ซึ่งหน่วยงานสนับสนุนมีหน้าที่เพียงตรวจสอบความถูกต้องแล้วอนุมัติข้อบัญญัติงบประมาณเท่านั้นโดยได้เป็นไปตามนโยบายหลักการกระจายอำนาจของรัฐ จึงทำให้หน่วยงานสนับสนุนพบปัญหาในระดับน้อย

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ องค์ความรู้ที่ได้คือแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซบใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการใช้คน เงิน วัสดุ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดที่สุด 2) องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด 3) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานด้านการจัดทำงบประมาณที่ผ่านมาเสร็จสมบูรณ์ภายในเวลาที่กำหนดตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ 4) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการใช้จ่ายงบประมาณและการขออนุมัติเบิกจ่ายตามลำดับขั้นตอนสายการบังคับบัญชา 5) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีแผนการเบิกจ่าย และกำหนดวิธีการเบิกจ่ายและระยะเวลาการเบิกจ่ายเพื่อให้เกิดเป้าหมายที่ชัดเจน 6) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง 7) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีสายการบังคับบัญชาการควบคุมติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานตามลำดับ 8) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการควบคุมติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณ และ 9) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการควบคุมติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามระเบียบวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ด้านการจัดทำงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้คำแนะนำเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำงบประมาณ เพื่อให้เข้าใจและทราบถึงสายการบังคับบัญชาในการจัดทำงบประมาณตามลำดับขั้นต่อไป

8.1.2 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประสานงานกับประชาชนและเจ้าหน้าที่ภายในองค์การเพื่อให้เกิดความพึงพอใจของทุกฝ่ายทุกคนในการใช้จ่ายงบประมาณ

8.1.3 ด้านการควบคุมติดตามผล องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีเจ้าหน้าที่ควบคุมติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามภารกิจและอำนาจหน้าที่อย่างเหมาะสมงบประมาณ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการใช้คน เงิน วัสดุ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด

8.2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการใช้จ่ายงบประมาณและการขออนุมัติเบิกจ่ายตามลำดับขั้นตอนสายการบังคับบัญชา

8.2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีสายการบังคับบัญชาการควบคุมติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานตามลำดับ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

8.3.2 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล

8.3.3 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง

9. เอกสารอ้างอิง

จุฑามาศ จักรแก้ว. (2549). **ความคิดเห็นของบุคลากรอบต. ต่อการบริหารงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิษฐ์**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์.

ชลนิภา รัตตะเวทิน. (2547). **ปัญหาการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เขตอำเภอยางตลาด : กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์**. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชูเกียรติ ถาบุตร. (2550). **การประเมินศักยภาพและความพร้อมในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกันทรลักษ์**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พระมหาสมคิด คำผิง. (2546). **ปัญหาในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ**. การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- โสภณ ชาเรืองฤทธิ์. (2550). ปัญหาในการดำเนินการสนับสนุนการบริหารงานของปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัจฉรา จีสันเทียะ. (2547). ปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607–610.

การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3*
THE DEVELOPMENT OF SUPERVISION OF COACHING TEACHING FOR
MATHEMATICS TEACHERS UNDER KALASIN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 3

กฤติพร นนทะมาตย์¹, พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ²
Krittiphon Nontamat¹, Pacharawit Chansirira²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University^{1,2}
Email : 65010581004@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 2) เพื่อพัฒนาและประเมินแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เป็นกรณีศึกษาแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูคณิตศาสตร์ จำนวน 196 คน การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูคณิตศาสตร์ จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติ จำนวน 6 คน ใช้เป็นแนวทางยกเว้นและตรวจสอบยืนยันประเมินการพัฒนากการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นของแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการปฏิบัติตามแผนการสอนแนะ ด้านการวางแผนการสอนแนะ ด้านการประเมินและติดตามผลการสอนแนะ และด้านการเตรียมการก่อนสอนแนะ 2. แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ประกอบด้วย ด้านการเตรียมการก่อนสอนแนะ มี 5 แนวทาง ด้านการวางแผนการสอนแนะ มี 3 แนวทาง ด้านการปฏิบัติตามแผนการสอนแนะ มี 4 แนวทาง ด้านการประเมินและติดตามผลการสอนแนะ มี 5 แนวทาง มีผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การนิเทศการศึกษา; การนิเทศแบบสอนแนะ; การพัฒนาแนวทาง

ABSTRACT

This research aimed 1) to study desirable present conditions and requirements of supervision of coaching teaching for mathematics teachers under Kalasin Primary Educational Service Area 3, 2) to develop and evaluate the guidelines of supervision of coaching teaching for mathematics teachers under Kalasin Primary Educational Service Area 3. For the method of the study, mixed methods research design was used. For the sample, it consisted of 196 school administrators and mathematics teachers. The interview of 6 school administrators from schools with the best practice was utilized to a guideline for 7 experts so as to draft, verify, and evaluate the development of instructional supervision for mathematics teachers. The questionnaire and the structured interview form and the appropriateness and feasibility assessment form of the approach were applied as the research instrument. Mean, percentage, standard deviation, and the required index value were taken as the statistics used for analysis.

The results Showed that: 1. In the present condition, the overall level of the desirable present conditions and requirements of supervision of coaching teaching for mathematics teachers under Kalasin Primary Educational Service Area 3 was moderate. The desirable condition of supervision of coaching teaching for mathematics teachers was the highest level. The level of requirements or needs of supervision of coaching teaching for mathematics teachers could be ordered from high to low; as follows, on the implementation of the teaching plan, teaching planning, assessment and follow-up of instructional results, and preparation prior to instruction, respectively. 2. The guidelines of supervision of coaching teaching for the mathematics teachers comprised 5 guidelines in terms of preparation before teaching, 3 guidelines in terms of coaching-teaching plan, 4 guidelines regarding the implementation of the coaching-teaching plan, and 5 guidelines regarding the assessment and follow-up of teaching of coaching. The overall level of the suitability assessment result was at the highest, and the probability level was high.

Keywords : Educational Supervision; Supervision of coaching teaching; Guideline development

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

คณิตศาสตร์เป็นวิชาหลักที่เน้นให้คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นวิชาที่ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบ มีแบบแผนสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ อาชีพเกือบทุกแขนงจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ทางคณิตศาสตร์สำหรับประเทศไทยแม้ว่าจะให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาวิชาคณิตศาสตร์มากเท่าไรก็ตามแต่

การทดสอบระดับชาตินานาชาติ และจากผลการวิจัยพบปัญหาว่าผู้เรียนเรียนคณิตศาสตร์แล้วเกิดการลืม ไม่เข้าใจ ไม่เห็นความสำคัญของคณิตศาสตร์ มองว่า คณิตศาสตร์เป็นเรื่องไกลตัวห่างไกลจากการดำเนินชีวิต ไม่สามารถนำความรู้คณิตศาสตร์ไปใช้ได้ (สมวงษ์ แปลงประสพโชค และคณะ, 2551)

จากข้อมูลโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ PISA(Programme for International Student Assessment) จากนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับหรือกลุ่มอายุ 15 ปี โดยใช้ปัญหาแปลกใหม่ที่อยู่ในบริบทของโลกในชีวิตจริงเพื่อประเมินว่านักเรียนได้รับการเตรียมพร้อมสำหรับชีวิตในอนาคตได้ดีเพียงใด ผลการประเมินพบว่านักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ย ด้านการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ในปี 2012 ปี2015 และปี2018 คิดเป็น 427 คะแนน 415 คะแนน และ 419 คะแนนตามลำดับ ซึ่งมีผลการประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติทุกครั้ง (โครงการ PISA ประเทศไทย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564)

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการ ชี้แนะ แนะนำและให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครู ในการปรับการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้(ธรินธร นามวรรณ, 2549) การนิเทศการศึกษาเป็นปรัชญาในเรื่องการแสวงหา ความจริง ความรู้ และคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา เป็นประชาธิปไตย ซึ่งได้แก่ การเคารพ ซึ่งกันและกัน การแบ่งปันร่วมงานและประสานงานกัน และมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา ซึ่งการนิเทศการศึกษามีความจำเป็นเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่างกัน จำเป็นต่อความเจริญของงานของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูจะต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณ์จริง เป็นการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน ทำให้ครูทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่นิเทศจะต้อง ดำเนินการเพื่อช่วยเหลือครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือช่วยเหลือตนเอง ในการสอนได้ ทำให้ครูก้าวทันโลกที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ ผู้เรียนอย่างเต็มที่ (กาญจน์ เรื่องมนตรี และธรินธร นามวรรณ, 2554)

การนิเทศแบบสอนแนะ (Coaching) ถือเป็นกระบวนการที่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายสอนแนะ มีประสบการณ์ความรู้ในการ ถ่ายทอด สอนแนะ แนะนำวิธีการเพื่อให้ผู้รับการสอนแนะพัฒนาความรู้ความสามารถและปรับปรุง ในการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้รับการสอนแนะและสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการสอนแนะให้สามารถปฏิบัติงานจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน นำไปสู่ความสำเร็จของงานหรือเปลี่ยนแปลงผลงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษาคาดหวัง (ศิริพงศ์ นาก้อนทอง, 2563)

การสอนแนะเป็นกระบวนการแนะนำและการสอนงานแบบรายบุคคลเพื่อพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและความสามารถในการทำงาน ปกติมักใช้กับผู้ที่มีความสามารถในบางด้านที่ยังไม่สมบูรณ์ และเป็นวิธีการในการกระตุ้นให้พัฒนาการทำงาน Blanchard และ Thacker (2004) การสอนแนะเป็นกระบวนการของบุคคลที่ เรียกว่า ผู้สอนแนะ (Coach) สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เขาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ผู้สอนแนะ ช่วยให้ผู้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับสูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กระบวนการนี้เป็นการสร้างให้ บุคคลมีความเข้มแข็งขึ้น ภูมิใจในตนเอง แสดงความสามารถซึ่งเป็นผลตอบแทนการทำงานที่จะตามมา กระบวนการสอนแนะจึงเป็นกระบวนการ

เสริมพลังอำนาจ (Empowering Process) (Mink, Owen and Mink, 1993) การสอนแนะ (Coaching) เป็นการชี้ให้เห็นแนวทาง และร่วมเรียนรู้ (Co-construction) กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งมักใช้เวลาส่งเสริม สนับสนุน ต่อเนื่องเป็นเวลานาน เป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการองค์กร และการพัฒนาวิชาชีพ มีจุดหมายเพื่อเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ทำให้บุคคลได้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาของตนเองในเวลาที่จำกัด จะช่วยให้มีความพร้อมและแก้ปัญหาได้ เป้าหมายในการพัฒนาเน้นความคงทนยั่งยืนและเข้าใจง่าย (Vincent, 2004)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ได้กำหนดเป้าหมายว่าด้วยเรื่องของการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถและมีความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) จากการรายงาน พบว่า รายวิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3, 2565) และจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของหน่วยงานโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ประจำปีงบประมาณ 2565 ซึ่งพบจุดอ่อนด้านบุคลากรครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบปัญหาที่เกิดมาจากปัจจัยหลายเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ได้โดยมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์รับผิดชอบพัฒนาในการจัดการเรียนรู้บูรณาการโดยดำเนินโครงการนิเทศแบบบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (ภูไทโมเดล: Phuthai Model) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มเป้าหมายและนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือการดำเนินงานของผู้บริหารในบทบาทหน้าที่เป็นผู้สอนแนะ ตามกระบวนการสร้างให้ผู้บริหารได้มีการสอนแนะครูในโรงเรียนให้ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการโครงการนิเทศแบบบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (ภูไทโมเดล: Phuthai Model) กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ด้วยเทคนิคการโค้ช (Coaching) ในการดึงศักยภาพของผู้รับการนิเทศ โดยกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) ให้ผู้รับการนิเทศตระหนักในความสามารถของตนเอง การสร้างการเรียนรู้โดยการนำตนเอง (Self-directed learner) ดังนั้น การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ จะต้องเริ่มที่การพัฒนาครูผู้สอนก่อนเป็นสำคัญ แต่ถ้าเราศึกษาแบบเจาะลึกไปในระดับสถานศึกษาเราจะพบว่าสถานศึกษาบางแห่งยังไม่มีแนวทางการพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนที่ชัดเจน และบางแห่งมีการดำเนินการแค่บางส่วนเท่านั้น จากที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาแบบสอนแนะ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะและเพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ซึ่งถือว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นและเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนเพื่อพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

2.2 เพื่อพัฒนาและประเมินแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

3.2 ได้แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

3.3 เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนเพื่อพัฒนาการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับองค์ประกอบการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ การนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ และสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูคณิตศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูคณิตศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 196 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีค่า IOC เท่ากับ .50 ขึ้นไป มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.974 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.980 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยการศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศแบบสอนแนะ จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูคณิตศาสตร์ จำนวน 3 คน จาก 3 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ประเมินแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีรายละเอียดดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการนิเทศแบบสอนแนะ สำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

องค์ประกอบการ นิเทศแบบสอนแนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการเตรียมการก่อนสอนแนะ	3.35	0.84	ปานกลาง	4.49	0.63	มาก	0.340	4
2. ด้านการวางแผนการสอนแนะ	3.25	0.81	ปานกลาง	4.61	0.54	มากที่สุด	0.418	2
3. ด้านการปฏิบัติตามแผนการสอนแนะ	3.02	0.83	ปานกลาง	4.50	0.62	มาก	0.490	1
4. ด้านการประเมินและติดตามผลการสอนแนะ	3.41	0.90	ปานกลาง	4.64	0.54	มากที่สุด	0.361	3
ค่าเฉลี่ย	3.26	0.85	ปานกลาง	4.56	0.58	มากที่สุด	-	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้านและอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อ 3. ด้านการปฏิบัติตามแผนการสอนแนะ ข้อ 2. ด้านการ

วางแผนการสอน ข้อ 4. ด้านการประเมินและติดตามผลการสอนแนะ และ ข้อ 1. ด้านการเตรียมการก่อนสอนแนะ

5.2 ผลการพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครุคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ได้แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครุคณิตศาสตร์ ทั้งหมด 4 ด้าน 17 แนวทาง ประกอบด้วย ด้านการเตรียมการก่อนสอนแนะ มี 5 แนวทาง ด้านการวางแผนการสอนแนะ มี 3 แนวทาง ด้านการปฏิบัติตามแผนการสอนแนะ มี 4 แนวทาง ด้านการประเมินและติดตามผลการสอนแนะ มี 5 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครุคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวม และรายด้าน

แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเตรียมการก่อนสอนแนะ	4.54	0.53	มากที่สุด	4.43	0.54	มาก
2. ด้านการวางแผนการสอนแนะ	4.43	0.76	มาก	4.48	0.60	มาก
3. ด้านการปฏิบัติตามแผนการสอนแนะ	4.61	0.54	มากที่สุด	4.32	0.71	มาก
4. ด้านการประเมินและติดตามผลการสอนแนะ	4.57	0.49	มากที่สุด	4.34	0.60	มาก
รวม	4.54	0.58	มากที่สุด	4.40	0.61	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครุคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครุคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครุคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินและติดตามผลการสอนแนะ รองลงมาคือ ด้านการเตรียมการก่อนสอนแนะ และด้านการวางแผนการสอนแนะ ด้านการปฏิบัติตามแผนการสอนแนะ ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ บุญปรุง (2560) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครุคณิตศาสตร์ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านตรวจสอบและประเมินผลการสอนแนะ ด้านการเตรียมการก่อนการสอนแนะ ด้านการลงมือปฏิบัติงานตามการสอนแนะ ด้านการดำเนินการสอนแนะ ตามลำดับ และสอดคล้องกับศิริพงศ์ นาก่อนทอง (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านปฏิบัติการสอนแนะ ด้านเตรียมการนิเทศ ด้านติดตามและประเมินผลการนิเทศ และด้านวางแผนการนิเทศ ตามลำดับ ที่ปรากฏผลดังกล่าวเนื่องมาจากการจัดสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม อุปกรณ์เครื่องมือในการสอนแนะมีไม่ครบถ้วน ไม่มีคุณภาพ ผู้สอนแนะขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ขาดทักษะในการสื่อสาร ขาดการถ่ายทอดให้ผู้รับการสอนแนะเข้าใจ ไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการสอนแนะผู้รับการสอนแนะมักหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการสอนแนะ ไม่มีเป้าหมายในการทำงาน ขาดความเคารพศรัทธาในตัวผู้สอนแนะ และวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาไม่เอื้อและไม่ได้รับการส่งเสริมจากผู้บริหารสถานศึกษา

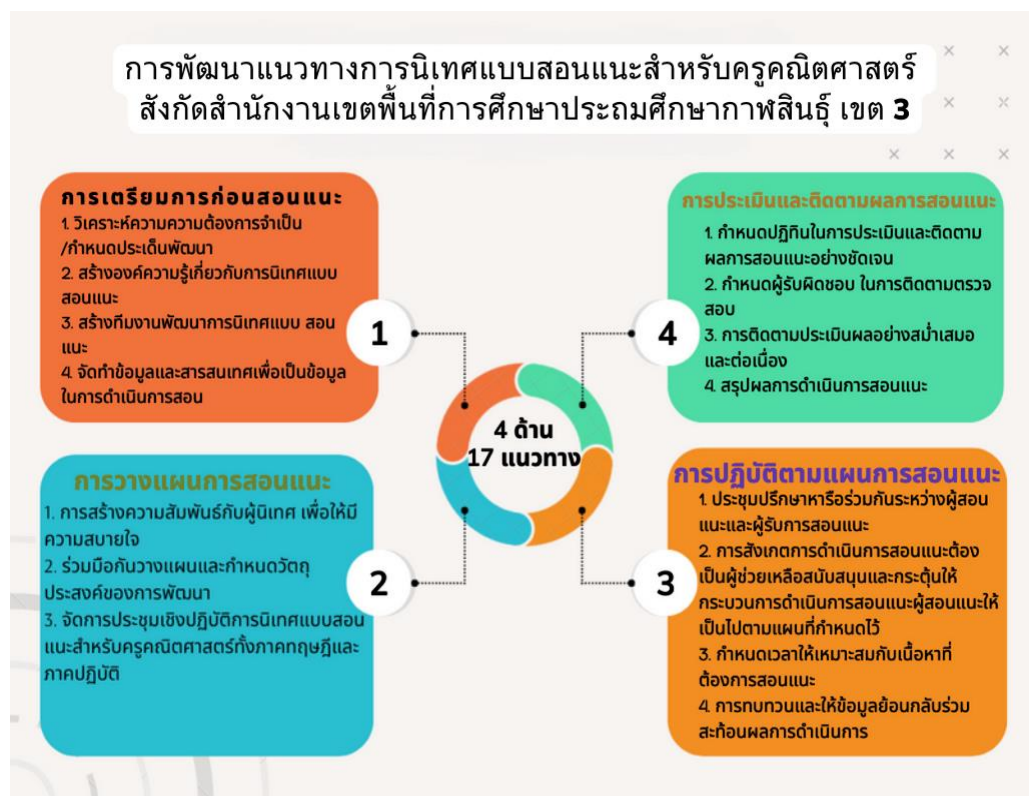
6.2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินและติดตามผลการสอนแนะ รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการสอนแนะ ด้านการปฏิบัติตามแผนการสอนแนะ และด้านการเตรียมการก่อนสอนแนะ ตามลำดับสอดคล้องกับ ธัญพิชชา อุ่นรัมย์ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านดำเนินการนิเทศ ด้านประเมินผล ติดตามและปรับปรุงการทำงาน ด้านการวางแผนการนิเทศและด้านสะท้อนผลรายงานและเผยแพร่ผลการนิเทศ ตามลำดับ ที่ปรากฏผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากสถานศึกษาต้องการมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บุคลากรในสถานศึกษาต้องมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งการสอนแนะจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรให้เป็นบุคลากรแห่งการเรียนรู้ อันจะเป็นตัวจักรสำคัญในการนำองค์กรก้าวไปสู่ความสำเร็จ

6.3 แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ซึ่งได้ศึกษาคูงานโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) แล้วนำมาสังเคราะห์ ยกร่างเป็นแนวทางทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 11 11 ตัวชี้วัด 17 แนวทาง ซึ่งผลการประเมินแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่าความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครู

คณิตศาสตร์ ประกอบด้วยศึกษาศึกษานิเทศก์ที่ดูแลด้านการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูคณิตศาสตร์ และเมื่อพิจารณาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนั้น พบว่า ผู้วิจัยมีการนำเอาข้อมูลจากผลการศึกษาในระยะที่ 1 ระยะที่ 2 ผสมกับผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาเป็นข้อมูลในการสร้างแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่าความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพงศ์ นาก่อนทอง (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ซึ่งการดำเนินการของแนวทางการพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 33 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1) ด้านการเตรียมการนิเทศ ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2) ด้านการวางแผนการนิเทศประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3) ด้านการปฏิบัติการสอนแนะประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ และ องค์ประกอบที่ 4) ด้านการประเมินและติดตามผลการนิเทศประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ พบว่าความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มี 4 ด้าน 17 แนวทางดังนี้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 โรงเรียนควรศึกษาบริบทของตนเอง ของชุมชน แล้วนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ประกอบด้วย 4 ด้าน 17 แนวทางปฏิบัติ โรงเรียนจึงควรคัดเลือกแนวทางที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ตามบริบทของตนเองและชุมชน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การนำแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ไปใช้ในการดำเนินการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรทำความเข้าใจและดำเนินการบริหารจัดการตั้งแต่การเตรียมการสอนแนะ การวางแผนการสอนแนะการปฏิบัติตามแผนการสอนแนะ และการประเมินและติดตามผลการสอนแนะ ตามลำดับ

8.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา และครูคณิตศาสตร์สามารถถอดบทเรียนของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่ดี ด้านการนิเทศแบบสอนแนะรวมไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษานั้นๆ

8.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาควรให้ความสำคัญและตระหนักในการวางแผนและกำหนดนโยบาย ตลอดจนการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายให้มากขึ้น และคำนึงถึงความรู้ความสามารถของครู

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการวิจัยการพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทและปัจจัยในการบริหารที่แตกต่างกัน

8.3.2 ควรมีวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการนำแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ไปใช้

9. บรรณานุกรม

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). **การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้**. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.

กิตติ บุญปรง. (2560). **การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 21**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

โครงการ PISA ประเทศไทย. (2564). **ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์**. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2566. จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/pisa/reports/2018/>

ธรินธร นามวรรณ. (2549). **หลักการบริหารการศึกษา**. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ธัญพิชชา อุ่นรัมย์. (2564). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริพงษ์ นาก่อนทอง (2563). การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมวงษ์ แปลงประสพโชค และคณะ. (2551). ผลสำรวจสาเหตุนักเรียนไทยอ่อนคณิตศาสตร์และแนวทางแก้ไข. *วารสารคณิตศาสตร์*. 53. 599-601.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (2565). **ข้อมูลแผนปฏิบัติการประจำปี ข้อมูลสารสนเทศปีการศึกษา 2565**. กาฬสินธุ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3.
- Blanchard, P.N. and Thacker, W.J. (2004). **Effective Training System : System, Strategies and Practices**. 2nd ed. New Jersey : Pearson Prentice Hall.
- Mink, O.G., Owen, K.Q. and Mink, B.P. (1993). **Developing High-Performance People : The Art of Coaching**. The United States of America : Addison- Wesley Publishing.
- Vincent, B. (2004). **Coaching for Meaning : The Culture and Practice of Coaching and Team Building**. Great Britain : Palgrave Macmillan.

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*
ACADEMIC ADMINISTRATION BASED ON 3 WISDOM OF EDUCATIONAL
INSTITUTION ADMINISTRATORS UNDER ROI ET PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

รพีพร พาดา¹, พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์²
Rapeeporn Pata¹, Phrakhruvichitpanyaphorn²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : Genniepmc@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ในการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 351 คน กลุ่มเป้าหมายเพื่อการสัมภาษณ์เป็นผู้บริหารและครู จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบ สลิดิที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประเมินความต้องการจำเป็นด้วยค่า PNI_{modified} และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา และความต้องการจำเป็น ได้แก่ (1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (2) ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ (3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา (4) ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ (5) ด้านการนิเทศการศึกษา (6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ผู้บริหารควรสร้างบริบทความเป็นวิชาการที่เป็นเลิศในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เน้นการใช้สื่อการเรียนการสอน ควรให้

ความสำคัญกับการพัฒนาองค์กรวมของมนุษย์ การเสนอมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการศึกษา มาตรการเหล่านี้รวมถึงการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ครูควรเข้าถึงสื่อการสอนและแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; หลักปัญญา 3; ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the current situation, desirable conditions, and necessity requirements for academic administration based on wisdom 3 of educational institution administrators under Roi-Et Primary Educational Service Area Office 2, and 2) to study practical guidelines for academic administration based on wisdom 3 of educational institution administrators under Roi-Et Primary Educational Service Area Office 2. The sample group consisted of 351 Educational institution administrators and teachers, and the target group of 5 people for interviewing educational institution administrators and teachers. The research instrument was questionnaire. Statistics used were frequency, percentage, mean, and standard deviation. the necessities were assessed by $PNI_{modified}$ and descriptive analysis.

The results showed that: 1) The current state of academic administration based on the Wisdom 3 overall was at a moderate level. The aspects can be ranked from highest to lowest as follows: educational administration, research for educational quality improvement, measurement and evaluation of learning outcomes, management of teaching and learning in schools, media innovation, technology and learning resources, and curriculum development in educational institutions. As for the desired state of academic administration based on the Wisdom 3, when considering each aspect ordered from the highest to the lowest, they were educational supervision, followed by research to improve the quality of education, measurement, assessment for learning, teaching and learning management in educational institutions, innovative media, technology and learning resources, and curriculum development in educational institutions. Desirable conditions for academic administrations based on wisdom 3 overall was at a high level considering each aspect ordered from the highest to the lowest: teaching and learning management in educational institutions, assessment for learning, educational supervision, research to improve the quality of education, innovative media, technology and learning resources, curriculum development in educational institutions, and necessities included: 1. Teaching and learning management in educational institutions 2. Assessment and evaluation for learning 3. Curriculum development in educational institutions 4. innovative media,

technology and learning resources 5. educational supervision 6. research to improve the quality of education. 2) Academic administration guidelines based on the Wisdom 3: educational institutions should create a concrete context of academic excellence in educational institutions, emphasized on the use of teaching materials, should focus on the holistic development of human being, proposed measures to solve education problems included giving stakeholders, teachers should have access to teaching materials and learning resources that were appropriated to the true potential of learners for improving the quality of learning.

Keywords : Academic administration; Wisdom 3; Educational institution administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและการปลูกจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง และเมื่อปัจจุบัน โลกเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ได้ส่งผลให้เป็นสังคมแห่งยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและรุนแรงเพิ่มมากขึ้น นั่นคือ การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันควรมุ่งเน้นให้นักเรียนทุกคนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมนักเรียนให้มีความพร้อม มีทักษะสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตในโลกที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่คิดเป็น ตัดสินใจอย่างชาญฉลาด แก้ปัญหาได้ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง รับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของต่างชาติที่กำลังแพร่หลายเข้ามาในประเทศไทย ใช้ได้อย่างเหมาะสม และใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน รวมทั้ง นำทักษะการเรียนรู้มาใช้ในการ ดำเนินชีวิตและเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นปกติบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม (Rotherham, A., & Willingham, D., 2009)

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขึ้น เพื่อพัฒนานักเรียนทุกคน อันเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน มีเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ , 2552) โดยมีโรงเรียนเป็นสถาบันทางการศึกษาที่จะต้องดำเนินการด้านการศึกษาให้กับนักเรียนมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บริหารจัดการ คอยกำกับ ติดตาม และดูแลการดำเนินการ ด้วยการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย หลักการของโรงเรียน ร่วมกับองค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องพยายามที่จะดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องของการจัดการศึกษาหลาย ๆ ประการ เช่น หลักสูตร ครูผู้สอน นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ เป็นต้น ให้เป็นไปอย่างมี

ประสิทธิผล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ความพยายามที่จะดำเนินการทุกอย่าง ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยให้เกิดผลผลิต คือ นักเรียนที่มีคุณภาพในที่สุด (ภารดี อนันต์นาวิ, 2557)

การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง นักเรียนมีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี หากจะดูว่างานวิชาการ โรงเรียนใดเป็นอย่างไรดูได้จากนักเรียนในโรงเรียนนั้นๆ การบริหารงานวิชาการจะเกิดประสิทธิผลได้ ผู้บริหารโรงเรียนจะทราบและเข้าใจเป็นอย่างดีต่อการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ งานวิชาการจึงถือเป็นงานหลักไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาประเภทใดก็ตาม การดำเนินงานวิชาการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่ พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, วิมลพร สุวรรณแสนทวี (2560) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการความสำคัญมากที่สุด ผู้บริหารทุกคนควรรับผิดชอบงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของสถานศึกษา คือ การให้บริการทางวิชาการ ผู้บริหารมีหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการ โดยทำงานร่วมกับครูผู้สอน กระตุ้นเตือนให้คำแนะนำ และประสานงานให้ครูผู้สอนทุกคนร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ การที่พิจารณาถึงคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษาในระบบ สถานศึกษานั้น เราอาจพิจารณาได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมของผู้เรียน ตลอดจนความงอกงามในด้านต่างๆ ในตัวผู้เรียน ผลผลิตที่ว่า นั้นสืบเนื่องมาจากการฝึกฝนอบรมและ สั่งสอนทั้งในและนอกห้องเรียนทั้งสิ้น กระบวนการที่ก่อให้เกิดผลผลิตดังกล่าวนี้จะต้องอาศัยในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งก็หมายถึงการบริหารงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นหน่วยงานในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 36 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และจากการรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับจังหวัด Local Assessment System (LAS) ยังมีจุดอ่อนและอุปสรรคที่จำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนให้มีความเข้มแข็งขึ้นในการบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารจัดการศึกษาคุณภาพการศึกษาซึ่งสถานศึกษามีศักยภาพทุกด้านไม่เท่ากันผลการประเมินระดับประถมศึกษา ในระดับการประเมินคุณภาพ O-NET และ NT ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยระดับชาติ ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศขาดความครอบคลุม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2565)

การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการบริหารสถานศึกษาเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ช่วยในการแก้ปัญหาทางวิชาการได้ สามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมในทุกเรื่องไม่ว่าในเรื่องการบริหารงานวิชาการก็ตาม เบื้องต้นและกระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นความรู้คู่คุณธรรมตามสาระรัฐธรรมนูญ (พุทธศักราช 2560 มาตรา 81) ทั้งนี้ การนำหลักปัญญา 3 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์รวมทั้งคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน กล่าวคือ ปัญญา 3 หมายถึง วิธีการพัฒนาปัญญาทั้ง 3 ได้แก่ สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา เป็นวิธีการที่จัดไปตามระบบของการพัฒนาความรู้ของคน คือ คนจะมีความรู้

เบื้องต้นจากการได้ยินได้ฟัง การอ่านการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เป็นเบื้องต้นก่อนแล้วจดจำเอาความรู้ที่นั้น ๆ เก็บไว้ เรียกว่ามีความรู้จากภายนอกตนต่อจากนั้นก็ใช้ความคิดพิจารณาถึงความรู้ที่ตนได้จดจำไว้นั้น ตามหลักการของโยนิโสมนสิการแล้วทำให้เกิดความรู้ขึ้นภายในตน และ ลำดับสุดท้าย ภาวนามยปัญญา คือ การทดลองลงมือปฏิบัติจริงจนเห็นผลประจักษ์ด้วยตนเอง

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในสถานศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ในการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 เพื่อให้ทราบสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3.2 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะและแนวทางเพื่อนำไปพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3,668 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร 247 คน และครูผู้สอน 3,421 คน (ข้อมูลครูและบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2565) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V., & Morgan, D. W., 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มี 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.90 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลถึงผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามโดยใช้ Google Form ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประเมินความต้องการจำเป็นด้วยค่า $PNI_{modified}$ และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

5. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงาน วิชาการตามหลัก ปัญหา 3	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการ จำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
1. ด้านการพัฒนา หลักสูตรใน สถานศึกษา	3.03	0.79	ปาน กลาง	4.10	0.66	มาก	0.35	3
2. ด้านการจัดการ เรียนการสอนใน สถานศึกษา	3.15	0.71	ปาน กลาง	4.34	0.54	มาก	0.38	1
3. ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้	3.17	0.67	ปาน กลาง	4.31	0.61	มาก	0.36	2
4. ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่ง เรียนรู้	3.10	0.75	ปาน กลาง	4.16	0.65	มาก	0.34	4
5. ด้านการวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.20	0.74	ปาน กลาง	4.23	0.64	มาก	0.32	6
6. ด้านการนิเทศ การศึกษา	3.23	0.62	ปาน กลาง	4.28	0.65	มาก	0.33	5
รวมเฉลี่ย	3.15	0.71	ปาน กลาง	4.24	0.63	มาก	0.35	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.15$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลางจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}= 3.23$, S.D. = 0.71) รองลงมาคือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}= 3.20$, S.D. = 0.74) ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X}= 3.17$, S.D. = 0.67) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X}= 3.15$, S.D. = 0.71) ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}= 3.10$, S.D. = 0.74) ตามลำดับ และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ($\bar{X}= 3.03$, S.D. = 0.79)

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.24$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.34$, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.31$, S.D. = 0.61) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=4.28$, S.D. = 0.65) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=4.23$, S.D. = 0.64) ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=4.16$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ($\bar{X}= 4.10$, S.D. = 0.66)

ความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวม มีค่าเท่ากับ 0.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นลำดับแรก (0.38) รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ (0.36) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา (0.35) ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ (0.34) ด้านการนิเทศการศึกษา (0.33) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (0.32) ตามลำดับ

สรุปความต้องการจำเป็นเรียงตามลำดับดังนี้

- 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 2) ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้
- 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
- 4) ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้
- 5) ด้านการนิเทศการศึกษา
- 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.2 แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สรุปได้ดังนี้

5.2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา อันได้แก่ ควรสร้างบริบทความเป็นวิชาการที่เป็นเลิศในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เน้นการใช้สื่อการเรียนการสอน ศึกษาและ

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตในการเรียนการสอน วางแผนงานด้านวิชาการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

5.2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา อันได้แก่ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์รวมของมนุษย์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เป็นการเสริมสร้างเยาวชนของชาติให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและปลูกจิตสำนึกในการทำความดีเพื่อสังคม การบริหารจัดการผู้เรียนให้สามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพก็มีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความต้องการ ความสนใจ และความถนัดที่แตกต่างกัน การสร้างแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือยังส่งผลดีต่อกระบวนการเรียนรู้อีกด้วย การเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่และการแสวงหาความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลทางศีลธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สุดท้ายนี้ การอยู่ร่วมกันในสังคมและการใช้เทคโนโลยีต่างๆเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมก็มีความสำคัญเช่นกัน

5.2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ อันได้แก่ มีการเสนอมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการศึกษา มาตรการเหล่านี้รวมถึงการให้มีส่วนร่วมได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมและพฤติกรรมต่างๆ การประเมินควรสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวบ่งชี้ที่ระบุไว้ในหลักสูตร และควรสะท้อนถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์และการเขียน การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประเมินยังสามารถส่งเสริมการสื่อสารที่ดีและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ เอกสารหลักฐานควรได้รับการกำหนดมาตรฐานเพื่อให้มั่นใจถึงแนวทางที่สอดคล้องกัน

5.2.4 ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ อันได้แก่ สิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้คือต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองให้ได้มาตรฐานการเรียนรู้ ครูควรเข้าถึงสื่อการสอนและแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ครูควรมีความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และใช้ทักษะและความคิดในการออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ ควรนำนวัตกรรมทางการศึกษามาผลิตและพัฒนาแอปพลิเคชันหรือสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้เรียน สถานศึกษา และสถาบันทุกระดับและประเภทการศึกษา ควรนำผลที่ได้รับจากการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษามาประเมินว่าผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่ สิ่งสำคัญคือต้องพิจารณาว่าผลลัพธ์ตรงหรือต่ำกว่าเกณฑ์หรือไม่

5.2.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันได้แก่ เป็นที่ชัดเจนว่าการวิจัยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและวิธีการสอน การกระตุ้นให้ครูทำการวิจัยและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยสามารถนำไปสู่ประสบการณ์การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น กระบวนการวิจัยสามารถช่วยให้นักเรียนฝึกทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการวางแผน การปฏิรูปการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการการวิจัยในชั้นเรียน โดยครูผู้สอนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำวิจัย นอกจากนี้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนและนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีขึ้นสำหรับผู้เรียน การสร้างวัฒนธรรมการวิจัยภายในสถาบันการศึกษาและการส่งเสริมการใช้และการเผยแพร่งานวิจัยยังช่วยปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาได้อีกด้วย

5.2.6 ด้านการนิเทศการศึกษา อันได้แก่ ระบบการจัดการศึกษาจะมุ่งเน้นที่การทำให้มั่นใจว่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพ และมีการนิเทศติดตามและปรับปรุงนโยบายและกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการตรวจสอบคุณภาพภายในและการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อช่วยปรับปรุงแนวปฏิบัติในการสอน นอกจากนี้ การผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและเครือข่ายการกำกับดูแลถือเป็นวิธีการปรับปรุงกระบวนการกำกับดูแล โดยรวมแล้วปรากฏว่าระบบการนิเทศการศึกษามีความครอบคลุมและคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

6.1 สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน ส่วนงานอื่น ๆ เป็นส่วนส่งเสริมให้งานวิชาการมีคุณภาพ และช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่งานวิชาการ เพราะงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับงานทุกฝ่ายในโรงเรียน จุดมุ่งหมายของงานวิชาการ คือ การพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีความรู้ เป็นคนดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถนำความรู้ไปใช้ในการ ดำรงชีวิตตามอัตภาพ เป็นพลเมืองดีของสังคม นอกจากนั้น งานวิชาการยังจะช่วยปรับปรุงคุณภาพ ของการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งจะเกิดประโยชน์ สูงสุดต่อนักเรียนในเรื่องการดำเนินงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 คือ (1) สุตมยปัญหา คือปัญหาที่เกิด จากได้รับจากการฟัง ได้อ่าน ได้เรียนรู้เรื่องราวจากผู้อื่น ซึ่งเป็นความรู้ที่นำมากำหนดแนวคิดของเราเอง และนำไปใช้ในการทำงานการใช้ชีวิต (2) จินตามยปัญหา คือปัญหาเกิดจากการคิด และ (3) ภาวนามย ปัญหา คือปัญหาอันเกิดจากการอบรมจิตเป็นปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติจนรู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ ฟราย, เคทเทอร์ริดจ์และมาร์แชล (Fry, Ketteridge and Marshall, 2009) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด ประกอบด้วยงาน หลายอย่าง เช่น หลักสูตรการจัดแผนการเรียน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การ พัฒนาครูด้านวิชาการ การนิเทศการสอน เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย นิลเขียว (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการตามหลัก ปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปาน กลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดผลประเมินผล รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

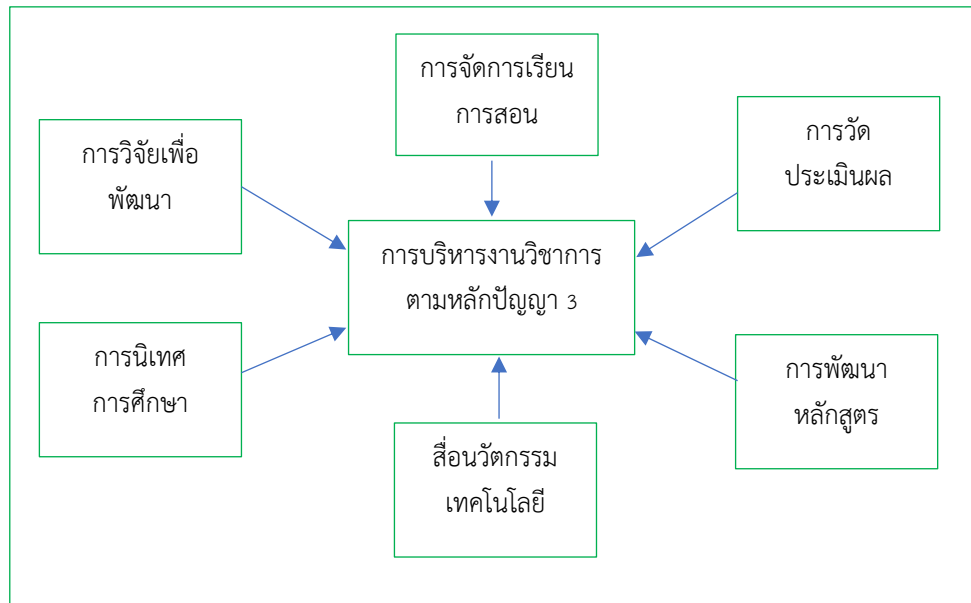
6.2 สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความสำคัญของงานวิชาการ เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาจะเด่นชัด หากผู้บริหารสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนั้น ถือได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องเอาใจใส่ ตระหนักในภารกิจ รู้ และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ รวมทั้งพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้า และมีหลักการในการบริหารอย่างชัดเจนโดยใช้หลักปัญหา 3 และหลักการบริหารงานวิชาการที่สำคัญ ได้แก่ หลักการพัฒนาคุณภาพ หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด หลักความเป็นวิชาการ และปัญหา 3 หมายถึงการกระทำให้เกิดความรู้เห็นจริงในธรรมที่ควรรู้ควรเห็นปัญหา จำแนกตามแหล่งเกิดมีดังนี้ คือ (1) สุตมยปัญหา คือ ปัญหาที่เกิดจากได้รับการฟัง ได้อ่าน ได้เรียนรู้เรื่องราวจากผู้อื่น ซึ่งเป็นความรู้ที่นำมากำหนดแนวคิดของเราเอง และนำไปใช้ในการทำงานการใช้ชีวิต (2) จินตามยปัญหา คือ ปัญหาเกิดจากการคิด และ (3) ภาวนามยปัญหา คือปัญหาอันเกิดจากการอบรมจิตเป็นปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติจนรู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ ภารตี อนันต์นาวิ (2557) ได้กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของ สถานศึกษาที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งเน้นให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการ เรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญข้าว ชุ่มเกษรกุลกิจ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าความต้องการ จำเป็นสูงสุดที่สุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน กำหนดแนวทางการบริหารงาน วิชาการฯ ได้ 39 แนวทาง ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 6 แนวทาง การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 6 แนวทาง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6 แนวทาง การวัดผล ประเมินผล และ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 6 แนวทาง การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 5 แนวทาง การพัฒนาส่งเสริมให้มี แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6 แนวทาง และการนิเทศการศึกษา 4 แนวทาง

6.3 ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวม มีค่าเท่ากับ 0.35 เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีค่าดัชนีลำดับความ

ต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก (0.38) รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ (0.36) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา (0.35) ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ (0.34) ด้านการนิเทศการศึกษา (0.33) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (0.32) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยเริ่มในปีการศึกษา 2565 สำหรับโรงเรียนประถมที่มีความพร้อม ในปี 2566 เริ่มใช้ในโรงเรียนมัธยมที่มีความพร้อม และโรงเรียนประถมทุกโรงเรียน และในปี 2567 ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะทั่วประเทศ (Facebook กระทรวงศึกษาธิการ 360 องศา, 2565) ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตร และส่วนอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับหลักสูตร ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการวิจัยในชั้นเรียนตามลำดับ ส่วนด้านการวัดผลประเมินผลนั้นอยู่ที่ท้ายสุดก็เพราะการนำหลักสูตรไปใช้ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ยังไม่ถึงการประเมินผล ซึ่งจะต้องเรียนรู้ต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัชมัย ภัทรมานิต (2560) ได้ศึกษาวิจัย แนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษาประจำจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น 6 อันดับ และแนวทางการบริหารงานวิชาการของแต่ละด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แนวทาง คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 2) ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน แนวทางคือ ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนในการสำรวจความต้องการทางด้านวิชาการของคนในชุมชนใกล้โรงเรียนอย่างน้อย 3 ชุมชน 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แนวทางคือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำผลงานวิจัยมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา แนวทาง คือ ผู้บริหารควรดำเนินการสำรวจ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง 5) ด้านการแนะแนว การศึกษา แนวทางคือ ผู้บริหารควรประสานความร่วมมือกับครูภายในโรงเรียนทุกคน 6) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา แนวทาง คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนการประสานความร่วมมือกันของคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยใช้รูปแบบและเครื่องมือในการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับศักยภาพพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบูรณาการหลักปัญหา 3 ประกอบด้วย ความต้องการจำเป็น (1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (2) ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ (3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา (4) ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ (5) ด้านการนิเทศการศึกษา (6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายกระตุ้นให้ผู้บริหารนำเอาหลักการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 มาปรับใช้ในสถานศึกษา โดยการสนับสนุนให้มีการเข้าร่วมการฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างประสบการณ์และนำไปพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนต่อไป

7.1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นจัดอันดับได้ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2) ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 4) ด้านสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ 5) ด้านการนิเทศการศึกษา 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำหลักธรรมด้านจิตตามปัญหา มาบูรณาการให้เหมาะสม

7.1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีส่วนร่วมในการจัดโครงการทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 จากการหาค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดเพื่อหาแนวการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้เห็นควรให้นำค่าที่ได้มาทำการพิจารณาในการบริหารงาน

เป็นอันดับต้น ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โรงเรียนควรกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย 0.30 ขึ้นไป ควรนำมาพัฒนา โดยเฉพาะค่า PNI ที่สูงที่สุดจะต้องนำมาพัฒนาเป็นอันดับต้นๆ โดยเรียงตามลำดับตามค่า PNI

7.2.2 จากผลการวิจัย สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการดำเนินการเพื่อการบริหารงานวิชาการต่อไป หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการร่วมมือกันกำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องแต่ละบริบทของแต่ละสังกัด ซึ่งจะทำให้การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษาเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพต่อไป

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

7.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา

7.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา

8. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ขวัญข้าว ชุ่มเกษรกุลกิจ. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 13(2). 80-94.
- ธัชชัย ภัทรมานิต. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดสมุทรปราการ. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 12(2). 445-462.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2557). **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มนตรี จำกัด.
- วิมลพร สุวรรณแสนทวี. (2560). การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนการกุศลของวัดใน **พระพุทธศาสนา ภาคอีสาน เขต 1**. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 5. ขอนแก่น : วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. 190-201.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (2565). **รายงานประจำปี 2565**. ร้อยเอ็ด : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2.

- สิทธิชัย นิลเขียว, เอนก ศิลปะนิลมาลย์. (2565). **แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- Heather Fry, Steve Ketteridge and Stephanie Marshall. (2009). **A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education: Enhancing Academic Practice**. 3rd ed. New York : Taylor & Francis.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research. **Activities Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.
- Rotherham, A., & Willingham, D. (2009). 21st century skills: The challenges ahead. **Educational Leadership**. 67(1). 16-21.

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1*
THE CREATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
YASOTHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

นครินทร์ ศรีเนตร¹, กฤตยากร ลดาวัลย์²
Nakharin Srinet¹, Kittayakorn Ladawan²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : yooynakha@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามในการ วิจัยได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) สถิติการ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) และการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและ ด้านความยืดหยุ่น ด้านการไว้วางใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้าน จินตนาการ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามวุฒิการศึกษาและ ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านจินตนาการ ผู้บริหารควรสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา และความคาดหวังซึ่ง ก่อให้เกิดมโนภาพในจิตใจในการบริหาร ควรมีการแสดงออกถึงกระบวนการสร้างมโนภาพที่ชัดเจน ควรมีมุมมองหรือภาพอนาคตอย่างชัดเจนในการบริหาร ด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารควรมีการกระจาย อำนาจการบริหารงานให้กับผู้ร่วมงาน ควรมีความพร้อมที่จะสร้างและรับสิ่งใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และผู้บริหารควรปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรมองภาพรวมที่เป็นไปได้ในอนาคตที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความ เป็นเลิศของสถานศึกษา ควรมีกระบวนการคิดที่เป็นไปได้ในอนาคตที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ ความเป็นเลิศของสถานศึกษาควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ด้านการทำงาน

เป็นทีม ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับความสามัคคีในสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีการบริหารงานโดยยอมรับความร่วมมือจากทุกส่วนงาน ควรมีความเชื่อมั่นต่อเจตนาและความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา ส่วนด้านการไว้วางใจ ผู้บริหารควรรู้สึกเต็มใจหรือยินยอมที่จะกระทำตามข้อเสนอแนะของบุคลากรในสถานศึกษา ควรมีการบริหารงานโดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็น และผู้บริหารควรมีการบริหารงานโดยยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; ผู้บริหารสถานศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the creative leadership of school administrators under Yasothon Primary Educational Service Area Office 1, 2) to compare the creative leadership of school administrators under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 1, classified by position, educational background and work experience, and 3) to study recommendations on creative leadership of school administrators under Yasothon Primary Educational Service area Office 1. The sample group consists of 302 school administrators and teachers. The research tool applied is a questionnaire The statistics used were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The t-test, and F-test (One-Way ANOVA) for analyzing variance and descriptive statistical analysis.

The results show that 1) The creative leadership of school administrators under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 1 overall, it was at a high level, the aspect with the highest average to the lowest was imagination, followed by trust, teamwork, and flexibility. The side with the lowest average was vision. 2) The comparison of opinion levels towards creative leadership of school administrators under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 1, classified by position, overall and flexibility, and trust. The difference was statistically significant at the .05 level. In part of imagination, vision, teamwork no difference, classified by educational background and experience overall was not different. 3. Creative leadership recommendations of school administrators under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 1 were 1) Imagination: administrators should build confidence, faith, and expectation which creates an image in the mind of management, there should be a clear representation of the visualization process, there should be a clear view or picture of the future in management. 2) flexibility, administrators should be decentralized to co-workers, readiness to create and receive new things that will happen for as to develop educational institutes to be effective, should be able to

adapt according to changing situations. 3) Vision: administrators should overview at possible in the future making changes aiming towards the the school excellence, should be a possible thinking process that lead to changes aiming towards the the school excellence, encouraging personnel to constantly develop themselves. 4) Teamwork: administrators should pay attention to unity in educational institutions, should be an administration that accepts cooperation from all departments, should be confidence in attentions and abilities of personnel in education institutions 5) Trust: administrators should feel willing or agreeing with the recommendations of school personnel, should be administration by providing opportunities for personnel in educational institution to express their opinions, and should have management according to principles of honesty.

Keywords : Creative Leadership; School Administrators; Yasothon Primary Educational Service Area Office 1

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ ที่ให้ความสำคัญกับการลงทุนพัฒนาปัจจัยสนับสนุน อาทิ โครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา การฝึกอบรม แรงงาน ความพร้อมของเทคโนโลยี ซึ่งแม้ประเทศไทยจะมีการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังคงประสบปัญหาและมีอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2565) เมื่อสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลง มิติของสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมแบบเดิมอาจจะต้องถูกทับซ้อนด้วยแนวคิด รูปแบบวิธีการ ความเชื่อและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ตามยุคสมัย ทุกคนจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากร มนุษย์ของวันนี้และอนาคตข้างหน้าให้สมบูรณ์อย่างเต็มกำลัง เพื่อให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคม สมัยใหม่ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต คุณภาพของ คนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่แสดงถึงความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ทั้งในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ากระบวนการในการพัฒนา คุณภาพของคน คือ การจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ ตลอดจนมี คุณธรรมจริยธรรมสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคงและมีความสุข (นิรุฒ มีพันธ์, 2559) ซึ่ง ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้นจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพและสมรรถนะ ที่ไร้ขอบเขตขององค์ความรู้เพื่อที่จะนำองค์กรไปสู่วิสัยทัศน์และเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ ๆ และนอกจากนั้นผู้นำยุคใหม่ยังต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายและซับซ้อน มากกว่าในอดีต ดังนั้น ผู้นำยุคใหม่นอกจากต้องปรับตัว เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ แล้ว ก็ต้องมีการ ปรับเปลี่ยนแนวคิดเพื่อก่อให้เกิดการปรับตัวทั้งระบบ กล่าวคือผู้นำต้องฟื้นฟูและพัฒนาสมาชิกใน องค์กรเพื่อให้เกิดศักยภาพของบุคลากรไปพร้อมกันนั่นเอง (สมยศ ชี้แจง, 2552)

ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่จะสร้างพลังขับเคลื่อนองค์กรและสังคมสู่การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ที่มีลักษณะเป็นพลวัตมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงที่ทุกคนต้องเผชิญ ทุกองค์กรจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพสูง มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีและสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้ภาวะผู้นำยังช่วยพัฒนาองค์กรไปในทิศทางใหม่ ๆ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายให้ได้ เพราะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงาน เปรียบเหมือนสัญลักษณ์ เป็นตัวแทนขององค์กร และเป็นจุดรวมพลังของทุกคนในองค์กร ฉะนั้นผู้นำย่อมเป็นหลักที่มีความสำคัญยิ่งต่อหน่วยงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม คุณภาพและคุณลักษณะของผู้นำย่อมมีผลสะท้อนต่อวิธีปฏิบัติงานของหน่วยงานแต่ละแห่งเป็นอย่างมาก ดังนั้น การที่ผู้นำมีความคิดสร้างสรรค์จึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กรเป็นอย่างมาก (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2565)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการจูงใจหรือนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ กระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดการทดลองภายในองค์กร เพื่อที่จะทำให้บุคลากรสามารถคิดนอกกรอบ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์หาแนวทางใหม่ๆ ในการบริหารและการสื่อสารภายในองค์กร มีความสามารถในการปรับตัวและกระบวนการทำงานต่างๆ ในองค์กรให้มีความง่าย คล่องตัวและยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีมากขึ้น (กฤษพล อัมระนันท์, 2559) สอดคล้องกับแนวคิดด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ดวงแข ข่านอก (2559) ที่ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์คือความสามารถพิเศษของผู้นำที่แสดงออกถึงการมีความรู้ความสามารถ การแก้ปัญหาและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการติดต่อประสานงานและพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานอย่างมีศักยภาพ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการนำหรือจูงใจผู้อื่นอย่างมีวิสัยทัศน์ ทำให้เกิดการเรียนรู้ในองค์กร สมาชิกตระหนักในวิสัยทัศน์ภารกิจจนทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (วัฒนา ปะกิกา, 2560)

จากรายงานผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 (2565) พบว่า ผลการประเมินแนวโน้มของคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ อ้างอิงผลการทดสอบ การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) จากข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาประจำปีการศึกษา 2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 พบว่าคะแนนการสอบสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานต่ำกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมา ทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังที่กล่าวมา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนและผลักดันให้มีการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 เพื่อให้ทราบข้อมูลการมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมการมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อส่งผลให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน
- 2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
- 3.2 ผู้บริหาร ครู บุคลากรอื่นทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 สามารถนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามาใช้ประโยชน์ได้
- 3.3 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 สามารถนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ไปใช้ในการบริหารหรือต่อยอดในการบริหารได้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 จำนวน 1,346 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 302 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่เป็นลักษณะตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และคำถามปลายเปิด (Open-ended) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ประกอบด้วย ด้านจินตนาการ ด้านความยืดหยุ่น ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการไว้วางใจ และด้านการทำงานเป็นทีม ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open ended) หากคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of

Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง กับครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2 จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .89 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสร้างแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารและครูผู้สอนในสังกัด ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency), ร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation), การทดสอบสมมติฐานงานวิจัยด้วยค่า t-test (Independent Samples), และ F-test (One way ANOVA)

5. ผลการวิจัย

5.1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ด้านจินตนาการ	4.25	0.55	1	มาก
2. ด้านความยืดหยุ่น	4.17	0.54	4	มาก
3. ด้านวิสัยทัศน์	4.15	0.56	5	มาก
4. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.22	0.58	3	มาก
5. ด้านการไว้วางใจ	4.23	0.56	2	มาก
รวมเฉลี่ย	4.20	0.56	-	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.20, S.D.=0.56) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดได้แก่ ด้านจินตนาการ ($\bar{X}$ =4.25, S.D.=0.55) รองลงมาคือ ด้านการไว้วางใจ ($\bar{X}$ =4.23, S.D.=0.56) ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X}$ =4.22, S.D.=0.58) ด้านความยืดหยุ่น ($\bar{X}$ =4.17,

S.D.=0.54) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1) ด้านจินตนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารแบบใหม่ๆ รองลงมา คือ ผู้บริหารมีแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยอยู่เสมอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา และความคาดหวังซึ่งก่อให้เกิดมโนภาพในจิตใจในการบริหาร

2) ด้านความยืดหยุ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการหาคำตอบอย่างอิสระและมีความคิดที่หลากหลาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหารงานให้กับผู้ร่วมงาน

3) ด้านวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองเห็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สถานการณ์ทุกมิติอย่างลึกซึ้ง รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีการส่งเสริม และพัฒนาให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารมีความพร้อมที่ปรับเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารมองภาพรวมที่เป็นไปได้ในอนาคตที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา

4) ด้านการทำงานเป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีทักษะและกระบวนการในการสื่อสาร ถ่ายทอดข้อมูล แนวคิด ให้กับบุคลากรในสถานศึกษาเข้าใจได้ชัดเจน รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับความสามัคคีในสถานศึกษา

5) ด้านการไว้วางใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารมีการบริหารงานโดยยึดหลักความยุติธรรม รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อบุคลากรในสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารรู้สึกเต็มใจหรือยินยอมที่จะกระทำตามข้อเสนอแนะของบุคลากรในสถานศึกษา

5.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ด้านความยืดหยุ่น โดยรวมและด้านความยืดหยุ่นกับด้านการไว้วางใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านจินตนาการ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านทั้งหมดไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการไว้วางใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

5.3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ด้านจินตนาการ ผู้บริหารควรสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา และความคาดหวังซึ่งก่อให้เกิดมโนภาพในจิตใจในการบริหาร ควรมีการแสดงออกถึงกระบวนการสร้างมโนภาพที่ชัดเจน ควรหมั่นมองหรือภาพอนาคตอย่างชัดเจนในการบริหาร ด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารควรมีการกระจายอำนาจการบริหารงานให้กับผู้ร่วมงาน ควรมีความพร้อมที่จะสร้างและรับสิ่งใหม่ๆที่จะเกิดขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และ

ผู้บริหารควรปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรมองภาพรวมที่เป็นไปได้ในอนาคตที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ควรมีกระบวนการคิดที่เป็นไปได้ในอนาคตที่นำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับความสามัคคีในสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีการบริหารงานโดยยอมรับความร่วมมือจากทุกส่วนงาน ควรมีความเชื่อมั่นต่อเจตนาและความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา ส่วนด้านการไว้วางใจ ผู้บริหารควรรู้สึกเต็มใจหรือยินยอมที่จะกระทำตามข้อเสนอแนะของบุคลากรในสถานศึกษา ควรมีการบริหารงานโดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็น และผู้บริหารควรมีการบริหารงานโดยยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 พบว่า

6.1.1 ด้านจินตนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารแบบใหม่ๆ ผู้บริหารมีแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยอยู่เสมอ ผู้บริหารใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารมีมุมมองหรือภาพอนาคตอย่างชัดเจนในการบริหาร ผู้บริหารมีการแสดงออกถึงกระบวนการสร้างมโนภาพที่ชัดเจน ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา และความคาดหวังซึ่งก่อให้เกิดมโนภาพในจิตใจในการบริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภรณ์ทิพย์ ปั้นก้อง (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วย ความมีจินตนาการ ความยืดหยุ่น และความมีวิสัยทัศน์แต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ความมีจินตนาการ ประกอบด้วย ความศรัทธาในการเปลี่ยนแปลงงานอย่างสร้างสรรค์ อย่างมีความเชื่อมั่นและนำไปสู่การพัฒนาในรูปแบบใหม่ สร้างสรรค์งานเหล่านั้นให้บรรลุเป้าหมายมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ร่วมงานในการริเริ่มการเปลี่ยนแปลงงานโดยใช้นวัตกรรมเชิงระบบ มีศักยภาพทางสติปัญญาในการสร้างวิสัยทัศน์ที่เฉลียวฉลาด แก้ไขปัญหาด้วยการคิดวิเคราะห์และนำทางเลือกในการแก้ปัญหาไปสู่การปฏิบัติและสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่น

6.1.2 ด้านความยืดหยุ่น โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารมีการหาคำตอบอย่างอิสระและมีความคิดที่หลากหลาย ผู้บริหารเปิดกว้างรับความคิดเห็นใหม่ๆ ต่อการบริหารอยู่เสมอ ผู้บริหารปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ผู้บริหารพร้อมที่จะสร้างและรับสิ่งใหม่ๆที่จะเกิดขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหารงานให้กับผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษพล อัมระนันท์ (2559) ได้วิจัยเพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่वंก สังกัดสำนักงาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่वंก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับ

จากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดดังนี้ คือด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และการมีวิสัยทัศน์ 2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่วงก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่ต่างกัน กลุ่มอายุต่างกันมีระดับความเห็นในภาพรวมไม่ต่างกัน ประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกันมีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ส่วนกลุ่มระดับการศึกษา พบว่า การศึกษาระดับปริญญาโทมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความคิดสร้างสรรค์มากกว่าการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.1.3 ด้านวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองเห็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สถานการณ์ทุกมิติอย่างลึกซึ้ง ผู้บริหารมีการส่งเสริม และพัฒนาให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีความพร้อมที่ปรับเปลี่ยนเรียนรู้เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผู้บริหารมีกระบวนการคิดที่เป็นไปได้ในอนาคตที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ผู้บริหารมองภาพรวมที่เป็นไปได้ในอนาคตที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ศิริกมล อินทรสุข (2559) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มพัฒนาที่ 5 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการมีความยืดหยุ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมีความยืดหยุ่นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมีจินตนาการไม่แตกต่างกัน

6.1.4 ด้านการทำงานเป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีทักษะและกระบวนการในการสื่อสาร ถ่ายทอดข้อมูล แนวคิด ให้กับบุคลากรในสถานศึกษาเข้าใจได้ชัดเจน ผู้บริหารมีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน ผู้บริหารมีการบริหารงานโดยรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาและร่วมกันแก้ไขปัญหา ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นต่อเจตนาและความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารมีการบริหารงานโดยยอมรับความร่วมมือจากทุกส่วนงาน ผู้บริหารให้ความสำคัญกับความสามัคคีในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Mugkasem, U. (2011) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการคือ การมีความเป็นผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ การทำงานเป็นทีม การมีทัศนคติด้านบวกและการมีความสามารถในการปรับตัว ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภรณ์ นิลพัทพันธ์ (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยผลวิจัยพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารเวลา การไว้วางใจ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการใช้เทคโนโลยี ตามลำดับ

6.1.5 ด้านการไว้วางใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการบริหารงานโดยยึดหลักความยุติธรรม ผู้บริหารมีการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารไว้วางใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายใต้ความถูกต้อง ผู้บริหารมีการบริหารงานโดยยึดหลักความซื่อสัตย์ สุจริต ผู้บริหารมีการบริหารงานโดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ผู้บริหารรู้สึกเต็มใจหรือยินยอมที่จะกระทำตามข้อเสนอแนะของบุคลากรในสถานศึกษา สอดคล้องกับ บงกช วิจบ (2560) ได้วิจัยเพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการบริหารเวลา ด้านความยืดหยุ่น และด้านการไว้วางใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางด้านจินตนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

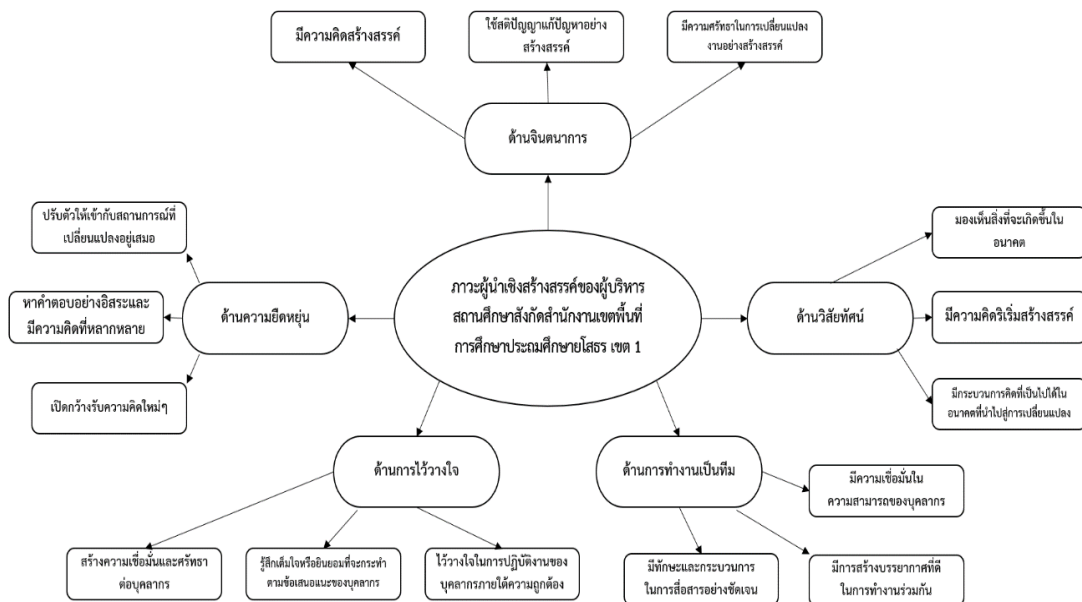
6.2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ด้านความยืดหยุ่น โดยรวมและด้านความยืดหยุ่นกับด้านการไว้วางใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านจินตนาการ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านทั้งหมดไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการไว้วางใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ บงกช วิจบ (2560) ได้วิจัยเพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า 1) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการบริหารเวลา ด้านความยืดหยุ่น และด้านการไว้วางใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางด้านจินตนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 พบว่า ด้านจินตนาการ ผู้บริหารควรสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา และความคาดหวังซึ่งก่อให้เกิดมโนภาพในจิตใจในการบริหาร ควรมีการแสดงออกถึงกระบวนการสร้างมโนภาพที่ชัดเจน ควรมิมุมมองหรือภาพอนาคตอย่างชัดเจนในการบริหาร ด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารควรมีการกระจายอำนาจการบริหารงานให้กับผู้ร่วมงาน ควรมีความพร้อมที่จะสร้างและรับสิ่งใหม่ๆที่จะเกิดขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และผู้บริหารควรปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรมองภาพรวมที่

เป็นไปได้ในอนาคตที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ควรมีกระบวนการคิดที่เป็นไปได้ในอนาคตที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับความสามัคคีในสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีการบริหารงานโดยยอมรับความร่วมมือจากทุกส่วนงาน ควรมีความเชื่อมั่นต่อเจตนาและความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา ส่วนด้านการไว้วางใจ ผู้บริหารควรรู้สึกเต็มใจหรือยินยอมที่จะกระทำตามข้อเสนอแนะของบุคลากรในสถานศึกษา ควรมีการบริหารงานโดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็น และผู้บริหารควรมีการบริหารงานโดยยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภรณ์ทิพย์ บั่นก้อง (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วย ความมีจินตนาการ ความยืดหยุ่น และความมีวิสัยทัศน์

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 สรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านจินตนาการ 2) ด้านวิสัยทัศน์ 3) ด้านการทำงานเป็นทีม 4) ด้านการไว้วางใจ และ 5) ด้านความยืดหยุ่น

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

จากภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1 ได้แก่ 1) ด้านจินตนาการ ประกอบด้วย 1.1) มีความคิดสร้างสรรค์ 1.2) ใช้สติปัญญาแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ 1.3) มีความศรัทธาในการเปลี่ยนแปลงงานอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 2.1) มองเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต 2.2) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ 2.3) มีกระบวนการคิดที่เป็นไปได้ในอนาคตที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง 3) ด้านการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 3.1) มีความเชื่อมั่นในความสามารถของบุคลากร 3.2) มีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ร่วมกัน และ 3.3) มีทักษะและกระบวนการในการสื่อสารอย่างชัดเจน 4) ด้านการไว้วางใจ ประกอบด้วย 4.1) สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อบุคลากร 4.2) รู้สึกเต็มใจหรือยินยอมที่จะกระทำตามข้อเสนอแนะของบุคลากร และ 4.3) ไว้วางใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายใต้ความถูกต้อง 5) ด้านความยืดหยุ่น ประกอบด้วย 5.1) ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ 5.2) หาคำตอบอย่างอิสระและมีความคิดที่หลากหลาย และ 5.3) เปิดกว้างรับความคิดใหม่ๆ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารได้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มความรู้และ ทักษะด้านภาวะการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษามากขึ้น

8.1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายกระตุ้นให้ผู้บริหารนำภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มาปรับใช้ในสถานศึกษา โดยการสนับสนุนให้มีการเข้าร่วมการฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างประสบการณ์และนำไปพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนต่อไป

8.1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านจินตนาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมสนับสนุนภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนมาประยุกต์ใช้โดยทางหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

จากผลการวิจัยที่ค้นพบผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ได้ ดังนี้

8.2.1 ด้านจินตนาการ ผู้บริหารควรฝึกความคิดสร้างสรรค์ สร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา และความคาดหวังซึ่งก่อให้เกิดมโนภาพในจิตใจในการบริหารพยายามคิดนอกกรอบและหาวิธีแก้ไขปัญหาที่ผิดปกติ ซึ่งจะช่วยให้พัฒนาจินตนาการใหม่ๆ

8.2.2 ด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารควรกระจายอำนาจการบริหารงานให้กับผู้ร่วมงาน และพร้อมที่จะสร้างและรับสิ่งใหม่ๆที่จะเกิดขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

8.2.3 ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายระยะยาวหรือแผนสำหรับอนาคตขององค์กรหรือกลุ่ม ขึ้นอยู่กับค่านิยม ความเชื่อ และความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันและทิศทางที่ในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

8.2.4 ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจนสำหรับสมาชิกในทีมแต่ละคน กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสำหรับทีม ให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของทีมเสมอ

8.2.5 ด้านการไว้วางใจ ผู้บริหารควรปฏิบัติการสื่อสารอย่างชัดเจนโต้ตอบอย่างซื่อสัตย์และโปร่งใสเพื่อแสดงความน่าเชื่อถือ และพัฒนาทักษะและความรู้ของผู้บริหารอย่างต่อเนื่องเพื่อแสดงความมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา

8.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา

8.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารการจัดการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

9. บรรณานุกรม

- กฤษพล อัมระนันท์. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่จังก์สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ดวงแห ข่านอก. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนครราชสีมา.
- ธนาภรณ์ นิลพัทนันท์. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นิรุช มีพันธ์. (2559). ตัวแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์การศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- บงกช วิจบ. (2560). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง. (2559). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วัฒนา ปะกิดา. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริกมล อินทรสุข. (2559). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มพัฒนาที่ 5 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- สมยศ ชี้แจง. (2552). ภาวะผู้นำทางการศึกษา. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 3(1). 48-49.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1. (2565). รายงานผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ประจำปี 2565. ชัยโสธร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research. *Activities Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.
- Mugkasem, U. (2001). *The Experimental Study of The Creative Leadership Training on Creative Leadership Quality of Education Chief Executive Officers*. A Dissertation Presented. Graduate School : Technical University of The Philippines.

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3*
VISIONARY LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

นฤวรรณ มาตชัยเคน¹, พระครูชัยรัตนากร²
Naruewan Martchaiken¹, Phrakruchairattanakorn²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : naruewan2612@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 275 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและด้านการสร้างวิสัยทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ชัดเจน สามารถถ่ายทอดให้บุคลากรเข้าใจตรงกับผู้บริหาร สนับสนุนทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ กระตุ้นให้บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์; ผู้บริหารสถานศึกษา; ครู

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the visionary leadership of the school administrators under the Mahasarakham Primary Education Service Area Office 3 2) to compare the visionary leadership of school administrators, and 3) To study recommendations on the visionary leadership of the school administrators. The sample group consisted of 275 school administrators and teachers. The research tool was a questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean, and standard deviation t-test and one-way analysis of variance F-test (One-Way ANOVA)

The results showed that: 1) The visionary leadership of school administrators overall was at a high level when are rated as high when considering each aspect order from the highest to the lowest were propagation of vision, followed by implementation of the vision, being a role model. The aspect with the lowest average score is vision creation. 2) The results of comparing the level of the visionary leadership of the school administrators, classified by position, education level, work experience overall and vision formation was statistically significantly different at the .05 level, otherwise there was no difference. 3) Recommendations for the visionary leadership of the school administrators: administrators should have a clear vision, could be conveyed to personnel to understand exactly the same as the administrators, supporting teachers and school personnel to realize the importance of vision, should behave as a role model with virtue, ethics, and honesty.

Keywords : Visionary leadership qualities; School administrators; Teachers

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาในไทยมีการพัฒนาก้าวหน้าทันสถานการณ์ต่างๆ ของโลก โดยการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ในสถานการณ์ปัจจุบันทำให้การศึกษาไทยนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การที่จะช่วยให้องค์กรหรือสถานศึกษาพัฒนาไปในทิศทางข้างหน้าได้อย่างมั่นคง การศึกษาจะต้องเน้นเรียนรู้จากสถานที่จริง มีการจัดการศึกษาให้ทั้งเด็กวัยเรียนและผู้ใหญ่ ด้านการบริหารจัดการที่มีรูปแบบอิสระมากขึ้น เพื่อรองรับความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงสถานศึกษาจะเปลี่ยนแปลงบทบาทเป็นสถาบันที่สนับสนุนความมั่นคงทางสังคมและจิตใจให้กับผู้เรียน (ปัทมา ปันทังกูร, 2561) ที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก คือ การมีภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ดีในอนาคตจะมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีทั้งนี้เพราะภาวะผู้นำ จะเป็นการใช้อิทธิพล อำนาจของตำแหน่งหรือของตน ให้ผู้อื่นยินยอม คล้อยตาม หรือปฏิบัติตาม มีการยอมรับในตัวของผู้ผู้นำ (สุริรัตน์ โตเสียว, 2560) การบริหารไม่ใช่เพียงการใช้วิธีการบริหารตามหลักการบริหารโดยทั่วไป แต่ยังต้องมีภาวะการเป็นผู้นำการบริหาร มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรมจริยธรรมมั่นการพัฒนาตนเอง พัฒนาสถานศึกษา และพัฒนาสังคมได้อย่างดียิ่ง

ดังนั้นภาวะผู้นำจึงจำเป็นต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการบริหารตลอดจนแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด การเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา ทั้งนี้ก็เพื่อให้การบริหารเกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2553)

ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการศึกษา และในการบริหารงานเพราะผู้บริหารถือเป็นผู้นำ หลักของโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ที่จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จผู้บริหารต้องให้ทุกฝ่ายในโรงเรียนปฏิบัติงานในหน้าที่ตามความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มที่ ฉะนั้นภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นหัวใจสำคัญที่มีการสร้างวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เผยแพร่วิสัยทัศน์ รู้จักวิธีการดึงผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน จะต้องมีความมุ่งมั่น ขอบหาประสบการณ์ ผักผ่อนตนเองให้เป็นคนช่างสังเกต รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ สามารถกำหนด หรือสร้างภาพความสำเร็จของสถานศึกษาในอนาคต หรือผู้ใต้บังคับบัญชา ผ่านสภาพแวดล้อมต่างๆ ผ่านปัญหาอุปสรรคต่างๆ ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดจากความคิดของทุกคนจากทุกฝ่าย การระดมความคิด การส่งเสริมสนับสนุน ให้ทุกคนมีส่วนร่วม เต็มใจ และร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานภายใต้วิสัยทัศน์ในโรงเรียนที่มีภาวะผูกพัน ผู้นำจะต้องมุ่งเน้นเรื่องของการสื่อสาร ให้มีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การสื่อสารที่ดีนั้นถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่ง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ผู้บริหารที่มีภาวะเชิงวิสัยทัศน์จะสามารถปรับตัวและเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและอนาคตทำให้องค์การนั้นๆ สามารถมองเห็นปัญหาและพร้อมสร้างความร่วมมือคนในองค์กร มีการมอบอำนาจให้กับกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่การเปลี่ยนแปลงตลอดจนการตรวจสอบ การเปลี่ยนแปลง และการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้กับองค์กรได้อย่างประสบผลสำเร็จ (รักเกียรติ หงส์ทอง และธนพงษ์ อุดมทรัพย์, 2559) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญ ที่ต้องจัดการศึกษา สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน จึงต้องอาศัยศักยภาพของตนเอง และของทีมงาน ร่วมกัน รวมถึงความมีระเบียบความถูกต้องที่ต้องดำเนินไป รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนี้ วิสัยทัศน์ยังช่วยให้สมาชิกในองค์กรมีเป้าหมาย มีพลังพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่ปรารถนาส่งผลให้การจัดการศึกษา มีคุณภาพและประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติได้ (ปัทมา ปันทังกูร, 2561)

จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารจัดการ แก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ ซึ่งภายใต้ข้อจำกัด อาทิเช่น โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนของนักเรียนมีแนวโน้มลดลง ครูไม่ครบชั้นเรียน ครูไม่ตรงสาขาวิชา และโรงเรียนขนาดเล็กขาดผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาบริหารงานให้เกิดคุณภาพ และประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ การดูแลคุณภาพชีวิตของเด็กทุกคนและมีการตรวจสอบ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ รวมถึงความปลอดภัยจากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563 – 2565 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3, 2565) ซึ่งจะไม่บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้นเลยถ้าผู้นำปราศจากภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ผู้วิจัย จึงมีความสนใจในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ 2) ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์

3) ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และ 4) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งจะเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาประยุกต์ ปรับปรุง เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถ ทิศทางขององค์กรได้อย่างชัดเจน ในการรู้จักและเข้าใจสถานการณ์ขององค์กรเป็นอย่างดีให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และกระบวนการในการใช้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้นำ นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา และครูได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3.4 ผลที่ได้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาของผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้ประสบผลสำเร็จสมบูรณ์อย่างเป็นรูปธรรม และบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 968 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 275 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified

Random Sampling) แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลากเครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม เพื่อถามความคิดเห็นของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบบสอบถามเป็นลักษณะตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และคำถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อให้เกิดความตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมี 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบโดยถามเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งกำหนดขอบเขตการวิจัยตามกรอบ ตามองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งเป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า ที่มีลักษณะคำถามจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ (Rating scale) ตามวิธีของ Likert (Likert scale) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) หาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990, p. 202) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสร้างแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในสังกัด ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานงานวิจัยด้วยค่า t-test และ F-test

5. ผลการวิจัย

5.1 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1. ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	3.95	0.74	4	มาก
2. ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์	4.16	0.60	1	มาก
3. ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	3.97	0.65	2	มาก
4. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	3.97	0.67	3	มาก
รวมเฉลี่ย	4.01	0.67	-	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.60) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.65) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.67) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=3.95$, S.D.=0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

5.1.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ ของสถานศึกษา รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามองปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ท้าทาย และหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างภาพความสำเร็จในอนาคตที่เป็นจริงให้กับโรงเรียน

5.1.2 ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการโน้มน้าว จูงใจครูและบุคลากรเพื่อให้ยอมรับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งอุทิศตนเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

5.1.3 ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความรู้สึภาคภูมิใจร่วมกันในความสำเร็จในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย

5.1.4 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการประพฤติปฏิบัติตน แก่ครูและบุคลากร ในสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการยึดมั่นการปฏิบัติตนตามวิสัยทัศน์และค่านิยมที่ดีของสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการอุทิศตนในการทำงาน แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา

5.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน สรุปได้ดังนี้ 1) จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2) จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการสร้างวิสัยทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและด้านการสร้างวิสัยทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

5.3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จากคำถามปลายเปิด พบว่า 1) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ชัดเจน สามารถถ่ายทอดให้บุคลากรเข้าใจตรงกับผู้บริหาร จากนั้นสร้างการทำงานเป็นทีมแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ระดมความคิดกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกัน สร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ควรค้นหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 2) ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งอุทิศตนเพื่อเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้บุคลากรนำไปปฏิบัติบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรกระตุ้นให้บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ สร้างวิธีการบริหารสถานศึกษาที่ทันสมัย มีความเป็นรูปธรรมเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และควรสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อการบริหารงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรม สร้างความรู้สึกร่วมกันในความสำเร็จในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย 4) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ยึดมั่นการปฏิบัติตนตามวิสัยทัศน์และค่านิยมที่ดีของสถานศึกษา

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ พฤติกรรมของ ผู้นำหรือผู้บริหารที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจ แรงจูงใจ ให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา มีความ เลื่อมใส ศรัทธา พร้อมทั้งให้ความร่วมมือปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยดูได้จากประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน โดยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ จะให้ความสำคัญกับการประเมินเพื่อทราบถึงระดับแรงจูงใจของผู้ตาม เนื่องจากผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะใช้การจูงใจให้ผู้ตามเพิ่มความพยายามในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สืบเนื่องมาจากผู้ตามมีความมั่นใจต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จสูง ในที่สุดผลที่ได้จากการทำงาน

ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ความคาดหวัง (expectation) ของผู้ตามจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มแรงจูงใจให้แก่ผู้ตาม ทั้งนี้ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะต้องมีการเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นให้สมาชิกเข้าใจอย่างชัดเจน โดยเน้นผลผลิต เป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง 2557) มีบทบาทในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การหรือหน่วยงาน และมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์การเป็นอย่างมาก การที่จะทำงานให้สำเร็จหรือล้มเหลวก็อยู่ที่ตัวผู้นำและการใช้ภาวะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้ผู้อื่นได้คิดและแสดงออกมาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การเป็นสิ่งสำคัญ เช่น วงการศึกษาได้ให้ความสำคัญในเรื่องของความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำว่ามีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนเพื่อนำพาโรงเรียนไปสู่การเปลี่ยนแปลง ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ไร้อุปสรรคทับกันความเปลี่ยนแปลง และไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้อย่างมีคุณภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ว่าเป็นความสามารถในด้านการสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่และสื่อสารวิสัยทัศน์ และการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ การเพิ่มประสิทธิภาพและความรับผิดชอบให้กับผู้ตามได้ร่วมตัดสินใจ ผู้นำต้องเป็นผู้มีเทคนิคให้ คำปรึกษาและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างสอดคล้องกับแนวคิดของ ร็อบบิน และเคอท์เตอร์ (Robbin and Coulter, 2003) ได้ให้ความหมายภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ว่า หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ในอนาคตขององค์การ โดยชี้ให้เห็นว่าองค์การจะเจริญเติบโตและมีสภาพที่ดีขึ้นจากปัจจุบันอย่างไร น่าเชื่อถือ น่าสนใจ และมีความเป็นไปได้จริง วิสัยทัศน์เช่นนี้ถ้าหากได้รับการเลือกและปฏิบัติอย่างเหมาะสมจะเป็นพลังขับเคลื่อนต่อการสร้างอนาคตขององค์การ ซึ่งในกระบวนการนี้ทักษะพรสวรรค์ และทรัพยากรจะถูกนำไปใช้อย่างเต็มที่เพื่อทำให้วิสัยทัศน์ปรากฏเป็นจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ ภูเฉลิมตระกูล (2561) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเทศบาลตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยเป็นรายด้านมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้กระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน มีวิธีการโน้มน้าวใจครูและบุคลากรเพื่อให้ยอมรับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สามารถอธิบายวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรเข้าใจตรงกันได้ สื่อสารให้ครูและบุคลากรมองเห็นภาพวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้ชัดเจน กระตุ้นให้ครูและบุคลากรเชื่อมั่นว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ โดยเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญของการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา มีวิธีสื่อสารให้ครูยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ สามารถเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้บุคลากรนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความตระหนักให้บุคลากรถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งอุทิศตนเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิงห์คำ ยอดปานันท์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผลการวิจัยปรากฏว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของสถานศึกษา การมอง

ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ท้าทาย และหาแนวทางแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อใช้ประโยชน์ในการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของสถานศึกษา การเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมกันวิเคราะห์ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ระหว่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย โดยการจัดกิจกรรมสัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่ส่งเสริมการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการคิดนอกกรอบในการทำงาน และศึกษาค้นหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้วยการระดมความคิดกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกัน สร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียน สร้างภาพความสำเร็จในอนาคตที่เป็นจริงให้กับโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรินทร์ สุบินรัตน์, พิมพ์อร สดเอี่ยม (2561) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3) ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการโน้มน้าวใจครูและบุคลากรเพื่อให้ยอมรับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา อธิบายวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรเข้าใจตรงกันได้ สามารถสื่อสารให้ครูและบุคลากรมองเห็นภาพวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้ชัดเจน กระตุ้นให้ครู และบุคลากรเชื่อมั่นว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ โดยเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญ มีความสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยการสื่อสารให้ครูยอมรับ และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ เผยแพร่วิสัยทัศน์ให้บุคลากรนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งอุทิศตนเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ บุญหนัก (2561) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารกับความมีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

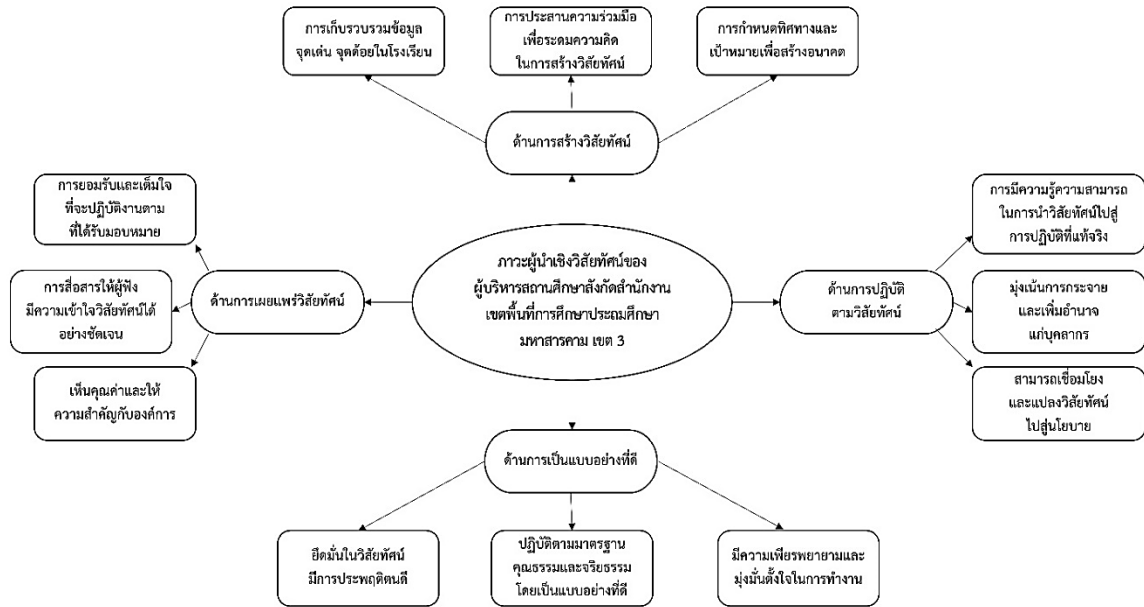
4) ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถในการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ไปสู่นโยบายเป้าหมาย แผนงาน โครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำกับครูและบุคลากรในการกำหนดกลยุทธ์แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มอบอำนาจและความไว้วางใจครูและบุคลากรในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศและเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาได้ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง และทั่วถึง ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อการบริหารงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความรู้สึกร่วมกันในการประสบความสำเร็จ

ในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซูซูกิ โยชิยุกิ (Zuzuki Yochiyuki, 2021) ได้กล่าวถึงถึงผู้นำกับวิสัยทัศน์ สรุปได้ว่า ผู้นำต้องสร้างวิสัยทัศน์เพื่อดึงดูดความสนใจ วิสัยทัศน์ที่โน้มน้าวใจได้ ต้องเกิดจากความอยากทำจากใจไม่ใช่หลักเกณฑ์ภายนอกด้วยการรวบรวม วัตถุประสงค์ทั้งภายในและภายนอก ต้องมีการพูดคุยร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ และมีการถ่ายทอดเป็น ตัวอักษรหรือภาพวาดได้แล้วร่วมมือกันปฏิบัติ สามารถแยกเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิง วิสัยทัศน์ ประกอบด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ความคิด สร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วม

6.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและด้านการสร้างวิสัยทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่มี ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันเป็นผู้ที่มองการณ์ไกล มีเป้าหมาย ที่แตกต่างกันมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ทั้งการสร้างวิสัยทัศน์ การสื่อสารวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตาม วิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งถือเป็นกล ยุทธ์การขับเคลื่อนการบริหารโรงเรียนด้วยกันรวมพลังร่วมมือกัน ทำให้คณะครูมีจิตวิญญาณ การเป็น หุ่นส่วน ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการคิดเชิงสร้างสรรค์นวัตกรรม เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่าง ต่อเนื่องส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดบรรลุเป้าหมายที่วางไว้นอกจากนี้ยังมีการปฏิบัติตนตาม วิสัยทัศน์และเป็นแบบอย่างที่ดีประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมมีคุณธรรมจริยธรรมและมีเจตคติใน ทางบวกเพิ่มขึ้นสามารถปรับเปลี่ยนและแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้ โรงเรียนเกิดประสิทธิผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชระ ณรงค์ฤทธิเดช (2565) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บังคับบัญชาเทศบาล ในเขตภาคกลางของประเทศไทย ผลการการวิจัยพบว่า 1) บุคลากร เทศบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บังคับบัญชาเทศบาลในเขตภาค กลางของประเทศไทยในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความยืดหยุ่น ด้านจินตนาการ และด้าน แรงจูงใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70, 3.69, 3.65$ ตามลำดับ) ส่วนด้านวิสัยทัศน์อยู่ในระดับปาน กลาง ($\bar{X} = 3.46$) และ 2) บุคลากร เทศบาลที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกันมีภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ในภาพรวมไม่แตกต่าง กัน ส่วนบุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกันมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

จากภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้แก่ 1) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 1.1) การเก็บรวบรวม ข้อมูล จุดเด่น จุดด้อยในโรงเรียน 1.2) การประสานความร่วมมือ เพื่อระดมความคิดในการสร้างวิสัยทัศน์ และ 1.3) การกำหนดทิศทางและเป้าหมายเพื่อสร้างอนาคต และ 2) ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 2.1) การยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย 2.2) การสื่อสารให้ผู้ฟัง มีความเข้าใจวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจน และ 2.3) เห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับองค์การ และ 3) ด้าน การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 3.1) การมีความรู้ความสามารถในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ ที่แท้จริง 3.2) มุ่งเน้นการกระจายและเพิ่มอำนาจแก่บุคลากร และ 3.3) สามารถเชื่อมโยง และแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่ นโยบาย และ 4) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบด้วย 4.1) ยึดมั่นใน วิสัยทัศน์มีการประพฤติตนดี 4.2) ปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม โดยเป็นแบบอย่างที่ดี และ 4.3) มีความเพียรพยายามและมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ให้เป็นแนวปฏิบัติที่ดี โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารได้ เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง

8.1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนให้ผู้บริหารนำภาวะผู้นำวิสัยทัศน์มาปรับใช้ในสถานศึกษา โดยการสนับสนุนให้มีการเข้าร่วมการฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างประสบการณ์และนำไปพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

8.1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมสนับสนุนภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา มาประยุกต์ใช้โดยทางหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมกันวิเคราะห์ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ ระหว่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย

8.2.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความตระหนักที่ทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของวิสัยทัศน์ พร้อมทั้งอุทิศตนเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

8.2.3 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

8.2.4 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีอุทิศตนในการทำงาน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นตลอดจนเอาใจใส่ครูและบุคลากร

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโซโย โดยใช้ การวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research: AR) หรือการวิจัย และพัฒนา

8.3.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับตัวแปรทางการบริหารการศึกษาอื่นๆ

8.3.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา

8.3.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

9. บรรณานุกรม

นพรินทร์ สุบินรัตน์, พิมพอร สดเอี่ยม. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 19. *วารสารอินทนิลทักษิณสาร*. 13(ฉบับพิเศษ). 67-82.

ปัทมา ปันท้วงกูร. (2561). *ภาวะผู้นำและการบริหารการเปลี่ยนแปลง ในแนวการศึกษาชุดวิชาการ พัฒนาทักษะและประสบการณ์วิชาชีพสำหรับผู้นำทางการศึกษา (หน่วยที่ 1)*. พิมพครั้งที่ 3. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- พิเชษฐ์ ภูเฉลิมตระกูล. (2561). **ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเทศบาล ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2553). **การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในแก่นการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รักเกียรติ หงส์ทอง, และธนพงษ์ อุดมทรัพย์. (2559). **ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในบริบทการนำการเปลี่ยนแปลง**. *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์*. 2(18). 73-87.
- วัชระ ณรงค์ฤทธิเดช. (2565). **ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บังคับบัญชาเทศบาลในเขตภาคกลางของประเทศไทย**. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*. 9(7). 232-244.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2557). **ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ แนวคิด ทฤษฎี และกรณีศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อภิชาติการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563 – 2565 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3**. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือการบริหารจัดการคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิงห์คำ ยอดปานันท์. (2562). **ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหาร การเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุพรรณิ บุญหนัก. (2561). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับความมีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 16(74). 191-204.
- สุรรัตน์ โตเขียว. (2560). **รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.
- Robbins, S. P. (2003). *Organizational behavior: concepts controversies and application*. 10th ed. New Jersey : Pearson prentice hall.
- Zuzuki yochiyuki. (2021). **ผู้นำก็ต้องมีโค้ช [25 Things the Leader Must Know]** แปลโดย ทินภาส พาหะนิชัย. สมุทรสาคร : พิมพ์ดี.

การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ
ชุมชนเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*

DEVELOPING THE ABILITY TO LEARN ANCIENT SITES BY COMUNITY-
BASED LEARNING ACTIVITIES OF GRADE FIFTH STUDENTS

บลวิภา อินทรสตัยพงษ์¹, พรชัย ผาดไธสง²
Bonvipa Intarasattayapong¹, Phornchai Phardthaisong²
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด^{1,2}
Roi Et Rajabhat University^{1,2}
Email : bonvipa@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีคะแนนผ่านเกณฑ์ 70 ขึ้นไปของคะแนนเต็ม รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบ่งเป็น 3 วงรอบปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 4 คน โรงเรียนบ้านสว่างดอนตู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง 2) แบบวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทั้งหมด จำนวน 4 คน มีคะแนนการวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน เฉลี่ยร้อยละ 86.39 ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไปของคะแนนเต็มตามที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 100

คำสำคัญ : ความสามารถในการเรียนรู้; กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน; การเรียนรู้โบราณสถาน

ABSTRACT

This research aims to develop the ability to learn about ancient sites by using community-based learning activities. Of students in Grade 5 with a passing score of 70 or more of the full score. The research format is action research, divided into 3 target group action cycles. Including Grade 5 students in 1 classroom, totaling 4 people, Barn Sawarng DornDu School. Yasothorn Primary Educational Service Area Office, Area 1, Semester 1, Academic Year 2023. The tools used to collect data include: 1) 12 learning management plans, 1 hour per plan, totaling 12 hours. 2) Ancient sites learning ability test. Statistics used in data analysis include percentage, mean, and standard deviation.

The results of the research found that a total of 4 students had an average score of 86.39 percent on the ability to learn ancient sites, which passed the criteria of 70 percent or more of the full score as specified. Calculated as 100 percent.

Keywords : Learning ability; Community-based learning activities; Learn about ancient sites

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเรียนประวัติศาสตร์สำคัญอย่างไร เราเห็นได้ชัดเจนในพระราชเสาวนีย์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่พระราชทานแก่พสกนิกร ในวันคล้ายวันพระราชสมภพเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2551 ตอนหนึ่งว่า “...แต่น่าเสียดายตอนนี้ท่านนายก เขาไม่ให้เรียนวิชาประวัติศาสตร์แล้วนะฉันไม่เข้าใจ เพราะตอนที่ฉันเรียนอยู่สวีเดนแลนด์ ก็แสนไม่มีประวัติศาสตร์อะไรเท่าไร เราก็ต้องเรียนประวัติศาสตร์ แต่ก็ต้องเรียนประวัติศาสตร์ของสวีเดนแต่เมืองไทยนี้ โอ้โฮ บรรพบุรุษเลือดทาแผ่นดิน กว่าจะมาถึงที่ให้เราเราอยู่นั่งกินกันสบาย มีประเทศชาติเนี่ย เรากลับไม่ได้เรียนประวัติศาสตร์ ไม่รู้ว่าใครมาจากไหน เอ๊ะเป็นความคิดที่แปลกประหลาดอย่างทีอเมริกา ถ้ามไปเขาก็สอนประวัติศาสตร์สอนประวัติศาสตร์บ้านเมืองของเขาที่ไหนประเทศไหนเขาก็สอน แต่ประเทศไทยไม่มีไม่ทราบว่าเป็นดินนี้มันรอดมาอยู่จนบัดนี้ได้ เพราะใครหรือว่าอย่างไรกัน .....” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554) จากพระราชเสาวนีย์ ดังกล่าว ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และให้นำประวัติศาสตร์ชาติไทยมาจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง เพราะปัญหาเรื่องของชาติบ้านเมืองถูกละเลยมาเป็นเวลาช้านาน ดังนั้นการที่จะจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ให้บรรลุตามพระราชประสงค์ และตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษา ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์เท่านั้นที่จะช่วยรังสรรค์ พัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดความน่าสนใจ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายด้วยการเชื่อมโยงอดีตเพื่อให้เข้าใจเหตุการณ์ในปัจจุบัน จนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในอนาคตปลูกฝังค่านิยม จิตสำนึกรักความเป็นไทย และความเข้าใจอันดีต่อความแตกต่าง และความหลากหลายของกลุ่มคน สร้างเสริมลักษณะนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ และความเป็นเหตุเป็นผลให้เกิดในตัวผู้เรียน ซึ่งถือเป็นภารกิจสำคัญและท้าทาย"ประโยชน์ และคุณค่าประวัติศาสตร์" จะเกิดได้จาก "ครูประวัติศาสตร์มืออาชีพ"

ที่มีจิตวิญญาณของการตั้งใจจริง และมานะพยายาม เหน็ดเหนื่อยกับนักประวัติศาสตร์ที่มุ่งสร้างความเข้าใจ ในอดีตของสังคมมนุษย์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกายความรู้คุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้ และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการศึกษาต่ออาชีวศึกษาและการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จากการศึกษาประวัติศาสตร์ในยุคโลกาภิวัตน์ หรือโลกของข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว และอิทธิพลขยายขอบเขตได้อย่างกว้างขวางนี้ ประวัติศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รู้จักใช้วิจารณญาณในการรับรู้ และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลต่าง ๆ ในขั้นตอนที่เรียกว่า "วิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์" ด้วยการประเมินจากตัวหลักฐาน ใครทำขึ้น ทำขึ้นทำไม ของจริง หรือของปลอม จากนั้นจึงประเมินข้อเท็จจริงที่ปรากฏในหลักฐาน ว่าขัดแย้งกับหลักฐานอื่น ๆ หรือไม่ ทำไม่จึงเหมือนกัน ทำไม่จึงแตกต่าง สิ่งเหล่านี้ถือเป็นกระบวนการศึกษาข้อมูลที่จำเป็น เพื่อที่จะฝึกฝนผู้เรียนให้ยึดถือเหตุผลเป็นสำคัญ ผ่านการตรวจสอบ และให้นำหนักความน่าเชื่อถือของข้อมูลหลักฐาน รวมทั้งการขจัดอคติส่วนตัว และความเชื่อดั้งเดิมออกไปอย่างไรก็ตามผู้สอนประวัติศาสตร์ควรเข้าใจด้วยว่า การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ดีจะก่อคุณค่าด้านเจตคติ และค่านิยมให้แก่ผู้เรียน ท้องถิ่น และประเทศชาติ ตอบสนองคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตร คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และรักความเป็นไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

จากการศึกษารายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านสว่างตอนดูปีการศึกษา 2563 – 2565 (Self Assessment Report : SAR) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ ปีการศึกษา 2563 คิดเป็นร้อยละ 43.50 ปีการศึกษา 2564 คิดเป็นร้อยละ 45.20 ปีการศึกษา 2565 คิดเป็นร้อยละ 48.40 ซึ่งมีค่าผลสัมฤทธิ์ลดลงไม่เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ร้อยละ 70 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ยังเป็นปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่หลากหลาย อีกทั้งเป็นวิชาที่มีเนื้อหามากล้นล้นซับซ้อน ใช้เรียนรู้แบบท่องจำ ไม่นำพาสภาพแวดล้อมรอบตัว สื่อในการจัดการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ไม่มีความน่าสนใจ ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม รวมไปถึงรากเหง้าความเป็นมาของท้องถิ่นของตนเอง จึงทำให้ผู้เรียนไม่สามารถอธิบายข้อมูล และขั้นตอนที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลไม่สามารถจำแนก และแยกแยะข้อเท็จจริงของข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลของโบราณสถานและไม่สามารถบอกความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้โบราณสถาน ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นปัญหามากในการจัดการเรียนรู้ปัจจุบัน ส่งให้การวัด และประเมินผลระหว่างเรียน และหลังเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ของผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

การเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน (Community-based learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นแหล่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือเป็นกระบวนการเรียนการสอนในชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในองค์ความรู้ที่กำหนดจากชุมชน

ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งด้านกระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล (บุญสืบ ไสโสม, 2553) การเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน จะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในหลายทักษะนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องของทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น ทักษะการคิด ทักษะการเรียนรู้ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำขั้นตอนการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน มาออกแบบเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน เนื่องจากการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง เป็นกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ว่าตนเองประสงค์จะเรียนรู้อะไร โดยมีชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้อันกว้างขวางที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นกลยุทธ์การเรียนรู้ 3) ขั้นสู่ผลสะท้อน และ 4) ขั้นประเมินผล ประสิทธิภาพ ซึ่งในทุกขั้นตอนการจัดกิจกรรม มีการนำสื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับความสามารถในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ เกิดขึ้นกับผู้เรียน

จากสภาพปัญหาการเรียนรู้อโบราณสถาน และความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ มีความสนใจในการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสว่างดอนตู ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์เกิดทักษะ ประสบการณ์ในการเรียนรู้ และสะท้อนออกมาเป็นผลงานที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีความตระหนักรู้ และเกิดความหวงแหนถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเองซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ร้อยละ 70

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้แนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์

3.2 ได้แนวทางในการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ของผู้เรียน รายวิชาประวัติศาสตร์

3.3 ได้แนวทางในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ให้กับผู้บริหาร และครูผู้สอน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในเชิงปฏิบัติการ มีรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัย ดังนี้ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 4 คน โรงเรียนบ้านสว่างดอนตู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมดจำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง 2) แบบวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสว่างดอนตู เป็นแบบอัตนัย จำนวน 30 ข้อ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ (Kemmis & McTaggart, 1988) โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้ 1) ขั้นวางแผน (Planning) 1.1) ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา และวิเคราะห์ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสว่างดอนตู พุทธศักราช 2563 เพื่อวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวชี้วัด สภาพที่พึงประสงค์เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนแนวการจัดการกิจกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และศึกษารูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน เพื่อนำความรู้มาใช้ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน จำนวน 12 แผน นำแผนการจัดการเรียนรู้ ในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมแผนการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพระดับ ดี จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ ในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านสว่างดอนตู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 และทำการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน แต่ละขั้นตอนตามวงรอบปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยวงรอบปฏิบัติการที่ 1 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน แผนที่ 1- 4 เรื่อง พระธาตุคู่จวน วงรอบปฏิบัติการ 2 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน แผนที่ 5 - 8 เรื่อง พระธาตุโพนทัน และวงรอบปฏิบัติการ ที่ 3 ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน แผนที่ 9 - 12 เรื่อง พระธาตุอนันท์ จากนั้นนำผลจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป 1.2) ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน โดยดำเนินการศึกษา และวิเคราะห์ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสว่างดอนตู พุทธศักราช 2563 เพื่อวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวชี้วัด สภาพที่พึงประสงค์เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนแนวการจัดการกิจกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ กำหนดการจัดการเรียนรู้

และศึกษาเทคนิค วิธีการสร้างแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน แล้วเลือกรูปแบบ การวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานที่สุดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำแบบ วัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานสร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องมาดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง ตามข้อเสนอแนะ แล้วนำแบบวัด ความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินคุณภาพ ของแบบวัด ความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน และปรับปรุง ตามคำแนะนำ จากนั้นนำแบบวัด ความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน แล้วนำข้อมูลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาคำคุณภาพ นำแบบวัดความสามารถ ในการเรียนรู้โบราณสถาน ไปใช้กับวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน หลังสิ้นสุด กระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละวงรอบปฏิบัติการ 2) ขั้นปฏิบัติการ (Act) 2.1) วงรอบปฏิบัติการ ที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการ เริ่มจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ตามแผนที่ 1- 4 เรื่อง พระธาตุกู่จาน ระหว่างการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียน หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ตามแผนที่ 1- 4 เรื่อง พระธาตุกู่จาน บันทึกคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลการผลการจัดการเรียนรู้ วงรอบปฏิบัติการที่ 2.2) วงรอบปฏิบัติการที่ 2 เริ่มจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ตามแผนที่ 5 - 8 เรื่อง พระธาตุโพนทัน ระหว่างการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียน หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ตามแผนที่ 5 - 6 เรื่อง พระธาตุโพนทัน บันทึกคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลการผลการจัดการเรียนรู้ วงรอบปฏิบัติการที่ 3.2.3) วงรอบปฏิบัติการที่ 3 เริ่มจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ตามแผนที่ 9 - 12 เรื่อง พระธาตุอานนท์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียน หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ตามแผนที่ 5 - 6 เรื่อง พระธาตุโพนทัน บันทึกคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลการผลการจัดการเรียนรู้ และทดสอบแบบวัด ความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานบันทึกคะแนนแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ โบราณสถานและสะท้อนผลการผลการจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 3.1) ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน แผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 1 - 12 ได้สังเกตพฤติกรรมนักเรียนเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้ หลังจากเสร็จสิ้น กระบวนการจัดการเรียนรู้แต่ละวงรอบปฏิบัติการ บันทึกคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลการผลการจัดการเรียนรู้ 3.2) เมื่อจัดเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน แผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 1 - 12 เสร็จเรียบร้อย ดำเนินการวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน จำนวน 30 ข้อ บันทึกคะแนนความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน และสะท้อนคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด 4) ขั้นการสะท้อนผล (Reflect) ผู้วิจัยดำเนินการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ หลังเสร็จสิ้น กระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละวงรอบปฏิบัติการ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรม และนำแผนการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์ ถึงสภาพความสำเร็จ และปัญหาความสามารถในการเรียนรู้ โบราณสถาน ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

ด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้ ขั้นเตรียม 1) ผู้วิจัยได้เตรียมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 คน 2) เตรียมข้อมูล สื่อ PowerPoint ประกอบการสอน แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ใบความรู้ และแบบฝึกหัด ขั้นทดลอง 1) สัปดาห์ที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการเริ่มจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานตามแผนที่ 1- 4 เรื่อง พระธาตุกู่จาน ระหว่างการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ตามแผนที่ 1- 4 เรื่อง พระธาตุกู่จาน บันทึกคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ 2) สัปดาห์ที่ 2 เริ่มจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ตามแผนที่ 5 - 8 เรื่อง พระธาตุพนมทัน ระหว่างการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียน หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ตามแผนที่ 5 - 6 เรื่อง พระธาตุพนมทัน บันทึกคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ 3) สัปดาห์ที่ 3 เริ่มจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ตามแผนที่ 9 - 12 เรื่อง พระธาตุอานนท์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียน หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ตามแผนที่ 9 - 12 เรื่อง พระธาตุอานนท์ บันทึกคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ และทดสอบแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานบันทึกคะแนนแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานและสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ 4) นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

5. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน แบ่งเป็น 3 วงรอบปฏิบัติการดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วงรอบปฏิบัติการที่ 1 ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 4 เรื่อง พระธาตุกู่จาน

ตารางที่ 1 ผลความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการ วงรอบปฏิบัติที่ 1

แผนที่	คะแนน							ผลการประเมิน
	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้				คะแนนรวมรายแผน	ค่าร้อยละรายแผน	
		เลขที่ 1	เลขที่ 2	เลขที่ 3	เลขที่ 4			
1	10	6	5	5	4	20	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์

แผนที่	คะแนน							ผลการประเมิน
	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้				คะแนนรวมรายแผน	ค่าร้อยละรายแผน	
		เลขที่ 1	เลขที่ 2	เลขที่ 3	เลขที่ 4			
2	10	6	5	4	6	21	52.50	ไม่ผ่านเกณฑ์
3	10	6	5	5	7	23	57.50	ไม่ผ่านเกณฑ์
4	10	5	7	5	5	22	55.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
คะแนนรวม	40	23	22	19	22	86	215.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
ร้อยละ	100	57.50	55.00	47.50	55.00	53.75	53.75	ไม่ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ในวงรอบปฏิบัติที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.50 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.93 คิดเป็นร้อยละ 53.75

2) ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วงรอบปฏิบัติการที่ 2 ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 – 8 เรื่อง พระธาตุโพนทัน

ตารางที่ 2 ผลความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการ วงรอบปฏิบัติที่ 2

แผนที่	คะแนน							ผลการประเมิน
	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้				คะแนนรวมรายแผน	ค่าร้อยละรายแผน	
		เลขที่ 1	เลขที่ 2	เลขที่ 3	เลขที่ 4			
1	10	7	8	9	7	31	77.50	ผ่านเกณฑ์
2	10	7	8	7	8	30	75.00	ผ่านเกณฑ์
3	10	8	9	8	6	31	77.50	ผ่านเกณฑ์

แผนที่	คะแนน							ผลการประเมิน
	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้				คะแนนรวมรายแผน	ค่าร้อยละรายแผน	
		เลขที่ 1	เลขที่ 2	เลขที่ 3	เลขที่ 4			
4	10	8	8	8	9	33	82.50	ผ่านเกณฑ์
คะแนนรวม	40	30	33	32	30	125	312.50	ผ่านเกณฑ์
ร้อยละ	100	75.00	82.50	80.00	75.00	78.13	78.13	ไม่ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ในวงรอบปฏิบัติที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.25 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 คิดเป็นร้อยละ 78.13 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ในส่วนของนักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ในวงรอบปฏิบัติการที่ 1 ซึ่งในวงรอบปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ทั้ง 2 คน จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในระหว่างการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยแยกเป็นความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

ด้านการสืบค้น และรวบรวมข้อมูล นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น ชักถามครูในประเด็นที่ไม่เข้าใจ รู้จักรวมกลุ่มวางแผนในการเพิ่มแหล่งเรียนรู้ในการสืบค้นข้อมูลโบราณสถานมากขึ้นเช่น จากหน้าหนังสือ อินเทอร์เน็ต ปรากฏชาวบ้าน มีการวางแผนในการสืบค้น และรวบรวมข้อมูลโดยการวางแผนในการตั้งคำถามในการสืบค้น และรวบรวมข้อมูล เช่น ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และชักถามครูในประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ ครูจะชี้แนะวิธีการตรวจสอบขั้นตอนการวางแผนในการการสืบค้น และรวบรวมข้อมูลของตนเอง

ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้นักเรียนได้รับข้อมูลจากการสืบค้น และรวบรวมข้อมูล แหล่งเรียนรู้ นักเรียนจะมีการฝึกวิเคราะห์ข้อมูลจำแนก และแยกแยะข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลของโบราณสถานนำไปสู่การค้นพบข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง ในระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

ด้านการเห็นคุณค่าของโบราณสถาน พบว่า นักเรียนสามารถอธิบายข้อมูล และขั้นตอนที่ได้จากการสืบค้นข้อมูล จำแนก และแยกแยะข้อเท็จจริงของข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลของโบราณสถาน จึงทำให้นักเรียนบอกความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้โบราณสถานก่อให้เกิดความหวงแหน และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์โบราณสถานตามสภาพของตนเอง ส่งผลให้คะแนนการทำแบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ในวงรอบปฏิบัติการมีคะแนน

ความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ในวงรอบที่ 2 มีคะแนนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3) ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วงรอบปฏิบัติการที่ 3 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 – 12 เรื่อง พระธาตุอานนท์ และผลการวิเคราะห์แบบวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน

ตารางที่ 3 ผลความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการ วงรอบปฏิบัติการที่ 3

แผนที่	คะแนน							ผลการประเมิน
	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้				คะแนนรวมรายแผน	ร้อยละรายแผน	
		เลขที่1	เลขที่2	เลขที่3	เลขที่4			
9	10	9	7	10	7	33	82.50	ผ่านเกณฑ์
10	10	9	8	10	7	34	85.00	ผ่านเกณฑ์
11	10	8	10	10	8	36	90.00	ผ่านเกณฑ์
12	10	10	10	10	9	39	97.50	ผ่านเกณฑ์
คะแนนรวม	40	36	35	40	31	142	355.00	ผ่านเกณฑ์
ร้อยละ	100	90.00	87.50	100	77.50	88.75	88.75	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ในวงรอบปฏิบัติการที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 35.50 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 คิดเป็นร้อยละ 88.75 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ในส่วนของนักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในระหว่างการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยแยกเป็นความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

ด้านการสืบค้นและรวบรวมข้อมูล นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น ชักถามครูในประเด็นที่ไม่เข้าใจ รู้จักรวมกลุ่มวางแผนในการเพิ่มแหล่งเรียนรู้ในการสืบค้นข้อมูลโบราณสถานมากขึ้นเช่น จากหน้าหนังสือ อินเทอร์เน็ต ปราชญ์ชาวบ้าน มีการวางแผนในการสืบค้น

และรวบรวมข้อมูลโดยการวางแผนในการตั้งคำถามในการสืบค้นและรวบรวมข้อมูล เช่น ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และซักถามครูในประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ ครูจะชี้แนะวิธีการตรวจสอบขั้นตอนการวางแผนในการการสืบค้น และรวบรวมข้อมูลของตนเอง

ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้นักเรียนได้รับข้อมูลจากการสืบค้น และรวบรวมข้อมูล แหล่งเรียนรู้ นักเรียนจะมีการฝึกวิเคราะห์ข้อมูลจำแนก และแยกแยะข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลของโบราณสถานนำไปสู่การค้นพบข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ด้านการเห็นคุณค่าของโบราณสถาน พบว่า นักเรียนสามารถอธิบายข้อมูล และขั้นตอนที่ได้จากการสืบค้นข้อมูล จำแนก และแยกแยะข้อเท็จจริงของข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลของโบราณสถาน จึงทำให้นักเรียนบอกความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้โบราณสถานก่อให้เกิดความห่วงแหน และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์โบราณสถานตามสภาพของตนเอง ส่งผลให้คะแนนการทำแบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ในวงรอบปฏิบัติการมีคะแนนความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โบราณสถาน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ในวงรอบที่ 3 มีคะแนนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4) ผลการทดสอบแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน หลังวงรอบปฏิบัติที่ 3

นักเรียน	คะแนน			ผลการประเมิน
	คะแนนเต็ม	คะแนน	ร้อยละ	
1	90	81	90.00	ผ่านเกณฑ์
2	90	75	83.33	ผ่านเกณฑ์
3	90	78	86.67	ผ่านเกณฑ์
4	90	77	85.56	ผ่านเกณฑ์
รวม	360	311	345.56	ผ่านเกณฑ์
$\bar{X}$	-	77.75	86.39	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน หลังวงรอบปฏิบัติที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 77.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 คิดเป็นร้อยละ 86.39

7. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน มีคะแนนความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน เฉลี่ยร้อยละ 86.39 ของนักเรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้แบบ

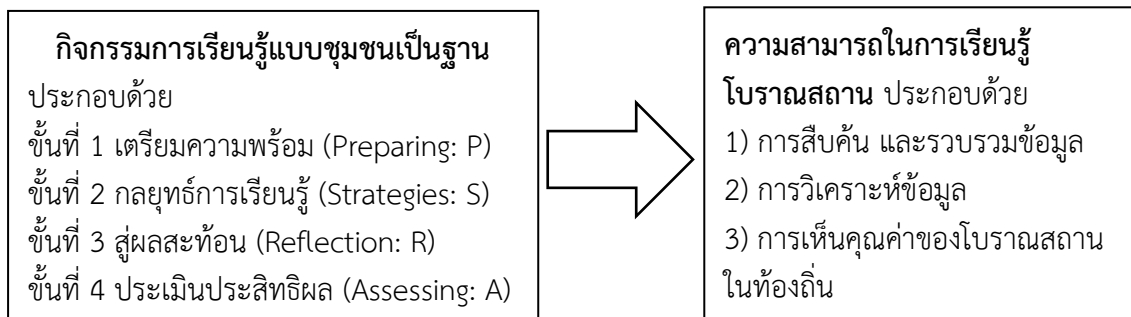
ชุมชนเป็นฐาน กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้ไปในทางที่ดีขึ้น และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีขั้นตอนการสอนที่มีระบบชัดเจน เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากบริบทของชุมชน ทั้งในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ในห้องเรียนในเรื่องต่าง ๆ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี และความรู้ที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชน ซึ่งนักเรียนได้มีการสำรวจพื้นที่ของชุมชนบริเวณแหล่งเรียนรู้โบราณสถาน การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงจากประสบการณ์ตรง โดยใช้บริบทที่มีอยู่จริงในชุมชน มาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยที่สมาชิกทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยมีโอกาสในการเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสว่างดอนตู กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กำหนดเนื้อหาสาระที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย และศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน หลักการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละวงรอบปฏิบัติการ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นกลยุทธ์การเรียนรู้ ขั้นสู่ผลสะท้อน และขั้นประเมินประสิทธิผล ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน และแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน จากนั้นนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และนำมาใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละวงรอบ

จากผลการวิจัยดังกล่าว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานนั้น มีความสำคัญต่อผู้เรียนอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Galbraith (1995) ได้กล่าวถึงหลักการของการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) โดยที่สมาชิกทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยมีโอกาสในการเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาบริบท ของชุมชนเขตหนองจอก เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนผ่านกระบวนการ กลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยอดชาย สุวรรณวงศ์ (2558) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตบนฐานวิถีชีวิตชุมชน เพื่อเสริมสร้างสุขภาพ ชุมชน ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตบนฐานวิถีชีวิตชุมชนเพื่อเสริมสร้างสุขภาพชุมชน มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาพชุมชน โดยหลังการเข้า ร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตบนฐานวิถีชีวิตชุมชนเพื่อเสริมสร้างสุขภาพชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเพิ่มขึ้น และกิจกรรมยังมีประโยชน์ต่อ ชุมชนในเชิงของการอนุรักษ์คุณค่า ภูมิปัญญา ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน และยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมี 133 เงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วยชุมชนให้การส่งเสริม สนับสนุนและมีส่วนร่วมใน ทุกขั้นตอน ผู้เรียนลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อ

เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ฝึกการคิดและการแก้ปัญหาจาก สถานการณ์จริงที่พบในชุมชน และมีการยืดหยุ่นเวลา ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรม นอกห้องเรียน

จากเหตุผลดังกล่าว สนับสนุนให้ทราบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สามารถการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ได้

8. องค์ความรู้ใหม่

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 การเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน จะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในหลายทักษะนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องของทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น ทักษะการคิด ทักษะการเรียนรู้ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำขั้นตอนการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน มาออกแบบเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้โบราณสถาน เนื่องจากการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง เป็นกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ว่าตนเองประสงค์จะเรียนรู้อะไร โดยมีชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้อันกว้างขวาง ที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นกลยุทธ์การเรียนรู้ 3) ขั้นสู่ผลสะท้อน และ 4) ขั้นประเมินผลประสิทธิภาพ ซึ่งในทุกขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน มีการนำสื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับความสามารถในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ผู้สอนควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานไปบูรณาการใช้กับวิชาประวัติศาสตร์ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนในทุกระดับชั้น โดยปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

9.2.2 การจัดการเรียนรู้โบราณสถานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน นั้นครูต้องเตรียมพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คัดเลือกแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องและ

เหมาะสมสำหรับนักเรียน ต้องมีข้อมูลแหล่งเรียนรู้จำนวนหนึ่งก่อนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้การดำเนินกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

9.2.3 ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ครูผู้สอนควรมีวิธีการ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบ และส่งเสริมการคิดนอกกรอบซึ่งจะ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

9.2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในถิ่นฐาน เกิด ความหวงแหน เห็นคุณค่า และความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตนเอง

9.2.5 ในกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานนั้น ต้องมีการกำหนด กรอบเวลาให้ชัดเจน ยืดหยุ่นตามบริบทที่เป็นจริง ทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรมการเรียนรู้ใน ชุมชน ต้องใช้เวลาในการในการสำรวจ สัมภาษณ์ สืบค้น และเก็บข้อมูลมากขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนควร จัดสรรเวลาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนล่วงหน้า

9.2.6 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โบราณสถาน ครูผู้สอนจะต้องฝึกนักเรียนให้มีความ กล้าที่จะเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ มีไหวพริบปฏิภาณในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรมีการศึกษารูปแบบ วิธีการ และเทคนิคการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ใน ลักษณะอื่น ๆ ที่จะส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมไปถึงกระบวนการสร้างองค์ ความรู้ทางประวัติศาสตร์

9.3.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในเชิง ลึก และการเชื่อมโยงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชาติไทยว่ามี ความสัมพันธ์สอดคล้องกัน หรือไม่อย่างไร

9.3.3 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในทุกโรงเรียน ก่อให้เกิดการเห็น คุณค่า สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์โบราณสถานในท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดความ เข้มแข็งของชุมชนต่อไป

10. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญสืบ โสโสม. (2553). **วิถีคนกล้า ใน เรียนรู้วิถีชุมชนกับการศึกษา**. นนทบุรี. โครงการสวัสดิการ วิชาการสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.
- ยอดชาย สุวรรณวงศ์. (2558). **การพัฒนาแบบการเรียนตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรม สุขภาพสำหรับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศรীরวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์. (2557). **กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). **บทสรุป และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Galbraith, M. W. (1995). **Community-Based Organizations at the Delivery of Lifelong Learning Opportunity**. Retrieved 25 April 2022. From <http://www.ed.gov/pubs/plliconf95/comm.html>
- Kemmis & McTaggart. R. (1988). **The Action research planner**. 3rd ed. Geelong : Deakin University, Australia.

**ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร***

**THE STRATEGIC PROPOSALS TO ENHANCE SUPER LEADERSHIP FOR THE
SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF MUKDAHAN
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA**

ดาร์รูตน์ เกื้ออนันต์¹, ดาวรุวรรณ ถวิลการ²
Dararut Koeanan¹, Dawruwan Thawinkarn²
มหาวิทยาลัยขอนแก่น^{1,2}
Khon Kaen University^{1,2}
Email : dararut.k@kkumail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและประเมินข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาเพื่อสร้างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร มีการดำเนินการวิจัย 2 วิธี คือ 1) การศึกษาเอกสาร และ 2) สัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ จำนวน 3 คน เพื่อให้ได้ร่างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร และระยะที่ 2 เป็นการตรวจสอบข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหารในด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติ ของกรอบภาวะผู้นำเหนือผู้นำด้านการสร้างภาวะผู้นำตนเอง ด้านการเป็นแบบอย่างของผู้นำตนเอง ด้านการสร้างพลังเชิงบวก ด้านการเสริมแรงอย่างสร้างสรรค์ และด้านส่งเสริมวัฒนธรรมการนำตนเอง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ข้อเสนอเชิงนโยบาย; ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ; ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aims to purpose create and validate the strategic proposals to enhance super leadership for the school administrators under the Office of Mukdahan Secondary Educational Service Area. The research methodology was divided into 2 phases. The first phase was studies to create the strategic proposals to enhance super leadership for the school administrators under the Office of Mukdahan Secondary Educational Service Area by documents analysis and in-depth interviewing 3 experts, which made the draft to the strategic proposals to enhance super leadership for the school administrators under the Office of Mukdahan Secondary Educational Service Area. The second phase was the verification of the strategic proposals to enhance super leadership for the school administrators under the Office of Mukdahan Secondary Educational Service Area. The research instrument is a strategic proposal evaluation form to enhance super leadership for the school administrators under the Office of Mukdahan Secondary Educational Service Area by 3 experts to assess the propriety, feasibility and utility.

The results showed that the strategic proposals to enhance super leadership for the school administrators under the Office of Mukdahan Secondary Educational Service Area, in terms of vision, mission, goals, objectives, strategy and practices of the framework for super leadership. Building Self-leadership, Modeling Self-leading, promoting positive energy, building a culture of self-leadership, Feasibility and utility of policy recommendations located at the high level.

Keywords : Strategic Proposals; Super Leadership; Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในปัจจุบันวิทยาการของโลกมีการการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โลกไร้พรมแดน พลโลกมีการติดต่อสัมพันธ์กันได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ทุกชาติทุกภาษารวมทั้งประเทศไทย ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องปรับให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ (จิณณวัตร ปะโคทัง, 2561) ภายใต้สภาวะการณ์ของกระแสการเปลี่ยนแปลง การบริหารองค์กรในปัจจุบันที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์กรทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือ แม้แต่สถานศึกษา จะอยู่ได้ด้วยการที่มีผู้นำคอยควบคุม ดูแลและกำกับ สั่งการอยู่ตลอดเวลาอย่างไม่ได้ หากแต่จะต้องมีการสร้างผู้นำใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในองค์กรอยู่เสมอ (พิชญานา ยืนยาว, 2561)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานตามกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญ เป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของ

สถานศึกษา องค์กรหรือหน่วยงานต้องประกอบด้วยผู้ปฏิบัติงานหรือบุคลากรในระดับต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย และมีความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ต้องส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระในการทำงาน ไม่ปิดกั้นและควบคุมความคิด ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการบริหารและพฤติกรรมด้านภาวะผู้นำเพื่อสามารถเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งภาวะผู้นำที่สอดคล้องและเหมาะสมในการบริหารสถานศึกษาตามที่กล่าวข้างต้น คือ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำเป็นภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นในการมอบอำนาจให้แก่ผู้ตาม (Empowerment) เพื่อกระตุ้นให้ผู้ตามได้พัฒนาตนเอง ส่งเสริมผู้ตามให้สามารถควบคุม และกำกับดูแลตนเองได้ เมื่อผู้ตามสามารถควบคุมดูแลตนเองได้ ผู้นำก็ไม่จำเป็นต้องกำกับดูแลมากนัก จึงทำให้ผู้ตามมีอิสระในการปฏิบัติงาน ส่วนผู้นำจึงเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำคอยช่วยเหลือ และสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ตาม (Manz and Sims, 1989) โดยผู้ที่มีภาวะผู้นำเหนือผู้นำจะสามารถเป็นผู้นำตนเองที่สร้างแรงบันดาลใจให้ความไว้วางใจและให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการทำงาน สามารถนำผู้อื่นให้นำตนเองได้ โดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดขอบข่ายมาตรฐาน และวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน มีความคิดทางบวก และมีปฏิสัมพันธ์สัมพันธ์ที่ดีต่อบุคลากรในองค์กร สอดคล้องกับ พิษณุภา ยืนยาว (2561) ที่ให้ความเห็นว่า สิ่งสำคัญของผู้นำเหนือผู้นำก็คือจะต้องมี “ภาวะผู้นำในตนเอง (Self-Leadership)” หรือที่เรียกอีกนัยหนึ่งว่า “การฝึกลูกน้องให้เก่ง” ด้วยการพัฒนาทักษะด้านความเป็นผู้นำในตนเองให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อมีหลักในการทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถพัฒนาตนเองสู่ผู้บริหารมืออาชีพได้ คุณลักษณะที่จำเป็นอย่างยิ่งของผู้นำเช่นนี้คือ ศักยภาพ ความรู้ความเข้าใจในงานและหน้าที่ที่รับผิดชอบ จนสามารถนำไปพัฒนาภาวะผู้นำในตนเองได้ และเมื่อพัฒนาตนเองได้แล้วก็จะต้องสามารถพัฒนาผู้อื่นให้สามารถนำตนเองได้เช่นกัน โดยส่งเสริมบทบาทในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะของผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถตัดสินใจตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายในบทบาทหน้าที่ของตน ทั้งนี้ ผู้นำอาจกระทำตนให้ดูเป็นแบบอย่างโดยการแสดงออกถึงการมีความรู้ ความสามารถ และทักษะสำคัญในการบริหารงาน มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความฉลาดทางอารมณ์ ส่งเสริมให้บุคลากรได้นำไปเป็นแบบอย่างในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อบุคลากรในองค์กร โดยใช้ความรู้ ทักษะในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการเชิงบวก และส่งเสริมให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ มีการสนับสนุนให้ผู้ตามได้รับการเสริมแรง และได้รับรางวัลด้วยความเป็นธรรม เพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยให้ผลตอบแทนแก่บุคลากรตามผลของงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ รวมทั้งให้คำปรึกษาและเสนอแนะแนวทางแก้ไขด้วยวิธีการที่ละมุนละม่อม เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ได้อย่างเป็นมิตร สร้างแบบแผนค่านิยมที่ดีในองค์กร เพื่อให้เกิดความรัก และความผูกพันในองค์กร โดยการสร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่น และการเป็นเจ้าของร่วมกัน และการปลูกฝังระเบียบวินัย ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐานการทำงาน จนกระทั่งผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการพัฒนารอบความคิดเชิงเหตุผล และสร้างสรรค์ให้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองจนมีความมั่นใจ มีความเป็นอิสระในตนเอง สามารถพัฒนาความเป็นผู้นำในตนเองได้ในที่สุด

จากข้อมูลการวิเคราะห์สภาพองค์กรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต (SWOT Analysis) ด้านบุคลากร พบว่า ขาดแคลนข้าราชการครู ในบางสาขาวิชาเอก โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ข้าราชการขาดการพัฒนาองค์ความรู้ จึงไม่เอื้อต่อการทำผลงานทางวิชาการ เพื่อเลื่อนวิทยฐานะ และด้านภาวะผู้นำของบุคลากร พบว่า มีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารบ่อย ทำให้นโยบายและวัฒนธรรมการทำงานเปลี่ยนไปด้วย บุคลากรในสังกัดมีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายอยู่ตลอดเวลา ทำให้ปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง ขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานทดแทนกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร, 2565) ซึ่งผลดังกล่าวประเด็นหนึ่งเกิดจากการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ยังขาดภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ทำให้การบริหารงานขาดความต่อเนื่อง การดำเนินงานจึงเป็นไปได้ยาก ครูบุคลากรในสถานศึกษาขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ สุชาติ เสนาสี (2566) ที่ได้ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการสนับสนุนให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเองน้อย ขาดการตั้งเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ดี การนิเทศและติดตามประเมินผลไม่สม่ำเสมอ การสนับสนุนและเสริมแรงแก่บุคลากรค่อนข้างน้อย จากสภาพปัญหาดังกล่าวพิจารณาได้ว่าส่วนหนึ่งอาจเกิดจากผู้บริหารขาดภาวะผู้นำเหนือผู้นำและการแนะแนวทางให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเองที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจกับทุกฝ่าย

จากที่มาและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการสร้างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา นำผลการวิจัยไปใช้ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำให้สามารถนำผู้อื่นให้รู้จักนำตนเอง อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร

2.2 เพื่อประเมินข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

3.1 ได้ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร

3.2 ทำให้ทราบผลการประเมินข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) โดยยึดหลักการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อให้ได้ข้อมูลในการจัดทำร่างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร โดยมีขั้นตอนการวิจัย 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 สร้างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร โดยดำเนินการวิจัย 2 วิธี คือ 1) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (Document study) 2) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้บริหาร หรือนักวิชาการ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ จำนวน 3 คน ซึ่งการดำเนินการทั้ง 2 วิธีการนั้นทำให้ได้ร่างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview)

ระยะที่ 2 การตรวจสอบข้อ เสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร ด้วยการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เพื่อประเมินข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร โดยพิจารณาจากเกณฑ์ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) โดยวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การประเมินและเกณฑ์การแปลผลเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

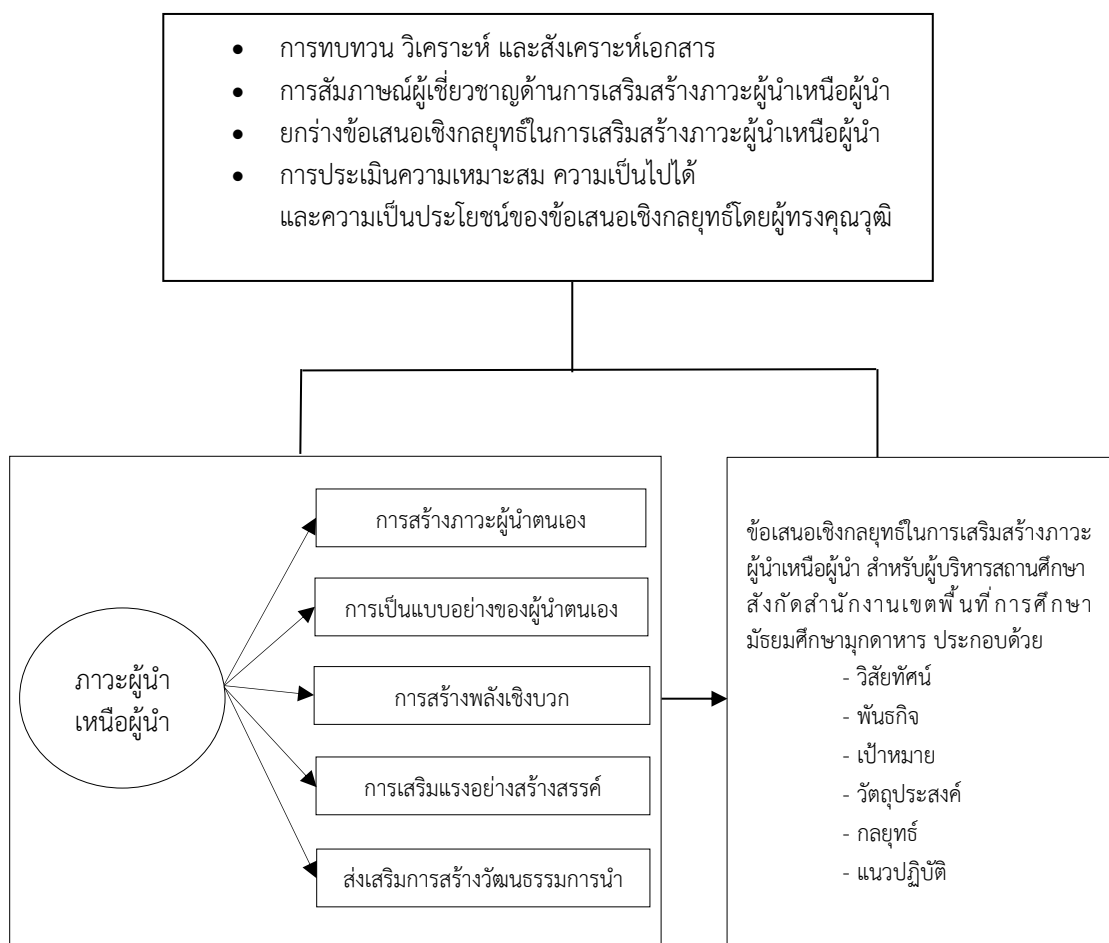
3.51 – 4.50 หมายถึง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดการวิจัย การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูมิภาคอาหาร ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ องค์ประกอบของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Manz and Sims (1991), Jeffery (2003), David (2005), มัทธีรัตน์ บำรุงจิตต์ และศัจจิมาล ฦ วิเชียร (2558), อนุวัตร ศรีพระนาม และดาวรุกรรณ ฤวิลการ (2560), กัลยาณี ศรีหามาศย์ (2561), พิชญญา ยืนยาว (2561), อภินุช นาเลาะห์ (2565), สุชาติ เสนาสี วันเพ็ญ นันทะศรี และทรัพย์หิรัฐญ จันทรรักษ์ (2566) โดยมีองค์ประกอบของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้าง ภาวะผู้นำตนเอง 2) การเป็นแบบอย่างของผู้นำตนเอง 3) การสร้างพลังเชิงบวก 4) การเสริมแรงอย่าง สร้างสรรค์ และ 5) ส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมการนำตนเอง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการสร้างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคกลาง

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคกลาง ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

วิสัยทัศน์ คือ สร้างภาวะผู้นำ ทำเป็นแบบอย่าง เสริมสร้างพลังให้แกร่ง เสริมแรงอย่างสร้างสรรค์ สู้วัฒนธรรมการนำตนเอง โดยมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก

พันธกิจ ได้แก่ 1) พัฒนาผู้บริหารให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน 2) พัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ และทักษะในการส่งเสริมให้บุคลากรรับรู้ และเชื่อมั่น ในความสามารถของตนเอง 3) พัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมการนำตนเองให้กับบุคลากร โดยมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก

เป้าหมาย คือ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน มีความรู้ และทักษะ ในการส่งเสริมให้บุคลากรรับรู้ และเชื่อมั่น ในความสามารถของตนเอง และมีความสามารถในการส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความรัก ความผูกพันต่อองค์กร เพื่อก้าวเข้าสู่องค์กรแห่งวัฒนธรรมการนำตนเอง โดยมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาผู้บริหารให้สามารถเป็นผู้นำตนเอง และสามารถนำผู้อื่นให้นำตนเองได้ 2) เพื่อพัฒนาผู้บริหารให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน 3) เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้บริหารในการส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรรับรู้และเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง 4) เพื่อพัฒนาองค์กรให้ก้าวสู่องค์กรแห่งวัฒนธรรมการนำตนเอง โดยมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ ได้แก่ 1) สร้างภาวะผู้นำตนเอง เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรสามารถนำตนเองได้ 2) เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน 3) ส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรรับรู้และเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง 4) ส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความรัก ความผูกพันต่อองค์กร เพื่อก้าวเข้าสู่องค์กรแห่งวัฒนธรรมการนำตนเอง โดยมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก

แนวปฏิบัติ ได้แก่ 1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการสร้างภาวะผู้นำตนเอง 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการฝึกการวิเคราะห์งานแบบ SWOT Analysis 3) ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย และแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยจัดให้มีการระดมความคิด และแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ 4) จัดให้มีการสร้างทีมในการทำงาน 5) สร้างแบบแผน ความเชื่อ ค่านิยมที่ดีในองค์กร และให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร 6) กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานและชี้แจงแก่บุคลากรอย่างชัดเจน และการเสนอแนะแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดด้วยความเป็นกัลยาณมิตร โดยมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก

5.2 ผลการตรวจสอบข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคกลาง

จากการดำเนินการสร้างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคกลาง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ

ประเมินข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร ด้านวิสัยทัศน์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00) ด้านพันธกิจมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) ด้านเป้าหมายมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) ด้านวัตถุประสงค์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) ด้านกลยุทธ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) ด้านวัตถุประสงค์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) ด้านแนวปฏิบัติมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.44) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.44) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.44) โดยแสดงข้อมูลได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร

ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความเป็นประโยชน์	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
วิสัยทัศน์	4.00	มาก	4.00	มาก	4.00	มาก
พันธกิจ	4.33	มาก	4.33	มาก	4.33	มาก
เป้าหมาย	4.33	มาก	4.33	มาก	4.33	มาก
วัตถุประสงค์	4.33	มาก	4.33	มาก	4.33	มาก
กลยุทธ์	4.33	มาก	4.33	มาก	4.33	มาก
แนวปฏิบัติ	4.44	มาก	4.44	มาก	4.44	มาก
รวม	4.29	มาก	4.29	มาก	4.29	มาก

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการสร้างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหารมีการสรรหาผู้บริหารเพื่อคัดเลือกเข้าสู่ตำแหน่ง ด้วยเกณฑ์การประเมินทั้งความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และภาวะผู้นำ มีการพัฒนาความรู้ และสมรรถนะของผู้บริหาร

สถานศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามระเบียบ กฎหมายของทางราชการ ส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้บุคลากรทุกระดับ เพื่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีการบริหารจัดการแบบกัลยาณมิตร ร่วมคิด ร่วมทำ สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กรประชาชนและประเทศชาติ โดยให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผ่านกลไกการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา ตามนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดังนั้น ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาภูมิภาคอาหาร ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติ ได้ข้อกำหนดดังนี้

วิสัยทัศน์ คือ สร้างภาวะผู้นำ ทำเป็นแบบอย่าง เสริมสร้างพลังให้แกร่ง เสริมแรงอย่างสร้างสรรค์ สู่วัฒนธรรมการนำตนเอง พันธกิจ ได้แก่ 1) พัฒนาผู้บริหารให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน 2) พัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ และทักษะในการส่งเสริมให้บุคลากรรับรู้ และเชื่อมั่น ในความสามารถของตนเอง 3) พัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมการนำตนเองให้กับบุคลากร เป้าหมาย คือ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน มีความรู้ และทักษะ ในการส่งเสริมให้บุคลากรรับรู้ และเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และมีความสามารถในการส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความรัก ความผูกพันต่อองค์กร เพื่อก้าวเข้าสู่องค์กรแห่งวัฒนธรรมการนำตนเอง วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาผู้บริหารให้สามารถเป็นผู้นำตนเอง และสามารถนำผู้อื่นให้นำตนเองได้ 2) เพื่อพัฒนาผู้บริหารให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน 3) เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้บริหารในการส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรรับรู้และเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง 4) เพื่อพัฒนาองค์กรให้ก้าวสู่องค์กรแห่งวัฒนธรรมการนำตนเอง กลยุทธ์ ได้แก่ 1) สร้างภาวะผู้นำตนเอง เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรสามารถนำตนเองได้ 2) เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน 3) ส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรรับรู้และเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง 4) ส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความรัก ความผูกพันต่อองค์กร เพื่อก้าวเข้าสู่องค์กรแห่งวัฒนธรรมการนำตนเอง และแนวปฏิบัติ ได้แก่ 1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการสร้างภาวะผู้นำตนเอง 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการฝึกการวิเคราะห์งานแบบ SWOT Analysis 3) ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย และแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยจัดให้มีการระดมความคิด และแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ 4) จัดให้มีการสร้างทีมในการทำงาน 5) สร้างแบบแผน ความเชื่อ ค่านิยมที่ดีในองค์กร และให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร 6) กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานและชี้แจงแก่บุคลากรอย่างชัดเจน และการเสนอแนะแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดด้วยความเป็นกัลยาณมิตร สอดคล้องกับบทความวิชาการของ พิษณุภา ยินยาว (2561) ที่กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเป็นผู้นำในตนเองได้ คือ การสร้างแรงบันดาลใจให้สามารถภูมิใจตนเองโดยยึดเอาจุดแข็งของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นสำคัญ พยายามกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้จักจุดแข็งและความสามารถของตนเอง ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้จักนำตัวเองโดยให้กำลังใจช่วยเสริมแรงให้คิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ให้รู้จักรับผิดชอบงานของตน มั่นใจในตนเอง รู้จักกำหนดเป้าหมายด้วยตนเองและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ เสนาสีวันเพ็ญ นันทะศรี และทรัพย์ศิริธัญ จันทรรักษ์ (2566) ที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเหนือ

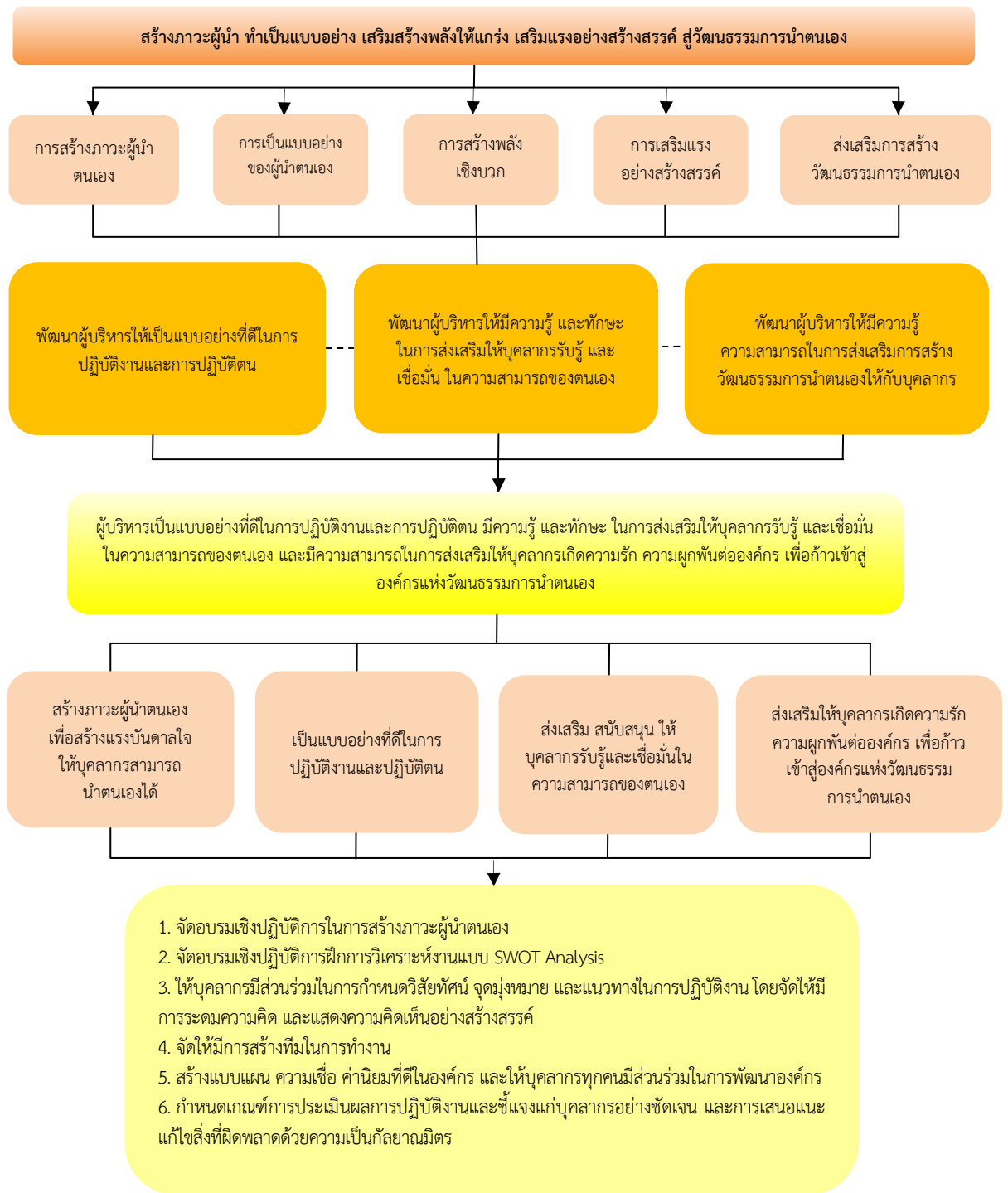
ผู้นำของบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำประกอบด้วย การสร้างภาวะผู้นำตนเอง การเป็นแบบอย่างภาวะผู้นำตนเอง การตั้งเป้าหมายและวิสัยทัศน์ การสร้างพลังทางบวกการสนับสนุนและเสริมแรง และการสร้างวัฒนธรรมภาวะผู้นำตนเอง

6.2 ผลการประเมินข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร พบว่า เมื่อประเมินข้อเสนอเชิงกลยุทธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วโดยภาพรวมข้อเสนอเชิงกลยุทธ์มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) โดยยึดหลักการวิจัยแบบผสมผสาน มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างลุ่มลึก และมีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงทำให้ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ที่ได้มีความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภคพร งามประเสริฐสิทธิ์ (2565) ที่ศึกษาแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จากผลการประเมินความต้องการจำเป็น มีข้อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาดังนี้ 1) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองพบว่าควรมีแนวทางปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ผู้ตามได้รับการพัฒนาทั้งความรู้และทักษะปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา รวมถึงกระตุ้นให้ผู้ตามมีความกล้าในงานที่รับผิดชอบและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ตามด้วยการให้รางวัลที่เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ 2) ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างคณาจารย์พบว่าควรมีแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและการเผชิญหน้ากับปัญหาของทีมงานกระตุ้นให้ทีมงานพยายามยกระดับมาตรฐานการทำงานในทีมรวมถึงการสร้างใจกว้างใจซึ่งกันและกันของสมาชิกในทีม 3) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเองพบว่าควรมีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานอย่างสร้างสรรค์สร้างวัฒนธรรมความจริงใจต่อผู้ร่วมงานโดยการช่วยเหลือกระตุ้นให้ผู้ตามมีความมั่นใจในตนเอง 4) ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเองพบว่าควรมีการบริหารงานด้วยกลยุทธ์ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์โดยกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กรที่สอดคล้องกันตั้งแต่ระดับองค์กรระดับฝ่ายและระดับงานของตนที่รับผิดชอบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร 5) ด้านการแสดงตนเป็นต้นแบบให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเองพบว่าควรมีแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีคุณลักษณะภาวะผู้นำเหนือผู้นำในองค์กรทางการศึกษาร่วมกับหลักการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา 6) ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวกพบว่า ควรมีแนวทางในการแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ของตนเองเพื่อให้เกิดความประทับใจเปิดทัศนคติใหม่ในแง่บวกโดยใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงตนเองของบุคคลเพื่อให้ตนเองรับรู้และเกิดความคิดในทางบวกอย่างสร้างสรรค์ในหน้าที่รับผิดชอบและ 7) ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเองพบว่าควรมีแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้ตามเกิดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายของ

กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่สามารถกำหนดกลยุทธ์ที่เน้นพฤติกรรมทัศนคติและความรู้สึกที่สามารถมีอิทธิพลเหนือตนเองและนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัตร ศรีพระนาม และดาวรรุวรรณ ถวิลการ (2560) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่าผู้บริหารควรศึกษาจุดบกพร่องตนเอง สร้างตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความประพฤติและปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้โอกาสผู้อื่นปฏิบัติงานจนมีความก้าวหน้า สรงขวัญกำลังใจ และให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน ทั้งยังมอบความเชื่อใจในการทำงาน ไม่แสดงออกพฤติกรรมเชิงลบ สร้างความตระหนักต่อสิ่งที่สร้างสรรค์ควรให้ตั้งเป้าหมายปฏิบัติงานด้วยเป้าหมายแห่งอุดมการณ์ที่มุ่งมั่น สามารถสร้างแรงบันดาลใจต่อเพื่อนร่วมงาน แนะนำแนวทางการทำงานอย่างจริงจังสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นลธวัช ยุทธวงศ์ (2564) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำ พบว่า ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรสร้างความมั่นใจ กระตุ้นให้มี ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการวางแผน และมีความรับผิดชอบ ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้ บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นให้มีน้ำใจ มีความจริงใจ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นให้มีการตั้งเป้าหมาย ของตนเองและให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ด้านการสร้างรูปแบบความคิดทางบวก ผู้บริหารควรกระตุ้นให้มีส่วนร่วมแสดงแนวคิดที่ดีมีสติมั่นคง ควบคุมอารมณ์ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีการตำหนิอย่างสร้างสรรค์ และให้รางวัลด้วยความเป็นธรรม ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน ผู้บริหารควรให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมปรับปรุงแก้ไข และร่วมรับผิดชอบ ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดความรัก ศรัทธา ผูกพัน จงรักภักดี จนเกิดเป็นค่านิยม และวัฒนธรรมที่ดีในองค์กร

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการทำวิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูคดาหาร สามารถแสดงข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูคดาหาร ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สามารถนำข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ไปสู่การกำหนดแนวทางในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกันตามบริบทพื้นที่อย่างเหมาะสม

8.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สามารถนำข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ไปใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำ การกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนองค์กรสู่องค์กรแห่งวัฒนธรรมการนำตนเอง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทุกภาคไปเป็นแนวทางในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ โดยดำเนินการควบคุมไปกับการติดตาม และตรวจสอบ เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับสิ่งที่คาดหวังไว้ โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินผลเพื่อควบคุม และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทุกภาค ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถนำข้อเสนอเชิงกลยุทธ์นี้ ไปทำวิจัยและพัฒนาต่อในเชิงของการปฏิบัติและการนำนโยบายไปใช้เพื่อศึกษาผลการพัฒนาต่อไป

8.3.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำในมิติของสถิติขั้นสูง โดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง

9. บรรณานุกรม

กัลยาณี ศรีหามาตย์. (2561). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. อุดรราชธานี : ศิริธรรมออฟเซ็ท.

นลธวัช ยุทธวงศ์ (2564). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด กำแพงเพชร. วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(7). 149-164.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พิชญภา ยืนยาว. (2561). ผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารการศึกษา. Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 11(1). 2886-2899.

- ภคพร งามประเสริฐสิทธิ์. (2565). ความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. *Lawarath Social E-Journal*. 4(3). 43-61.
- มัทธีรัตน์ บำรุงจิตต์ และศจีมาจ ณ วิเชียร. (2558). การวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบของสุดยอดภาวะผู้นำในองค์กร. *วารสารคณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. 32(1). 21-46.
- สุชาติ เสนาสี วันเพ็ญ นันทะศรี และทรัพย์หิรัญ จันทรรักษ์. (2566). องค์ประกอบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิจัยวิชาการ*. 6(1). 105-118.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร. (2565). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565**. สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2566. จาก <https://www.sesaomuk.go.th/archives/7635>
- อภิณูช นาเลาะห์. (2565). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนุวัตร ศรีพระนาม และดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ. (2560). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 11(2). 256-264.
- Charles C.Manz and Henry P.SimsJr. (1989). **Super leadership: Leading others to lead themselves**. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Charles C.Manz and Henry P.SimsJr. (1991). Super Leadership: Beyond the myth of heroic leadership. *Organizational Dynamics*. 19(4). 18-35.
- David F.E. (2005). The influence of super leader behaviors on organization commitment, job satisfaction and organization self-esteem in a self-managed work team. *Leadership & Organization Development Journal*. 2(4). 18-30.
- Jeffery. (2003). **Self-leadership and Super Leadership: The Heart and Art of Creating Shared Leadership in Teams**. Texas : Department of Management Sciences. Abilene Christian University.

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู*
DEVELOPING A LEARNING MANAGEMENT MODEL BASED ON THE CONCEPT OF PROVIDING 360-DEGREE FEEDBACK, TO INCREASE WRITING SKILLS WITH A SET OF OUTLINE EXERCISES, FOR STUDENTS OF THE TEACHING PROFESSION

นীরนาท จุลเนียม¹, อีร์ศักดิ์ อินทรมาตย์², กรุณา ลิ้มประเสริฐ³
Neranart Chulniam¹, Teerasak Intharamat², Karuan Limprasert³
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี¹
Thonburi Rajabhat University¹
มหาวิทยาลัยปทุมธานี^{2,3}
Pathumthani University^{2,3}
Email : elovemylove@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ และระยะที่ 2 การศึกษาผลประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ จำนวน 15 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัย ได้แก่ 1. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2. แบบทดสอบความสามารถทักษะการเขียนด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่องและเกณฑ์การประเมินความสามารถทักษะการเขียนอย่างสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติทดสอบ Wilcoxon signed –rank test

ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 4.58 แปลผลอยู่ในระดับดีมาก และผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ความสามารถทักษะการเขียนด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบแต่ละด้าน

คำสำคัญ : การให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา; ประสิทธิผลของรูปแบบ; ชุดแบบฝึกโครงเรื่อง

ABSTRACT

This research aims to develop and study the effectiveness of a learning management model based on the concept of providing 360-degree feedback to increase writing skills with a set of outline exercises. For students of the teaching profession the research is divided into 2 phases: Phase 1, development of learning management models, and Phase 2, studies of the effectiveness of using learning management models. The sample group used in the research were second-year teaching students in the curriculum and teaching program. Rajabhat Rajanigandha University, 15 people, selected purposively the tools used to collect data in the research include: 1. A form to assess the appropriateness of the learning management format. 2. A test for writing skills with a set of outline exercises and criteria for evaluating creative writing skills. Statistics used to analyze the data include descriptive statistics. and Wilcoxon signed –rank test statistics

The results of the research found that the results of evaluating the appropriateness of the learning management model were equal to 4.58, interpreting the results as very good. and the results of the study of the effectiveness of the learning management model It was found that the ability to write skills with a set of outline exercises for teaching professional students, after the experiment was higher than before the experiment with statistical significance at the .01 level, both overall and classified according to each component.

Keywords : 360-degree feedback; Model effectiveness; Storyline exercises

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

รูปแบบการเรียนรู้มีความหลากหลาย การเรียนรู้ต้องตอบสนองกับธรรมชาติของผู้เรียน เราเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาในชีวิตประจำวัน เราเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง แต่เมื่อเราเข้าสู่ระบบการศึกษา เข้าสู่ห้องเรียน เรากลับมอบอำนาจการเรียนรู้ของเราให้กับผู้สอน และเชื่อว่าผู้สอนมีอำนาจในการบอกว่าเราควรจะทำเรื่องอะไร ผู้เรียนจึงอาจจะคุ้นชินกับการรับความรู้ด้วยการสั่งสอน มากกว่าที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้ให้กับคนรุ่นใหม่จึงมีความสำคัญ เพราะโลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อย่างไม่หยุดนิ่ง การเรียนรู้จึงต้องมีการปรับให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2556) เพราะฉะนั้นผู้สอนรุ่นใหม่ต้องพยายามค้นหาวิธีการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้เผชิญหน้ากับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด เพราะความรู้ในเชิงบูรณาการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบที่ไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเปิดให้เห็นมิติที่หลากหลายในการได้มาซึ่งความรู้ ช่วยเติมเต็มประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษา เป็นการเรียนรู้ประเด็น

ปัญหาแบบองค์รวมมองสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากหลากหลายมุม (Esler et al., 2016) และฝึกฝนการทำงานร่วมกับผู้อื่น

บทบาทของผู้สอนในห้องเรียนจึงมีค่อนข้างมาก ผู้สอนเป็นศูนย์กลางของห้องเรียน ยืนบรรยายอยู่หน้าชั้นเรียน มีอำนาจในการให้ความรู้ ควบคุม และตรวจสอบความรู้ที่ผู้เรียนได้รับว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ การปรับเปลี่ยนวิธีการสอน ลดอำนาจการสอนตัดสินถูกผิดอย่างตายตัว มาสู่วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทมากขึ้นจึงเป็นความท้าทายอย่างมากในโลกยุคศตวรรษที่ 21 อีกทั้งรูปแบบการสอนแบบบรรยายในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถตอบโจทย์กับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกที่คนรุ่นใหม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านโลกอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้น การเรียนการสอนและบทบาทของครูผู้สอนจึงต้องปรับตัวการตระหนักถึงการออกแบบ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทำทามีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับการพัฒนาคนรุ่นใหม่ การเรียนรู้ในรูปแบบที่ให้อำนาจกับผู้สอนในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ผู้สอนมีอำนาจที่จะควบคุมการเรียนรู้ (Teacher-directed learning practice) และเป็นผู้กำหนดว่าผู้เรียนควรจะเรียนรู้เรื่องอะไร การเรียนรู้ที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้รูปแบบดั้งเดิม (Traditional learning theories) เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นเชิงพฤติกรรม (Behaviorist learning theory) ผู้สอนมีอำนาจที่จะกำหนดเนื้อหา พื้นที่การเรียนรู้ และตัดสินผู้เรียน (Guney & Al, 2012; Laukkanen et al., 2016) การออกแบบการเรียนรู้โดยมีครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางจึงเน้นการสื่อสารทางเดียว (One-way communication) ผู้สอนมักจะเป็นผู้ควบคุมและถ่ายทอดข้อมูลต่างๆ ไปสู่ผู้เรียน

ความท้าทายในการให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ของตนเองเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีพื้นที่ในการสื่อสารความคิด การตีความข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการคิดใคร่ครวญแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและผู้สอน เน้นการเรียนรู้ที่ใช้การตีความ และการอธิบายเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา การเรียนรู้ การเรียนรู้ในรูปแบบนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบประกอบสร้างความรู้ (Constructivist learning theory) เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และค้นหาความรู้ผ่านการสนทนาหรือการพูดคุย การทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction) มุ่งเน้นให้เกิดการสื่อสารสองทาง (Two-way communication) ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างมากในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง (Guney & Al, 2012)

การส่งเสริมทักษะการเขียน กระบวนการการเรียนรู้ และประสบการณ์การเรียนรู้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และเป็นประเด็นสนใจศึกษา การศึกษาครั้งนี้จึงได้เลือกใช้กรณีศึกษาจากชุดฝึกโครงเรื่อง การพัฒนาผู้เรียนโดยการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียน สารนิพนธ์ สารนิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต เน้นการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ การเรียนรู้ที่มุ่งเรียนรู้ประเด็นปัญหาทางสังคมเชิงบูรณาการ ให้ผู้เรียนได้ค้นหาหรือพัฒนาศักยภาพ ความเป็นตัวตน ทำงานร่วมกันเป็นทีม ประสานหรือบูรณาการเรียนรู้ในหลายสาขาวิชา ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ประเด็นทางสังคม สามารถถ่ายทอด เล่าเรื่อง และสื่อสารสร้างสรรค์ได้ แนวคิดหลักของโครงเรื่องสารนิพนธ์ ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การออกแบบ การจัดการเรียนรู้ และประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยทำงานร่วมกับชุมชนหรือบุคคลต้นแบบด้านการศึกษา พร้อมทั้งมีความ

พยายามที่จะเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ สารนิพนธ์ผ่านชุดฝึกโครงเรื่องที่พัฒนาขึ้นมีความยั่งยืน (พีรยา หาญพงศ์พันธุ์, 2558)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยมีความมุ่งหวังว่านักศึกษาจะได้พัฒนาศักยภาพความเป็นตัวตน มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาหรือความไม่แน่นอนทางสังคมที่เกิดขึ้น นักศึกษาจะกลายเป็นกำลังสำคัญของประเทศ เมื่อจบจากสถาบันการศึกษาอย่างเป็นทางการ พวกเขาต้องกลับสู่พื้นที่ชุมชนแห่งใดแห่งหนึ่งในพื้นที่เมือง ชนบท การทำงานในสถานศึกษา หรือแม้กระทั่งการริเริ่มต่อยอดธุรกิจของตนเอง พร้อมด้วยวิธีคิด (Mind set) ที่พร้อมจะเปิดรับความรู้ในรูปแบบที่แตกต่างหลากหลายได้ ให้ความหมายในสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

2.2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง ของนักศึกษาวิชาชีพครู หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

3.2 ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง ของนักศึกษาวิชาชีพครู หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ประกอบด้วย การออกแบบการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดการเรียนรู้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วย 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research & Development (R&D) ดังนี้

1.1 การวิจัย (R1) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ดังนี้

1.1.1 ศึกษาเอกสารงานวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทความสามารถในทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ของนักศึกษาวิชาชีพครู (ราชกิจจานุเบกษา, 2562; กุลธิดา อ่อนมีและคณะ, 2563; นลินทิพย์ คชพงษ์, 2561)

1.1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ผ่านการสังเคราะห์องค์ประกอบของความสามารถในทักษะการเขียนสารนิพนธ์ อย่างสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับบริบทของนักศึกษาวิชาชีพครูในประเทศไทย (Torrance, 1965; Treffinger, 1995; Lewin & Reed, 1998; เสมอกาญจน์ โสภณศิริรัฐรักษ์, 2557; พรรณิสรา จันแยม, 2558; นลินทิพย์ คชพงษ์, 2561) โดยองค์ประกอบที่สังเคราะห์ได้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความสามารถในการทำความเข้าใจสภาพการณ์ 2) ความสามารถในการระบุปัญหา 3) ความสามารถในการแสวงหารวบรวมแนวทางการเขียนสารนิพนธ์ 4) ความสามารถในการคัดเลือกหรือสร้างวิธีการ 5) ความสามารถในการออกแบบแผนการดำเนินงาน และ 6) ความสามารถในการตรวจสอบวางแผน

1.1.3 ศึกษาทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในทักษะการเขียนสารนิพนธ์ อย่างสร้างสรรค์เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดการวิจัยที่สามารถนำมาใช้ในมาส่งเสริมความสามารถในทักษะการเขียนสารนิพนธ์ อย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ หลักการกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม (National Research Council, 2009; EiE (Engineering is Element), 2017; อภิสิทธิ์ ธงไชย, 2556; สุธิดา การิณี, 2565) และแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศา (Carlson, 1998; London, 2003; Ward, 2004; วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2551; วราพร ทองจีน, 2560)

1.2 การพัฒนา (D1) การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบและนำเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่เป้าหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หลักการของรูปแบบแนวทางและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนและแนวทางการวัดและประเมินผล โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 ท่านได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 ท่าน ด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ท่าน ด้านการวัดประเมินผล จำนวน 2 ท่าน ด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ จำนวน 2 ท่าน โดยประเมินผ่านแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นพบว่าผลการประเมินมีค่าเท่ากับ 4.58 แปลผลอยู่ในระดับดีมาก

ระยะที่ 2 การศึกษาผลประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วย

2.1 การวิจัย (R2) การทดลองใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

2.1.1 ผู้วิจัยศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้แผนการวิจัยแบบกึ่งการทดลอง (Quasi Experimental Research) ซึ่งออกแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง โดยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 30 ชั่วโมง จำแนกเป็น 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมงมีการเก็บข้อมูลผ่านแบบทดสอบความสามารถทักษะการเขียนสารนิพนธ์อย่างสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลอง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาชีพครู สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ จำนวน 15 คนโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงกำหนดเกณฑ์การตัดเข้า-เกณฑ์การตัดออกของกลุ่มเป้าหมายคือเกณฑ์การตัดเข้าเป็นนักศึกษาวิชาชีพครู ที่ผ่านการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนครบ 80% มาเรียบร้อยแล้ว

2.1.2 สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบฯ ได้แก่แบบทดสอบความสามารถทักษะการเขียนสารนิพนธ์อย่างสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยแบบทดสอบมีลักษณะเป็นเชิงสถานการณ์แบบอัตนัยใช้ควบคู่กับเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค 5 ระดับ(5-Point Rubric) ในการให้คะแนนโดยแต่ละสถานการณ์ในแบบทดสอบสะท้อนถึงสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดปัญหาการเรียนรู้หรือพฤติกรรมของผู้เรียนมีความสอดคล้องกับศักยภาพความรู้ความสามารถรายชั้นปีของกลุ่มเป้าหมายโดยแบบทดสอบที่พัฒนาขึ้นได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านมีค่า IOC (Item Objective Congruence index) อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 และสำหรับเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคแบบ 5 ระดับ(5-Point Rubric) ที่จำแนกตามแต่ละองค์ประกอบของความสามารถทักษะการเขียนสารนิพนธ์อย่างสร้างสรรค์มีการกำหนดคะแนนเต็ม 5 คะแนนในแต่ละองค์ประกอบคะแนนรวมอยู่ที่ 30 คะแนนได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านผ่านกระบวนการวิพากษ์เชิงคุณภาพเพื่อปรับปรุงแก้ไขการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและสถิติทดสอบ Wilcoxon signed -rank test

2.2 การพัฒนา (D2) การนำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยเมื่อดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเสร็จสิ้นผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการทดลองใช้เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้และจัดทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์หลังการทดลองใช้จริง

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย เป้าหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ รวมถึงแนวทางและขั้นตอนการ

จัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลโดยผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นผ่านผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 8 ท่าน พบว่า ผลการประเมินมีค่าเท่ากับ 4.58 แปลผลอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้สามารถนำเสนอรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบได้ ดังนี้

5.1.1 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านการทำความเข้าใจปัญหาในเชิงลึก โดยการค้นหา ติความ ระดมสมอง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความแม่นยำและทราบถึงเงื่อนไขของปัญหาอย่างลึกซึ้ง รวมถึงเกิดความคิดต่อยอด แตกต่าง แปลกใหม่ในการนำไปประกอบการเขียนสารนิพนธ์ได้ ทั้งการได้รับข้อมูลป้อนกลับผ่านบุคคลที่เกี่ยวข้องหลากหลาย ส่งเสริมสร้างสรรค์ข้อค้นพบที่ละเอียด รอบด้าน และขยายมุมมองในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น และการสร้างสรรค์แนวทางหรือภาระงานของผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติ แก้ไข พัฒนางานอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย รวมถึงช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของสิ่งที่เรียนรู้ 4.การพิสูจน์ ตรวจสอบในสิ่งที่ทำหรือเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็งเพื่อนำไปสู่การต่อยอดหรือนำไปเป็นข้อมูลในการเขียนสารนิพนธ์ให้ดียิ่งขึ้นทั้งต่อตนเองและภาระงานที่ทำ

5.1.2 แนวทางและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ มีรายละเอียดดังนี้ แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมสำหรับผู้สอนในการกำหนดสภาพแวดล้อมและภาระงาน ได้แก่ ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้ผ่านสภาพปัญหาโดยการค้นหา ติความ ระดมสมอง รวมถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลที่หลากหลาย ความเข้าใจเชิงลึกภายใต้เงื่อนไขของสภาพปัญหานั้นๆ แนวทางค้นหาวิธีการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม ผู้เรียนควรมีโอกาสในการคัดเลือกและสืบค้นข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปัญหา โดยต้องนำข้อมูลที่ได้นำมารวบรวมและสกัดหาแนวทางรวมถึงให้ข้อมูลป้อนกลับกันและกันเพื่อเสริมต่อความรู้และแนวความคิดที่จะนำไปสู่แนวทางการสังเคราะห์ข้อค้นพบที่เหมาะสมที่สุด ผู้เรียนควรมีโอกาสในการลงมือปฏิบัติและได้รับการตรวจสอบหรือพิสูจน์แนวคิดหลักการหรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่สังเคราะห์ได้ จากผู้เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลป้อนกลับในการแก้ไขพัฒนา และ ผู้เรียนควรได้รับโอกาสในการปรับปรุงงานของตนเพื่อเพิ่มโอกาสในความเข้าใจที่คาดเคลื่อนและเกิดความแม่นยำในองค์ความรู้มากขึ้นรวมถึงเพิ่มความแตกต่างแปลกใหม่ผ่านการแต่งเติมความคิดสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับโลกความเป็นจริง

5.2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เป็นการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ สารนิพนธ์อย่างสร้างสรรค์ โดยพิจารณาเปรียบเทียบผลการทดสอบความสามารถในการเขียนสารนิพนธ์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูก่อนและหลังเรียน โดยมี การดำเนินการทดสอบและประเมินผ่านแบบทดสอบความสามารถในการเขียนสารนิพนธ์ ประกอบกับการตัดสินคะแนนตามเกณฑ์สกอร์จริงรูปรีคที่พัฒนาขึ้น

ในการนี้ สามารถแสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ก่อนและหลังการทดลอง ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ สำหรับ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี ก่อนและหลังการทดลอง

ความสามารถในทักษะ การเขียน	คะแนน เต็ม	ก่อนการ ทดลอง		หลังการ ทดลอง		Z	p-value
1. ทักษะในการทำความเข้าใจสถานการณ์	5	3.25	0.68	4.00	0.63	3.207	0.001**
2. ทักษะในการระบุปัญหา	5	2.50	0.73	4.06	0.57	3.473	0.001**
3. ทักษะในการแสวงหา รวบรวมข้อมูลต่างๆ	5	2.44	0.73	3.88	0.50	3.508	0.000**
4. ทักษะในการคัดเลือก หรือสร้างวิธีการ	5	2.44	0.73	3.94	0.68	3.215	0.001**
5. ทักษะในการออกแบบ แผนการดำเนินงาน	5	2.19	0.91	4.25	0.68	3.561	0.000**
6. ทักษะในการตรวจสอบ และวางแผน	5	2.13	0.89	3.88	0.72	3.464	0.001**
รวม	30	14.94	3.991	24.00	2.251	3.526	0.000**

จากตารางที่ 1 พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีมีคะแนนความสามารถในการเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบทุกองค์ประกอบของความสามารถของการเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ สารนิพนธ์อย่างสร้างสรรค์

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน จากการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน พบว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 8 ท่าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก อีกทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนยังมีส่วนช่วยในการเสริมต่อการเรียนรู้เป็นการอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคมช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้อิสระและสร้างความรู้ความเข้าใจในตนเองให้ดียิ่งขึ้น (Vygotsky, 1978) ทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนาการคิดขั้นสูงการเข้าใจสถานการณ์และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาตามที่ Hu (2006) กล่าวไว้ว่าการเสริมต่อการเรียนรู้มีผลต่อการสนับสนุนทางปัญญาโดยช่วยพัฒนาการคิดขั้นสูงรวมถึงส่งเสริมกลยุทธ์การแก้ปัญหาอีกด้วย หลังจากนั้นจึงนำเสนอแนวการใช้ที่ผ่านการพิสูจน์ตรวจสอบที่ได้นั้นในชั้นเรียนอีกครั้งในชั้นตอนนี้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการได้รับข้อมูลป้อนกลับผ่านการพิจารณาแนวทางหลักการหรือวิธีการที่ผู้เรียนออกแบบขึ้นโดยการให้ข้อมูลป้อนกลับในชั้นตอนนี้มีทั้งการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบทันที (Immediately feedback) หลังจากนำเสนอแผนกับผู้เกี่ยวข้องซึ่งก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานและประเด็นถัดมาคือ การให้ข้อมูล

ป้อนกลับแบบย้อนหลัง (Delay feedback) ที่ให้ผู้เรียนนำเสนอแนวการใช้หลังจากที่ผ่านการพิจารณาครบถ้วนแล้วมาสู่ระยะหนึ่งอันก่อให้เกิดความแน่นชัดและลดเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ (Shute, 2008) และเมื่อผู้เรียนได้รับข้อมูลป้อนกลับอย่างรอบด้านอย่างแน่ชัดแล้วก็จะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาแนวทางต่อไปซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบแผนการดำเนินงานและความสามารถในการตรวจสอบงานในขณะเดียวกันโดยผู้เรียนจำเป็นต้องมองเห็นภาพรวมและสามารถปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นแผนงานของตนเองได้หากพบการติดขัดหรือได้รับข้อชี้แนะในการพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองยังถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนทราบถึงจุดแข็งจุดอ่อนของตนเองและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น (อรนุช ศรีสะอาด, 2561)

จากขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่เป็นระบบบนพื้นฐานของหลักการออกแบบเชิงวิศวกรรมแล้ว ยังแสดงจุดเด่นสำคัญคือการให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างหลากหลายและต่อเนื่องอันเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการของการประเมินเป็นการเรียนรู้ (Assessment as Learning) และการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนอันเป็นการประเมินที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาไม่ตัดสินโดยเกรด ให้ความสำคัญกับตัวกระบวนการเป็นส่วนใหญ่ (ไซติมา หนูพริก, 2559) และที่สำคัญคือการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา ยิ่งก่อให้เกิดความชัดเจนและแม่นยำเกี่ยวกับสมรรถนะหรือความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานทั้งด้านบวกและด้านลบมากกว่าการได้รับข้อมูลจากผู้สอนเพียงผู้เดียว (Carlson, 1998)

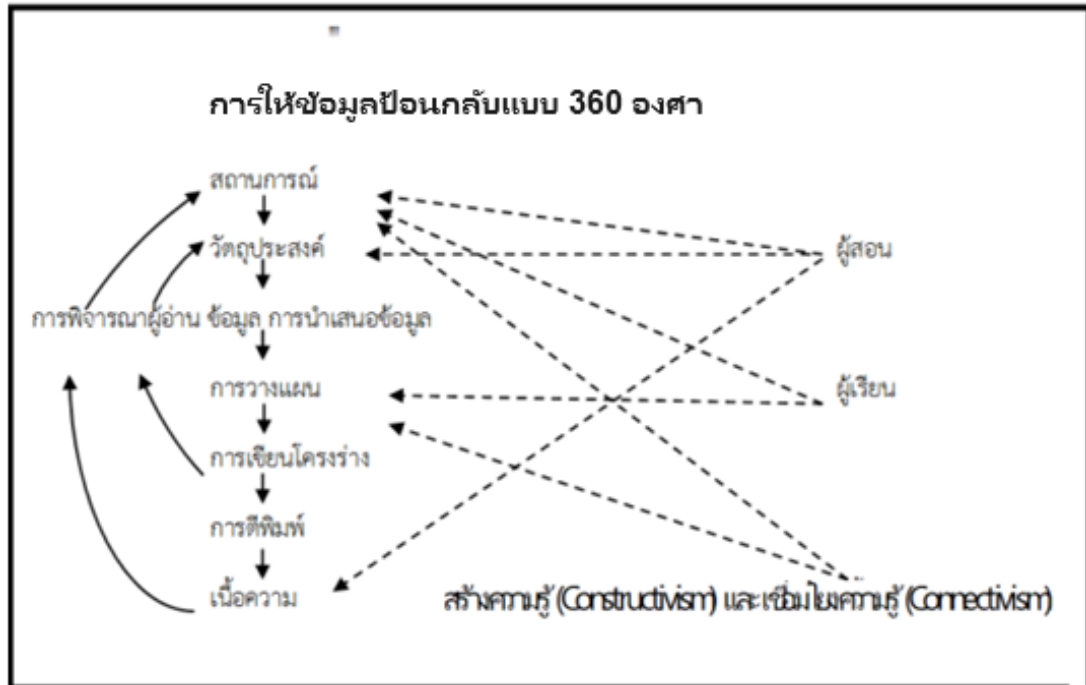
6.2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การวิจัยแสดงให้เห็นว่าการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา นักศึกษาวิชาชีพรูมีความสามารถในการเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ สารนิพนธ์ได้อย่างสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าการเรียนการสอนของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีส่วนช่วยเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ สารนิพนธ์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยฝึกฝนการคิดขั้นสูงอันนำมาซึ่งความสามารถในการเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ อย่างสร้างสรรค์ดังจะเห็นได้จากขั้นที่ 2 สืบย้อนป้อนกลับและขั้นที่ 3 สร้างสรรค์สิ่งใหม่อันเป็นการฝึกฝนการวิเคราะห์ตีความจำแนกข้อมูลหลากหลายแง่มุมที่รวบรวมได้เพื่อนำมาซึ่งการสังเคราะห์และสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เหมาะสมกับบริบทสถานการณ์ผ่านกระบวนการคิดอันซับซ้อนลึกซึ้งละเอียดละออซึ่งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการใช้ความคิดอเนกนัยอันเป็นกระบวนการทางสมองที่คิดหลายแง่มุมหลายทิศทางคิดหาคำตอบโดยไม่จำกัดจำนวน ขณะเดียวกันยังเป็นการพัฒนาความคิดเอกนัยอันเป็นความคิดที่ใช้ในการตัดสินใจและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหามากที่สุด ซึ่งความสามารถทางการคิดทั้งสองรูปแบบล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญของการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ดังที่ Arbesman & Puccio (2001) ได้กล่าวไว้ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างความคิดสองประการได้แก่ ความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) และความคิดเอกนัย (Convergent Thinking) ในการใช้แก้ปัญหาผ่านบริบทต่างๆ และยังสอดคล้องกับที่ Torrance (1965) ได้กล่าวถึงกระบวนการคิดในการแก้ไขปัญหอย่างสร้างสรรค์ โดยสรุปได้ว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์นอกเหนือจากลำดับขั้น

ของการคิดธรรมดาแล้วยังเป็นการคิดหาทางเลือกหลายๆ แบบมีความแปลกใหม่เป็นคุณลักษณะเฉพาะภายในตัวบุคคลที่อาศัยการผสมผสานความคิดหลากหลายแง่มุมในการค้นหาผลลัพธ์ที่สมบูรณ์

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีอัตลักษณ์สำคัญที่ทำให้มีจุดเด่นและเกิดความแตกต่างจากรูปแบบอื่นๆ คือในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ จะมีการสอดแทรกการให้ข้อมูลป้อนกลับในมิติต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและพัฒนาองค์ความรู้ของผู้เรียน ดังจะเห็นได้ชัดเจนในขั้นที่ 2 สืบย้อนป้อนกลับขั้นที่ 4 พิจารณาแนวการใช้และขั้นที่ 5 ให้ข้อสรุปและปรับประเมินซึ่งการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) แนวคิดนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนช่วยสนับสนุนพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนอันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระยะยาว (โชติมา หนูพริก, 2559) นอกจากนี้ การให้ข้อมูลป้อนกลับยังช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสตรวจสอบความรู้ความสามารถของตนเองนับเป็นการประเมินตนเองที่อยู่ภายใต้ทฤษฎีหลายๆ ทฤษฎี โดยเฉพาะทฤษฎีอภิปัญญา (Metacognition theory) ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการตรวจสอบประเมินการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงความสามารถของตนเองและทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy Theory) ที่ยืนยันว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการรับรู้เกี่ยวกับตนเองซึ่งนำมาสู่แรงจูงใจที่ยิ่งใหญ่โดยการประเมินตนเองเชิงบวกจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ต่อไปและตั้งเป้าหมายที่สูงขึ้นในอนาคต (วราพร ทองจีน, 2560)

สรุปได้ว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู โดยผู้นำไปใช้จำเป็นต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขในการจัดการเวลาและประสานผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับทั้งนี้จากกระบวนการเรียนการสอนทั้ง 5 ขั้นตอนยังมีส่วนช่วยสนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้ฝึกฝนกระบวนการคิดขั้นสูงการทำงานเป็นทีมช่วยขยายกรอบความคิดที่ยืดหยุ่นและฝึกการเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างหลากหลายอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของบุคคลที่เตรียมตัวจะปฏิบัติงานในวงการวิชาชีพครูและเตรียมตัวเป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพจากฐานคิดของหลักการและแนวคิดสำคัญ คือ 1.หลักการของกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และ 2.แนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ 360 องศาโดยผู้วิจัยได้นำหลักการและแนวคิดดังกล่าวมาสังเคราะห์สาระสำคัญและสังเคราะห์มาซึ่งหลักการอันเป็นแก่นแกนสำคัญในการนำมาสู่การบูรณาการเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนรู้ ต่อมาจึงมีการนำหลักการที่บูรณาการได้มาสังเคราะห์เป็นแนวทางและขั้นตอนของรูปแบบการเรียนรู้ รวมถึงแนวทางการวัดและประเมินผล โดยมีการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่าน แผลผลความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมากและศึกษาประสิทธิผลผ่านการทดลองการใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพรูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ได้นำเสนอไปข้างต้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ การให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา กระตุ้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ค่อนข้างมาก ทีมผู้สอน หรือทีมโค้ชพยายามใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active learning) นักศึกษาได้ฝึก กระบวนการคิด การวางแผน การออกแบบงานที่นำเสนอ ต้องกล้าคิด กล้าพูด กล้าสร้างสรรค์ กระตุ้นให้เกิดพื้นที่การสื่อสารระหว่างนักศึกษาและทีมโค้ชค่อนข้างมาก ผ่านกระบวนการสนทนา กลุ่มและอภิปรายกลุ่ม เป็นการเรียนรู้แบบประกอบสร้างความรู้ (Constructivism) และเชื่อมโยง ความรู้ (Connectivism) ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะจัดการความรู้ของตนเอง สามารถ เชื่อมโยงข้อมูลความรู้ที่ได้กับสถานการณ์จริง นักศึกษาอาจจะยังไม่สามารถเข้าใจได้อย่างเต็มที่ แต่มีความพยายามในการทำความเข้าใจโจทย์ของตนเอง โดยประเมินจากการนำเสนอโครงการของ นักศึกษาซึ่งเป็นความรู้ที่เกิดจากสถานการณ์จริง (Situated knowledge) รวมทั้งความรู้ที่ได้จากการ ลงมือปฏิบัติ (Practical knowledge) และ ประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษา ที่ได้รับในครั้งนี้ มุ่งเน้นการอธิบายประสบการณ์ที่ได้รับทั้งในด้านความคิดเห็น อารมณ์ ความรู้สึก พฤติกรรมการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยใช้กระบวนการการไตร่ตรองทบทวนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน (After action review) เพื่อเก็บข้อมูล วิเคราะห์ และจัดกลุ่มประสบการณ์ของนักศึกษา โดยเทียบเคียงกับ กรอบทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ความเป็นครู การสื่อสาร การเรียนรู้ ประเด็นทางสังคม และเข้าใจความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสารนิพนธ์ ด้วยชุดแบบฝึกโครงเรื่อง สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรุ โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก โดยเฉพาะด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้รับข้อมูลป้อนกลับผ่านการพิจารณาแนวทางหลักการหรือวิธีการที่ผู้เรียนออกแบบขึ้นโดยการให้ข้อมูลป้อนกลับในขั้นตอนนี้มีทั้งการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบทันที (Immediately feedback) หลังจากที่นำเสนอแผนกับผู้เกี่ยวข้องซึ่งก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน โดยการเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาที่มีการเพิ่มทักษะการโน้มน้าวผู้อื่นในด้านต่างๆ ให้เพิ่มมากขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning สามารถใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก การเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ ผู้วิจัยสามารถเลือกใช้วิธีการสอนแบบลักษณะของเนื้อหาวิชา ที่ตรงกับบุคลิกของผู้สอน บุคลิกของผู้เรียน รวมทั้งสภาพแวดล้อมทั้งรายวิชา หัวข้อวิชาใช้แบบผสมผสานกัน พบว่าผู้เรียนมีลักษณะที่เด่นในด้านของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยความกระตือรือร้น เช่น ได้คิดเป็นกระบวนการและขั้นตอน และได้มีการค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาเองได้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างแท้จริง ผู้จัดบรรยากาศการเรียนรู้อัดสี่สิ่งเร้าเสริมแรงให้คำปรึกษา และสรุป สารการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนเป็นคนกล้าคิด กล้าตัดสินใจ แก้ปัญหาเป็น คิดอย่างรอบคอบมีเหตุผล มีวิจารณ์ญาณ ในการคิด มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ข้อมูลในการสร้างงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้ผ่านสภาพปัญหาโดยการค้นหาตีความระดมสมองรวมถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลที่หลากหลาย ความเข้าใจเชิงลึกภายใต้เงื่อนไขของสภาพปัญหานั้นๆ แนวทางค้นหาวิธีการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม

8.3.2 ผู้เรียนควรมีโอกาสในการคัดเลือกและสืบค้นข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปัญหาโดยต้องนำข้อมูลที่ไดมารวบรวมและสกัดหาแนวทางรวมถึงให้ข้อมูลป้อนกลับกันและกันเพื่อเสริมต่อความรู้และแนวความคิดที่จะนำไปสู่แนวทางการสังเคราะห์ข้อค้นพบที่เหมาะสมที่สุด

8.3.3 ผู้เรียนควรมีโอกาสในการลงมือปฏิบัติและได้รับการตรวจสอบหรือพิสูจน์แนวคิดหลักการหรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่สังเคราะห์ได้ จากผู้เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลป้อนกลับในการแก้ไขพัฒนา

8.3.4 ผู้เรียนควรได้รับโอกาสในการปรับปรุงงานของตนเพื่อเพิ่มโอกาสในความเข้าใจที่คาดเคลื่อนและเกิดความแม่นยำในองค์ความรู้มากขึ้นรวมถึงเพิ่มความแตกต่างแปลกใหม่ผ่านการแต่งเติมความคิดสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับโลกความเป็นจริง

9. บรรณานุกรม

- กุลธิดา อ่อนมี และคณะ. (2563). การศึกษาทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลางตอนบน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.* 8(3). 981-994.
- โชติมา หนูพริก. (2559). การประเมินเพื่อการเรียนรู้: การตั้งคำถามและการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.* 13(2). 18-30.
- นลินทิพย์ คชพงษ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. *วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- พรณิสรา จันแยม. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมด้วยกลยุทธ์เกมมิฟิเคชันและผังความคิดกราฟิกแบบร่วมมือออนไลน์ในการเรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เชิงธุรกิจและจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานวุฒิปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ.2562 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 56 ง 6 มีนาคม 2562 หน้า 12.
- วราพร ทองจีน. (2560). การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและความเชื่อมั่นในตนเองการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (รูปแบบที่ 2) กับการสอนแบบเดิม. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2551). การนำระบบข้อมูลย้อนกลับแบบ 360 องศา มาประยุกต์ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนไทย. *วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน.* 15(2). 37-74.
- สุจิตา การิมี่. (2565). การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา ตอนที่ 1. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2566. จาก <https://www.scimath.org/article-science/item/12485-1-2>
- เสมอกาญจน์ โสภณศิริรักษ์. (2557). ปัจจัยในการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้แก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- อภิสิทธิ์ ังไชย. (2556). เทคโนโลยีและวิศวกรรมคือ อะไรในสะเต็มศึกษา. *นิตยสาร สสวท.* 42(185). 35-37.

- อรนุช ศรีสะอาด, (2561) เรื่อง การประเมินตนเอง (Self-Assessment). **วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 17(2). 1-5.
- Arbesman, M. & Puccio, G. (2001). Enhanced quality through creative problem teams. **Journal of Nursing Administration**. 31. 176-178.
- Carlson, M.S. (1998). 360-degree feedback: The power of multiple perspectives. **Popular Government**. 68(2). 38-49.
- EiE (Engineering is Element). (2017). **The Engineering Design Process**. Retrieved 22 March, 2023. From <https://www.eie.org/overview/engineering-design-process>
- Esler et al. (2016). **Socio-Environmental Systems (SES) Research: what have we learned and how can we use this information in future research programs**. **Current Opinion in Environmental Sustainability**. 19(April 2016). 160-168.
- Lewin, J. E.; & Reed, C. A. (1998). **Creative problem solving in occupational therapy**. Philadelphia : Lippincott-Raven Publishers.
- London, M. (2003). **Job feedback: Giving, seeking, and using feedback for performance improvement**. New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates.
- National Research Council. (2009). **Engineering in K-12 education: Understanding the status and improving the prospects**. Washington DC : National Academies Press.
- Shute, V.J. (2008). Focus on Formative Feedback. **Review of Educational Research**. 78(1). 153-189.
- Torrance, E. P. (1965). **Rewarding Creative Behavior**. Englewood Cliff, N.J. : Prentice Hall.
- Treffinger, D. J. (1995). Creative Problem Solving: Overview of Educational Implications. **Educational Psychology Review**. 7. 301-312.
- Vygotsky, L. S. (1978). **Mind in society: The development of higher psychological process**. Cambridge : Harvard University Press.
- Ward, P. (2004). **360 Degree feedback**. Mumbai : Jaico Publishing House.

การพัฒนาโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์*
THE DEVELOPMENT OF ONLINE PROFESSIONAL TEACHER TRAINING
SUPERVISION MODEL TO ENHANCE THE INSTRUCTIONAL COMPETENCY
FOR PRE-SERVICE TEACHER IN BUNDIRPATANASILPA INSTITUTE

ณัฐวุฒิ ภูมิพันธุ์¹

Natawut Pumipuntu¹

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์¹

Roi Et College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute¹

Email : natawut69@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์ 2) ออกแบบและพัฒนาโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์ 3) ศึกษาผลการใช้โมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 15 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ประเมินความถูกต้องและรับรองโมเดล 3) อาจารย์นิเทศก์ 15 คน ครูพี่เลี้ยง 15 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น แบบประเมินและรับรองโมเดล แบบประเมินความพึงพอใจ และแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบของโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แบบออนไลน์ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้าเชิงระบบ ประกอบด้วย 2 ปัจจัยดังนี้ (1) ปัจจัยด้านแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้นิเทศ (2) ปัจจัยด้านสนับสนุนการนิเทศ 2) กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ (1) ขั้นประชุมวางแผนการ (Plan) (2) ขั้นเตรียมการนิเทศ (Prepare) (3) ขั้นปฏิบัติการนิเทศ (Perform) (4) ขั้นประเมินผลการนิเทศ (Evaluate) 3) ผลลัพธ์ของโมเดล 4) ข้อมูลย้อนกลับ 2. การพัฒนาโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ ผ่านการประเมินและรับรองโมเดลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ผลการรับรองประเมินโมเดลอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อองค์ประกอบของกระบวนการนิเทศอยู่ในระดับมาก 3. ผลการใช้โมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู 3.1 ผลการประเมินความพึงพอใจด้านกระบวนการนิเทศออนไลน์ของอาจารย์นิเทศครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจด้านการใช้ประโยชน์ การนิเทศออนไลน์ของอาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยง พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3.3 ผลการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการองค์ความรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีสมรรถนะอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การนิเทศแบบออนไลน์; สมรรถนะการจัดการเรียนรู้; การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ABSTRACT

This research aims to 1) study the components of online professional teacher training supervision model 2) design and develop an online professional teacher training supervision model 3) To study the results of using the online professional teacher training supervision model to enhance the instructional competency for pre-service teacher. The samples consisted of 1) Education administrator in Bunditpatanasilpa Institute, supervisor teachers, mentor teachers, and professional training students, totaling 16 people 2) five experts evaluate the correctness and certify the format 3) fifteen supervisor teachers, fifteen mentor teachers, and fifteen teaching professional training students by purposive sampling. The tools used in the research were: opinion questionnaire, model evaluation and certification form, satisfaction assessment and learning management competency assessment.

The research findings were as follows: 1. There were 4 factors found as follows: 1) Input factor regarding in (1) guidelines for supervisors and (2) supporting supervision 2) The process of the training supervision including planning, preparation, perform and evaluate 3) The results of the model 4) Feedback. 2. The development of online professional teacher training supervision model to enhance the instructional competency for pre-service teacher in Bunditpatanasilpa Institute. The assessment and certification model from 5 experts was at the most appropriate level and the results of the analysis of the opinions of experts on the components of the supervision process was at a high level. 3. The result of trials model were: 3.1 Results of the evaluation of satisfaction with the online supervision process of supervisory teachers, mentor teachers, and teaching professional training students found that it was appropriate at a high level. 3.2 Results of evaluation of satisfaction regarding usability through the online supervision of supervisory teachers and mentors was found to be appropriate at a high level (average), and the satisfaction of students

practicing teaching professional experience was found to be appropriate at a high level. 3.3 The results of the evaluation of knowledge management competency of teaching professional training students found that their competency was at a high level.

Keywords : Online supervision; Learning management competencies; Teacher professional training

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้ ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกทักษะตามสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานและประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เป้าหมายที่ 6 ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้มาตรฐานระดับสากล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

คุรุสภาในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ครูได้ประกาศมาตรฐานการประกอบวิชาชีพครู โดยกำหนดให้ผู้ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรี ทาง การศึกษาต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การ ประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภาได้ออกประกาศ รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน วิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพที่ว่า ให้ผู้ที่จะประกอบ วิชาชีพครูต้องมีคุณวุฒิ ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภา รับรองโดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ การจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้ 1) การมีส่วนร่วม ในการพัฒนาและส่งเสริมหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนการสอนและจัดการเรียนการสอนที่ เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด และความสนใจ ให้มีปัญญา รู้คิด มีความเป็นนวัตกรรมและ มี ความสุขในการเรียน 3) ดูแล ช่วยเหลือ พัฒนา และรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่าง เป็นระบบ 4) วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้ เรียน 5) ทำงานเป็นทีมอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ 6) สื่อ และการวัดการ ประเมินผลการเรียนรู้ 7) การบูรณาการความรู้และศาสตร์การสอน และ 8) การจัดกิจกรรมเพื่อสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ ดังนั้นประเด็นสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการ บริหารการสอน (ราชกิจจานุเบกษา, 2563)

จากรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้ พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นของครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 เช่น สมรรถนะด้านการจัดการ เรียนรู้ สมรรถนะการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะด้านภาวะผู้นำครู และสมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการ

จัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ สมรรถนะด้านสื่อและเทคโนโลยีสมรรถนะด้านความฉลาดทางสังคม สมรรถนะด้านการคิดแบบ มีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา สมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์ และสมรรถนะด้านความรู้ (ธนภุต อึ้งน้อย, 2561) นอกจากนี้จากงานวิจัยการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (รินรดี พรามณี, 2563) พบว่าผลการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ด้านผลการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติได้ และผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น กำหนดเนื้อหาถูกต้องทันสมัยและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดวิธีการวัดผลหลากหลายและตรงจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ เช่น การนำเข้าสู่บทเรียนมีความสอดคล้องกับเรื่องที่สอน มีการเสริมแรงที่เหมาะสม การใช้สื่อการสอนเหมาะสมกับเรื่องที่สอนให้ผู้เรียนร่วมสรุปบทเรียน

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้นการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งจะช่วยให้ได้ครูที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสม กระบวนการฝึกต้องเป็นการฝึกที่ต่อเนื่องและควบคู่กันไปกับการเรียนการสอนภาคทฤษฎี เพื่อให้นักศึกษาจะได้นำทฤษฎีการเรียนรู้ที่ได้ไปทดลองและประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงและพร้อมจะเป็นครูที่ดีต่อไปการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขึ้นการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จัดให้นักศึกษาได้ฝึกภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริงที่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้เวลาต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน ทั้งนี้เพื่อนักศึกษาจะได้มีเวลานานพอที่จะหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริงซึ่งจะช่วยให้การผลิตครูมีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่เหมาะสม โดยนักศึกษาสามารถปฏิบัติงานในสถานศึกษาปฏิบัติในหน้าที่ของครูอย่างครบถ้วน ทั้งงานจัดการเรียนรู้พัฒนาหลักสูตร งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการ และงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน สามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ สามารถประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน จัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนเหมาะสมกับความเป็นครู พัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู และสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาจะได้นำความรู้ทั้งหมดมาประยุกต์ในภาคปฏิบัติ โดยอยู่ภายใต้การดูแลของอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง ดังนั้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งในการกระบวนการผลิตบัณฑิตหลักสูตรศึกษาศาสตร

การนิเทศถือเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ที่จะช่วยให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดการนิเทศเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มุ่งปรับปรุงกระบวนการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้เลยหากไม่ได้รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์จะมีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในด้านยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนสร้างขวัญ

และกำลังใจให้แก่บัณฑิตตลอดระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2559)

จากความสำคัญของการนิเทศที่สถาบันการศึกษาทุกแห่งผลิตนักศึกษาวิชาชีพรู ต้องดำเนินการนิเทศนักศึกษาทุกคนเพื่อครูสภาให้การรับรองปริญญา โดยสามารถนำรูปแบบการนิเทศออนไลน์ (supervision) เพื่อขจัดปัญหาในเรื่องระยะเวลาในการเดินทางของอาจารย์นิเทศที่จะต้องเดินทางไปสถานศึกษาที่นักศึกษาอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ และยังสามารถควบคุมเวลาในการเริ่มต้นทำการนิเทศได้ดีกว่าการเดินทางไปยังพื้นที่จริง นอกจากนี้การนิเทศออนไลน์ยังลดความกดดันผู้สอนในขณะที่สอนเนื่องจากสภาพในห้องเรียนของครูจะเสมือนปกติทุกอย่างปราศจากบุคคลภายนอกเข้าไปนั่งในห้อง ซึ่งส่งผลต่อสภาวะความกดดันของครูทำให้ความกดดันลดลง นักศึกษาได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนสอนอย่างเป็นระบบมากขึ้นสามารถควบคุมสถานการณ์ที่อาจเป็นผลต่อการดำเนินการสอนในครั้งนั้นได้ สามารถทดลองสอนก่อนและถ่ายวิดีโอการสอนของตนเองเพื่อมาดูและแก้ไขก่อนการสอนออนไลน์ให้กับอาจารย์นิเทศก็สามารถดูได้ และได้รับการนิเทศครบถ้วนตามกระบวนการสอนเช่นเดียวกับการนิเทศในพื้นที่จริงทุกประการ ทำให้ความตื่นเต้นลดลงและลดปัญหาเรื่องความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อบุคคลภายนอกที่เข้ามาในห้อง ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของชาติที่ต้องการพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะในด้านสารสนเทศ (IT) และเกิดคุณค่าในการดำรงชีวิตเพื่อตอบสนองการเป็นพลเมืองไทย 4.0

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการให้คำแนะนำซึ่งคุณภาพของนักเรียนเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานต่างๆ โดยใช้ระบบนิเทศออนไลน์ที่มีประโยชน์มาก ทำให้เพิ่มความสะดวก รวดเร็ว ลดเวลาและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยนำเสนอองค์ประกอบและรูปแบบที่เหมาะสมซึ่งจะส่งผลกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพรูต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2.2 เพื่อออกแบบและพัฒนาโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2.3 เพื่อศึกษาผลการใช้โมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้องค์ประกอบโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- 3.2 ได้โมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- 3.3 เป็นแนวทางให้ผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับงานนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อันจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการนิเทศแบบออนไลน์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็น โมเดลการนิเทศออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความคิดเห็นการนิเทศออนไลน์ และองค์ประกอบโมเดลการนิเทศออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดำเนินการดังนี้

1) การดำเนินการวิจัย

1.1) ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ ขั้นตอน กิจกรรมการวัดและประเมินผลของการนิเทศออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.2) สอบถามความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

1.2.1) กำหนดแหล่งข้อมูลและเลือกแหล่งข้อมูล

1.2.1.1) แหล่งข้อมูล ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีคุณสมบัติเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ หรือมีประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.2.1.2) การเลือกแหล่งข้อมูล ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มผู้บริหารสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้างานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 คน อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 3 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 3 คน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

2) แหล่งข้อมูล จากเอกสาร ตำรา บทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ โมเดลการนิเทศออนไลน์เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2.2 ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ หัวหน้างานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศฯ ครูพี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ระยะที่ 2 ออกแบบและพัฒนาโมเดลการนิเทศออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยกลุ่มเป้าหมายในระยะนี้ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านโมเดลการนิเทศออนไลน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์โมเดล การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็น การนำเอาข้อมูลจากการวิเคราะห์หลักการ

ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลจากการสอบถามความต้องการการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานจากการวิจัยระยะที่ 1 มาจัดจำแนกเนื้อหา หัวข้อสำคัญ ที่ครอบคลุมตามองค์ประกอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็น (Relevance) เพื่อนำไปสังเคราะห์โมเดลในขั้นตอนต่อไป

2. สังเคราะห์โมเดลการนิเทศออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึก ขั้นตอนนี้เป็นการรวบรวมองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอน และความสัมพันธ์ของโมเดลการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน พร้อมทั้งกำหนดทิศทางและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบและการดำเนินการต่าง ๆ ตามลำดับ โดยยึดวิธีระบบโดยยึดวิธีการระบบ (System Approach) มาใช้เป็นแนวทางประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Output) และผลย้อนกลับ (Feedback) พร้อมทั้งกำหนดบริบทเพื่อเป็นขอบเขตทิศทางการดำเนินการต่าง ๆ

3. การสร้างโมเดลการนิเทศออนไลน์โมเดลการนิเทศออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบ มาร่างเป็นโมเดลการนิเทศออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยเขียนโครงสร้างองค์ประกอบความสัมพันธ์ และจัดเรียงลำดับก่อนหลัง โดยมีลักษณะเป็นเว็บไซต์สารสนเทศ เป็นการนำข้อมูลที่เป็นองค์ประกอบมาร่างเป็นโมเดล เขียนโครงสร้าง องค์ประกอบ ความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ และทิศทางพร้อมคำบรรยายประกอบดำเนินการโดย นำร่างโมเดลการนิเทศออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมิน

4. สนทนากลุ่ม พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างโมเดล วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างโมเดลและเอกสารประกอบโมเดล ทั้งในเรื่องโครงสร้าง องค์ประกอบ และการนำโมเดลไปใช้ในสถานการณ์จริงรวมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ไพศาล วรคำ : 555) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ กำหนดผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ด้านการนิเทศ เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพครู ความเหมาะสม ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ และรวบรวมความ

คิดเห็น ข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงแก้ไขโมเดลมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อโมเดล และนำมาปรับปรุงแก้ไข

3) ยืนยันโมเดล โดยการประเมินความถูกต้องและรับรองโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ระยะที่ 2 ออกแบบและพัฒนาโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้โมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์สำหรับนักศึกษาครู กลุ่มเป้าหมายในระยะนี้ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดำเนินการดังนี้

1) การดำเนินการวิจัย

1.1) ขอความร่วมมือกับหน่วยงานในสังกัด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อทดลองใช้โมเดลการนิเทศออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.2) ดำเนินการทดลองใช้โมเดลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามแผนที่ผู้วิจัยกำหนด

2) แหล่งข้อมูล การทดลองใช้โมเดลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 2.1) อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 15 คน 2.2) ครูพี่เลี้ยง จำนวน 15 คน 2.3) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 15 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วนดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยการบรรยาย 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการประเมินโดยตรวจให้คะแนนและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นและองค์ประกอบของการนิเทศออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

5.1.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1) สภาพการดำเนินการนิเทศ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยปกติการนิเทศจะเข้าห้องปฏิบัติการสอนจริง แต่บางโรงเรียนอยู่ห่างไกลและมีกิจกรรมภายในโรงเรียน จึงใช้วิธีการให้นักศึกษา ส่งเอกสารและสื่อสารทางโทรศัพท์ และช่องทางออนไลน์แต่ยังไม่มีระบบชัดเจน

2) กระบวนการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการนิเทศครั้งแรกจะแจ้งให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า เพื่อให้นัดหมายกับครูพี่เลี้ยงและผู้บริหาร วางแผนแนวทางในการ

นิเทศศึกษาร่วมกัน เช่น การส่งแผนการสอน การสร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน และการนิเทศในครั้งต่อไปจะประเมินผลการเปลี่ยนแปลง แนะนำเพิ่มเติมเพื่อให้การปฏิบัติการสอนของศึกษามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3) สาเหตุและปัญหาในการนิเทศของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า

3.1) ปัญหาความรู้และความเข้าใจการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ บางคนเข้ามารับหน้าที่ด้านการนิเทศจึงอาจยังไม่ทราบบทบาท หน้าที่ การให้แนะนำนักศึกษา จึงได้แก้ปัญหาโดยให้อาจารย์นิเทศก์คุยกับอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการนิเทศ เพื่อให้ความเข้าใจและปฏิบัติในแนวทางทางเดียวกัน หรือมีช่องทางให้อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงได้รับความรู้และปฏิบัติในแนวทางร่วมกัน ส่วนนักศึกษายังไม่เข้าใจกระบวนการนิเทศ ขั้นตอน การเตรียมเอกสารประกอบการประเมินผลการนิเทศการสอน

3.2) ปัญหาด้านโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เนื่องจากนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำนวนมาก อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงมีภาระงานมาก อาจไม่สามารถปฏิบัติตามนโยบายการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

4) ปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ นักศึกษาหลายคนเลือกฝึกปฏิบัติการวิชาชีพในโรงเรียนเครือข่ายใกล้บ้าน ทำให้อาจารย์นิเทศก์เกิดปัญหาในการเดินทาง จำเป็นต้องจัดหางบประมาณเพิ่มเติม

5) การพัฒนาโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาครู ผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศเห็นว่าเนื่องจากปัจจุบันการใช้สื่อและเทคโนโลยีออนไลน์ การใช้วิดีโอคอล หรือช่องทางในการสื่อสารต่าง ๆ นำมาใช้กันอย่างทั่วถึง สะดวกและมีประสิทธิภาพ สามารถประหยัดเวลาและทรัพยากรได้

6) โมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาครู ควรมีลักษณะที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และผู้รับการนิเทศ ร่วมหารือและเตรียมความพร้อมในการตรวจสอบเอกสาร ผลงาน ตลอดจนการแนะนำเพิ่มเติมปรับปรุง และช่วยเหลือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้รับการนิเทศได้ทันเหตุการณ์

5.1.2 ผลการศึกษาองค์ประกอบของโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาครู ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้

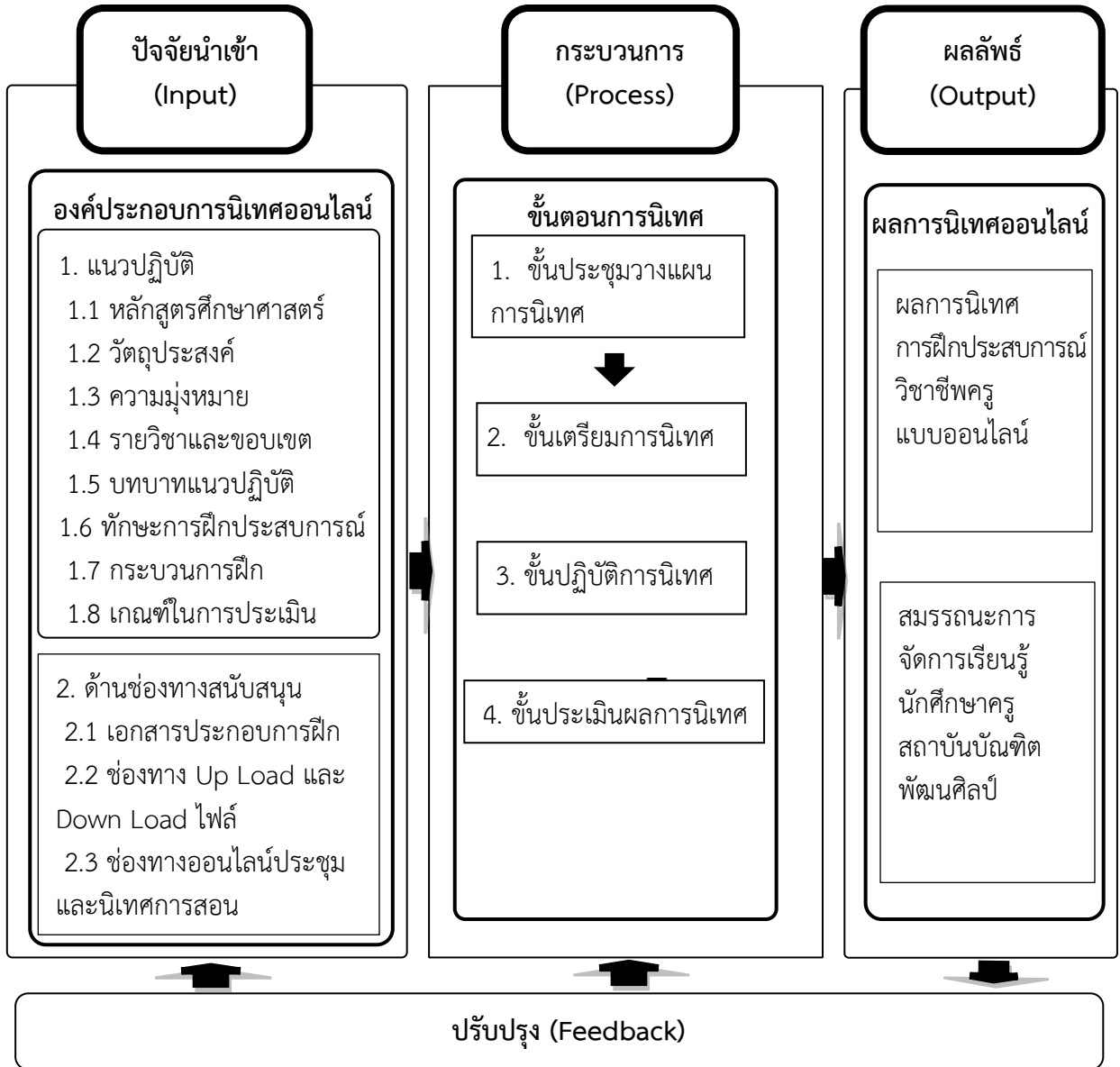
องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าเชิงระบบ ประกอบด้วย 2 ปัจจัยดังนี้ 1) ปัจจัยด้านแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้นิเทศ 2) ปัจจัยด้านสนับสนุนการนิเทศ

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นประชุมวางแผนการ (Plan) 2) ขั้นเตรียมการนิเทศ (Prepare) 3) ขั้นปฏิบัติการนิเทศ (Perform) 4) ขั้นประเมินผลการนิเทศ (Evaluate)

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ของระบบ ดังนี้ 1) ผลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 2) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับของระบบ เพื่อการตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ จากผลการใช้ของผู้ใช้ระบบนิเทศนักศึกษาแบบออนไลน์ โดยหาก

ผลการใช้ระบบนิเทศงานออนไลน์นั้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็จะต้องมีการตรวจสอบและย้อนกลับไปที่ปัจจัยนำเข้าเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู

5.2 ผลการออกแบบและพัฒนาโมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ จากการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านโดยใช้แบบสอบถามความถูกต้องและรับรองโมเดลการนิเทศ

ขององค์ประกอบ ผลการประเมินความเหมาะสมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพออนไลน์ ผลการประเมินดังนี้

5.2.1 ผลการประเมินความถูกต้องและรับรองโมเดล พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.72)

5.2.2 ผลการประเมินองค์ประกอบหลักของการนิเทศรับรองโมเดลการนิเทศขององค์ประกอบผลการประเมินความเหมาะสมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพออนไลน์ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.25)

5.2.3 ผลการประเมินองค์ประกอบหลักของกระบวนการนิเทศ การประเมินความเหมาะสมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพออนไลน์ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

5.3 ผลการใช้โมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้นักศึกษาครู

5.3.1 ผลการประเมินความพึงพอใจด้านกระบวนการนิเทศออนไลน์ของอาจารย์นิเทศก์ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

5.3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจด้านการใช้ประโยชน์ การนิเทศออนไลน์ของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

5.3.3 ผลการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการองค์ความรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า มีสมรรถนะอยู่ในระดับมาก

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาดังนี้

6.1 โมเดลการนิเทศแบบออนไลน์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีกรอบของการออกแบบและพัฒนารูปแบบตามหลักการนิเทศการศึกษาและการนิเทศแบบออนไลน์ เป็นการนิเทศการสอนโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการนิเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ปัจจัยนำเข้าเชิงระบบ ประกอบด้วย 2 ปัจจัยดังนี้ 1) ปัจจัยด้านแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้นิเทศ 2) ปัจจัยด้านสนับสนุนการนิเทศ (2) กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นประชุมวางแผนการ (Plan) 2) ขั้นเตรียมการนิเทศ (Prepare) 3) ขั้นปฏิบัติการนิเทศ (Perform) 4) ขั้นประเมินผลการนิเทศ (Evaluate) (3) ผลลัพธ์ของโมเดล (4) ข้อมูลย้อนกลับ ได้ผ่านกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการสร้างอย่างเป็นระบบและเหมาะสม คือ ศึกษาหลักการ ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาบริบทการนิเทศออนไลน์ การส่งเสริมสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบ ขั้นตอน และกระบวนการนิเทศที่เหมาะสม รวมทั้งได้รับการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ จากผู้ทรงคุณวุฒิในด้าน ต่าง ๆ จนได้โมเดลการนิเทศแบบออนไลน์ที่ส่งเสริมสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับ มะลิวัน สมศรี (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) รูปแบบ/วิธีการนิเทศ 4) กระบวนการของรูปแบบการนิเทศ 5) การประเมินรูปแบบ และ 6) ตัวชี้วัดความสำเร็จ และชนิษฐา หินอ่อน (2560) ศึกษาการพัฒนาการพัฒนาระบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพการสอนภาคทฤษฎีทางออนไลน์ สำหรับอาจารย์นิเทศ ครูช่างระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม พบว่า ระบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพการสอนภาคทฤษฎีทางออนไลน์มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สถานการณ์ 2) แนวทางในการปฏิบัติ 3) ช่องทางสนับสนุน 4) การวางแผน การนิเทศ 5) การเตรียมการนิเทศ 6) การปฏิบัติการณ์นิเทศ 7) การประเมินผลการนิเทศและ 8) การตรวจสอบและปรับปรุงระบบ

6.2 การใช้โมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผลการประเมินความพึงพอใจด้านกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รวมทั้งผลการประเมินความพึงพอใจด้านการใช้ประโยชน์การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูของอาจารย์นิเทศและครู พี่เลี้ยง พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านการใช้ประโยชน์การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ สุขวสา ภาวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม (2560) ที่สรุปว่าในการนิเทศแบบออนไลน์มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย การนิเทศออนไลน์อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงสามารถพบปะ และนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาได้ทางช่องทางที่เตรียมไว้ในระบบออนไลน์ นักศึกษาสามารถที่จะหาข้อมูลและเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศได้อย่างสะดวก สามารถแก้ปัญหาได้รวดเร็ว ลดค่าใช้จ่ายในการนิเทศ และลดความเสี่ยงในการเดินทางของอาจารย์นิเทศ และงานวิจัยของมะลิวัน สมศรี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา พบว่า ผู้นิเทศสามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะจุดที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้ของครูได้และครูผู้รับการนิเทศเชื่อมั่นว่าการนิเทศการจัดการเรียนการสอนสามารถช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

6.3 ผลการประเมินสมรรถนะด้านการจัดความรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิรา เครือคำอ้าย (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา พบว่า นักเรียนมีความสามารถและสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด ในการคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางที่ระดับ .05 และรินรติ พรามณี (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า นักศึกษามีผลการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีผลประเมินสูงที่สุด คือ ด้านความประพฤติ อยู่ในระดับดีมาก รองลงมา คือ

ด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ลำดับที่สาม คือ ด้านบุคลิกภาพ สำหรับด้านที่มีผลการประเมินน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านผลการจัดการเรียนรู้ ตามมาด้วย ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้

7. องค์กรความรู้ใหม่

โมเดลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วยองค์ประกอบ ขั้นตอน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และเป็นนวัตกรรมการนิเทศการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นแนวทางในพัฒนาการเรียนรู้ต่อไปในอนาคตได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าเชิงระบบ ประกอบด้วย 2 ปัจจัยดังนี้ 1) ปัจจัยด้านแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้นิเทศก์ ประกอบด้วย (1) หลักสูตรศึกษาศาสตร์ (2) วัตถุประสงค์ (3) ความมุ่งหมาย (4) รายวิชาและขอบเขต (5) บทบาทแนวปฏิบัติ (6) ทักษะการฝึกประสบการณ์ (7) กระบวนการฝึก (8) เกณฑ์ในการประเมิน 2) ปัจจัยด้านสนับสนุนการนิเทศ ประกอบด้วย (1) เอกสารประกอบการฝึก (2) ช่องทาง Up Load และ Down Load ไฟล์ (3) ช่องทางออนไลน์ประชุมและนิเทศการสอน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) ประชุมวางแผนการ 2) เตรียมการนิเทศ 3) ปฏิบัติการนิเทศ 4) ประเมินผลการนิเทศ องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ของระบบ ดังนี้ 1) ผลการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 2) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับของระบบ เพื่อการตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้ใช้ระบบ คือ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา โดยหากผลการใช้ระบบนิเทศงานออนไลน์นั้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็จะต้องมีการตรวจสอบและย้อนกลับไปที่ปัจจัยนำเข้าเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาเนื่องจากกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการให้ได้มาซึ่งคุณภาพของนักเรียน การนิเทศการศึกษาเป็นการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานการศึกษาที่ผลิตนักศึกษาหลักสูตรครู ควรใช้ระบบนิเทศออนไลน์ที่มีประโยชน์อย่างมาก ทำให้เพิ่มความสะดวก รวดเร็ว ลดเวลาและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

8.1.2 หน่วยงานที่กำหนดมาตรฐานการประกอบวิชาชีพครู ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูกลุ่มสมรรถนะประจำสายงาน ควรประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลการเรียน ด้านจัดการเรียนการสอน แผนการสอน และบูรณาการเรียนรู้อื่นๆ ด้านการพัฒนาช่วยเหลือผู้เรียน รายงานผลการพัฒนาผู้เรียน ด้านการสร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่อการเรียนรู้ ด้านการปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษา ต้องทำความเข้าใจในกระบวนการนิเทศออนไลน์ เนื่องจากต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการนิเทศ เข้ารับการนิเทศตามขั้นตอนที่กำหนดไว้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านช่องทางการสนทนา

8.2.2 อาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษา ต้องมีทักษะการใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนมีกิจกรรมการนิเทศที่มีความหลากหลายในวิธีการนิเทศการสอนที่เป็นการนิเทศแบบออนไลน์ และการนิเทศแบบเผชิญหน้า เพื่อให้การนิเทศแบบออนไลน์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของทรัพยากรการศึกษาในการสนับสนุนการนิเทศให้พอเพียง เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถเชื่อมต่อระบบเครือข่าย ซอฟต์แวร์ รวมถึง เครื่องมือ วัสดุ เพื่อสนับสนุนการจัดการนิเทศแบบออนไลน์

8.2.3 การสร้างแรงจูงใจ แรงกระตุ้น และความตระหนักรู้ให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญเพื่อการนิเทศแบบออนไลน์ เพิ่มส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการวิจัยรูปแบบนิเทศออนไลน์และรูปแบบการนิเทศแบบเผชิญหน้า เนื่องจากอาจส่งผลต่อคุณภาพของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

8.3.2 ควรสร้างโมเดลการนิเทศออนไลน์ โดยส่งเสริมสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษา เพื่อให้เกิดทักษะทางวิชาชีพครูที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูและคุณภาพบัณฑิตให้ตรงตามคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

8.3.3 ควรมีการพัฒนาระบบนิเทศฝึกงานออนไลน์ ด้วยตัวโปรแกรมการทำเว็บไซต์อย่างหลากหลายนอกจากกูเกิ้ลไซต์ (Google site) เช่น Adobe dreamweaver, WordPress, Adobe Dreamweaver, Joomla เป็นต้น

9. บรรณานุกรม

- ชนิษฐา หินอ่อน. (2560). การพัฒนาระบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพการสอนภาคทฤษฎีทาง ออนไลน์ สำหรับอาจารย์นิเทศก์ครูช่างระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนกฤต อึ้งน้อย. (2561). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ไพศาล วรคำ. (2555). การวิจัยทางการศึกษา. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- มะลิวัน สมศรี. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ราชกิจจานุเบกษา. (2563). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องรายละเอียดของมาตรฐานความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 109 ง 7 พฤษภาคม 2563 หน้า 10-14.
- รินรดี พรามณี. (2563) การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร. 3(2). 84-102.
- วชิรา เครือคำอ้าย. (2553). การพัฒนารูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2559). คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเศษ 591- 592 ประจำปีการศึกษา 2559. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิกจำกัด.
- สุขวสา ภาวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม. (2561). การพัฒนาระบบนิเทศฝึกงานออนไลน์นักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

**บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้
ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล***
**ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN PROMOTING STUDENTS' LITERACY
UNDER SATUN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE**

วัลวิภา หรรรุง¹, สุนทรี วรรณไพเราะ²
Wanwipa Ronrung¹, Suntaree Wannapiro²
มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา^{1,2}
Thaksin University Songkhla Campus^{1,2}
Email : wwp.kh@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา จากนั้นสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน เท่ากับ .973 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลเปรียบเทียบการศึกษารoles of school administrators in promoting students' literacy in satun primary educational service area office จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ครูที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน วุฒิการศึกษาต่างกัน ประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน และปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา; การส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to study the roles of school administrators in promoting students' literacy under Satun Primary Educational Service Area Office; and 2) to compare the roles of school administrators in promoting students' literacy under Satun Primary Educational Service Area Office based on the variables of gender, age, education level, work experience, and school size. The research samples were 306 teachers working at schools under the Satun Primary Educational Service Office, selected by stratified random sampling based on school size and simple random sampling by drawing lots. The research instrument was a Likert-scale questionnaire with a reliability value of .973. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings revealed that: 1) the roles of school administrators in promoting students' literacy under the Satun Primary Educational Service Area Office, both holistic and individual aspects, were at a high level, and 2) the comparison results showed that the opinions of teachers with different genders, ages, education levels, work experiences, and school sizes were not different.

Keywords : Roles of School Administrators; promoting literacy; Satun Primary Educational Service Area Office

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนามนุษย์และเป็นเครื่องมือในการชี้นำสังคม ผู้ที่ได้รับการศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ การจัดการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ เป็นคนดี มีคุณธรรมและจริยธรรม มีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต ยึดหลักในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชาชน ให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและยึดผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยคำนึงผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด โดยจัดให้มีกระบวนการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างเป็นธรรมชาติและพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2546)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์หลัก 6 ประการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีเพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด วิสัยทัศน์และแนวความคิดในการจัดการศึกษาและได้กำหนดกรอบการพัฒนาศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการพัฒนาศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ท่ามกลางสถานการณ์

และบริบทโดยรอบที่ล้วนมีผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาของประเทศ ทั้งในด้านความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความรู้และพร้อมเรียนรู้ โดยได้กำหนดเป้าหมายด้านผู้เรียน ระบุว่าผู้เรียนทุกคนมีลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะการอ่าน เขียน และการคิดคำนวณ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การอ่านและการรู้หนังสือเป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้และการพัฒนาชีวิตให้ประสบความสำเร็จ การอ่านอย่างคล่องแคล่วและเข้าใจความหมายจะนำมาซึ่งความรู้และส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณรวมถึงความสามารถในการแยกแยะและประยุกต์ใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตควบคู่ไปกับความสามารถในการสื่อสารเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 หากผู้เรียนบกพร่องหรือขาดความสามารถในการอ่านจะส่งผลให้การเรียนรู้ไม่สามารถก้าวหน้าไปได้และจะต้องเผชิญกับความยากลำบากในการดำเนินชีวิต การเขียนถือเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญอย่างยิ่งเช่นกัน เป็นทักษะพื้นฐานในการแสดงออกที่สำคัญ การเขียนคือการถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดและความเข้าใจในการเขียนเพื่อสื่อสารกับผู้อื่น เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาของบุคคล (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558) ดังนั้นจะเห็นว่าการอ่านและการเขียนเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนที่ต้องเร่งพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการดำเนินชีวิต ในการสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบาย “ปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้” ในปี 2558 เพื่อให้นักเรียนในทุกระดับชั้นมีความสามารถอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่องและสื่อสารได้ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นการวางรากฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป นโยบายดังกล่าวนี้ถือเป็นวาระสำคัญของชาติที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา (สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา, 2558) ดังนั้นในปีงบประมาณ 2563 และปีงบประมาณ 2564 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายสนับสนุนการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านการเขียนและนโยบายดังกล่าวสามารถนำไปปฏิบัติกับกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียนที่มีการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษา และมีธยมศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักรู้แรงจูงใจ และส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับเห็นความสำคัญของการอ่านและการเขียนและมีส่วนร่วมในการสร้างนิสัยรักการอ่านและการเขียนเพื่อยกระดับความสามารถในการอ่านและการเขียนให้กับนักเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรและพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีคุณภาพ โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การเร่งรัดแก้ไขปัญหาคัดลอกไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียน ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจากผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างปีการศึกษา 2562 – 2564 พบว่าในปีการศึกษา 2562 ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 63.04 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยร้อยละของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเท่ากับ - 6.96 ในปีการศึกษา 2563 ผลการประเมินค่าเฉลี่ยร้อยละ 65.55 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยร้อยละของสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเท่ากับ - 7.65 และในปีการศึกษา 2564 ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 60.79 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยร้อยละของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเท่ากับ - 9.88 จากผลการประเมินดังกล่าวพิจารณาพบว่า ความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนลดลงทุกปีตามลำดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร, 2565)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ตระหนักถึงการส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน รักการเขียน และพัฒนาร่วมกันเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเพื่ออ่านออกเขียนได้ เน้นการส่งเสริมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ครูตระหนักความสำคัญและเน้นการส่งเสริมให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการอ่าน การเขียนที่มีความชำนาญในด้านการใช้ภาษาไทย และเพื่อสนองนโยบายของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องการให้นักเรียนในแต่ละภูมิภาค ในแต่ละจังหวัด และในแต่ละอำเภอ ใช้ภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อสนองจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ในการดำเนินการเร่งรัดแก้ไขปัญหาอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

2.2 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน แตกต่างกัน

3.2 ครูที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน แตกต่างกัน

3.3 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน แตกต่างกัน

3.4 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน แตกต่างกัน

3.5 ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ทำให้ทราบถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล

4.2 สารสนเทศที่ได้จากผลการวิจัยสามารถนำมาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางการในการบริหารสถานศึกษาและส่งเสริมบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,486 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล, 2566) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา แล้วคำนวณสัดส่วนขนาดของสถานศึกษาและใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา รูปแบบคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท หากคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และเหมาะสมในการใช้ภาษา เลือกแบบสอบถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและมีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล จำนวน 30 คน นำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของ Cronbach (1990) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .973 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษายบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ในภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน	n = 288		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	4.4649	0.4837	มาก
2	กระบวนการจัดการเรียนรู้	4.4384	0.5170	มาก
3	การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้	4.3547	0.5042	มาก
4	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.4003	0.5227	มาก
5	การจัดบรรยากาศและการบริหารชั้นเรียน	4.4816	0.5177	มาก
รวม		4.4240	0.4719	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดบรรยากาศและการบริหารชั้นเรียน รองลงมา คือ ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้

6.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน โดยทดสอบค่า t (t-test) จำแนกตามตัวแปรเพศ และวุฒิการศึกษา

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน	เพศ		วุฒิการศึกษา	
	t	Sig	t	Sig
1. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	- 0.778	0.437	-.432	.666
2. กระบวนการจัดการเรียนรู้	- 0.236	0.814	-.813	.417
3. การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้	1.100	0.272	.227	.821
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	0.969	0.334	-.878	.381
5. การจัดบรรยากาศและการบริหารชั้นเรียน	- 0.295	0.768	-.782	.435
รวม	- 0.281	0.779	-.600	.549

จากตารางที่ 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนเมื่อพิจารณาตัวแปรเพศและวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน โดยวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) จำแนกตามตัวแปรอายุ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน	อายุ		ประสบการณ์ในการทำงาน		ขนาดสถานศึกษา	
	F	Sig	F	Sig	F	Sig
1. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	1.107	.332	.747	.475	2.562	.079
2. กระบวนการจัดการเรียนรู้	1.965	.142	.056	.946	4.063*	.018
3. การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้	5.053**	.007	.168	.846	2.243	.108
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	.386	.680	.358	.699	2.649	.072
5. การจัดบรรยากาศและการบริหารชั้นเรียน	.905	.406	.346	.708	.672	.511
รวม	1.473	.231	.158	.854	2.830	.061

จากตารางที่ 3 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนเมื่อพิจารณาตัวแปรอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ตัวแปรอายุ ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรขนาดสถานศึกษาด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ผลการศึกษบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดบรรยากาศและการบริหารชั้นเรียน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ครูจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ที่เน้นการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมให้ครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และบริหารจัดการชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ในด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารขาดการสนับสนุนงบประมาณในการสร้างหรือพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และขาดการ

สนับสนุนให้มีเอกสาร ตำรา แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย สอดคล้องกับ (ระติวรรณ สุขศิริ และจรัส อติวิทยากรณ์, 2561) ศึกษาผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับ สุรีพร แก้วโพธิ์ และพิมพ์พรณ เพชรสมบัติ (2563) ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Magnusson, J. E. (2020) ได้ศึกษาเชิงคุณภาพเรื่องแนวทางปฏิบัติของความเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลต่อการรู้หนังสือของนักเรียนของครูใหญ่ประถมศึกษาและผู้ช่วยครูใหญ่ด้านการสอน ในเขตชนบททางตอนใต้ของสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษา พบว่าแนวทางปฏิบัติในการเป็นผู้นำด้านการสอนที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนในการรู้หนังสือเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารในการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก และสอดคล้องกับ อาอีฉ๊ะ ส่งตอน (2565) ผลการศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมทักษะการอ่านออกเขียนได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

7.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา อภิปรายผลได้ดังนี้

7.2.1 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน มีการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ครูปฏิบัติการสอนทั้งเพศหญิงและเพศชายมีความเข้าใจและได้รับการส่งเสริมในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนเป็นอย่างดี ทำให้ความแตกต่างของเพศไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่าง สอดคล้องกับ ระติวรรณ สุขศิริ และ จรัส อติวิทยากรณ์ (2561) ได้ศึกษาผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรเพศที่ต่างกัน พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ปาณิสรา โชคเคนทร์, พรเทพ ฐิณณ, ชีระวัฒน์ มอนไธสง (2563) ได้ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามความคิดเห็นของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรเพศที่ต่างกัน พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

7.2.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน จำแนกตามตัวแปรอายุ โดยภาพรวมพบว่า ครูที่มีช่วงอายุต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนไปจากเดิม กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อและ

นวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ครูต้องมีทักษะในการเลือกใช้สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ ในการบูรณาการกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าในอดีต ครูที่มีอายุน้อยมีความสนใจและสามารถใช้สื่อ เทคโนโลยี และมีพฤติกรรมสามารถยอมรับสื่อ เทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ดีกว่าครูที่มีอายุมาก ช่วงอายุที่ต่างกันทำให้การรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีแตกต่างกันส่งผลให้ครูที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้แตกต่าง สอดคล้องกับ เอกราช ล้อแก้ว และ สมใจ สืบเสาะ (2565) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนไชยราชช่วงแรก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรอายุ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และสอดคล้องกับ จุริพร นิลแก้ว และสมใจ สืบเสาะ (2566) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรอายุ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

7.2.3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาวิชาชีพครูนั้นได้ผ่านกระบวนการคัดกรองในด้านจิตวิทยาในการส่งเสริมนักเรียนในทุกๆ ด้าน เพราะจรรยาบรรณวิชาชีพครูนั้น คือ ต้องการเห็นความสำเร็จของนักเรียนที่สะท้อนจากการส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนในด้านต่างๆ ให้นักเรียนมีทักษะการอ่าน การเขียน ที่มีความเชี่ยวชาญ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปต่อยอดในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้ จึงส่งผลให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับ สุรรัตน์ คล้ายสถาพร (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบว่า ระดับนิสัยรักการอ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า นักศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา และคณะต่างกัน มีนิสัยรักการอ่านไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับ สุภาวดี ปกครอง และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรระดับวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน พบว่า ครูมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

7.2.4 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าครูทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและเล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน และผู้บริหารก็ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถจัดการเรียนรู้ที่

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผลจากประสบการณ์ในการสอนของครูแต่ละคนไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของครู ดังนั้นครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันจึงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ลักขณา เก้วใจ, ชวนพิศ รักษาพล, ประมุข ศรีชัยวงษ์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ครูมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน พบว่า ครูมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ สันติวัฒน์ จันทร์ไธ (2562) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการสอนประสบการณ์การอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ และการเรียนรู้แบบกำกับตนเองเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการศึกษาพบว่า ประสบการณ์ในการอ่าน นั้นมีประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมและรายด้านนั้นไม่แตกต่างกัน

7.2.5. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่สอนในขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูที่สอนในขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีสภาพการบริหารงานเป็นระบบมากกว่าการบริหารงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก กระบวนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็กมักขาดแคลนในด้านบุคลากรของครูที่ครบตามวิชาเอกและครบชั้นเรียน สื่อ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนขาดความพร้อม ส่งผลให้เกิดการจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบรวมชั้นเรียนหรือคละชั้น เพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน ทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนลดลง ทำให้ผลจากครูที่สอนในขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ระติวรรณ สุขศิริ และจรัส อติวิทยากรณ์ (2561) ได้ศึกษาผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการเรียนรู้ของครู และด้านการส่งเสริมพัฒนาครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสอดคล้องกับ (จรัสพร นิลแก้ว และสมใจ สืบเสาะ, 2566) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรขนาดโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ผลการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

สถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดบรรยากาศและการบริหารชั้นเรียน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม การเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ครูจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ที่เน้นการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมให้ครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และบริหารจัดการชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ในด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้โดยสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย แหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย และงบประมาณในการสร้างหรือพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนิเทศ กำกับ ติดตาม การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้และควรส่งเสริมการจัดอบรมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาเครือข่ายการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล

9.3.2 ควรมีการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล

10. บรรณานุกรม

- จรีพร นิลแก้ว, สมใจ สืบเสาะ. (2566). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*. 7(1). 83–98.
- ปาณิสรา โชคคณเศรษฐ์, พรเทพ ฐิณ, ชีระวัฒน์ มอนไธสง. (2563). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามความคิดเห็นของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารการสอนสังคม*. 2(2). 33–42.
- ระติวรรณ สุขศิริ, จรัส อติวิทยากรณ์. (2561). การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. *งานวิจัยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น*. 10. 1–9.

- ลักขณา เก้วใจ, ชวนพิศ รักษาพล, ประมุข ศรีชัยวงษ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี**. 8(1). 58–65.
- สันติวัฒน์ จันทรีไธ. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการสอนประสบการณ์การอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้และการเรียนรู้แบบกำกับตนเองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. **วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. 47(2). 449–469.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. (2565). **แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ประจำปีงบประมาณ 2565**. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2566. จาก https://www.sesao.go.th/news_form3
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุภาวดี ปกครอง, สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2561). การพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประถมศึกษา. **วารสารสุทธิปริทัศน์**. 32(101). 51–67.
- สุรีพร แก้วโพธิ์, พิมพ์พรรณ เพชรสมบัติ. (2563). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครนายก. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์**. 8(2). 13–26.
- สุรรัตน์ คล้ายสถาพร. (2557). นิสัยรักการอ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. **วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ**. 14(3). 52–64.
- อาอีฉ๊ะ ส่งตอน. (2565). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3**. การประชุมสัมมนาทางวิชาการ การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ/ระดับนานาชาติและงานบริหารการศึกษาสัมพันธ์ ประจำปี 2565. โรงแรมศรีลำดวน จังหวัดศรีสะเกษ. 11 มีนาคม 2565. 231 - 248.
- เอกราช ล้อแก้ว, สมใจ สืบเสาะ. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนไชยราชช้างแร้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. **วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ**. 10(1). 76–86.
- Magnusson, J. E. (2020). **Elementary principal and assistant principal instructional leadership practices influencing student literacy**. Doctoral dissertation. Graduate School : Walden University.

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*

A NEEDS TO DEVELOP EARLY MATH TEACHERS' PROFESSIONAL COMPETENCY
IN SCHOOL EXPANDS EDUCATIONAL OPPORTUNITIES ON THE OFFICE
OF NAKHON PRATOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

วณิภา โอน¹, อภิสิต สมศรีสุข², วันเพ็ญ นันทาศรี³
Wanipha On¹, Abhisit Somsrisuk², Wanpen Nanthasri³
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร^{1,2,3}
Sakon Nakhon Rajabhat University^{1,2,3}
Email : wniphaon2527@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 และเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 65 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.54 – 0.86 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.53 – 0.81 และค่าความเชื่อมั่น 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ค่าเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 1) ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะหลักในสภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับมาก และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานในสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลของการจัดอันดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะหลักมากที่สุด คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีม และการพัฒนาตนเอง ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานมาก

ที่สุด คือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการชั้นเรียน ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความต้องการจำเป็น; การพัฒนาสมรรถนะ; สมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์

ABSTRACT

This research Its purpose is to Study the actual conditions and the conditions that should be in developing the professional competencies of mathematics teachers. Lower secondary school level under the jurisdiction of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1 and to study the necessary needs for developing the professional competencies of mathematics teachers. Lower secondary school level under the jurisdiction of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1 The target group is mathematics teachers. Lower secondary school level under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office, Area 1 Academic year 2021, number of 65 people. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire. It has a precision value between 0.54 – 0.86, a discriminatory power value between 0.53 – 0.81 and a confidence value of 0.86. Statistics used in the research include frequency, percentage, mean, standard deviation. Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis.

The research results found that 1. Average of the necessary needs for developing the professional competencies of mathematics teachers. Lower secondary school level Under the jurisdiction of the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1, it was found that 1) Average of practice in developing core competencies in actual conditions. is at a high level and the condition that should be at the highest level. The average value of practice in developing line competencies in the actual condition is at a high level and the condition that should be at the highest level. 2. Results of the ranking of essential needs in developing teachers' professional competencies. It was found that the most necessary need for developing core competencies was focusing on results in work performance, followed by working as a team. and self-development respectively. The greatest need for developing line competencies is analysis, synthesis, and research for student development, followed by curriculum administration and learning management. and classroom management, respectively.

Keywords : Necessity; Competency development; Professional competencies of mathematics teachers

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกที่การตื่นตัวด้านการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมาตรฐานสามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสำหรับสังคมแห่งการเรียนรู้ มีหลายประเทศได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีการกำหนดสมรรถนะครู ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพครูให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการขับเคลื่อนคุณภาพของครูในปัจจุบัน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แซ่จั้น, 2551) ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้เร่งปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการหล่อหลอมเยาวชนให้เติบโตขึ้นเป็นแรงงานที่มีศักยภาพ ทั้งนี้ปัจจัยหลักของการปฏิรูปการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพครู ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จ (Reimers, 2003) โดย ดร.รุ่ง แก้วแดง มีความเห็นสอดคล้องกันว่าถ้าครูมีความรู้ ความสามารถ เสียสละ ตั้งใจสอนสั่งผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถแล้ว จะช่วยส่งเสริมให้เด็กไทยเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดี เก่ง ฉลาด มีศักยภาพ มีความสุขและสามารถแข่งขันกับทุกประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รุ่ง แก้วแดง, 2544) ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดสมรรถนะของครู และบุคลากรทางการศึกษาไว้ดังนี้ สมรรถนะหลัก (Core Competency) ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม และ 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณครู และสมรรถนะตามสายปฏิบัติงาน (Functional Competency) 6 ประการ ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำ 6) การสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชน (สุไม บิลโบ, 2564)

การจะพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพหรือมีทักษะทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้น ครู คือผู้ที่สำคัญที่จะช่วยสนับสนุน ส่งเสริม อำนวยความสะดวกคอยชี้แนะแนวทาง คอยเป็นที่ปรึกษาหลักต้นและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ จนกระทั่งสามารถแสดงศักยภาพต่าง ๆ ออกมาได้อย่างครบถ้วน และครูผู้สอน ที่ดีต้องมีลักษณะและมีสมรรถนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำความรู้ทักษะและเจตคติของตนเองมาพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีที่พร้อมจะออกไปประกอบอาชีพ และใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้ในที่สุด (สุไม บิลโบ, 2564) และในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพสามารถจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ได้กำหนดสาระหลัก 6 สาระ คือ จำนวนและการดำเนินการ การวัด เรขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น ทักษะ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเมื่อผู้เรียนเรียนจบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีแล้ว ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีทักษะและกระบวนการ ทางคณิตศาสตร์ มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ ตระหนักในคุณค่าของคณิตศาสตร์ และสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ต่าง ๆ และเป็นพื้นฐานในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นได้ (สิริพร ทิพย์คง, 2556) การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดขั้นสูงที่ผู้เรียนสามารถจำแนกแยกแยะข้อมูลองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลจนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เพื่อสรุปเป็นหลักการนำไปใช้ใน

ชีวิตได้ที่ผ่านมาการพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จัก คิดวิเคราะห์ รู้จักค้นคว้า และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้จากประสบการณ์จริง และได้ปฏิบัติจริงมากขึ้น ในปัจจุบันนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การฝึกปฏิบัติให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา กิจกรรมการเรียนรู้ ต้องผสมผสานทั้งเนื้อหาสาระและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งการเรียนรู้เนื้อหา สาระทางคณิตศาสตร์ ที่มีความเชื่อมโยงกับสิ่งที่ได้พบเห็น หรือมีอยู่ในชีวิตประจำวันเป็นการเรียนรู้ที่ มีความหมาย นักเรียนสามารถ เรียนรู้อย่างถ่องแท้จากตัวอย่างที่สัมผัสได้จริง ทำให้รู้สึกว่าการ เรียนรู้คณิตศาสตร์มีประโยชน์และมีคุณค่า สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงได้ (บริสุทธิ์ธรรม พิมพ์ศิริ, 2561) ดังนั้นในการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ผู้เรียนต้องมี โน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ที่ถูกต้อง จะสามารถเรียนรู้และแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์ได้โดยรวมทั้งมี พื้นฐานที่จะเชื่อมโยง และมีความสามารถในการคิดเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ในระดับสูงขึ้นไปได้ดีด้วย 2) ความสามารถด้านการคิดคำนวณ เป็นความสามารถพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในการจัดกระทำ จำนวนต่าง ๆ ในลักษณะของการบวก การลบ การคูณ การหารจำนวนนับ เศษส่วนตามที่โจทย์ กำหนดได้อย่าง คล่องแคล่ว แม่นยำ รวดเร็วและถูกต้อง มีแนวทางในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไปอย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับตั้งแต่ต้นจนได้ผลลัพธ์ถ้านักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ จะทำให้นักเรียนเป็นผู้มีทักษะการคิดคำนวณที่ดีและเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ 3) ความสามารถด้านการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นความสามารถหนึ่งในทักษะและกระบวนการ ทางคณิตศาสตร์ที่นักเรียนควรจะเรียนรู้ ฝึกฝน และพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เพราะการเรียน การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จะช่วยให้นักเรียนมีแนวทางการ คิดที่หลากหลาย มีความกระตือรือร้น และมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาที่เผชิญทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน ตลอดจนเป็นทักษะ พื้นฐานที่นักเรียนสามารถนำติดตัวไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้นานตลอดชีวิต 4) ความสามารถด้านการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เป็นความสามารถในการแสดงแนวความคิด เกี่ยวกับการสร้าง หลักการหาความสัมพันธ์ของแนวคิด และการสรุปที่สมเหตุสมผลตามแนวคิดตาม หลักการ สมบัติ และทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2557)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จึงสนใจศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครู คณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้สอดคล้องกับบริบท และสภาพความเป็นอยู่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา สมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พร้อมทั้งจัดลำดับความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น

3.2 ได้ทราบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของสมรรถนะทางวิชาชีพครูคณิตศาสตร์ ตอนที่ 2 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ โดยการวิจัยครั้งนี้มีองค์ประกอบ ดังนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครูคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 65 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการโดยการส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ประเมินด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมายวันรับผลการประเมินด้วยตนเอง เมื่อถึงกำหนดวันรับผลการประเมิน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมผลการประเมินด้วยตนเอง

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.1 การวิเคราะห์ผลการประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา คำนวณได้จากสูตร (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2553)

4.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ ทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดการประเมินเป็นคะแนนเป็น 5 ระดับ

5. ผลการวิจัย

5.1 สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของสมรรถนะทางวิชาชีพของครุคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

5.2 ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะทางวิชาชีพของครุคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะหลักทางวิชาชีพของครุคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เรียงลำดับได้ดังนี้ ความต้องการในภาพรวมของสมรรถนะหลัก $PNI_{modifies} = 0.321$ เมื่อพิจารณารายด้านจากมากไปน้อย 3 ลำดับดังนี้ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Intellectual Stimulation) ($PNI_{modifies} = 0.528$) การทำงานเป็นทีม (Intellectual Stimulation) ($PNI_{modifies} = 0.407$) และการพัฒนาตนเอง (Intellectual Stimulation) ($PNI_{modifies} = 0.326$) ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะประจำสายงานทางวิชาชีพของครุคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เรียงลำดับได้ดังนี้ ความต้องการในภาพรวมของสมรรถนะประจำสายงาน $PNI_{modifies} = 0.302$ เมื่อพิจารณารายด้านจากมากไปน้อย 3 ลำดับดังนี้ ารวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Intellectual Stimulation) ($PNI_{modifies} = 0.447$) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Intellectual Stimulation) ($PNI_{modifies} = 0.337$) และการบริหารจัดการชั้นเรียน (Intellectual Stimulation) ($PNI_{modifies} = 0.3302$) ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการศึกษาสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรเป็น จากผลการวิจัยมีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

6.1 ขาดการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนคณิตศาสตร์มีความต้องการจำเป็นด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานเป็นอันดับ 1 ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และมีระบบการกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของ Balanced Scorecard ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่องค์กร ได้แก่ 1) การติดตามผลการดำเนินการ เป็นเครื่องมือสำคัญ ของผู้บริหารที่จะสร้างความมั่นใจได้ว่า การปฏิบัติงานขององค์กรเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และสามารถสร้างผลงานที่สอดคล้องตามเป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางเอาไว้ 2) การรายงานความก้าวหน้า เป็นกระบวนการหลังจากที่ได้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน และ 3) การวัดและประเมินความก้าวหน้า การวัดผลและประเมินผลจะเป็นการ ประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติงานตามแผนในแต่ละรอบเวลาที่กำหนด (อุทัย เลหาวิเชียร, 2544) และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ด้วงทา (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการพัฒนา

สมรรถนะวิชาชีพครู ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นการพัฒนาความรู้ ประกอบด้วย การอบรม/สัมมนา การประชุม การสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ การสร้างเครือข่ายทางความรู้ Training on the job 2) ขั้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ ประกอบด้วย กำหนดสถานการณ์/ออกแบบแนวทางการพัฒนาตนเอง วิเคราะห์/ระดับความคิดเห็นโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจแบบการรวมกลุ่ม สร้างความรู้ความเข้าใจแบบ Face to Face สร้างความรู้ความเข้าใจโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สรุปลงค์ความรู้/วางแผนการพัฒนากระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ ควรยึดรูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของครูและสำนักงาน เพื่อให้เชื่อมโยงความรู้ต่อบทบาทหน้าที่ โดยการสร้างกรอบความรู้ ความเข้าใจให้ตรง ตามกลุ่มเป้าหมาย 3) ขั้นการวางแผนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายความรู้ กำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และ ผู้ปกครอง จะต้องสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ การปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การวางแผน การ ปฏิบัติงาน การ ประเมินผลและติดตามผล 4) ขั้นกำกับและติดตามผลงาน ประกอบด้วย วางแผนการกำกับติดตามผลงาน เลือกใช้ เครื่องมือการกำกับติดตามผลงาน ออกแบบการกำกับติดตามเน้นการมีส่วนร่วม 5) ขั้นตรวจสอบและประเมินผล โดยผู้ที่มีหน้าที่ประเมินได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน เครือข่าย ทาง การศึกษา ศึกษานิเทศก์ และการประเมินแบบ 360 องศาประกอบด้วย วิเคราะห์ผลการ ดำเนินงาน สรุปลงค์/เปรียบเทียบ บริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

6.2 ขาดความรู้และทักษะในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนคณิตศาสตร์มีความต้องการจำเป็นด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นอันดับ 1 ดังนั้นผู้บริหารควรให้การสนับสนุนในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยส่งเสริมด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย สร้างแรงจูงใจให้ครูตระหนักในการทำวิจัย จัดหาแหล่งสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการทำวิจัย รวมทั้งจัดระบบพี่เลี้ยง/ผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอแนะแนวทางในการทำวิจัย จัดให้มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการทำวิจัยทั้งในระดับ โรงเรียนและต่างโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ พัทธราพร ราชโรจน์ (2556) พบว่า แนวทางการพัฒนาการทำวิจัยที่สำคัญที่สุดคือ การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน ควรให้ความสำคัญกับการทำวิจัย และควรส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการทำวิจัย รวมทั้งส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของครูผู้ทำวิจัย โดยกำหนดนโยบายสนับสนุน และส่งเสริมการทำวิจัย อีกทั้งยังควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผลงานวิจัยของเพื่อนครู สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ญัฐภัสสร ชื่นสุขสมหวัง (2556) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครู ผลการวิจัย พบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ ทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ การพัฒนาตนเอง โดยด้านการพัฒนาตนเอง คือการวิจัยในชั้นเรียนมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ด้านการสอน คือ การจัดการเรียนการสอน และการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ คือความรักและศรัทธาในวิชาชีพมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูคณิตศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของแต่ละด้าน ได้แก่ การวิจัยในชั้นเรียนคือ การสนับสนุนของผู้บริหาร การจัดการเรียน

การสอนคือ การจัดอบรมให้ความรู้และติดตามผลจากหน่วยงานต้นสังกัด การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนคือ การส่งเสริมนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ด้านความรักและศรัทธา ในวิชาชีพคือ การส่งเสริมให้ครูรักและตระหนักในอาชีพครู และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วราลี ถนอมชาติ และ นกัศ ศรีเจริญประมง (2561) ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูปฐมวัยเป็นรายข้อ พบว่า การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีความจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการชั้นเรียน ตามลำดับ

6. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัย เรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ ของครูคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถเกิดขึ้นได้จริง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พอสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ ของครูคณิตศาสตร์

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1 ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้สอนคณิตศาสตร์ และกำหนดนโยบายการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนคณิตศาสตร์ให้ เกิดผลเป็นรูปธรรมชัดเจน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีนโยบายในการประเมินความต้องการจำเป็นของครูภายในโรงเรียนก่อนจะมีการจัดอบรมให้ความรู้ เพื่อจะได้ทราบความต้องการที่แท้จริง ซึ่งจะตอบสนองความต้องการจำเป็นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับครูเป็นรายบุคคล

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เช่น การส่งเสริมการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น

8.3.2 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะครูผู้สอนคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จึงควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้สอนคณิตศาสตร์ในพื้นที่อื่น ๆ ระดับชั้นต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากขึ้น

9. บรรณานุกรม

- ณัฐภัสสร ชื่นสุขสมหวัง. (2556). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริสุทธิ์ธรรม พิมพ์ศิริ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Constructivism เพื่อส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พงษ์ศักดิ์ ดั่งทา. (2557). การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูโรงเรียนเอกชนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พัชรพร ราชโรจน์. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทเชิงตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ในโรงเรียนเทศบาลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พิชิต ฤทธิจรรณ. (2553). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : เฮ้าส์ ออฟเคอร์มีส์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). รายงานการวิจัยสมรรถนะครูและแนวทางพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชย์.
- วรชาติ ถนอมชาติ และ นภัส ศรีเจริญประมง. (2561). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2555). **การบริหารจัดการและการบริหารยุทธศาสตร์ของหน่วยงานของรัฐ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โฟร์เพช.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). **ความรู้เบื้องต้นสะเต็ม**. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริพร ทิพย์คง. (2545). **หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ : บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.) จำกัด.
- สุไม บิลโบ. (2564). **สมรรถนะ ทักษะ และบทบาทครูไทยในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อุทัย เลาหวิเชียร. (2544). **ลักษณะวิชาและมิติต่างๆ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เสมอธรรม.
- Reimer, M.S. (2003). **Teacher professional development an international review of the literature**. Paris : UNESCO International Institute for Educational Planning.

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3*

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE MANAGEMENT IN THE ASPECTS OF ADMINISTRATIVE AND MANAGEMENT PROCESSES UNDER KHON KAEN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3

สุภาพร โจรจนเดชากุล¹, ธนาศักดิ์ ศิริบุญยพันธ์²,

วีระพงษ์ เทียมวงศ์³, สมศักดิ์ ภูมิทอง⁴

Supaphorn Rotjanadechakool¹, Thanasak Siripunyanan²,

Veerapong Tiamvong³, Somsak Poomkong⁴

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย^{1,2,3,4}

College of Asian Scholars^{1,2,3,4}

Email : rojanadechakool112522@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 และ2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการบริหารและการจัดการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการ

เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ด้านการมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน และด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ตามลำดับ 2) แนวทางการ พัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มี 6 ด้าน 18 แนวทาง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ : การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา; สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ ความต้องการจำเป็น; กระบวนการบริหารและการจัดการ

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the current situation desirable condition and the necessary needs of quality assurance administration within educational institutions. Administrative and management processes under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 3 and 2) to study the development of quality assurance administration within educational institutions in terms of administrative and management processes. Under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3. The samples were school administrators and teachers a total of 291 people. The research tools were questionnaire. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) technique was used to prioritize needs.

The results were as follows: 1. The current state of quality assurance administration within educational institutions in terms of administrative and management processes. Under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area, Area 3, overall and each aspect had a high average level. The aspect with the highest average value was the aspect of academic development that emphasized the quality of learners in all aspects according to the curriculum, institutes and all target groups. The desirable condition of quality assurance administration within educational institutions. Administrative and management processes overall and each aspect had the highest average level is the organization of information technology systems to support management and learning management. As for the needs and requirements of quality assurance administration within educational institutes in terms of administration and management in order of descending order, namely, the organization of information technology systems to support management and learning management. The development of teachers and personnel to have professional expertise. The arrangement

of physical and social environments conducive to quality learning management. In terms of having a quality management system for educational institutions goal-oriented Clear vision and mission and the implementation of academic development that emphasizes the quality of all-round learners according to the curriculum, institutions and all target groups, respectively. 2) Guidelines for developing quality assurance management within educational institutions in terms of administrative processes and management. Under the jurisdiction of the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Area 3, there are 6 areas and 18 guidelines that are appropriate. possibility to be used as a guideline for the development of quality assurance management within educational institutions regarding administrative processes and management. Under the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Area 3 is at the highest level in every aspect.

Keywords : Quality assurance management within educational institutions; Current conditions, desired conditions, and necessary needs; Administrative processes and management

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม คุณภาพการศึกษาจึงสะท้อนถึงคุณภาพคนที่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาในบริบทของสังคมไทย ปัจจุบันรูปแบบการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็น การ ศึกษาในระบบ ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะ ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำแตกต่างกัน ทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพบุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของ คณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการ ศึกษาด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบท และความต้องการของตนเอง คุณภาพ ผู้เรียนและคุณภาพในการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) จากปัญหาวิกฤตของการศึกษาไทยที่สะสมมานาน ไม่ว่าจะเป็นปัญหา ความแตกต่าง ของคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระหว่างสถานศึกษา ปัญหาการอ่านไม่ออก เขียน ไม่ได้ ปัญหาความ เหลื่อมล้ำในโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา ปัญหาสถานศึกษาขนาดเล็กในชนบท ปัญหาการ รวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง แม้กระทั่งการกระจายอำนาจไปสู่ สถานศึกษา แต่ก็มีการบริหารและการจัดการที่ขาดความรับผิดชอบต่อผู้เรียน มุ่งผลิตในเชิงปริมาณ มากกว่าคุณภาพและผลดีกำลังคนไม่สนองตอบความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนา ประเทศ ผู้สำเร็จการศึกษาขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผล และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 และสมรรถนะในการปฏิบัติงานส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ของกำลังแรงงานภายใต้ระบบ

เศรษฐกิจและสังคมที่ประเทศไทยกำลังเผชิญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ และมีบทบาทอย่างยิ่งที่จะทำให้บุคคลพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน (พัชรา จิตรแจ้ง, 2546)

คุณลักษณะการศึกษาด้านการเรียนรู้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาตนเองและปลูกฝังผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เหมาะสมกับสังคมไทยและมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และมีความคิดสร้างสรรค์ โดยสถานศึกษาร่วมกับชุมชนกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ตามความต้องการซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของชุมชนและสถานที่ตั้ง โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นกรณีเฉพาะนอกเหนือหรือเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระต่างๆ หรือพิจารณาขึ้นมาใหม่ เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างเอกลักษณ์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆ ให้แก่ผู้เรียนและสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้คุณลักษณะการศึกษากลายเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการผ่านช่วงชั้นที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และวางเป้าหมายไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

มาตรฐานการศึกษาของชาติมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา และให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาโดยการกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัยในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และใช้เป็นเป้าหมายในการสนับสนุนสถานศึกษาที่สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม การกำกับ ดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบกับได้มีประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 และกระทรวงศึกษาธิการมีการประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ.2561 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเตรียมการ สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) การบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ด้านการบริหารและการจัดการ ประกอบด้วย 1) มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ ที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน 2) มีระบบบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา 3) ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย 4) พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ 5) จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ 6) จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหาร ซึ่งในการบริหารและการจัดการสถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ของสถานศึกษารวมทั้งระบบบริหารจัดการคุณภาพการบริหารจัดการหลักสูตรและงานวิชาการจะสะท้อนผู้เรียนมีความรู้ความสามารถส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนรอบด้าน การพัฒนาครูและ

บุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ จัดสภาพแวดล้อมและบริการที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตลอดจนมีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับ วิชิตา บุญมี (2561) กล่าวไว้ว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการเป็นการดำเนินงานแนวทางวิธีการที่ผู้บริหารนำมาใช้ในการปฏิบัติงานตามเป้าหมายวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิมที่ครอบคลุมด้านวิชาการด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านข้อมูลสารสนเทศและด้านสภาพแวดล้อมโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจด้านคุณภาพการศึกษา และศุภชัย นาทะพันธ์ (2551) สรุปว่าการบริหารระบบการประกันคุณภาพในแต่ละช่วงเวลาผู้บริหารต้องกำหนดทิศทาง ขอบเขตและเส้นทางในอนาคตขององค์กรให้บรรลุผล กระบวนการบริหารและการจัดการจึงเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการถือเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสามารถสร้างศักยภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนเป็นผู้ที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและการทำงานด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยที่ได้นำไปใช้เป็นข้อมูลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการและเป็นแนวทางส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาในการวางแผนบริหารและจัดการงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ

3.2 ได้แนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้การที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการให้มีประสิทธิภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 1,181 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 172 คน ครู จำนวน 1,009 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางเจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จำนวนทั้งสิ้น 291 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 118 คน ครู จำนวน 278 คน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้พื้นที่อำเภอเป็นชั้นในการแบ่ง แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากแบบไม่ใส่กลับคืน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบตอบสนองรายการคู่ (Dual-response Format) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert' Rating Scale) โดยครอบคลุมเนื้อหากระบวนการบริหารและการจัดการ โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนนสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ซึ่งแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายเพียร์สันตามวิธี Item Total Correlation โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งข้อคำถามแบบสอบถามสภาพปัจจุบันการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.45 – 0.83 และข้อคำถามแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.54 – 0.87 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้จะมีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93 ซึ่งอยู่ในระดับที่มีค่าความเชื่อมั่นที่สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ขอนหนังสือจากบัณฑิตศึกษา วิทยาลัย

บัณฑิตเอเชีย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อขออนุญาตและอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2) นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จัดส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบออนไลน์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามใน Google form ผ่านระบบ QR Code การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอข้อมูล ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์จัดลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) โดยหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) โดยใช้สูตร $PNI_{Modified}$

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 1) จัดลำดับความสำคัญและความต้องการจำเป็นของประเด็นคำถามแล้วนำมาเรียงลำดับตามองค์ประกอบแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และนำประเด็นคำถามไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาแบบการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่พัฒนาขึ้นตามการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 2) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (Likert' Rating Scale) การวิเคราะห์ข้อมูล 1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 นำแบบประเมินที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สรุปผลได้ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	4.07	0.51	มาก	4.80	0.41	มากที่สุด	0.180	5
2. มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	4.09	0.58	มาก	4.83	0.39	มากที่สุด	0.181	4
3. ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย	4.13	0.48	มาก	4.87	0.34	มากที่สุด	0.180	6
4. พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	4.00	0.59	มาก	4.89	0.34	มากที่สุด	0.223	2
5. จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	4.03	0.68	มาก	4.90	0.32	มากที่สุด	0.216	3
6. จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้	4.01	0.63	มาก	4.94	0.27	มากที่สุด	0.233	1
ค่าเฉลี่ยรวม	4.05	0.40	มาก	4.87	0.25	มากที่สุด	0.202	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, $S.D. = 0.40$) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย มีค่ามากที่สุด

คือ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.48) และด้านพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มีค่าน้อยที่สุด คือ $\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.59)

สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ มีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.27) และด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน มีค่าน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.41)

การประเมินความต้องการจำเป็น ของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ได้ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) เท่ากับ 0.202 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.233$) และด้านดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.180$)

5.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง ได้แนวทางจำนวน 18 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.75 ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.38 โดยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้มี 3 แนวทาง ได้แก่ (1) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้ส่งต่อข้อมูลได้ง่าย ลดการใช้กระดาษและมีระบบ internet พร้อมใช้งาน (2) สำรวจความต้องการและสนับสนุนจัดสรรอุปกรณ์และเครื่องมือทางเทคโนโลยีให้พร้อมใช้งาน และ (3) พัฒนาครูให้มีความรู้ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเพื่อช่วยในการบริหารจัดการห้องเรียนของครู

2) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มี 3 แนวทาง ได้แก่ (1) พัฒนาครูให้มีความรู้ในการดำเนินงานวิจัย การเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ และการจัดทำรายงานการวิจัยโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ จัดให้มีคณะที่ปรึกษาการทำวิจัยของครูในสถานศึกษา โดยมีคณะทำงานเกี่ยวกับงานวิจัยเป็นผู้คอยกำกับติดตามและให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน และกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน (2) ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ในการทำสื่อหรือนวัตกรรม ทำบันทึกข้อตกลงร่วมมือกับสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา มีการจัดประกวดสื่อ นวัตกรรมเพื่อกระตุ้นสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูในการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ และ (3) การวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพของครูโดยการสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพของแต่ละบุคคล

3) **ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ** มี 3 แนวทาง ได้แก่ (1) การจัดบริการสื่อเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมให้ครูใช้ ICT ในการจัดการเรียนการสอน และมีการพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ครูบุคลากร และนักเรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลสำหรับการเรียนรู้ (2) ให้ครูออกแบบแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับรายวิชาที่สอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดค่ายวิชาการ และ (3) มีการจัดห้องปฏิบัติการต่างๆ และแหล่งสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดตั้งผู้ดูแลคอยให้คำแนะนำในการใช้งานและส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับ Digital literacy ให้ทุกห้องเรียนเป็นห้องปฏิบัติการเพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา และมีห้องสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่มีความทันสมัยพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

4) **ด้านการมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา** มี 3 แนวทาง ได้แก่ (1) ครูมีส่วนร่วมสะท้อนความสำเร็จการดำเนินงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและส่งเสริมการจัดแสดงผลงานเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันกับบุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (2) ครูสร้างนวัตกรรม เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาการใช้นวัตกรรมจัดการศึกษา จัดระบบและบริการสื่อ หรือนวัตกรรมเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จัดให้มีสื่อ หรือนวัตกรรมสำเร็จรูปทั้งที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการต่าง และ (3) ครูมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา

5) **ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน** มี 3 แนวทาง ได้แก่ (1) ครูปรับวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา สร้างแรงบันดาลใจให้ครูตระหนักถึงคุณภาพนักเรียนร่วมกัน และความเป็นวัฒนธรรมองค์กร มีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอน โครงการและกิจกรรมต่าง (2) การบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง (3) สถานศึกษาวิเคราะห์แผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล ต้นสังกัดบริบทของสถานศึกษา สภาพแวดล้อม ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นเพื่อกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาไปสู่แผนปฏิบัติการ

6) **ด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย** มี 3 แนวทาง ได้แก่ (1) ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา (2) ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ (3) ครูจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลาย จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเรียนการสอนระหว่างครูในโรงเรียน และโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย จัดกิจกรรมเปิดบ้านวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนกิจกรรมที่หลากหลายภายในโรงเรียน และโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1) ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการ การเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนาลำดับแรก เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์วางแผนการบริหารจัดการและครุณาข้อมูลสารสนเทศ มาวิเคราะห์ผลการเรียนและบริหารจัดการชั้นเรียนได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารควรสนับสนุนในด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีระบบอินเทอร์เน็ตให้เพียงพอต่อความต้องการใช้งานและพัฒนาให้บุคลากรเข้าถึงเครือข่าย สร้างความรู้ ความเข้าใจให้สามารถจัดเก็บข้อมูลได้อย่างเป็นระบบและสามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้จัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ วิไลพร พิทักษา (2561) ที่กล่าวว่า การอาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม เพื่อใช้ในการจัดหาประมวลผลการจัดเก็บและเผยแพร่สารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มความรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์ ระบบสารสนเทศกับการบริหารสถานศึกษาทำให้การบริหารจัดการของผู้บริหารมีความสะดวกรวดเร็วและมีคุณภาพ การที่องค์กรจะเลือกวิธีใดเพื่อปรับปรุงศักยภาพการทำงานขององค์กรก็แล้วแต่วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กร หลายองค์กรเลือกที่จะเพิ่มประสิทธิภาพโดยการนำระบบเทคโนโลยีใหม่มาใช้งานเพื่อการบริหารข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ระบบข้อมูลที่ใช้ในการบริหารงานที่ถูกต้องและเที่ยงทันต่อเวลาเพื่อให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างเหมาะสมอันจะส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (กัลยารัตน์ ชีระชนชัยกุล, 2562)

2) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ มีความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนาลำดับที่สอง เนื่องจากการพัฒนาตนเองของครูเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาวิद्यฐานะและเพื่อนำมาส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการดำเนินงานวิจัย หรือเทคนิค วิธีการใหม่ๆ การพัฒนาสื่อ หรือนวัตกรรม และกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2561) ที่กล่าวว่า ครูควรจะได้รับพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาตนเองเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีทักษะการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ การสร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกหรือทัศนคติทางบวกในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตนเอง และการปรับปรุงตนเองโดยแสวงหาการสนับสนุนจากบุคคลในอาชีพเดียวกันจุดเริ่มต้นของการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพครู คือ การประเมินความสามารถของตนเอง เพื่อนำไปสู่การวางแผนการพัฒนาอย่างรอบด้าน

3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่าง มีคุณภาพ มีความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนาลำดับที่สาม เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ดีส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุกด้าน มีแรงจูงใจและเกิดความสุข ดังนั้น

ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูได้ออกแบบแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสืบเสาะแสวงหาความรู้และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ สนับสนุนบริการสื่อส่วนกลางให้ครูได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและครูสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จัดเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้เพียงพอเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับ นัทธีรัตน์ พีระพันธ์ และอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2561) ที่สรุปว่า การประเมินความต้องการจำเป็นของครูเกี่ยวกับสมรรถนะ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมครูมีความต้องการจำเป็น มากที่สุด ด้านความรู้ความเข้าใจในการวางแผนในการทำให้การสอนและการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ โดยใช้ ICT ด้านทักษะในการประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยีในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดขั้นสูงและมีความคิดสร้างสรรค์ และด้านเจตคติเกี่ยวกับการเผยแพร่ประสบการณ์ ทักษะ ความรู้ และมีการร่วมมือ ผู้เชี่ยวชาญในระดับเดียวกันเพื่อเป็นการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการศึกษา นอกจากนี้ 1) ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน หรือเต็มศักยภาพของผู้เรียน 2) ควรมีการจัดให้มีห้องปฏิบัติการที่ทันสมัยในทุกห้องเรียน ทั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อวัสดุ รวมทั้งระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้งานได้ดีในทุกห้องเรียน 3) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ควรมีการปรับปรุงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น การที่สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้จะ ส่งเสริมให้การจัดการศึกษาได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (วิชุดา บุญมี, 2561)

4) ด้านการมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนาลำดับที่สี่ เนื่องจากการบริหารคุณภาพเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนซึ่งส่งผลต่อผู้เรียนอันเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโดยร่วมกันวิเคราะห์ SWOT นำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบบริหารกำกับ ติดตาม การดำเนินงานเป็นระยะประเมินผลการดำเนินงานตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดด้อยของ สถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา บุญมี (2561) พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านการมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาควรมีการจัดทำการวิเคราะห์ SWOT ANALYSIS โดยมีการวิเคราะห์ร่วมกันกับบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อเป็นการวางแผนการทำงานและนำมาสะท้อนผลการบริหารคุณภาพของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษายิ่งขึ้นไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fasasi, Yunus Adebunmi and Oyeniran, Saheed (2015) พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานคุณภาพโรงเรียนความสามารถของผู้บริหารที่จะนำกลยุทธ์ใน สถานที่เพื่อให้แน่ใจว่าคุณภาพในการผลิตของโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดประสิทธิผลของ โรงเรียน การประกันคุณภาพเป็นงานสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดในระบบโรงเรียนและการบริหารการจัดการที่สำคัญควรประสานครูและเจ้าหน้าที่อื่นๆ ที่จะเห็นว่ากิจกรรมจะมุ่งสู่การประกันคุณภาพในโรงเรียนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การประกันคุณภาพที่สำคัญควรรู้จักปรัชญาของการศึกษาในทุกด้านของกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อให้ได้รับสิ่งที่ดีที่เกี่ยวข้องทุกคนควรกำหนดบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมและมีความรับผิดชอบและการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลผู้บริหารต้องวางแผนเชิงกลยุทธ์การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการจัดการกระบวนการการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้การ

มุ่งเน้นบุคลากรและการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จโดยการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อให้ขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขณะเดียวกันก็มีการทบทวนผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนานักเรียนและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนและขับเคลื่อนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนาโดยใช้เครื่องมือทั้งในด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรทุกคนโดยส่งไปอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสามารถกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาออกแบบระบบงานที่ครอบคลุมภารกิจทุกด้าน (พรณระพี คุณธนะวิชพงษ์, 2559)

5) ด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน มีความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนาลำดับที่ห้า เนื่องจากเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจเป็นการกำหนดทิศทางทางการดำเนินงานของสถานศึกษาทำให้ครูและบุคลากรมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนในแต่ละบุคคลไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกันโดยคำนึงถึงคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารควรกำหนดกรอบการปฏิบัติงานที่ชัดเจนมีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาเพื่อให้ครูได้ดำเนินงานให้ เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนดกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้ครูตระหนักถึงคุณภาพผู้เรียนร่วมกันตลอดจนส่งเสริมให้ความรู้และทำความเข้าใจกับครูในกระบวนการทำงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชิต ขำดี และต้องลักษณ์ บุญธรรม (2562) พบว่า ผู้บริหารและครูมีเป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน คือ การมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสมาชิกต้องตระหนักถึงองค์กรสมาชิกทุกคนได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์มีส่วนร่วมในการนำวิสัยทัศน์เหล่านั้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนการตระหนักรู้ด้วยตนเองซึ่งผลการปฏิบัติงานนั้นเป็นผลจากข้อตกลงร่วมกันการทำให้วัตถุประสงค์ของบุคคลและขององค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้นำมีบทบาทที่ชัดเจน เช่น เป็นต้นแบบให้เห็นความก้าวหน้าและความสำเร็จในอนาคตใช้การสื่อสารเพื่อให้พนักงานเกิดความผูกพันในการทำให้สำเร็จและส่งเสริมการทำงานเป็นทีมขณะเดียวกันบุคลากรขององค์กรก็มีบทบาทให้ความร่วมมือทำให้สำเร็จตามข้อผูกพันต่อองค์กร (กัลยารัตน์ ธีระธนะชัยกุล, 2562)

6) ด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย มีความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนาลำดับที่หก ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางการศึกษาทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมายการจัดเนื้อหาวิชาการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการในการจัดทำหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และ ประเมินหลักสูตรเพื่อตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมและสร้างความตระหนักในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและนำผลการประเมินไปวางแผนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพรวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน สอดคล้องกับ ดร.ณิ จำปาทอง (2562) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศหลักสูตรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้ควรวางแผนดำเนินการกิจกรรมสำคัญเพื่อให้ครูปฏิบัติงานสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพจัดให้มีการประเมินหลักสูตร เช่น การนิเทศ ติดตามช่วยเหลือครูทางวิชาการ การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการช่วยเหลือหรือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและ

ชุมชนนำผลการประเมินมาประเมินปรับปรุงหรือแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตรเพื่อให้เกิดความสำเร็จ
อย่างมีประสิทธิภาพ

7. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้าน
กระบวนการบริหารและการจัดการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
ปัจจัยที่เอื้อหรือมีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ คือ การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาครู
และบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อ
การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์
และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน ตลอดจนการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียน
รอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผนนโยบาย
ที่ครอบคลุมทุกงาน ดำเนินงานเพื่อนำพาให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ สนองต่อการแข่งขันและทันต่อ
การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกได้

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารควรมีการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ตลอดจนรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ
เพื่อเตรียมการรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

8.2.2 ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผนนโยบายที่ครอบคลุมทุกงาน
ดำเนินงานเพื่อนำพาให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ

8.2.3 ผู้บริหารและครูมีการดำเนินงานด้านการพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบ
ด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมายตลอดจนการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่
ชัดเจน รวมทั้งมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการสำหรับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดอื่นๆ

8.3.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาในพื้นที่หรือในสถานศึกษาอื่น

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **การประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ครุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับชั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- กัลยารัตน์ อีระชนชัยกุล. (2562). **การจัดการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ดรุณี จำปาทอง. (2562). **ผู้นำกับการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในเอกสารประกอบการสอน การพัฒนาทักษะและประสบการณ์วิชาชีพสำหรับผู้นำทางการศึกษา หน่วยที่ 10**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นัทธีรัตน์ พีระพันธุ์ และอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2561). **การพัฒนาเครื่องมือประเมินสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในศตวรรษที่ 21**. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์คณะศึกษาศาสตร์ มศว*. 19(1). 244-260.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรรณระพี คุณนะวนิชพงษ์. (2559). **การบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล: กรณีศึกษาโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัชรา จิตรแจ้ง. (2546). **ผลของการสอนโดยใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและวิธีการจัดกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิชิต ขำดี และ ต้อมลักษณ์ บุญธรรม. (2562) **ความต้องการจำเป็นของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 39(2). 67-78.
- วิชุดา บุญมี. (2561). **การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนอนุบาลนครปฐม**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิไลพร พิทักษา. (2561). **รูปแบบการบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ศุภชัย นาทะพันธ์. (2551). **การควบคุมคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Fasasi, Yunus Adebunmi and Oyeniran, Saheed. (2015). **Assessing Principals' Quality Assurance Strategies in Osun State Secondary Schools, Nigeria**. *International Journal of Instruction*. 7(1). 165-176.

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1*
DEVELOPING A PROGRAM TO ENHANCE IN CREATIVE LEADERSHIP OF
SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

มงคล พรหมฐาน¹, ธัชชัย จิตรนันท์²
Mongkol Promthan¹, Thatchai Chittanun²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University^{1,2}
Email : phoomin1996@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความ
ต้องการจำเป็น และ 2) ออกแบบและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง
ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 298 คน และมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 8 คน มีเครื่องมือวิจัย ได้แก่
แบบสอบถาม แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่คาดหวังของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิง
สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการ
พัฒนาลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม ความแตกต่างระหว่าง
บุคคล ความยืดหยุ่นและปรับตัว การมีวิสัยทัศน์ ตามลำดับ และ 2) ผลการพัฒนาโปรแกรมมี
องค์ประกอบคือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม การวัดและประเมินผล ซึ่งมีเนื้อหา 5 โมดูล
ได้แก่ โมดูล 1 ความคิดสร้างสรรค์ โมดูล 2 การทำงานเป็นทีม โมดูล 3 ความแตกต่างระหว่างบุคคล
โมดูล 4 ความยืดหยุ่นและปรับตัว และโมดูล 5 การมีวิสัยทัศน์ ส่วนผลการประเมินความเหมาะสม
และความเป็นไปได้ ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาโปรแกรม; ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research article aims to study the current condition. Desired condition and necessary needs and to design and evaluate programs to enhance creative leadership among school administrators. Under the jurisdiction of the Kalasin Primary Educational Service Area Office, Area 1, the sample group consisted of 298 administrators and teachers and a group of 8 people providing information. Research tools included questionnaires, evaluation forms. Statistics used in data analysis included percentages, arithmetic mean values. Standard deviation and the index of essential needs

The results of this study were as followings: 1) The current state of fostering creative leadership among school administrators. Overall, it is at a high level. Desired conditions for fostering creative leadership among school administrators. Overall, it is at the highest level. And the necessary needs for developing creative leadership of executives from highest to lowest include creativity. teamwork individual differences Flexibility and adaptability Having a vision, respectively, and 2) a program to enhance creative leadership of school administrators, consisting of principles, objectives, content, activities, measurement and evaluation. There are 5 modules, including Module 1. Creativity, Module 2 Teamwork, Module 3 Individual Differences, Module 4 Flexibility and Adaptability, and Module 5 Vision. and the evaluation results for suitability and feasibility of the program were at the highest level.

Keywords : Program Development; Creative Leadership; School Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-พ.ศ.2570) มีแนวทางการพัฒนาด้านการศึกษาคือ การเพิ่มโอกาสในการยกระดับคุณภาพ ความเสมอภาค และประสิทธิภาพทางการศึกษา สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลและความแพร่หลายของการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่มากขึ้น ช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียน อาทิ การเรียนรู้ทางไกล การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ที่สนับสนุนศักยภาพรายบุคคล ที่จะมีบทบาทสำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) มนุษย์คือพลังขับเคลื่อนหลัก การให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนโดยให้สามารถพัฒนาประเทศได้ (สุวิทย์ เชมรินทร์, 2560)

การบริหารงานในรูปแบบต่าง ๆ หากผู้บริหารต้องการให้การบริหารงานนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ กับ “คน” ซึ่งเป็นปัจจัยหรือเป็นทรัพยากรที่สำคัญขององค์กร ด้วยการส่งเสริมให้ทุกคนได้มีการพัฒนาทางด้านความคิด เพื่อจะได้คิดเป็นคิดให้ถูกทาง และคิดได้อย่างสร้างสรรค์ จะได้นำกระบวนการคิดนั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์สังเคราะห์เรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การตัดสินใจ และการทำงานนั้น ความคิดสร้างสรรค์ถือเป็นความสามารถในการคิดวิธีแก้ปัญหา แนวคิด หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่สามารถช่วยปรับเปลี่ยนชีวิตของผู้คนได้ สิ่งสำคัญคือความคิดสร้างสรรค์จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม เพื่อให้สามารถเติบโตและปรับเปลี่ยนต่อไปได้ ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นกระบวนการของการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารหรือผู้นำในระดับต่าง ๆ ต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากสภาพปัจจุบันองค์กรต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลง ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการปรับตัวเพื่อให้องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญสำหรับผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กร สามารถคาดการณ์และตัดสินใจเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กร มีการแสดงออกถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน (สุวัฒน์ จุลสุวรรณ, 2562) ผู้บริหารการศึกษาควรมีความเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ในการบริหารจัดการสถาบันการศึกษาและส่งเสริมสถาบันการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ออกจากแนวคิดที่เข้มงวดและใช้ความคิดสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงการดำเนินงานด้านการศึกษาทุกด้าน ความยืดหยุ่นในการจัดการเปลี่ยนวิธีการทำงานและปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของประสิทธิภาพการทำงานที่แท้จริง (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, 2564)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ถือเป็นภาวะผู้นำที่สำคัญอีกหนึ่งอย่าง ซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้นำในการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ด้วยการคิดหลายมิติ คิดบวก รวมทั้งคิดรับผิดชอบและการปฏิบัติในวงกว้างและเชิงลึกหลายมิติจากผู้นำ หรือขยายสู่ครู อาจารย์ และนักศึกษาเพื่อการปฏิบัติที่เป็น ประโยชน์ต่อชุมชน สังคม บุคคลทุกระดับ ทุกฝ่ายในกระบวนการจัดการศึกษาพัฒนา “ความคิดและการปฏิบัติเชิงสร้างสรรค์” โดยเฉพาะผู้นำหรือผู้บริหารและครูอาจารย์ควรพัฒนา “ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์” รวมทั้งนักศึกษาก็ควรจะได้รับ การพัฒนาให้มีคุณสมบัติเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ที่มีทั้งความคิดและการปฏิบัติเชิงสร้างสรรค์ (กรองทิพย์ นาควิเชตร, 2552) ซึ่งความท้าทายของผู้บริหารในปัจจุบันคือต้องให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาตระหนักในหน้าที่ของตน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาด้วยวิธีการต่าง ๆ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า การบริหารงานต่าง ๆ ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรทางศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาพึงมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไม่ได้มีทุกคนในผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาภาวะผู้นำดังกล่าว การที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการมีวิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ จะทำให้เกิดนวัตกรรมในการสร้างองค์กรให้เข้มแข็ง ปราศจากปัญหาในการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ครูมีอัตรากำลังน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ครูทั้งยังต้องปฏิบัติงานในด้านอื่น ๆ ที่ผู้บริหารมอบหมาย ได้แก่ งานวิชาการ งานธุรการ งานอาคารสถานที่ ทำให้ครูทำงานไม่เต็มความสามารถ

เพราะต้องปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารเท่านั้น ประกอบกับบรรยากาศในการปฏิบัติงานของคณะครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการติดต่อประสานงานกัน ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความล่าช้า ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญที่แสดงออกถึงการนำสิ่งที่ดีงาม มีคุณค่า และทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าตน เป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมี ผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเป็นผู้สร้างบรรยากาศการทำงานทำให้กลุ่มคนรวมกันได้ ผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการทำงานเป็นทีม สามารถส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1, 2566) จากปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลาย ๆ คน ที่พบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน เช่นเดียวกับ พรวิณัส ไวยकरण (2565) พบว่าการบริหารจัดการโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายกัน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน รวมถึงการคิดสร้างสรรค์ การกำหนดแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงสามารถอำนวยความสะดวก และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้จริงของบุคลากรในสถานศึกษา โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ถือมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องด้วยโปรแกรมเป็นรูปแบบการพัฒนาที่เป็นตัวกำหนดถึงสิ่งที่จะต้องกระทำเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารและครู เพื่อให้ผู้บริหารได้พัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมฯ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้บริหาร สู่พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถตามมาตรฐานต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2.2 เพื่อออกแบบและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวังและความต้องการจำเป็น ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งจะประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีระยะการวิจัยประกอบด้วย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และสังเคราะห์องค์ประกอบตามแนวคิดของ อุดม มุ่งเกษม (2545) กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ และคณะ (2556) สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2564) James (2000) Sternberg (2006) Casse and Claudel (2007) Robinson (2007) Palus และ Horth (2009) Stoll and Temperley (2009) ทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ ความยืดหยุ่นและปรับตัว คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม

2) ศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และสถานภาพ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริง เท่ากับ 0.993 และแบบสอบถามสภาพที่คาดหวัง เท่ากับ 0.996 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐานเลขคณิต และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 2 การออกแบบและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 8 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น

องค์ประกอบ	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. การมีวิสัยทัศน์	4.41	0.85	มาก	4.56	0.69	มากที่สุด	0.0341	5
2. ความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.38	0.87	มาก	4.56	0.70	มากที่สุด	0.0342	4
3. ความคิดสร้างสรรค์	4.20	1.05	มาก	4.61	0.63	มากที่สุด	0.0978	1
4. ความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.41	0.80	มาก	4.58	0.66	มากที่สุด	0.0385	3
5. การทำงานเป็นทีม	4.40	0.83	มาก	4.60	0.59	มากที่สุด	0.0454	2
รวม	4.36	0.88	มาก	4.58	0.65	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพที่เป็นจริงโดยรวมมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}= 4.41$) และค่านึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X}=4.41$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}= 4.20$) ส่วนสภาพที่คาดหวัง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}= 4.61$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความยืดหยุ่นและปรับตัว ($\bar{X}= 4.53$) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ที่มากที่สุดเท่ากับ 0.0978 เมื่อลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม ค่านึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความยืดหยุ่นและปรับตัว และการมีวิสัยทัศน์ ตามลำดับ

5.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมฯ จากการศึกษาค่าลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งได้แนวทางการพัฒนาโปรแกรม สรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปประเด็นการวิเคราะห์จากแนวทางในการพัฒนาออกแบบโปรแกรมฯ

ประเด็นสัมภาษณ์	สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์
1. องค์ประกอบโปรแกรม	1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. เนื้อหา 4. วิธีการพัฒนา 5. การวัดและการประเมินผล
2. รูปแบบการพัฒนา	การเรียนรู้ใช้แนวคิด 70:20:10 (70% การเรียนรู้จากการปฏิบัติและประสบการณ์ 20% การเรียนรู้จากบุคคลอื่น และ10% การเรียนรู้จากการอบรมหรือโปรแกรม)

ประเด็นสัมภาษณ์	สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์
3. วิธีการพัฒนา	1) การศึกษาด້วยตนเอง 2) การศึกษาดูงาน 3) การมอบหมายโครงการ 4) การประชุม/สัมมนา 5) การเป็นพี่เลี้ยง 6) การฝึกอบรม
4. ระยะเวลา	100 ชั่วโมง
5. การวัดและการประเมินผล	แบบการประเมินก่อนการพัฒนา ระหว่างการพัฒนา และหลังการพัฒนา และแบบประเมินความพึงพอใจในการพัฒนา

จากการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้สังเคราะห์โปรแกรมฯ โดยแสดงรายละเอียดดังนี้

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1	
หลักการของ โปรแกรม	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมของคนคนหนึ่งในการจูงใจผู้อื่นใน ลักษณะที่มีวิสัยทัศน์ ส่งเสริมและสนับสนุนพนักงานให้คิดอย่างสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และค้นหาวิธีการจัดการใหม่ ๆ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้มีการจัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้พัฒนา ผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการมีความคิดสร้างสรรค์ การ ทำงานเป็นทีม การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีความ ยืดหยุ่นและปรับตัว และการมีวิสัยทัศน์ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และเพื่อให้ผู้บริหารสามารถดึงศักยภาพของบุคลากร แต่ละคนออกมาใช้ได้อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จขององค์การ
วัตถุประสงค์	เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
เนื้อหาสาระ	1) ความคิดสร้างสรรค์ (28 ชั่วโมง), 2) การทำงานเป็นทีม (24 ชั่วโมง), 3) การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (20 ชั่วโมง), 4) ความยืดหยุ่น และปรับตัว (16 ชั่วโมง), 5) การมีวิสัยทัศน์ (12 ชั่วโมง)
วิธีการพัฒนา	กรอบการพัฒนาบุคลากรตามกรอบ 70 : 20 : 10 โดย 70% เป็นการเรียนรู้ จากการปฏิบัติ และพัฒนาผ่านประสบการณ์ 1) การศึกษาด້วยตนเอง 2) การศึกษาดูงาน 3) การมอบหมายโครงการ ส่วน 20% เป็นการเรียนรู้จาก บุคคลอื่น 1) การประชุม/สัมมนา 2) การเป็นพี่เลี้ยง และอีก 10% เป็นการ เรียนรู้จากการอบรมหรือโปรแกรม 1) การฝึกอบรม
การวัดและ ประเมินผล	1. การประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา 2. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา

หลังจากการดำเนินการสร้างโปรแกรมแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบยืนยันการสร้างโปรแกรมฯ ซึ่ง
ประเมินโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ

องค์ประกอบของโปรแกรม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการ	4.60	0.63	มากที่สุด	4.60	0.51	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.60	0.52	มากที่สุด	4.70	0.71	มากที่สุด
3. เนื้อหา	4.66	0.48	มากที่สุด	4.60	0.50	มากที่สุด
4. กิจกรรม/วิธีการพัฒนา	4.80	0.40	มากที่สุด	4.73	0.46	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.73	0.46	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด
รวม	4.69	0.50	มากที่สุด	4.66	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินโปรแกรมฯ จากผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป. กาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.69) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.66)

จากผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่าน ได้ให้คำแนะนำว่า ควรปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ควรจัดระยะเวลาให้เหมาะสม ควรมีขั้นตอนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ควรให้ความสำคัญว่า ทำอย่างไรให้มีความรู้ เรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 5 องค์ประกอบ ทำอย่างไรจะเกิดความเข้าใจได้ง่าย และปรับเวลาแต่ละโมดูล โดยเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น และยังให้คำแนะนำว่าสมควรนำไปพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสภาพสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวังและวิธีการพัฒนาในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยพบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ส่วนความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความยืดหยุ่นและปรับตัว และวิสัยทัศน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นการกระทำที่สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นด้วยวิสัยทัศน์ สร้างแรงบันดาลใจและสนับสนุนการทดลองภายในองค์กรเพื่อให้เกิดความคิดและตัดสินใจ ภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน เนื่องจากปัจจัยสำคัญของการบริหารองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านบุคลากรมีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้องค์การประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะสามารถดึงศักยภาพของบุคลากรแต่ละคนออกมาใช้ได้ อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การ สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์คือ การที่ผู้นำขององค์กรหรือชุมชนมีความสามารถในการชักจูงตนเองและผู้อื่นให้คิดอย่างกล้าหาญ กล้าตัดสินใจและดำเนินการตามแผนของตนเองอย่างมีสติ มีความคิดสร้างสรรค์และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ความสามารถในการประสานงานความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิก มีทัศนคติเชิงบวกและเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส และความสามารถในการ

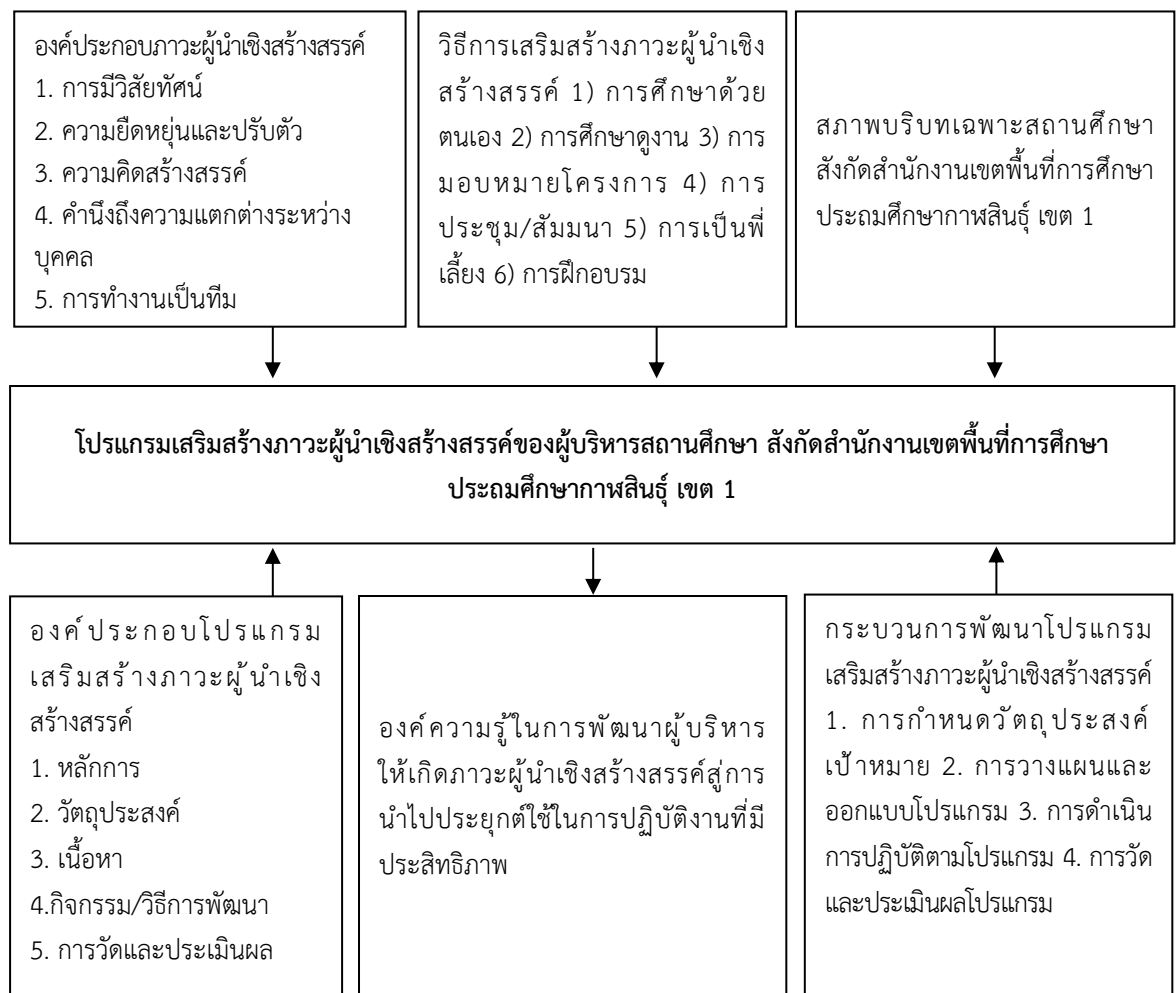
ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (Mungkasem, 2001) และการมีความท้าทาย และการมีส่วนร่วม ร่วม ความมีอิสระ มีความไว้วางใจการเปิดเผย การให้เวลาสำหรับการคิด ความสนุกสนาน มีอารมณ์ขัน การลดความขัดแย้ง การส่งเสริมความคิดเห็น การโต้แย้ง และการกล้าที่จะเสี่ยง ก็ยังเป็นอีกมิติหนึ่งของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่การพัฒนาองค์กรเชิงสร้างสรรค์ (Coste, 2009) อีกทั้งภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นการตอบสนองเชิงจินตนาการ และการคิดไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนต่อโอกาสต่าง ๆ อย่างท้าทาย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมอง การคิด และการกระทำที่แตกต่างกัน เพื่อจะเสริมสร้างโอกาสให้กับทุกคนที่เกี่ยวข้อง (Stoll, 2009; Temperley, 2009) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรวิเนส ไวยกรรม (2565) ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน และตัวชี้วัด ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการมีวิสัยทัศน์ มี 4 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มี 4 ตัวชี้วัด 3) องค์ประกอบด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว มี 4 ตัวชี้วัด 4) องค์ประกอบ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์มี 4 ตัวชี้วัด และ 5) องค์ประกอบ ด้านการทำงานเป็นทีม มี 5 ตัวชี้วัด รวม 21 ตัวชี้วัด ซึ่งมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สืบพงษ์ ทัพหลวง (2564) ได้พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6.2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบของโปรแกรม คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม/วิธีการพัฒนา และการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 5 โมดูล ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความยืดหยุ่นและปรับตัว และการมีวิสัยทัศน์ ผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจากการศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมที่ผู้วิจัยได้นิยามไว้ คือ กระบวนการดำเนินการเสริมสร้างเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนในตนเอง ซึ่งองค์ประกอบของโปรแกรม องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม/วิธีการพัฒนา การวัดและประเมินผล ซึ่งความร่วมมือระหว่างผู้เข้าร่วมกับผู้พัฒนาโปรแกรมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ คือ การวิเคราะห์ความต้องการ การวางแผน การสร้างแผน การปฏิบัติการการประชาสัมพันธ์ การประเมินผล การรายงาน และความรับผิดชอบต่อโปรแกรม (Boone, 1992) และยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงไกร นามทองใบ (2564) ที่มีผลการวิจัยพบว่า โปรแกรม ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ วิธีการพัฒนา การวัดและประเมินผล เนื้อหาสาระประกอบด้วย 5 โมดูล ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความคิดสร้างสรรค์ และ การมีวิสัยทัศน์ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพชร บุญมาหล้า (2564) ที่ได้พบว่า โปรแกรมประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ วิธีการพัฒนา การวัดและประเมินผล เนื้อหาประกอบด้วย 3 โมดูล ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ ความเป็นปัจเจกบุคคล และการมีความคิดสร้างสรรค์ โดยผลการประเมินโปรแกรมในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สืบพงษ์ ทัพหลวง (2564) ที่ได้พบว่า มีส่วนประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบและวิธีการพัฒนา

เนื้อหา เทคนิคและเครื่องมือ และการประเมินผล วิธีการพัฒนาการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การพัฒนาการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 5 โมดูล ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีม ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรม พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาและพัฒนาออกแบบโปรแกรมฯ จึงส่งผลให้ผู้บริหารได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สนใจ ควรศึกษาบริบท ความพร้อม ตลอดจนสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา แล้วจึงนำแนวทางไปปรับและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้สามารถผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดให้มีประสิทธิภาพที่เพิ่มสูงขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมที่ต้องการของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมมีความคิดสร้างสรรค์ในระดับสูงสุด เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมที่แตกต่างกันของผู้บริหารโรงเรียน และไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้จัดการสถานศึกษา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการวิจัยเพื่อตรวจสอบความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นระยะๆ เพื่อกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อนในการเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์และการพัฒนาที่สอดคล้องกับปัญหา

9. บรรณานุกรม

- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). *ภาวะผู้นำสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ : อีริสาส์น พับลิชเชอร์ จำกัด.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ และคณะ. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ : สิ่งที่ควรค่าสำหรับทุกคนในอนาคต*. ขอนแก่น : คลังน่านาวิทยา.
- เกรียงไกร นามทองใบ. (2564). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พรวิณัส ไวยกรณ์. (2565). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพชร บุญมหาลา. (2564). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. (2566). *แผนการดำเนินงานประจำปี 2566*. กาฬสินธุ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.

- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สีบพงษ์ ทัพหลวง. (2564). **การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2564). **การพัฒนาภาวะผู้นำการศึกษาในยุค : Thailand 4.0**. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2562). **ภาวะผู้นำทางการศึกษา**. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- สุวิทย์ เขมรินทร์. (2560). **การบริหารการศึกษาเพื่อร่วมสร้างประเทศไทย 4.0**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น = Needs assessment research**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม มุ่งเกษม. (2545). **Good Governance กับการพัฒนาข้าราชการ**. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.
- Boone, M. (1992). **The Impact of Leadership Behavior of the Superintendent on Restructuring Rural Schools**. Texas : ERIC Database: ERIC.
- Casse, P., Claudel, P.G. (2007). **Philosophy for Creative Leadership : How Philosophy Can Turn People into More Effective Leader**. London : Athena press.
- Coste, T. G. (2009). **Creative Leadership & Women**. Retrieved 2 June 2023. From <http://www.pptsearch.net/details-creative-leadership-amp-women-349420>
- James, L. (2000). **Effective Change in School**. New York : Rutledge Flamer.
- Mungkasem, U. (2001). **Model Structure: Chapters in the History of the Industrial Enterprise**. Massachusetts : Institute of Technology Press.
- Palus, C. J., & Horth, D. M. (2009). **Organizational Behavior**. Massachusetts : The Dryden Press.
- Robinson, K. (2007). **The Principles of Creative Leadership**. New York : McGraw-Hill.
- Sternberg, R. J. (2006). Creative Leadership : It's a Decision, **Journal of Leadership**. 36(2). 22-24.
- Stoll, L. (2009). Creative leadership : A challenge of our times. **School Leadership and Management**. 29(1). 63-76.
- Temperley, J. (2009). Creative leadership teams. **Journal of Management in Education**. 23(1). 12-18.

**แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ
ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9***
**THE DEVELOPMENTAL GUIDELINES FOR SCHOOL ADMINISTRATORS’
ACADEMIC LEADERSHIP IN EFFICIENCY PROMOTION NETWORK GROUP,
SPECIAL EDUCATION CENTER NETWORK 9**

วรวิทย์ ไชยวงศ์คต¹, นียดา เปี่ยมพีชนะ²
Worawut Chaiwongkot¹, Niyada Piampuechana²
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ^{1,2}
Northeastern University^{1,2}
Email : aln_dan111@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารและครู จำนวน 222 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 สร้างแนวทางการพัฒนา จากสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดี จำนวน 3 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ คือ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็น เมื่อพิจารณาทางด้าน ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการนิเทศการสอน และด้านที่น้อยที่สุดคือด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ระดับมาก โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ (1) ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ควรศึกษาความสามารถของบุคลากรเพื่อวางแผนต่างๆ ให้บุคลากรทำหน้าที่อย่างสุดความสามารถ (2) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ควรศึกษาบริบทของศูนย์ หลักสูตร และปลูกฝังนักเรียนในเรื่องวิชาชีพให้ปฏิบัติได้จริง (3) ด้านการนิเทศการสอน ควรมีการนิเทศให้คำแนะนำครู เพื่อการพัฒนาการเรียนและนำปัญหาต่างๆ ที่พบ มาวิเคราะห์แก้ไข (4) ด้านการประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียน ควรมีการทดสอบทักษะของนักเรียน เน้นให้ครูวัดประเมินผลนักเรียน ตามระเบียบปฏิบัติที่ฝ่ายวิชาการกำหนด และ (5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ควรสนับสนุนรางวัลและให้

กำลังใจแก่บุคลากร โดยการประชาสัมพันธ์บุคลากรที่ประสบความสำเร็จ ตามสื่อต่าง ๆ และให้ขยายผลการดำเนินงานภายในสถานศึกษา

คำสำคัญ : แนวทาง; การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ; กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the current situation, the current conditions and needs for academic leadership of Special Education Bureau administrators and 2) to study guidelines for developing academic leadership of Special Education Bureau administrators. The research was divided into 2 phases: Phase 1: Study on the current situation, the current conditions and needs. The sample group used in the research included administrators and teachers, with the total number of 222 people. The instrument used in the research was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used in data analysis comprised mean, standard deviation and priority needs index. Phase 2: Creating guidelines for the development, the informants were administrators and teachers from 3 schools with best practice, with the total number of 18 people. The tools used in the research were semi-structured interview form and assessment form for accuracy, appropriateness, and possibility. The statistics used in data analysis comprised median, interquartile range.

The research results were found that: 1) The current situation, in overall, was rated at a moderate level, the current conditions, in overall, was rated at the highest level, for order of needs, when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average of needs was teaching supervision, and the aspect with the lowest average was students' progress assessment and monitoring. 2) Guidelines for developing academic leadership in the aspect of accuracy, appropriateness, and possibility were at a high level. The guidelines for the development included: (1) Mission planning, there should be a study on the abilities of personnel to encourage personnel to perform duties with the highest ability. (2) Curriculum and teaching management, there should be a study on context of the center, curriculum, and student instillation in the aspect of professional knowledge to be actually practiced. (3) Teaching supervision, there should be supervision and advice for teachers to develop students and analyze and solve various found problems. (4) Students' progress assessment and monitoring, there should be a test of students' skills, emphasizing on student assessment according to calendar regulations set by academic affairs. (5) Academic atmosphere promotion, there should be promotion

on awards and encouragement for personnel by publicizing successful personnel in various media and expanding the operational results within schools.

Keywords : Guidelines; School Administrators' Academic Leadership; Efficiency Promotion Network Group Special Education Center Network 9

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั่วโลก ผ่านกระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดส่งผลให้ภาวะการแข่งขันที่ทวีความรุนแรง สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมอย่างพลิกผัน (พัชรภรณ์ ดวงชื่น, 2561) สำหรับประเทศไทยได้ดำเนินการขับเคลื่อนการศึกษาโดยการจัดการและการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ทั้งนี้ก็เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมของความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง ซึ่งถือเป็นแนวคิดหลักการของการแข่งขันของประเทศไทย โดยกระทรวงศึกษาธิการก็ได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานด้านการศึกษาที่สำคัญเพื่อสร้างและเตรียมเยาวชนของชาติเพื่อเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งการจัดการศึกษาต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ท้าทายและซับซ้อน เป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Ministry of Education, 2017)

การศึกษาในประเทศไทยได้รับผลกระทบดังกล่าวมาก ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียน ต้องเร่งปรับตัวกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลง มีผลให้การศึกษามีปัญหาหลายอย่าง ทั้งการจัดการศึกษาในทุกกระดับ จุดด้อยของระบบการศึกษา และการสนับสนุนบุคลากรทางวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการ การศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม มีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ในยุควิถีชีวิตใหม่ที่ระบบการศึกษาทั่วทั้งประเทศกำลังเผชิญหน้าอยู่ในขณะนี้ สิ่งสำคัญที่ผู้นำองค์กรที่เหมาะสมกับยุคสมัย มีความสามารถในการปรับตัว หรือความสามารถในการเปลี่ยนหรือถูกเปลี่ยน เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ อันเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ผู้นำ (Maxwell, 2019)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ได้ประสบปัญหา จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2565 ปัจจุบันพบว่า ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจของงานวิชาการ เกิดจากการดำเนินงานโครงการไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดข้อมูลในการวางแผน และศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ไม่ได้สำรวจปัญหาก่อนการวางแผน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานวิชาการ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการในองค์กรให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดอย่าง

คุ่มค่า (ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น, 2565) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำตนเป็นแบบฉบับผู้นำตนเอง ส่งเสริม ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกให้ครู และบุคลากรทางการศึกษา สามารถเป็นผู้นำตนเองมีความรับผิดชอบ รู้จักการตั้งเป้าหมาย และมีโอกาสในการแสดงบทบาทได้อย่างเต็มที่ และมีความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้มีพลังในการทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มคุณภาพ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทราบถึงแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 เป็นอย่างไร และเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษา และพัฒนาผู้บริหารในด้านผู้นำทางวิชาการ ตลอดจนการพัฒนาตนเองของผู้บริหารในด้านผู้นำทางวิชาการ อันจะมีผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ดีที่สุด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศในด้านการบริหารงานของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 ที่จะนำไปใช้ในการส่งเสริม พัฒนาการจัดการศึกษา โดยใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ ตามสภาพการณ์ในยุคปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9

2.2 เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้ทราบถึงระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ

3.2 ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อให้ศูนย์การศึกษาพิเศษมีประสิทธิภาพ

3.3 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้สารสนเทศ เพื่อพัฒนาภารกิจของสถานศึกษาให้เข้ากับบริบทแห่งการเปลี่ยนแปลงของประเทศในปัจจุบัน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ และครูผู้สอน กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ 9 ซึ่งมีจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 9 แห่ง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน และครู จำนวน 472 คน รวมทั้งสิ้น 500 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษและครูผู้สอน ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 จากศูนย์การศึกษาพิเศษ 9 แห่ง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (งานข้อมูลสารสนเทศสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2565) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 222 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 13 คน และครูผู้สอน จำนวน 209 คน กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ และครูผู้สอน จำนวน 18 คน สถานศึกษาจำนวน 3 แห่ง ที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ (Best Practice) จนได้เป็นศูนย์การศึกษาพิเศษคุณภาพ ที่มีผลงานครูและนักเรียนระดับอำเภอ หรือระดับจังหวัด หรือระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ใช้สอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ ลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยมีเนื้อหาเป็นองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ 2) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศการสอน 4) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert จากนั้นนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบหาความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 และแบบสอบถามตามสภาพที่พึงประสงค์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับดังนี้ 1) การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และค่าความเที่ยง (Reliability) ตามวิธีของคอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{(Modified)} = (I-D)/D$ 2) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ได้แก่ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

5. ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพที่ เครือข่ายที่ 9 สรุปผลวิจัยได้ดังนี้

5.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ ด้านการนิเทศการสอน และสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับพึงประสงค์มากที่สุด คือ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์น้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศการสอน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.31 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการนิเทศการสอน($PNI_{Modified} = 0.40$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($PNI_{Modified} = 0.31$) และด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ($PNI_{Modified} = 0.31$) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน($PNI_{Modified} = 0.30$) และด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($PNI_{Modified} = 0.29$) ตามลำดับ โดยเรียงตามความสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการนิเทศการสอน 2) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 3) ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ 4) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน และ 5) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยรวม และรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ	3.49	0.33	ปานกลาง	4.56	0.27	มากที่สุด	0.31	2
2. ด้านการจัดการหลักสูตร และการสอน	3.50	0.32	ปานกลาง	4.54	0.30	มากที่สุด	0.30	4
3. ด้านการนิเทศการสอน	3.25	0.21	ปานกลาง	4.54	0.32	มากที่สุด	0.40	1
4. ด้านการประเมินผลและตรวจ สอบความก้าวหน้าของนักเรียน	3.52	0.32	มาก	4.56	0.31	มากที่สุด	0.29	5
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ ทางวิชาการ	3.48	0.30	ปานกลาง	4.55	0.24	มากที่สุด	0.31	2
ค่าเฉลี่ย	3.45	0.30	ปานกลาง	4.55	0.28	มากที่สุด	0.31	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.32) รองลงมาคือ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.32) และด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.21)

สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับพึงประสงค์มากที่สุด คือ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.27) รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.31) ด้านที่มีระดับที่พึงประสงค์น้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.32)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.31 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการสอน ($PNI_{Modified} = 0.40$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($PNI_{Modified} = 0.31$) และด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ($PNI_{Modified} = 0.31$) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ($PNI_{Modified} = 0.30$) และด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($PNI_{Modified} = 0.29$) ตามลำดับ

5.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ คือ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรศึกษาประวัติการทำงาน และความสามารถของบุคลากรก่อนจะวางแผนและกำหนดภารกิจต่าง ๆ ควรกระตุ้นให้บุคลากรทำหน้าที่ของตนเองด้วยความเต็มใจคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำหน้าที่อย่างสุดความสามารถรวมทั้งให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดีตลอดเวลา

2) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน คือ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรศึกษาบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ ความต้องการของชุมชน ความรู้ความสามารถของบุคลากร ผนวกกับหลักสูตรแกนกลาง รวมถึงจุดเน้นนโยบายกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ต้นสังกัด ควรให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และวางแผนในการจัดหลักสูตร ควรมุ่งเป้าหมายให้บุคลากร ปลุกฝังนักเรียนในเรื่องวิชาชีพให้นักเรียนนำไปปฏิบัติได้จริง โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ พร้อมกับนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในชุมชน

3) ด้านการนิเทศการสอน คือ ควรมีการนิเทศแบบตรวจเยี่ยมชั้นเรียน พร้อมให้คำแนะนำแก่ครู ตั้งแต่การเตรียมเอกสารต่าง ๆ ไปจนถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ควรมีการนิเทศการสอนแบบมุ่งเป้าหมาย เพื่อพัฒนานักเรียนและนำปัญหาต่าง ๆ มาวิเคราะห์และแก้ไขควรมีการประเมินด้วยวิธีที่หลากหลาย ให้คำแนะนำและช่วยเหลือครูผู้สอนในการพัฒนาสื่อ การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

4) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน คือ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรจัดให้มีการทดสอบการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในระดับชั้นปฐมวัย ควรเน้นย้ำให้ครูวัดและประเมินผลนักเรียน ตามระเบียบและข้อกำหนดแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ ควรมีการติดตามการวัดและประเมินผลนักเรียนให้เป็นไปตามปฏิทินที่ฝ่ายวิชาการกำหนด

5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ คือ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีบทบาทในการพัฒนางานวิชาการ ควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจแก่บุคลากร ควรยกย่อง ชมเชย บุคลากรที่ประสบความสำเร็จ โดยการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ตามสื่อต่าง ๆ และให้บุคลากรที่ประสบความสำเร็จได้ขยายผลการดำเนินงานภายในสถานศึกษา

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

6.1 จากการศึกษา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

6.1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษบางแห่งยังไม่มีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน อย่างเป็นรูปธรรมมากนัก ไม่มีการพัฒนาตนเองเพิ่มความรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่มีการพัฒนาทักษะที่หลากหลายที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงหลักคิดจากโลกทัศน์เดิมมาสู่โลกทัศน์ยุคโลกพลิกผัน จะเห็นได้ว่าหากผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษมีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลต่อการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษมีประสิทธิภาพและศูนย์การศึกษาพิเศษมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ จันทรานุสรณ์ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะว่าผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้ความสำคัญกับการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างชัดเจน อาทิ ผู้บริหารมีการตรวจสอบคุณภาพนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมให้ครูได้วัดและประเมินผลนักเรียนตามระเบียบข้อกำหนดแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหน่วยการเรียนรู้ มีการติดตามการวัดและประเมินผลนักเรียนให้เป็นไปตามปฏิทินที่ฝ่ายวิชาการได้กำหนด และมีรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจ และภาคภูมิใจ มีการยกย่องเชิดชู นักเรียนที่มีผลการเรียนที่ดี และเป็นแบบอย่างให้นักเรียนคนอื่น ๆ ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของรังสรรค์ จันทรานุสรณ์ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ใน

ระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และต่ำที่สุด คือ ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน

6.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเพราะว่าผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ และครู มีความพึงประสงค์ให้ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษทุกแห่ง มีการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ มีความชำนาญ และมีความสามารถเพิ่มขึ้น จนสามารถผลักดันครูให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ จนสามารถยกระดับการปฏิบัติงานในปัจจุบันไปสู่ระดับการปฏิบัติงานที่พึงประสงค์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนรินทร์พร เขตชมพู และปองภพ ภูจอมจิตร (2566) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับพึงประสงค์มากที่สุด คือ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเพราะว่าผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ที่มุ่งเน้นเป้าหมายของศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้ครูและบุคลากรได้รับทราบ โดยศึกษาประวัติการทำงาน และความสามารถของบุคลากร ก่อนจะวางแผนและกำหนดภารกิจต่าง ๆ ซึ่งจะกระตุ้นให้บุคลากรทำหน้าที่ของตนเองด้วยความเต็มใจ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากร ได้ทำหน้าที่อย่างสุดความสามารถ รวมทั้งให้กำลังใจ และเป็นแบบอย่างที่ดีตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของนรินทร์พร เขตชมพู และปองภพ ภูจอมจิตร (2566) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ด้านการประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

6.1.3 ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.31 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือด้านการนิเทศการสอน($PNI_{Modified} = 0.40$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($PNI_{Modified} = 0.31$) และด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ($PNI_{Modified} = 0.31$) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน($PNI_{Modified} = 0.30$) และด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($PNI_{Modified} = 0.29$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศการสอนเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ สูงเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีค่าความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.40 ทั้งนี้อาจเพราะว่าผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษและครูผู้สอน มีความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับด้านการนิเทศการสอน อาทิ มีการวางแผนการนิเทศการสอน และการประเมินการสอนของครูอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการที่

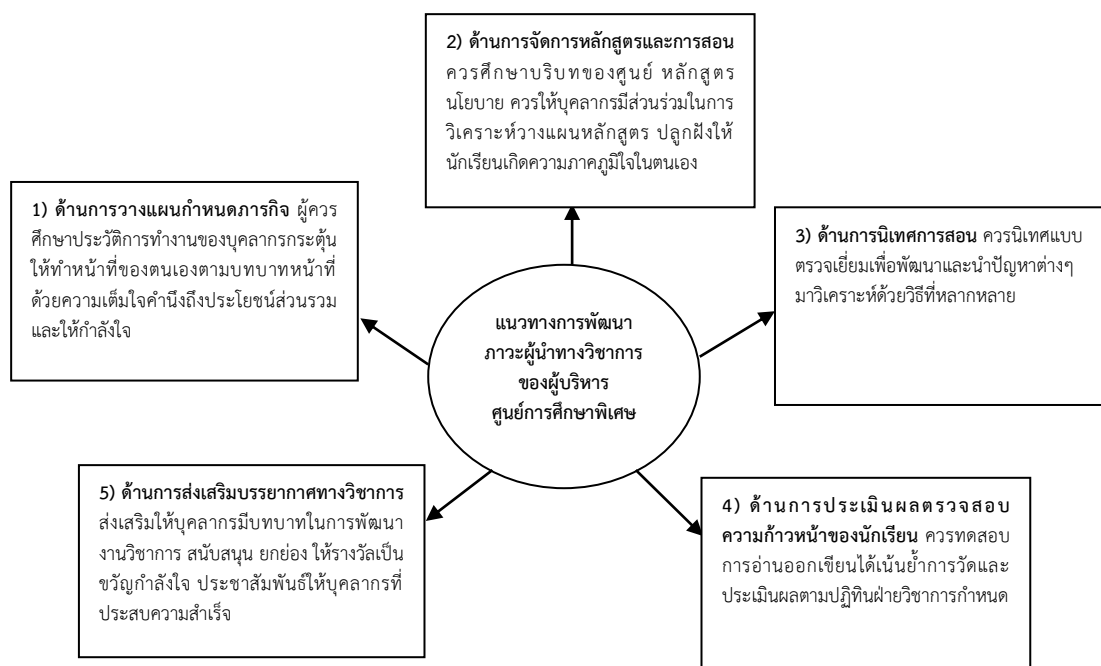
หลากหลาย เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครูโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น มีการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเกี่ยวกับการนิเทศการสอน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อพัฒนาระบบการนิเทศและพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวต์ล มณีโชติ และ รังสรรค์ จันทรานุสรณ์ (2565) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการสอน รองลงมาคือ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน และด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนและด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ตามลำดับ

6.1.4 แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 พบว่า ด้านการนิเทศการสอน เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ สูงเป็นอันดับที่ 1 โดยมีค่าความต้องการจำเป็น PNI_{Modified} เท่ากับ 0.40 และผลการตรวจสอบร่างแนวทาง ทั้ง 5 ด้าน พบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยมีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ด้านการนิเทศการสอน คือ 1) ควรมีการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ชัดเจนและควรบันทึกผลการนิเทศเพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ สะท้อนผล เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จที่สถานศึกษากำหนดไว้ 2) ควรมีการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย พร้อมให้คำแนะนำครูผู้สอนในการพัฒนาวิธีการสอนให้ดียิ่งขึ้น 3) ควรมีการกำหนดปฏิทินการนิเทศ ที่ชัดเจนหลากหลาย ส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแก่ครูผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางด้านการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา คือ การวางแผนการนิเทศการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ การนิเทศเพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาวิธีการสอนให้ดียิ่งขึ้น และการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตนก สวยศำข้าว (2562) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนราชินีบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศแบบตรวจเยี่ยมชั้นเรียน พร้อมให้คำแนะนำแก่ครู ตั้งแต่การเตรียมเอกสารต่างๆ ไปจนถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน วิเคราะห์และแก้ไขปัญหาต่างๆ สนับสนุนครูผู้สอนในการพัฒนาสื่อ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Charler, Grossman (2010) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนางานวิชาการที่เป็นเลิศ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้มีแนวทางการดำเนินงานที่ดีต่อการดำเนินการ โดยการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ นโยบายของรัฐต้องแน่นอน ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครู สนับสนุนและส่งเสริมครู ให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลเน้นให้ครูโดยนำวิธีการที่ดีที่สุดมาใช้ จะเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาครู จะทำให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการนิเทศการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการวางแผน ช่วยเหลือสนับสนุน ให้คำแนะนำครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 สรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9

จากภาพที่ 1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย คือ แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 ดังนี้

- 1) ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ผู้ควรศึกษาประวัติการทำงานของบุคลากรกระตุ้นให้ทำหน้าที่ของตนเองตามบทบาทหน้าที่ด้วยความเต็มใจคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและให้กำลังใจ
- 2) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ควรศึกษาบริบทของศูนย์ หลักสูตร นโยบาย ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์วางแผนหลักสูตร ปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
- 3) ด้านการนิเทศการสอน ควรนิเทศแบบตรวจเยี่ยมเพื่อพัฒนาและนำปัญหาต่างๆมาวิเคราะห์ด้วยวิธีที่หลากหลาย
- 4) ด้านการประเมินผลตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ควรทดสอบการอ่านออกเขียนได้เน้นย้ำ

การวัดและประเมินผลตามปฏิทินฝ่ายวิชาการกำหนด 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ส่งเสริมให้บุคลากรมีบทบาทในการพัฒนางานวิชาการ สนับสนุน ยกย่อง ให้รางวัลเป็นขวัญกำลังใจ ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรที่ประสบความสำเร็จ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษบางแห่งยังไม่มีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก ไม่มีการพัฒนาตนเอง เพิ่มความรู้อย่างต่อเนื่อง ขาดการพัฒนาทักษะที่หลากหลายที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงหลักคิดจากโลกทัศน์เดิมมาสู่โลกทัศน์ยุคโลกพลิกผัน จะเห็นได้ว่าหากผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ มีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลต่อการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิภาพและศูนย์การศึกษาพิเศษ มีประสิทธิผลที่สูงขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรกำหนดภารกิจของศูนย์การศึกษาพิเศษ ตามขอบเขตของงานวิชาการที่รับผิดชอบ

8.2.2 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศการสอน ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรมีการวางแผนการนิเทศการสอน และการประเมินการสอนของครูอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อปรับปรุงการและจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จที่สถานศึกษากำหนดไว้

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มอื่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับ เพื่อใช้เป็นนำข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้สอดคล้องกับโลกยุคพลิกผัน

8.3.2 ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ด้านการนิเทศการสอน กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ เครือข่ายที่ 9 และนำผลที่ได้มาพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ จนสามารถบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.3.3 ควรศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ เครือข่ายที่ 9 และนำองค์ประกอบที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ในการกำหนดนโยบาย การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ จนทำให้ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีประสิทธิผลที่สูงขึ้น

9. บรรณานุกรม

- เกตนก สวยศำข้าว. (2562). **แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- งานข้อมูลสารสนเทศสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2565). **ระบบสารสนเทศด้านการศึกษา พิเศษและศึกษาสงเคราะห์ พ.ศ. 2565.** กรุงเทพฯ : ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์.
- ทิวต์ถ์ มณีโชติ และรังสรรค์ จันทรานุสรณ์. (2565). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม.** 14(2). 134-172.
- นรินทร์พร เขตชมพู และปองภพ ภูจอมจิตร. (2566). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.** 10(2). 563-578.
- ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. (2560). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศิลปศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเกริก.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2561). **เปลี่ยนมุมมองของการบริหารองค์กรการศึกษาในโลก Disruptive. วารสารการบริหารการศึกษา.** 8(2). 161-171.
- รังสรรค์ จันทรานุสรณ์. (2564). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.**
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น. (2565). **รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Self Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2565.** ขอนแก่น : กลุ่มบริหารแผนงานและงบประมาณ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- Charler, Grossman. (2010). **Transformational leadership: Industrial, military, and education.** NJ : Lawrence Erlbaum.
- Maxwell. (2019). **Toward a theory of spiritual leadership. The Leadership Quarterly.** 14(6). 693-727.
- Ministry of Education. (2017). **Urban School Principals and Their Role as Multicultural Leader. Urban Education.** 41(6). 560-584.

แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1*
INTERNAL SUPERVISION PROCESSES DEVELOPMENT GUIDELINES
OF SCHOOL UNDER YASOTHON PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

ธีระภัทร พินิจมนตรี¹, ชยาکانต์ เรืองสุวรรณ²
Teeraphat Pinitmontree¹, Chayakan Ruangsuwan²
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University^{1,2}
Email : 658210200216@rmu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 28 คน และครู 284 คน รวม 312 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80-1.00 สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นปรับปรุง ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ขั้นตอนที่ 2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษามีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.49 – 0.56 2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา พบ 17 แนวทาง ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศ 5 แนวทาง 2) การจัดทำแผนการนิเทศ 4 แนวทาง 3) การปฏิบัติการนิเทศ 4 แนวทาง และ 4) การติดตามและประเมินผลการนิเทศ 4 แนวทาง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : กระบวนการนิเทศ; นิเทศภายใน; แนวทางการพัฒนา; ประถมศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the current situation, desirable conditions, and necessary requirements for the Internal Supervision Processes within educational institutions, and 2) to explore development guidelines for these processes, divided into two phases. In Phase 1, the current situation, desirable conditions, and necessary requirements were studied. Sample sizes were determined using Cochran's and Morgan's tables, with 28 school administrators and 284 teachers, totaling 312. The research tool was a 5-level Likert scale questionnaire with reliability indices ranging from 0.80 to 1.00. Statistical analysis included percentages, means, standard deviations, and the importance index of necessary requirements. In Phase 2, development guidelines were studied, consisting of two steps. Step 1 involved a group of experts 9 individuals using semi-structured interviews and qualitative content analysis. Step 2 involved another group of experts 7 individuals using assessment forms. Statistical analysis included means and standard deviations.,

The results showed that: 1. Overall, the current state of internal communication processes within educational institutions and their specific aspects are at a moderate level, while the desired conditions are at the highest level. The Modified Priority Needs Index from min to max was 0.49 – 0.56. 2. Competencies Development Guidelines of School Administrators found 17 guidelines, there are data analysis Internal Supervision Processes 5 guidelines, planning 4 guidelines, practices 4 guidelines and monitoring and evaluation 4 guidelines. The feasibility propriety of Internal Supervision Processes development guidelines of School overall and each aspect was highest level.

Keywords : Supervision processes; Internal supervision; Development guidelines; Primary education

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการศึกษาเนื่องจากการศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการ พัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิต ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคม และประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลก ท่ามกลาง กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีใจความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในการพัฒนาคนไทยให้เจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน โดยมี

มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนคนไทยทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2560) ฉะนั้นการศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดไว้ว่า ความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ คือ กำหนดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกำกับ ดูแลใช้การกระจายอำนาจ ในการบริหารจัดการงานด้านวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ในกรณีนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจกระบวนการนิเทศ ในการบริหารการศึกษา โดยใช้ความร่วมมือจากบุคลากรจากหลายภาคส่วนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาให้เกิดคุณภาพ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

การบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้นำในองค์กร โดยการบริหารจัดการของผู้บริหารหรือผู้บริหารการศึกษา จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมของการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาตนเองและบุคลากรทางการศึกษา สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน ลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษาและการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทางการศึกษา และสิ่งที่สำคัญคือการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ วิชาเร่าเรียนดี (2556) กล่าวว่ามีสถานศึกษาก็มีการสอนและมีการสอนก็ต้องมีการนิเทศภายในอันประกอบด้วยคุณสมบัติด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความรู้ ความสามารถทาง วิชาการและความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นิเทศการศึกษา การจัดการนิเทศภายในสถานศึกษากระทำได้หลายรูปแบบการที่ผู้บริหารจะเลือกใช้รูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของสถานศึกษาและความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นสำคัญกระบวนการนิเทศ ภายในเป็นกิจกรรมหรือวิธีการที่ครูภายในสถานศึกษาร่วมมือกันในการช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกัน และกัน ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนครูและผู้บริหารการนิเทศเป็น การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนโดยกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ร่วมมือกันในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน จึงทำให้การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงและเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพการสอนของครู รวมทั้งพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน (วัชรา เล่าเรียนดี, 2554) โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 1 มีการจัดระบบบริหารองค์กร การประสานงานการให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ติดตามการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้อย่างสะดวก รวมถึงมีการพัฒนากลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จุดเด่นของสถานศึกษาในสังกัด สถานศึกษาส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ใช้กระบวนการ PLC อย่างจริงจังต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูใช้ กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน PLC และระบบนิเทศภายในสถานศึกษา มีความจริงจังต่อเนื่อง ส่งเสริมการพัฒนา นวัตกรรมและวิจัยในชั้นเรียน มีการวางแผนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้บรรลุเป้าหมาย แต่จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาในสังกัด สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง และเข้มแข็ง (รายงานการนิเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 1, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557) การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า กระบวนการนิเทศการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีความแตกต่างกัน ขาดความต่อเนื่องและความเป็นเอกภาพที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อีกทั้งในการนิเทศภายในของผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 1 ยังไม่เป็นที่น่าพอใจกับทุกฝ่ายซึ่งผู้บริหารต้องเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงและมีบทบาทสำคัญในการแสดงการนิเทศภายในสถานศึกษา

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา โดยการนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน จึงจำเป็นต้องเร่งศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูประสบความสำเร็จในการดำเนินงานของการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่ผู้บริหารและครูสามารถใช้ในการดำเนินงานภายในสถานศึกษาต่อไป

3.2 เพื่อเป็นข้อมูลในการใช้ปรับปรุงการบริหารสถานศึกษา และพัฒนากระบวนการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1

3.3 ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาสำหรับผู้สนใจต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) (ชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ, 2562) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยโสธร เขต 1 1,657 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 28 คน และครู 284 คน รวม 312 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึง ใน ไพศาล วรคำ, 2562) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งเป็นขนาด ของสถานศึกษาและสถานภาพ และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ซึ่งสอดคล้องกับ ธีระภัทร พินิจมนตรี และชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ. (2566) ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ตั้งแต่ 0.44 - 0.75 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ ตั้งแต่ 0.45 - 0.94 ส่วนค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.94 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.96 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

กระบวนการนิเทศภายใน สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การวิเคราะห์ข้อมูลในการนิเทศภายใน	3.04	1.01	ปานกลาง	4.74	0.62	มากที่สุด	0.56	1
2. การจัดทำแผนการนิเทศภายใน	3.16	1.00	ปานกลาง	4.71	0.53	มากที่สุด	0.49	4
3. การปฏิบัติการนิเทศภายใน	3.07	1.00	ปานกลาง	4.72	0.57	มากที่สุด	0.54	2
4. การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน	3.13	1.06	ปานกลาง	4.70	0.62	มากที่สุด	0.50	3
โดยรวม	3.10	1.02	ปานกลาง	4.72	0.58	มากที่สุด	0.52	

จากตารางพบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 1.02) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ การจัดทำแผนการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 1.00) การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 1.06) การปฏิบัติการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 1.00) และการวิเคราะห์ข้อมูลในการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 1.01) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลในการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.62) การปฏิบัติการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.57) การจัดทำแผนการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.53) และการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นฉบับปรับปรุงโดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.52 (PNI_{Modified} = 0.52) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.49 – 0.56 โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงไปหาต่ำมีลำดับดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลในการนิเทศภายใน (PNI_{Modified} = 0.56) การปฏิบัติการนิเทศภายใน (PNI_{Modified} = 0.54) การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน (PNI_{Modified} = 0.50) และการจัดทำแผนการนิเทศภายใน (PNI_{Modified} = 0.49) ตามลำดับ

5.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

ตอนที่ 1 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

ตารางที่ 2 แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาโยธธา เขต 1

กระบวนการนิเทศ	แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา
1. การวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศภายในสถานศึกษา	1.1 ผู้บริหารจัดทำโครงสร้างในการดำเนินการนิเทศ และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินงาน
	1.2 ผู้บริหารและครูควรทราบสภาพการศึกษาปัจจุบันปัญหาและความต้องการต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและบริบทของสถานศึกษา
	1.3 ผู้บริหารนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพและบริบทของสถานศึกษามาจัดลำดับความสำคัญเพื่อที่จะแก้ไข้ปัญหาที่เร่งด่วนก่อน
	1.4 ผู้บริหารและครูควรใช้เทคโนโลยีมาช่วยในวิธีการการแก้ไข้ปัญหาในการนิเทศ
	1.5 ผู้บริหารและครูควรนำวิธีการนิเทศภายในที่หลากหลายมาวิเคราะห์และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา
2. ด้านการจัดทำแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา	2.1 ผู้บริหารและครูร่วมกันจัดทำแผนการนิเทศภายในและนำปัญหาความต้องการของการนิเทศมาใช้ในการจัดทำแผน
	2.2 ผู้บริหารและครูต้องทราบถึงสภาพของปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อที่จะเตรียมการปฏิบัติการนิเทศ
	2.3 ผู้บริหารมีการจัดทำแผนการนิเทศ โดยกำหนดวิธีการประเมินผลขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างชัดเจน
	2.4 ผู้บริหารต้องให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการหรือกิจกรรมการนิเทศด้วยตนเอง
3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา	3.1 ครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินการปฏิบัติการนิเทศต้องชี้แจงให้กับผู้ที่จะทำการนิเทศเกี่ยวกับแผนการนิเทศให้ถูกต้องและชัดเจน
	3.2 ผู้บริหารจัดตั้งคณะทำงานที่จะช่วยในการปรับปรุงและแก้ไข้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน
	3.3 ผู้บริหารต้องส่งเสริมช่วยเหลือ สนับสนุนอำนวยความสะดวกและแนะนำให้ครูได้ปรับปรุงการเรียนการสอน
	3.4 ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูมีรูปแบบวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและต้องสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา
4. ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.1 ผู้บริหารต้องจัดให้มีคณะกรรมการในการประเมินผลของการนิเทศ ซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
	4.2 บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนต้องทราบถึงผลการประเมินและต้องมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและแก้ไข้

กระบวนการนิเทศ	แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา
	4.3 ผู้บริหารและครูต้องมีการสร้างเครื่องมือและใช้เครื่องมือประเมินผลการนิเทศโดยนำเทคโนโลยีมาใช้
	4.4 ผู้บริหารต้องให้บุคลากรทุกคนมีการประเมินผลการนิเทศโดยประเมินตนเอง ประเมินเพื่อน เพื่อที่จะนำผลการประเมินมาเปรียบเทียบกันต่อไป

จากตารางที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 17 แนวทาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศ 5 แนวทาง การจัดทำแผนการนิเทศ 4 แนวทาง การปฏิบัติการนิเทศ 4 แนวทาง และการติดตามและประเมินผลการนิเทศ 4 แนวทาง

ตอนที่ 2 ผลการประเมินแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.94	0.24	มากที่สุด	4.89	0.31	มากที่สุด
2. การจัดทำแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.89	0.31	มากที่สุด	4.82	0.39	มากที่สุด
3. การปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.92	0.25	มากที่สุด	4.70	0.47	มากที่สุด
4. การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.93	0.26	มากที่สุด	4.71	0.46	มากที่สุด
รวม	4.92	0.26	มากที่สุด	4.78	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ในครั้งนี้ มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 พบว่า

6.1.1 สภาพปัจจุบันของกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานในการนิเทศภายในสถานศึกษา มีกระบวนการนิเทศที่ยังไม่ชัดเจน สถานศึกษาจึงต้องให้ผู้บริหารและครูมีการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับความคาดหวัง เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดประเด็นปัญหา มีการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศ มีการจัดทำโครงการนิเทศและกำหนดกิจกรรม รวมถึงการเตรียมการในการปฏิบัติงานการนิเทศที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีวัดและประเมินผลที่หลากหลายเน้นการประเมินผู้เรียนเพื่อปรับปรุงพัฒนามากกว่าการตัดสิน ส่งเสริมให้ครูมีความรู้และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษามีการนำผลการประเมินมาใช้มีการสรุปและรายงานผล สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการประเมินผล และประเมินผลการนิเทศเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับ นัฐวุฒิ หาญชนะ, ธนาศักดิ์ ศิริบุญยพันธ์ (2567) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน และ ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน สอดคล้องกับ ญัฐกานต์ รัชชะ และคณะ (2561) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีระดับสภาพปัจจุบันการนิเทศสูงที่สุดคือ ด้านปฏิบัติการวางแผน รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผล ตามลำดับ ด้านที่มีระดับสภาพปัจจุบันการนิเทศต่ำที่สุดคือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียน

6.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการประมวลผลทางเลือกเพื่อนำทางเลือกไปใช้ใน การวางแผนการแก้ปัญหา สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศ มีการจัดทำโครงการนิเทศและกำหนดกิจกรรมสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการปรับปรุงการสอนด้วยการสังเกตการสอนจากกลุ่มผู้นิเทศหรือครูนิเทศเพื่อนครูด้วยกัน มีการนำเทคนิคและวิธีการนิเทศที่หลากหลายมาใช้ในการนิเทศภายใน มีการสร้างและการใช้เครื่องมือในการประเมินผล สถานศึกษามีการกำหนดสาระสำคัญของเรื่องที่จะประเมินผลสุด และการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับวัตถุประสงค์กับเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อทราบผลการประเมินผล การนิเทศสถานศึกษา สอดคล้องกับสุริยา สุณาอาจ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนน เฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3

ลำดับ ได้แก่ ด้านการวางแผนและพัฒนากิจกรรมนิเทศภายใน ด้ายการเผยแพร่ ขยายผลอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนภายในโรงเรียน และด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน โดยสภาพที่พึงประสงค์ของ กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

6.1.3 ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนากิจกรรมนิเทศภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.52 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นฉบับปรับปรุง (PNI_{Modified}) อยู่ระหว่าง 0.49 – 0.56 โดยด้านที่มีค่า PNI_{Modified} สูงที่สุดคือ การวิเคราะห์ข้อมูลในการนิเทศภายใน แสดงว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 จะต้องพัฒนา กิจกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเร่งด่วนมาเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้อง กับผลการศึกษาสภาพปัจจุบันที่พบว่ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาด้านการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และยิ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์พบว่ากระบวนการ นิเทศภายในสถานศึกษาด้านการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาควรที่จะ พัฒนากิจกรรมการดำเนินงานของสถานศึกษา จัดให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน อีกทั้งยังต้องวิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษา และการกำหนดความต้องการในการนิเทศ ควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้สอดคล้องกับเวลา งบประมาณ กำลังคน และควรมีการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา กระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษา อีกทั้งผู้นิเทศต้องทราบปัญหาและความต้องการของผู้รับการ นิเทศ Pelling (2013) กล่าวว่า การพัฒนางานด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา จะต้องวิเคราะห์ ข้อมูลปัจจัยบางประการที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในที่จะมีผลกระทบต่อพัฒนาด้านการนิเทศด้วย เช่นกัน สอดคล้องกับ สมโภชน์ นันบุญ และจำเนียร พลหาญ (2565) ได้ทำการศึกษาแนวทางการ พัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ โดยค่าความ ต้องการจำเป็นใน การพัฒนากิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการเผยแพร่และ ขยายผล การนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ลำดับที่ 2 ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน ลำดับที่ 3 ด้านการปฏิบัติ การนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และลำดับที่ 4 ด้านการวางแผนและ พัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน

6.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 พบว่า

6.2.1 แนวทางการพัฒนากิจกรรมนิเทศภายในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลในการนิเทศภายในสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัดทำโครงสร้างในการ ดำเนินการนิเทศ และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินงาน ต้องทราบสภาพ การศึกษาปัจจุบันปัญหาและความต้องการต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและบริบทของสถานศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพและบริบทของสถานศึกษามาจัดลำดับความสำคัญเพื่อที่จะ แก้ไขปัญหาที่เร่งด่วนก่อนและควรใช้เทคโนโลยีมาช่วยในวิธีการการแก้ไขปัญหาในการนิเทศ สถานศึกษาควรนำวิธีการนิเทศภายในที่หลากหลายมาวิเคราะห์และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับ

บริบทของสถานศึกษา ด้านที่ 2 ด้านการจัดทำแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา สถานศึกษาควรร่วมกันจัดทำแผนการนิเทศภายในและนำปัญหา ความต้องการของการนิเทศมาใช้ในการจัดทำแผน และต้องทราบถึงสภาพของปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อที่จะเตรียมการปฏิบัติการนิเทศ มีการจัดทำแผนการนิเทศ โดยกำหนดวิธีการประเมินผลขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ต้องให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการหรือกิจกรรมการนิเทศด้วยตนเอง

ด้านที่ 3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน สถานศึกษาต้องมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการปฏิบัติ การนิเทศต้องชี้แจงให้กับผู้ที่จะทำการนิเทศเกี่ยวกับแผนการนิเทศให้ถูกต้องและชัดเจนและมีคณะทำงานที่จะช่วยในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหากับการเรียนการสอนอีกทั้งสถานศึกษาต้องส่งเสริมช่วยเหลือ สนับสนุนอำนวยความสะดวกและแนะนำให้ครูได้ปรับปรุงการเรียนการสอน สถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูมีรูปแบบวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและต้องสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

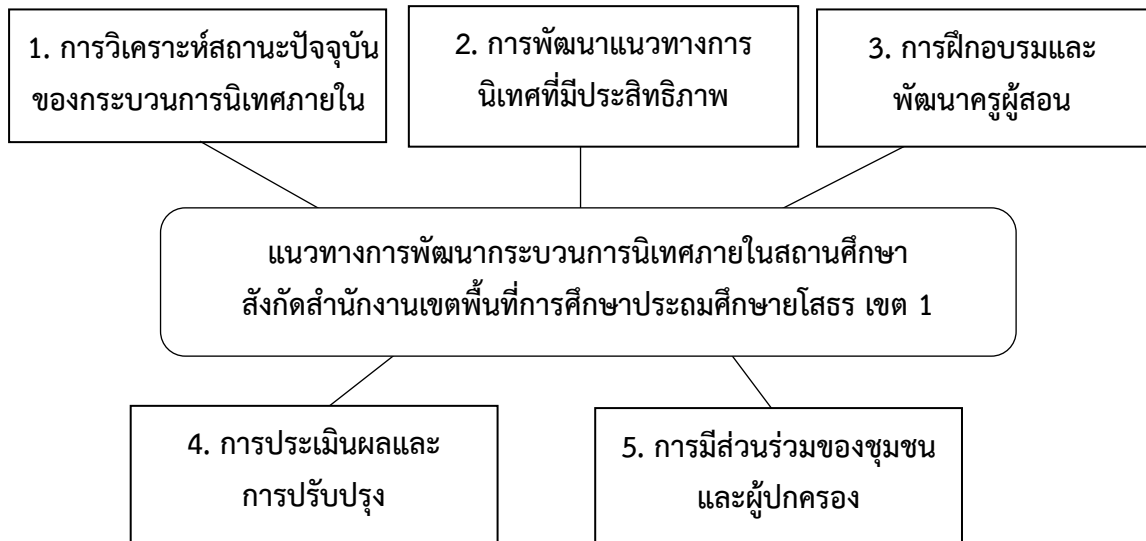
ด้านที่ 4 ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน สถานศึกษา สถานศึกษาควรมีคณะกรรมการในการประเมินผลของการนิเทศซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนต้องทราบถึงผลการประเมินและต้องมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและแก้ไข มีการสร้างเครื่องมือและใช้เครื่องมือประเมินผลการนิเทศโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ สถานศึกษาต้องให้บุคลากรทุกคนมีการประเมินผลการนิเทศโดยประเมินตนเอง ประเมินเพื่อน เพื่อที่จะนำผลการประเมินมาเปรียบเทียบกับกันต่อไป

6.2.2 ผลการประเมินแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศภายในสถานศึกษา เนื่องจากแนวทางการพัฒนาด้านการวิเคราะห์ข้อมูลมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพราะสถานศึกษามีการจัดทำโครงสร้างในการดำเนินการนิเทศ และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินงาน และทราบสภาพการศึกษาปัจจุบันปัญหา ความต้องการต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามบริบทของสถานศึกษาโดยมีการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพและบริบทของสถานศึกษามาจัดลำดับความสำคัญเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาที่เร่งด่วน อีกทั้งยังมีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในวิธีการการแก้ไขปัญหาในการนิเทศสถานศึกษาควรนำวิธีการนิเทศภายในที่หลากหลายมาวิเคราะห์และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งแนวทางการพัฒนาที่จัดทำขึ้นมีความเหมาะสม เข้าใจได้ง่าย สามารถปฏิบัติตามได้ สามารถพัฒนากระบวนการนิเทศ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาได้ครบถ้วน สมบูรณ์ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาจึงมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ สมโภชน์ นันบุญ และจำเนียร พลหาญ (2565) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ พบว่า ด้านวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านวางแผนและพัฒนากการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ด้าน ติดตามและ ประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และด้าน เผยแพร่และขยายผลการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องซึ่งผลการประเมินแนว

ทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

1. การวิเคราะห์สถานะปัจจุบันของกระบวนการนิเทศภายใน

1.1 วิจัยการวิเคราะห์สถานะปัจจุบัน: ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในที่ใช้ในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อระบุข้อดีและปัญหาที่พบ

1.2 การประเมินผลการนิเทศ ใช้เครื่องมือเช่น แบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลการนิเทศที่เป็นอยู่

2. การพัฒนาแนวทางการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ

2.1 การศึกษานวัตกรรมการนิเทศ สำรวจและศึกษาแนวทางการนิเทศที่ประสบความสำเร็จในสถานศึกษาต่างๆ หรือในพื้นที่อื่นๆ เพื่อหาแนวทางที่สามารถนำมาปรับใช้ได้

2.2 การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการนิเทศ วิเคราะห์และพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถสนับสนุนการนิเทศ เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการนิเทศหรือการติดตามผลการพัฒนาครู

3. การฝึกอบรมและพัฒนาครูผู้สอน

3.1 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับครูผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการสอนและการประเมินผล

3.2 การพัฒนาภาวะผู้นำในการนิเทศ พัฒนาความสามารถของครูผู้สอนในการเป็นผู้นำในกระบวนการนิเทศ เช่น การสร้างความเชื่อมั่น การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม

4. การประเมินผลและการปรับปรุง

4.1 การติดตามและประเมินผล พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการนิเทศ เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศ ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินเพื่อวิเคราะห์และระบุแนวทางการปรับปรุงที่เหมาะสม

5. การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง

5.1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษา เพื่อสนับสนุนกระบวนการนิเทศและการพัฒนานักเรียน

5.2 การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ พัฒนากลยุทธ์ในการสื่อสารกับชุมชนและผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในกระบวนการนิเทศ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ควรศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการนิเทศ รวมถึงวิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษา โดยกำหนดความต้องการในการนิเทศภายในสถานศึกษา

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ที่มีทั้งความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครู สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศภายใน

8.3.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศภายใน

9. บรรณานุกรม

ชยากานต์ เรื่องสุวรรณ. (2562). การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ณัฐกานต์ รัชชะ และคณะ. (2561). การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. *Journal of Ratchathani Innovative Social Sciences*. 11(1). 41-52.

- ธีระภัทร พินิจมนตรี และชยาگانต์ เรืองสุวรรณ. (2566). **ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1.** การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับชาติ ครั้งที่ 7 RMU NGRC2023. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 6 ธันวาคม 2566. 781-792.
- นัฐวุฒิ หาญชนะ, ธนาศักดิ์ ศิริบุญนนท์. (2567) **แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3.** วารสารการบริหารการศึกษา มม.วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 4(1). 159-170.
- ไพศาล วรคำ. (2565). **การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research).** มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2557). **การนิเทศการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา : นาฏศิลป์ โฆษณา.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2554). **นิเทศการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2556). **ศาสตร์การนิเทศการสอน และการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์นครปฐม.
- วัลลภา อาริรัตน์. (2558). **การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25.** วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 9(3). 165-173.
- สมโภชน์ นันบุญ และจำเนียร พลหาญ. (2565). **แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 6.** มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 22 กรกฎาคม 2565. 325-336.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 1.(2565). **รายงานผลการติดตามประเมินผลและนิเทศการศึกษา. ยโสธร :** กลุ่มนิเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 1.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.** กรุงเทพฯ : บริษัท ธนาเพรส จำกัด.
- สุริยา สุนาอาจ. (2562). **การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Pelling, N.J. (2013). **Supervisory Identity Development and Its Relationship to Supervisory Experience Counselling Experience and Training in Supervision. Dissertation Abstracts International.** 7(3). 553-558.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3*
DEVELOPMENT GUIDELINES OF TECHNOLOGICAL LEADERSHIP
FOR SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER KALASIN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

ลลนา ช่อมะลิ¹, ชยากานต์ เรืองสุวรรณ²
Lalana Chormali¹, Chayakan Ruangsuwan²
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University^{1,2}
Email: 658210200207@rmu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 23 คน และครู 309 คน รวม 332 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นปรับปรุง ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา มี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ขั้นตอนที่ 2 เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็น มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของการจำเป็นปรับปรุงอยู่ระหว่าง 0.49 – 0.60 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาพบ 18 แนวทาง คือ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน 5 แนวทาง การมีวิสัยทัศน์ 4 แนวทาง การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีด้านการจัดการเรียนรู้ 3 แนวทาง การมีจริยธรรมด้านการใช้เทคโนโลยี 3 แนวทาง และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีด้านการประเมินผล 3 แนวทาง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี; ผู้บริหารสถานศึกษา; แนวทางการพัฒนา; ประถมศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) to study the current situation, desirable conditions, and priority needs index of technological leadership of school administrators and 2) to explore the approaches for developing technological leadership among school administrators. This mixed-method research was divided into two phases. Phase 1 studied the current situation, desirable conditions, and priority needs index of technological leadership of school administrators. The sample group consisted of 23 school administrators and 309 teachers, totaling 332 participants. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire. The statistics used included frequency, percentage, mean, standard deviation, and priority needs index. Phase 2 studied the development guidelines for technological leadership of school administrators was divided into 2 steps. 1: studied technological leadership development guidelines by interviewing 9 experts with the semi-interview forms, after all, analyze the information from the interview forms for doing descriptive analysis. 2: evaluated development guidelines by the 7 experts evaluate the feasibility and propriety assessment form of technological leadership development guidelines. The statistics used to analyze the data consisted of mean and standard deviation.

The results showed that: 1) The current situation overall and each aspect was moderate. Desirable conditions overall and each aspect was highest level. The Modified Priority Needs Index from min to max was 0.49 – 0.60. 2) Development guidelines of technological leadership for school administrators consist of 18 guidelines. There are 5 guidelines for utilizing technology in management, 4 guidelines for vision creation, 3 guidelines for promoting technology use in learning management, 3 guidelines for ethical technology use, and 3 guidelines for promoting technology use in assessment. Overall and each aspect was highest level.

Keywords : 1. Technological leadership 2. School administrators 3. Development guidelines 4. Primary education

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นนั้น ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก โดยมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตในหลายด้าน จึงมีการพัฒนาและสร้าง เทคโนโลยีให้เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง โดยเทคโนโลยีเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การสื่อสาร การแพทย์ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในการใช้บันทึกเผยแพร่และได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร หรือที่เรียกว่าโลกไร้พรมแดน ซึ่งสามารถเข้าถึงข้อมูล

ได้ทุกที่ทุกเวลา ผลจากความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีข้างต้น ส่งผลให้มีการพัฒนาการศึกษาของชาติ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดให้เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย พัฒนาฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐานเชื่อมโยงและเข้าถึงได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานสำคัญในการนำนโยบายทางการศึกษาทุกระดับไปปฏิบัติ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการทุกด้านให้เกิดประโยชน์สูงสุด

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรัฐจะต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิตรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 69 และมาตรา 258 กำหนดนโยบายด้านการศึกษาโดยรัฐพึงจัดให้มีการส่งเสริมวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศิลปะวิทยาการแขนงต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ การพัฒนาและนวัตกรรม เพื่อความเข้มแข็งของสังคม และเสริมสร้างความสามารถของคนในชาติ ตลอดจนปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคนี้ ซึ่งเป็นยุคที่มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยเทคโนโลยีต่าง ๆ นั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วข้อมูลข่าวสารทั้งหลายจะถูกส่งหรือติดต่อถึงกันได้ด้วยความก้าวหน้า ของเทคโนโลยีทำให้สังคมโลกเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ให้ความสำคัญกับการลงทุนด้านเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาประเทศให้อยู่บนฐานความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ดังนั้นประชาชนในแต่ละประเทศจึงจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะทางด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อเตรียมความพร้อมและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีได้กลายเป็นกลยุทธ์สำหรับการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการและความสำเร็จของนักเรียน มาตรฐานเทคโนโลยีการศึกษาแห่งชาติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (National Education Technology Standards and Performance Indicator for administrators: NETS-A) ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย International Society for Technology in Education (ISTE) ซึ่งไม่เพียงแต่ใช้เทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังคงพัฒนาและเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของโรงเรียนอีกด้วย นั้นแสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีของครูในการเรียนการสอน (Anderson & Dexter, 2005) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง กับการส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยี (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) คือ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเร่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีความหลากหลายและสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง ส่วนยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อ

การศึกษา มีการพัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษาและการบริหารจัดการ ที่ทันสมัยและไม่ซ้ำซ้อน ให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 (แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2563-2566 (ทบทวน 2564) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3, 2564) มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนในบุคลากรและสถานศึกษาในสังกัดมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารงาน และการจัดการเรียนการสอน อีกทั้ง ยังส่งเสริมให้มีการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital Platform) ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และบุคลากรทางการศึกษาด้านการบริหารงานเชื่อมโยงถึงการพัฒนาครู เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าในอาชีพ ตลอดจนพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนเป็น รายบุคคลตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การพัฒนาฐานข้อมูลประชากรด้านการศึกษาของประเทศ

ความสำคัญด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในทุกด้านและทุกสถานการณ์ รวมไปถึง บุคลากรด้านการศึกษาดังที่กล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการ พัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เพื่อให้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น รวมทั้งแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้มีส่วน เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในการ วางแผนการจัดระบบการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการบริหารจัดการ การเรียนการสอน และด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศที่นำไปต่อยอดพัฒนาให้ก้าวหน้าเท่าทัน รวมไปถึงแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานสถานศึกษาด้านเทคโนโลยีให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำด้าน เทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงลักษณะของภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จำเป็นใน การบริหารสถานศึกษา สามารถนำไปต่อยอดพัฒนา และปรับใช้ได้

3.2 ได้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่ผู้บริหารและครูสามารถนำมาใช้ในการ ดำเนินงานภายในสถานศึกษาได้

3.3 ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหาร สถานศึกษา สำหรับผู้ที่สนใจต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) (ชยาگانต์ เรื่องสุวรรณ, 2562) ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 164 คน และครู 2,281 คน รวม 2,445 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 23 คน และครู 309 คน รวม 332 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงในไพศาล วรคำ, 2562) และการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งเป็นขนาดของสถานศึกษาและสถานภาพ โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ขั้นตอนสอดคล้องกับ ลลนา ช่อมะลิ และชยาگانต์ เรื่องสุวรรณ. (2566) ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ตั้งแต่ 0.23 - 0.72 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ ตั้งแต่ 0.51 - 0.96 ส่วนค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.91 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.95 และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.46 - 0.60 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนา จากนั้นประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น

ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การมีวิสัยทัศน์	3.05	0.51	ปานกลาง	4.69	0.58	มากที่สุด	0.53	2
2. การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี	3.07	0.55	ปานกลาง	4.58	0.54	มากที่สุด	0.49	4

ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
3. การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน	2.95	0.56	ปานกลาง	4.73	0.59	มากที่สุด	0.60	1
4. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	3.06	0.69	ปานกลาง	4.62	0.45	มากที่สุด	0.50	3
5. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล	3.09	0.57	ปานกลาง	4.53	0.50	มากที่สุด	0.46	5
โดยรวม	3.04	0.58	ปานกลาง	4.63	0.53	มากที่สุด	0.52	-

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน พบว่า

1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 0.58) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 0.57) การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.55) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.69) การมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.51) และการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

2) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.59) การมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.58) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.45) การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.54) และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

3) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นฉบับปรับปรุงโดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.52 (PNI_{Modified} = 0.52) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.46 – 0.60 โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงไปหาต่ำมีลำดับ ดังนี้ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน (PNI_{Modified} = 0.60) การมีวิสัยทัศน์ (PNI_{Modified} = 0.53) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน (PNI_{Modified} = 0.50) การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี (PNI_{Modified} = 0.49) และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล (PNI_{Modified} = 0.46) ตามลำดับ

5.2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 1 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี	แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี ของผู้บริหารสถานศึกษา
1. การใช้เทคโนโลยีด้านการบริหารงาน	1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นส่งเสริมการพัฒนาความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีของบุคลากรและตัวผู้บริหารเอง โดยจัดให้มีการอบรมด้าน ICT
	1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีศูนย์ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีแบบให้บริการแบบ จุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One-Stop Service)
	1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน และติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ต้องนำมาปรับใช้ในการบริหารงานอยู่เสมอ
	1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนและบริหารจัดการด้านงบประมาณในการจัดสรรทรัพยากรด้านเทคโนโลยีให้เหมาะสมและครบถ้วน
	1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาและเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีให้เข้าใจ เพื่อที่จะนำมาใช้ในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การมีวิสัยทัศน์	2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนและกำหนดวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษาให้ชัดเจน
	2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางตัวเป็นบุคคลต้นแบบและเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเข้าใจในด้านการใช้เทคโนโลยี
	2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยี ทั้งการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำความเข้าใจและฝึกใช้จนเกิดทักษะ
	2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการวางแผนนำเทคโนโลยีมาใช้ และให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจด้านการใช้เทคโนโลยีด้วย
3. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีด้านการจัดการเรียนรู้	3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการสอนโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ให้มากขึ้น โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ และต้องตรงกับความต้องการของผู้เรียน
	3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดทำคู่มือเพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและเข้าใจตรงกัน ทั้งด้านการปฏิบัติและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี
	3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี	แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี ของผู้บริหารสถานศึกษา
4. การมีจริยธรรมด้านการใช้เทคโนโลยี	4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดี มีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีให้ถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะด้านสังคมออนไลน์
	4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับคุณและโทษของการใช้เทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ
	4.3 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรใช้ข้อมูลด้านเทคโนโลยีที่ไม่ผิดลิขสิทธิ์ ควรระวังการคัดลอกผลงาน และการส่งต่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง
5. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีด้านการประเมินผล	5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมินผลด้านต่าง ๆ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของโรงเรียนทุกด้าน
	5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเป็นฐานในการรวบรวมข้อมูลเพื่อวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียน
	5.3 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ประเมินการบริหารและคุณภาพของเทคโนโลยีที่ใช้ในสถานศึกษา

จากตารางที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 18 แนวทาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้ การใช้เทคโนโลยีด้านการบริหารงาน มี 5 แนวทาง การมีวิสัยทัศน์ มี 4 แนวทาง การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีด้านการจัดการเรียนรู้ มี 3 แนวทาง การมีจริยธรรมด้านการใช้เทคโนโลยี มี 3 แนวทาง และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีด้านการประเมินผล มี 3 แนวทาง

ตอนที่ 2 ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การใช้เทคโนโลยีด้านการบริหารงาน	4.95	0.32	มากที่สุด	4.84	0.41	มากที่สุด
2. การมีวิสัยทัศน์	4.93	0.28	มากที่สุด	4.81	0.39	มากที่สุด
3. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีด้านการจัดการเรียนรู้	4.92	0.31	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4. การมีจริยธรรมด้านการใช้เทคโนโลยี	4.90	0.3	มากที่สุด	4.79	0.37	มากที่สุด
5. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีด้านการประเมินผล	4.96	0.29	มากที่สุด	4.82	0.40	มากที่สุด
รวม	4.93	0.30	มากที่สุด	4.81	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น พบว่า

6.1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีการส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมินผล พร้อมทั้งเป็นฐานเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งการเฝ้าผลการเรียน การปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษารวมไปถึงประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมหรือการเข้าร่วมอบรมต่าง ๆ ทำให้เกิดความสะดวกทั้งผู้ให้ข้อมูลและผู้รวบรวมข้อมูล โดยง่ายต่อการประเมินผลอีกด้วย ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจหลักของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมินผลเป็นอย่างดี จึงได้ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตัวเองด้านการใช้เทคโนโลยีในการประเมินผลอยู่เสมอ ส่งผลให้ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด สอดคล้องกับ ชวลิต เกิดทิพย์. (2553) ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีในการประเมินผลเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำที่ผู้บริหารมีการจัดระบบสารสนเทศนั้น มีการติดตามการนำแผนเทคโนโลยีสถานศึกษาไปใช้ ประเมินการใช้แผนเทคโนโลยีสถานศึกษาที่เหมาะสม ซึ่งผลการศึกษาสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสอดคล้องกับการศึกษาของ บรรจบ บุญจันทร์. (2554) ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีด้านการใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล เป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดผลและการประเมินผลทั้งในแง่ของการเรียนการสอน หรือการประเมินการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผลได้ 4 ตัวบ่งชี้ มีการใช้เทคโนโลยีในการเก็บรวบรวมข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน การใช้เทคโนโลยีในการวินิจฉัยและการประเมินระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา และตัวบ่งชี้สุดท้ายการประเมินคุณภาพของเทคโนโลยีที่ใช้ในสถานศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับสุกัญญา แซ่มซ้อย. (2558) ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีด้านการวัดผลและประเมินผล (Assessment and Evaluation) ที่ประกอบด้วยส่งเสริมให้มีการใช้ระบบเทคโนโลยีเป็นฐานในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวัดผลนักเรียน การประเมินการสอนโดยใช้ระบบเทคโนโลยีเป็นฐานของครูรวมทั้งประสิทธิภาพของเทคโนโลยีในการสอน การวัดผลและประเมินระบบบริหารและปฏิบัติการโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานที่มีอยู่เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา การประเมินประสิทธิภาพของการให้การพัฒนาวิชาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการและการใช้เทคโนโลยีของครู ลำดับสุดท้ายคือการประเมินสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพในการพิจารณาความดีความชอบ

6.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน

โดยพบว่าด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานมีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 บางรายยังต้องพัฒนาความรู้ความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารในสถานศึกษา ซึ่งเทคโนโลยีในปัจจุบันเกี่ยวข้องกับทุกด้านในการบริหาร หากมีความสนใจ มีความรู้ มีทักษะ และเข้าใจที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการแล้วนั้น จะทำให้การบริหารงานทุกด้านสะดวก รวดเร็วและได้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ขวลิขิต เกิดทิพย์, 2553 ลักษณะของภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน เป็นการจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT Infrastructure Management) เป็นกระบวนการดำเนินงานที่อาศัยปัจจัยพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวก สถานที่ ระบบเครือข่าย ฯลฯ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน และ ผู้สอนเกิดความพึงพอใจและได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับธิดารัตน์ ประจักษ์, 2560 การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน ประกอบด้วย การนำผู้ร่วมงานให้นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการจัดการการปฏิบัติสู่ระบบงานสถานศึกษาจัดการเรียนรู้ภายใต้ความร่วมมือของทุกฝ่าย การกระจายงบประมาณทรัพยากรในการดำเนินงานด้านเทคโนโลยี การเพิ่มความสามารถเชิงวิชาชีพของทีมงานการจัดทำปัจจัยพื้นฐานเทคโนโลยี จัดสถานที่และโครงสร้างทางเทคโนโลยีในสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการใช้งานของครูและนักเรียน มีศูนย์เทคโนโลยีเพื่อการเรียนที่หลากหลาย อีกทั้งมีการประเมินและการนิเทศติดตามความก้าวหน้าของแผนหรือกิจกรรมทางเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องและนำไปการแก้ไขปรับปรุงระบบเทคโนโลยีด้วย

6.1.3 ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.52 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าดัชนีลำดับความความต้องการจำเป็นฉบับปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) อยู่ระหว่าง 0.46 – 0.60 โดยด้านที่มีค่า $PNI_{Modified}$ สูงที่สุดคือ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน แสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จะต้องพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน อย่างเร่งด่วนมาเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพปัจจุบันที่พบว่าภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และยิ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์พบว่าภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน ข้อมูล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน พัฒนาความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีของบุคลากรและตัวผู้บริหารเอง โดยจัดให้มีการอบรมด้าน ICT ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน ควรติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ต้องนำมาปรับใช้ในการบริหารงานอยู่เสมอ อีกทั้งยังต้องผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีศูนย์ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีแบบให้บริการแบบ จุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One-Stop Service) เพื่อให้ผู้บริหารและบุคลากรสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างง่าย จะส่งผลให้การเรียนรู้และการพัฒนาด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิราพร สังข์สี และสาริตา เจนเขว่า (2566) ได้ศึกษา การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ด้านการบริหารและปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พังงา ภูเก็ต ระนอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พังงา ภูเก็ต ระนอง ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ มีการจัดตั้งคณะกรรมการโดยศึกษานิเทศก์เพื่อลงพื้นที่ในเขต กำกับ ติดตาม รูปแบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด ผลักดันให้เกิดการจัดการศึกษาที่บูรณาการด้วยเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการศึกษา เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เกิดการพัฒนาตนเอง ด้านการใช้เทคโนโลยีของสถานศึกษาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ให้สามารถ นำเทคโนโลยีบูรณาการในการจัดการศึกษา

6.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 3 พบว่า

6.2.1 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ ด้านที่ 1 การใช้เทคโนโลยีด้านการบริหารงาน มี 5 แนวทาง ด้านที่ 2 การมีวิสัยทัศน์ มี 4 แนวทาง ด้านที่ 3 การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีด้านการจัดการเรียนรู้ มี 3 แนวทาง ด้านที่ 4 การมีจริยธรรมด้านการใช้เทคโนโลยี มี 3 แนวทาง ด้านที่ 5 การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีด้านการประเมินผล มี 3 แนวทาง เนื่องจากสภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้เทคโนโลยีด้านการบริหารงานและสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การใช้เทคโนโลยีด้านการบริหารงาน เนื่องจากบทบาทของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันแทบจะทุกอย่าง ด้วยประโยชน์และข้อดีของเทคโนโลยีที่มีอยู่มาก โดยเฉพาะการนำมาใช้ในการบริหารงาน จะทำให้การดำเนินการเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ทั้งการแจกแจงหน้าที่ในการทำงาน หรือนำมาช่วยอำนวยความสะดวกในการบริหารงานในทุกด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของสุวิทย์ ขำคล้าย และจรัส อติวิทยากรณ์ (2564) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน รองลงมาได้แก่ ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี และด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล

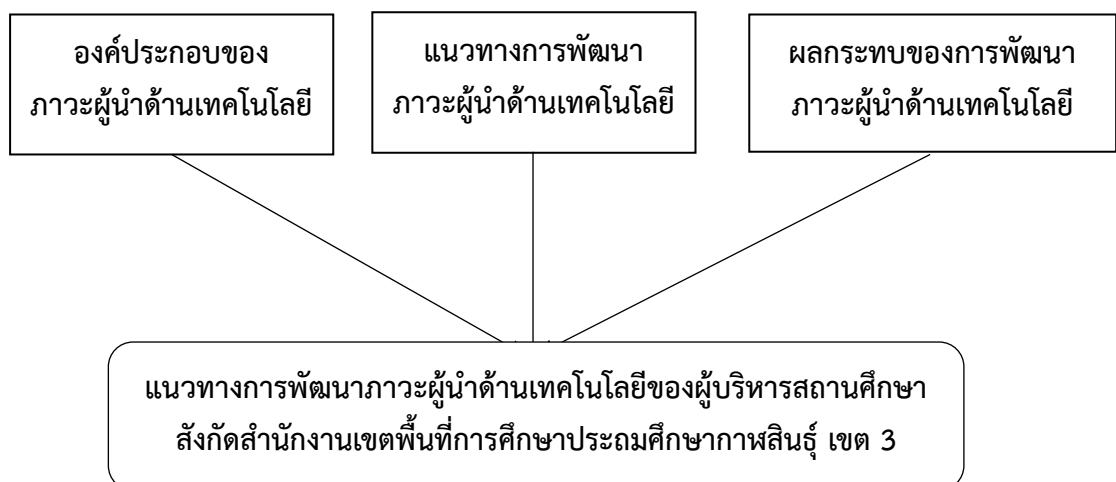
6.2.2 ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 3 พบว่าความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีด้านการประเมินผล เนื่องจากมีความชัดเจนในการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล เพราะเป็นการประหยัดทรัพยากร เวลา และได้ประสิทธิภาพ ซึ่งเมื่อนำเข้าข้อมูลแล้ว สามารถประเมินผลได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งการประเมินผลการเรียนของนักเรียน จึงมีความเหมาะสมมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ บรรจบ บุญจันทร์ (2554) สรุปได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี ด้านการใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล เป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดผลและการประเมินผลทั้งในแง่ของการเรียนการสอน หรือการประเมินการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล

ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการใช้เทคโนโลยีด้านการบริหารงาน เนื่องจากการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีด้านการบริหารงานเป็นสิ่งสำคัญเป็นอันดับแรก ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ทุกระดับต้องนำนวัตกรรมเทคโนโลยี มาใช้ในการบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษา จะมีการนำเทคโนโลยีมาบริหารจัดการภาพรวมของการดำเนินงานในสถานศึกษา การติดต่อสื่อสารกับองค์กรภายนอก การสรุปปัญหาและแนวทางแก้ไข และนำมาใช้เพื่อ ประกอบการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ นำมาใช้ประมวลงานประจำปี การจัดแผนงบประมาณ และกำหนดแผนการดำเนินงานของหน่วยงาน สำหรับ ผู้บริหารงานระดับต้นจะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการควบคุมการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกติน (2565) ได้ศึกษา การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่าการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการตัดสินใจ การตัดสินใจที่ดี จะต้องรวดเร็วและไม่ผิดพลาด และการตัดสินใจที่รวดเร็วและไม่ผิดพลาดนั้นจำเป็นต้องมีข้อมูลสารสนเทศ ที่เป็นปัจจุบันไม่ล้าสมัย มีจำนวนมากเพียงพอ และสามารถนำมาใช้ได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยเรื่องนี้เป็นอย่างดี

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 สรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี

ทักษะเทคโนโลยีพื้นฐาน คือ ความสามารถในการใช้และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีพื้นฐาน เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และซอฟต์แวร์ที่ใช้ในงานบริหาร ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการศึกษา การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน เช่น สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ ระบบบริหารจัดการเรียนการสอน (LMS) และเทคโนโลยีเสมือนจริง (VR) ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม: การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการและการสอน เช่น การใช้ Big Data และ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี

การฝึกอบรมและพัฒนา คือ การจัดอบรมและกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะเทคโนโลยีของผู้บริหาร เช่น เวิร์คช็อป การสัมมนา และการเรียนรู้ออนไลน์ การสนับสนุนจากนโยบาย: การสร้างนโยบายและโครงสร้างองค์กรที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในโรงเรียน เช่น การจัดสรรงบประมาณ การสนับสนุนทางเทคนิค และการให้คำปรึกษา การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และนวัตกรรม: การส่งเสริมวัฒนธรรมที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม เช่น การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ระหว่างครูและผู้บริหาร

3. ผลกระทบของการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี

การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ คือ ลดความซับซ้อนในการทำงาน เพิ่มความเร็วและความแม่นยำในการตัดสินใจ การส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน: เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีคุณภาพสูงขึ้น การเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต: เตรียมผู้บริหารและครูให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและสามารถปรับตัวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้

สรุป การพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยต้องมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะเทคโนโลยี การสนับสนุนจากนโยบาย และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และนวัตกรรม องค์ความรู้ใหม่นี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทอื่น ๆ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีในสถานศึกษาได้เช่นกัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 นโยบายการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี คือ การจัดอบรมและพัฒนาทักษะ เช่น สร้างโปรแกรมการอบรมและพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดเวิร์คช็อป สัมมนา และการเรียนรู้ออนไลน์

8.1.2 นโยบายการสนับสนุนด้านทรัพยากร คือ การจัดสรรงบประมาณ เช่น เพิ่มการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีในโรงเรียน เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยี การอัปเดตระบบเครือข่าย และการจัดหาซอฟต์แวร์ที่จำเป็น

8.1.3 นโยบายการบูรณาการเทคโนโลยีในกระบวนการบริหาร คือ การใช้ระบบสารสนเทศ นำระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน เช่น ระบบบริหารจัดการเรียนการ

สอน (Learning Management System: LMS) ระบบจัดการข้อมูลนักเรียน และระบบสื่อสารภายในองค์กร

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นปรับปรุงต่ำที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนระบบและฐานข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

8.2.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาได้

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำ ด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน

8.3.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ ด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน

9. บรรณานุกรม

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2554). **กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย (ICT2020)**. กรุงเทพฯ : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2558). **การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. 2558**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องนโยบายและมาตรฐานการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จนถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2563 – 2565)**. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กวี วงศ์พุม. (2550). **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาวิสัยทัศน์นักบริหาร.

จิณณวัฒน์ ปะโคทัง. (2561). **ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ**. อุบลราชธานี : ศิริธรรมอ็อฟเซท.

- ชยากานต์ เรืองสุวรรณ. (2562). **การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษา**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทินกร บัวชู. (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. **วารสารครุศาสตร์สาร**. 13(2). 285-294.
- ไพศาล วรคำ. (2565). **การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research)**. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- ลลนา ซ่อมะลี และชยากานต์ เรืองสุวรรณ. (2566). **ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับชาติ ครั้งที่ 7 RMU NGRC2023. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 6 ธันวาคม 2566. 770-780.**
- ศิราพร สังข์สี และสาริตา เจนเขว้า. (2566). การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีด้านการบริหารและปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตรัตนรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พังงา ภูเก็ต ระนอง. **วารสารวณิฏองแหกรพุทธศาสตร์ปริทรรศน์**. 10(2). 1-11.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **แนวปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษานิตบุคคล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักพระพุทธรศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. กรุงเทพฯ : พรินทวนกราฟฟิค จำกัด.
- สุวิทย์ ชำคาลัย และจรัส อติวิทยากรณ์. (2564). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13. มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่. 12 พฤษภาคม 2565. 1327-1342.**
- International Society for Technology in Education. (2009). **ISTE Standards administrators**. Retrieved 1 August 2023. From <https://www.iste.org/standards/for-administrators>

**โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1***
**THE DEVELOPMENT OF THE PROGRAMS TO ENHANCEMENT IN
INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF TEACHERS UNDER MAHASARAKHAM
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

สุพัฒน์พงศ์ สารพล¹, สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ²
Supattanapong Saraphon¹, Suttipong Hoksuwan²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education Mahasarakham University^{1,2}
Email : supatart11@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวังและความต้องการจำเป็น 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน จำนวน 298 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่คาดหวัง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ ด้านความรู้ ทฤษฎี และด้านการฝึกฝน พัฒนาตนเองและเพื่อนครู และ 2) โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาของโปรแกรม 4) วิธีการดำเนินการ 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรม เนื้อหาสาระประกอบด้วย 4 มอดูล ได้แก่ มอดูล 1 ด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ มอดูล 2 ด้านความรู้ ทฤษฎี มอดูล 3 ด้านการฝึกฝน พัฒนาตนเองและเพื่อนครู และมอดูล 4 ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี โดยผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาโปรแกรม; ภาวะผู้นำเชิงวิชาการ; ครู

ABSTRACT

The objectives of this research article are: 1) To study the actual situation Expected conditions and necessary needs 2) To develop a program to strengthen the Instructional Leadership of teachers under the Mahasarakham Primary Educational Service Area Office, Area 1. The sample group was 298 teachers and the group of informants included experts. Number of people: 5 people. Tools used in the research include questionnaires and assessment forms. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, arithmetic mean. standard deviation and the index of essential needs.

The results of this study were as followings: 1) The actual condition of Instructional Leadership of teachers under the Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 1 is overall at a moderate level. As for the expected condition Overall, it is at the highest level. and necessary needs Sorted by the index of essential needs from highest to lowest is the area of innovative media. Technology in learning process skills, knowledge, theory, and practice Develop yourself and your fellow teachers and 2) the program to strengthen the Instructional Leadership of teachers in the Mahasarakham Primary Educational Service Area Office, Area 1, consisting of 1) principles, 2) objectives of the program, 3) content of the program, 4) methods of implementation, 5) Measure and evaluate programs The content consists of 4 modules, namely Module 1 on learning process skills, Module 2 on knowledge and theory, Module 3 on practice and development of self and fellow teachers, and Module 4 on media, innovation, and technology. The evaluation results suitability. The feasibility of the guidelines by experts was found to be overall appropriate and feasible. at the highest level.

Keywords : Program Development; Instructional Leadership; Teacher

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษามีบทบาทสำคัญมากในชีวิตและสังคม โดยเฉพาะการสร้างคนในศตวรรษที่ 21 เน้นการพัฒนาคน การจะประสบความสำเร็จได้นั้น คนต้องพัฒนาความรู้ สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และศีลธรรม จันทรชิตี มาพุทธ (2546) โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์อนาคตของชุมชน ครูเป็นประธานงานที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้น ความสำเร็จของการเรียน การสอนขึ้นอยู่กับความพร้อมของครูในการสอนและสร้างสรรค์ประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าจดจำ สำหรับนักเรียน ครูจะต้องมุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะและความรู้ให้เต็มที่ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ในกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่ร่วมในการสนับสนุนในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ กนกรัตน์ ภูระหงษ์ (2549) หน่วยงานทางการศึกษาที่ศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของครู Fullan (2006) ความสำคัญของภาวะผู้นำของครูอยู่ที่ความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังสามารถช่วยเหลือครูคนอื่นในการพัฒนาทักษะและความรู้เพื่อให้พร้อมที่จะเป็นครูมืออาชีพที่ดีได้ด้วย และ Pellicer และ Anderson (1995) กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญของผู้นำครูใน 2 ประเด็นคือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการนำไปสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียน โดยสร้างผลกระทบต่อการศึกษาของนักเรียน และเป็นผู้นำทางการเรียนการสอน ซึ่งไม่ได้กำหนดโดยฝ่ายบริหาร แต่เกิดจากคุณลักษณะของครูเองภายใต้การสนับสนุนของโรงเรียน ภาวะผู้นำถือเป็นส่วนสำคัญในการนำหรือสร้างพฤติกรรมของคนอื่นให้ปฏิบัติตามเป้าหมายขององค์กร ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อความสำเร็จของเป้าหมายองค์กร และมีทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำที่นักวิชาการได้ศึกษาไว้ เช่น ทฤษฎีคุณลักษณะ ทฤษฎีพฤติกรรม และทฤษฎีสถานการณ์ ซึ่งภาวะผู้นำมีผลสำคัญต่อความสำเร็จของเป้าหมายองค์กรอย่างชัดเจน

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงผู้นำที่สร้างการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่และทำให้เกิดการจูงใจอย่างมากต่อผู้ตาม และพัฒนางานในหน้าที่ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายในอนาคต ผู้นำทางวิชาการต้องมีความรู้ความสามารถในการวางแผนและดำเนินการตามวิสัยทัศน์อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังต้องสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับทีมงาน และเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับผู้ร่วมงาน ผู้นำทางวิชาการยังต้องมีความเข้าใจในสถานการณ์ทั่วไปและสามารถมองเห็นแนวโน้มต่าง ๆ ในอนาคตได้ด้วย ในปัจจุบันการพัฒนาครูมีความสำคัญมากและมีหลายด้านที่ต้องพัฒนาต่อไป ดังนั้นผู้นำทางวิชาการจึงมีบทบาทสำคัญในการนำทีมงานสู่ความสำเร็จในอนาคต ในปัจจุบันสภาพการดำเนินการพัฒนาครูมีหลายประการ เช่น การเข้าอบรมครูไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง มีระยะเวลาการอบรมสั้น และ จำนวนผู้เข้ารับการศึกษาอบรมค่อนข้างมาก ระบบการพัฒนาครูประจำการมีคุณภาพต่ำ เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น วิทยาการขาดประสบการณ์ตรงในการนำหลักสูตรไปใช้ เน้นเฉพาะเทคนิควิธีการอย่างฉาบฉวย ขาดการเน้นการพัฒนาทักษะการคิดและการประยุกต์ใช้กับครูเพื่อนำไปใช้ในสถานศึกษาของตนเองอย่างเหมาะสมจึงทำให้การพัฒนาครูไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำ (วิสุทธิ เวียงสมุทร, 2553)

ดังนั้น จึงควรกระตุ้นให้หน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางวิชาชีพ องค์ความรู้ทางวิชาชีพ และสถานภาพทางวิชาชีพมากขึ้น โดยการคิดแนวทางสำหรับครูรุ่นใหม่ผู้ที่จะกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาควรมีลักษณะอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน การสนับสนุนช่วยเหลือให้ครูเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ครูเหล่านี้ก็จะไปช่วยนักศึกษาให้เรียนรู้อย่างเหมาะสมเช่นกัน ซึ่งเป็นหนึ่งในความรับผิดชอบต่าง ๆ และเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ทางวิชาชีพระหว่างครูด้วยกันเอง กระทรวงศึกษาธิการ (2553) เส้นทางสู่ความเป็นผู้นำทางวิชาการมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือคุณภาพของตัวครูและคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู คุณลักษณะพื้นฐานของครูคือต้องมีความรักและศรัทธาในอาชีพ

เมตตาและเอาใจใส่ดูแลลูกศิษย์เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกศิษย์ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน สามารถประยุกต์และปรับใช้องค์ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยให้ความสำคัญกับประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก โดยเชื่อว่า "เด็กทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้" ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูมืออาชีพจึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการดำรงชีวิต มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืนพร้อมที่จะเจริญเติบโตภายใต้ความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเป็นที่ยอมรับของสังคมและประเทศชาติในอนาคต

ทั้งนี้จากรายงานสรุปผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ปัญหาคุณภาพผู้เรียน เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (O-Net) พบว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมของเขตพื้นที่การศึกษาในรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ยังคงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งจากสถานการณ์ดังกล่าวยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของสมรรถนะครูด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เนื่องจากพบว่า ครูยังขาดความรู้ความสามารถเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งในปัจจุบันมีการใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม โดยครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนที่ไม่หลากหลาย ซึ่งไม่สามารถดึงศักยภาพของผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ เน้นการวัดความรู้ความจำมากกว่าการนำไปใช้ถือว่าเป็นจุดอ่อนอย่างมาก ซึ่งไม่สอดคล้องและไม่ครอบคลุมการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาบุคคลอย่างเต็มศักยภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในเสริมสร้างความรู้ และความสามารถของผู้เรียนในการปฏิบัติ ไม่เห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการจัดการเรียนการสอน จึงส่งผลกระทบต่อมาตรฐานการศึกษา ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนขาดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมที่ซับซ้อนในยุคปัจจุบัน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนตกต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2565)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวจึงควรดำเนินการศึกษาการค้นคว้าจากทฤษฎีไปสู่การสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ซึ่งคาดว่าเป็นประโยชน์ต่อครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการประกอบผลการพัฒนาของครูอันจะเป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาไทยให้มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.2 เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวังและความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 อันเป็นแนวทางแห่งการพัฒนาและเป็นประโยชน์ของครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการต่อไปได้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิชาการของครูและสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิชาการของครูได้ทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านทักษะ กระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านความรู้ ทฤษฎี 3) ด้านฝึกฝน พัฒนาตนเองและเพื่อนครู และ 4) ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี

2. ศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู จำนวน 1,318 คน ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 195 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 298 คน ตามตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จาก 195 โรงเรียน และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนสถานศึกษาขนาดต่าง ๆ ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวังในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.70 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยผู้วิจัยดำเนินการศึกษา Best practice จากผู้บริหาร ของหน่วยงาน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ 3 แห่ง โดยเลือกแบบเจาะจง ตามเกณฑ์การ พิจารณา คือ ได้รับรางวัล Best practice ระดับเขตพื้นที่ขึ้นไปทางด้านวิชาการ ได้รับรางวัลระดับเขต พื้นที่ขึ้นไปทางด้านวิชาการมาแล้วไม่เกิน 5 ปี แล้วนำมาสร้างข้อสรุปเป็นร่างโปรแกรมการเสริมสร้าง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ มีชัณภูมิเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำ ทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 แสดง รายละเอียดดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวังของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิชาการ และค่าดัชนี ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น

องค์ประกอบของภาวะ ผู้นำเชิงวิชาการ	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนิน งาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนิน งาน	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี	3.12	1.21	ปานกลาง	4.90	0.36	มากที่สุด	0.571	1
2. ด้านทักษะกระบวนการ เรียนรู้	3.23	1.17	ปานกลาง	4.89	0.37	มากที่สุด	0.514	2
3. ด้านความรู้ ทฤษฎี	3.26	1.16	ปานกลาง	4.90	0.34	มากที่สุด	0.503	3
4. ด้านการฝึกฝน พัฒนา ตนเองและเพื่อนครู	3.29	1.20	ปานกลาง	4.91	0.33	มากที่สุด	0.492	4
ค่ามัชฌิมเลขคณิต	3.23	1.19	ปานกลาง	4.90	0.35	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพที่เป็นจริงของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}= 3.23$) ด้านความรู้ ทฤษฎี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.26$) ด้านการฝึกฝน พัฒนา

ตนเองและเพื่อนครู อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.29$) ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.12$)

ส่วนสภาพที่คาดหวังของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.89$) ด้านความรู้ ทฤษฎี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.90$) ด้านการฝึกฝน พัฒนาตนเองและเพื่อนครู อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.91$) ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$)

เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ($PNI_{modified}=0.571$) ด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.514$) ด้านความรู้ ทฤษฎี ($PNI_{modified}=0.503$) และด้านการฝึกฝน พัฒนาตนเองและเพื่อนครู ($PNI_{modified}=0.492$)

5.2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากผลการศึกษาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) สภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวังของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้ประเด็นที่มีความสำคัญและความต้องการจำเป็นจาก 4 องค์ประกอบ ไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อนำมาใช้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 3 คน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวเป็นผู้บริหารที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) สรุปผลการสัมภาษณ์และสังเคราะห์ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปและสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ประเด็นสัมภาษณ์	สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์	ผลการสังเคราะห์
ด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> เน้นการฝึกทักษะผ่านกระบวนการทำงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดทักษะและกระบวนการที่สามารถนำไปใช้พัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้ ต้องมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต้องมีประสบการณ์และใช้วิธีการที่ถูกต้องจึงจะสามารถจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ 	<ol style="list-style-type: none"> ฝึกฝนทักษะผ่านกระบวนการทำงาน การทำงาน มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ มีประสบการณ์และใช้วิธีการที่ถูกต้อง
ด้านความรู้ทฤษฎี	<ol style="list-style-type: none"> สนับสนุนให้พัฒนาความรู้ผ่านการประชุม อบรมเชิงปฏิบัติการทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก การศึกษาต่อในสาขาที่ตนสนใจ การศึกษาดูงานจากบุคคลและหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จ ใช้กระบวนการ PDCA มาขับเคลื่อนร่วมกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพัฒนาทักษะที่สำคัญ 3 ด้านคือ 	<ol style="list-style-type: none"> การประชุม การอบรม การศึกษาต่อในสาขาที่สนใจ การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ประเด็น สัมภาษณ์	สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์	ผลการสังเคราะห์
	ความสามารถด้านภาษา ด้านคำนวณ และด้านเหตุผล และ นำผลที่ได้มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3. ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาความรู้ในด้านที่ตนเอง สนใจ เช่นการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการที่ต้นสังกัดหรือ หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	
ด้ ำ น ก ำ ร ฝึ ก ฝ น พ ั ท น ำ ต น เอง และ เพื่ อ น ค รุ	1. โดยการสร้างประสบการณ์ตรงด้วยการลงมือปฏิบัติ การลองผิดลองถูก และสร้างประสบการณ์ทางอ้อมผ่านการ ฝึ ก อ บ ร ม การอ่านหนังสือ การรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ 2. โดยได้รับคำแนะนำจากเพื่อนครู มาพัฒนาตนเอง 3. โดยการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น การ สื่ อ ส ำ ร ก บ ั พ ี่ อ น ค รุ การกำหนดเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน การรู้จักติชมและให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์	1. การลงมือปฏิบัติ 2. การลองผิดลองถูก 3. การ สื่ อ ส ำ ร ก บ ั พ ี่ อ น ค รุ อย่าง ส ำ ร ้ ง ส ร ร ค์ 4. การรับคำแนะนำมาพัฒนาตนเอง
ด้ ำ น สื่ อ น วั ต ก ร ร ม เท ค โ น ล อ ยี	1. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้สื่อ นวัตกรรมที่หลากหลาย 2. ใช้สื่อและนวัตกรรม เพื่อแก้ไข และพัฒนาผู้เรียน 3. สนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนรู้	1. การใช้สื่อ นวัตกรรมที่หลากหลาย 2. การสร้างและพัฒนานวัตกรรม

หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการนำผลการสังเคราะห์สภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และผลจากการศึกษาวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู จัดทำร่างโปรแกรมเสริมสร้าง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1	
หลักการ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู คือ พฤติกรรม กระบวนการหรือการใช้ความสามารถของครูใน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ในการจูงใจ มีอิทธิพล สร้าง บรรยากาศต่อกลุ่มบุคคลอื่น เพื่อจุดมุ่งหมายในการสนับสนุน และพัฒนาการปฏิบัติงานโดยใช้ กระบวนการสื่อสารกับผู้ร่วมงาน จนสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้ โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนา ครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ให้มีพฤติกรรมที่สามารถ พัฒนาตนเองให้มีความรู้พื้นฐานทางวิชาการเป็นอย่างดี และสามารถนำเอาความรู้ไปใช้ในการ จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถที่จะจูงใจให้ครู นักเรียน และผู้ ที่เกี่ยวข้องตระหนักเห็นความสำคัญของการพัฒนาวิชาการสามารถนำไปบูรณาการในการจัด การศึกษา เพื่อลดช่องว่างทางการศึกษาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่คุ้มค่า มีประสิทธิผลและ ประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1	
วัตถุประสงค์ของโปรแกรม	พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
เนื้อหาของโปรแกรม	<p>มอดูล 1 ด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ (15 ชั่วโมง) เนื้อหาในมอดูลนี้ ทักษะกระบวนการเรียนรู้คือการฝึกฝนทักษะผ่านกระบวนการทำงาน มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ มีประสบการณ์และใช้วิธีการที่ถูกต้อง</p> <p>มอดูล 2 ด้านความรู้ ทฤษฎี (10 ชั่วโมง) เนื้อหาในมอดูลนี้คือการพัฒนาครูทางด้านความรู้ ทฤษฎี โดยผ่านกระบวนการ การประชุม การอบรม การศึกษาต่อในสาขาที่สนใจ การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน</p> <p>มอดูล 3 ด้านการฝึกฝน พัฒนาตนเองและเพื่อนครู (10 ชั่วโมง) เนื้อหาในมอดูลนี้ การพัฒนาครูทางด้านการฝึกฝน พัฒนาตนเองและเพื่อนครูโดยผ่านกระบวนการลงมือปฏิบัติจริง การลองผิดลองถูกการสื่อสารกับเพื่อนครูอย่างสร้างสรรค์ การรับคำแนะนำมาพัฒนาตนเอง</p> <p>มอดูล 4 ด้านสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี (20 ชั่วโมง) เนื้อหาในมอดูลนี้การพัฒนาครูทางด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี โดยส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อ นวัตกรรมที่หลากหลาย การสร้างและพัฒนานวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน</p>
วิธีดำเนินการ	<p>ยึดกรอบการพัฒนาบุคคลตามกรอบ 70: 20 : 10 โดย</p> <p>70% เป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านประสบการณ์</p> <p>20% เป็นการเรียนรู้และพัฒนาจากผู้อื่น</p> <p>10% เป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านหลักสูตร</p>
การวัดประเมินผลโปรแกรม	<p>1. ประเมินผลก่อน และหลังการพัฒนา</p> <p>2. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา</p>

หลังจากการดำเนินการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการการตรวจสอบยืนยันการสร้างโปรแกรม ซึ่งประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ						
1.1 ความชัดเจนของหลักการ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
1.2 ความสำคัญของหลักการ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 การนำไปใช้	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม						
2.1 เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของครู	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2.2 ความครอบคลุมองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3. เนื้อหาของโปรแกรม						
3.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรม	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 การจัดเรียงเนื้อหาสอดคล้องกับองค์ประกอบ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
3.3 เนื้อหากับระยะเวลา	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4 มอดูล 1 ด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.5 มอดูล 2 ด้านความรู้ ทฤษฎี	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.6 มอดูล 3 ด้านการฝึกฝน พัฒนาตนเอง และเพื่อนครู	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.7 มอดูล 4 ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4. วิธีการพัฒนา						
4.1 การพัฒนาตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 การฝึกอบรม	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.3 การศึกษาดูงาน	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล						
5.1 การประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5.2 การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
โดยรวม	4.80	0.39	มากที่สุด	4.82	0.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยความเหมาะสมมีมัชฌิมเลขคณิต เท่ากับ 4.80 และ ความเป็นไปได้อาจมีมัชฌิมเลขคณิต เท่ากับ 4.82 ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่าสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ส่วนความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู เมื่อเรียงลำดับจาก

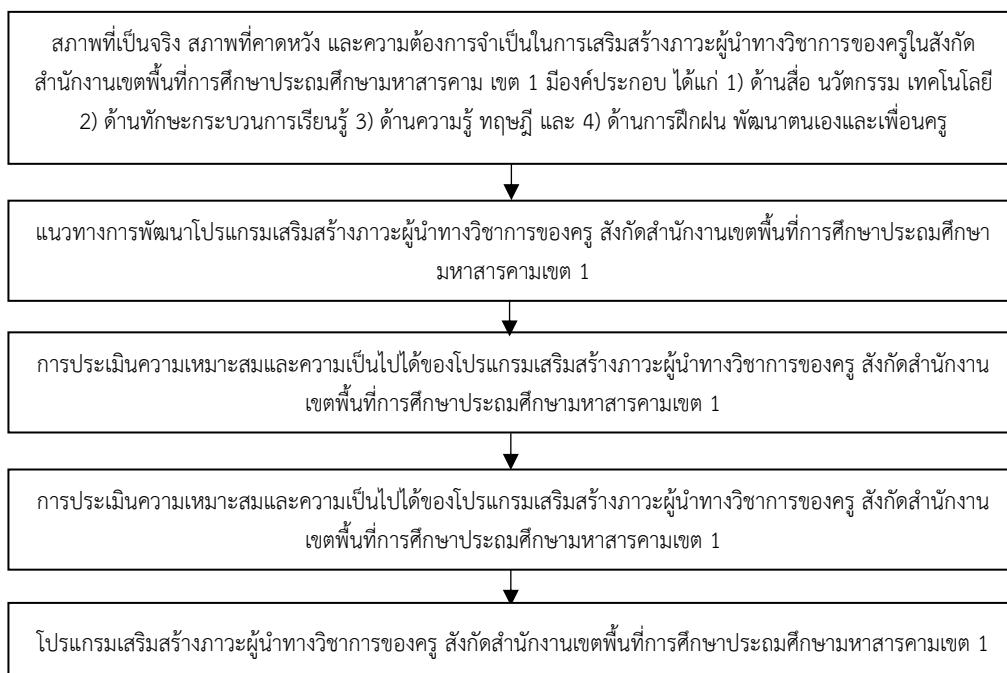
มากไปน้อย ลำดับที่ 1 ด้านสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี ลำดับที่ 2 ด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 ด้านความรู้ ทักษะ และลำดับที่ 4 ด้านการฝึกฝน พัฒนาตนเองและเพื่อนครู ซึ่งอาจเป็นเพราะครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี มีความสำคัญและจะส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนการสอน การดำเนินงานด้านวิชาการ กิจกรรมด้านวิชาการภายในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ อีกทั้งการฝึกฝน พัฒนาตนเองและเพื่อนครูยังสามารถเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรในสถานศึกษา ได้เป็นอย่างดีด้วย ส่วนด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้และด้านความรู้ ทักษะนั้น จะช่วยให้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างและพัฒนา ร่วมวางแผนการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยสามารถจำแนกนิยามของภาวะผู้นำจากนักวิชาการทางวิชาการของครูประกอบไปด้วย ความหมายของภาวะผู้นำ ดังที่ จันทรานี สงวนนาม (2553) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การนำความรู้ ความสามารถและแนวคิด เทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพต่อการศึกษามาใช้ในการบริหารการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ ธิดาวลัย เสดะจันท์ (2541) ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง การกระทำหรือกริยาทำทางที่ผู้นำแสดงออกถึงความสามารถในการพัฒนางานด้านวิชาการ โดยการริเริ่มนำทางให้เกิดแนวคิดใหม่หรือให้การสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้ร่วมงานสามารถรับรู้และสังเกตเห็นการกระทำนั้นได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาภรณ์ ไปนาน (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ที่กล่าวไว้ว่าครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการได้ดั้นนั้นต้องมีความรู้ ประสบการณ์ในด้านการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร การวิเคราะห์นักเรียนรายบุคคล มีความสามารถบริหารงานวิชาการ มีวิสัยทัศน์ และสามารถนำพาทีมงานปฏิบัติงานให้สำเร็จได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิสาลักษณ์ จันทรอร่าม (2561) ที่ได้อภิปรายไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้าน การเรียนการสอนและการยอมรับจากเพื่อนครูให้ใช้บทบาทของผู้นำเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ ของผู้เรียนบทบาทของโรงเรียนจำเป็นต้องเน้นกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ใช้ศักยภาพของตนจนสุดความสามารถโดยมีภาวะผู้นำทางวิชาการมาช่วยในส่วนของการพัฒนา คุณภาพการเรียนการสอนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพเกี่ยวกับการสอน และการเรียนรู้

6.2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล เนื้อหาประกอบด้วย 4 มอดูล ได้แก่ มอดูล 1 ด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ มอดูล 2 ด้านความรู้ ทักษะ มอดูล 3 ด้านการฝึกฝน พัฒนาตนเองและเพื่อนครู มอดูล 4 ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทาง

วิชาการของครู โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีมัชฌิมเลขคณิต เท่ากับ 4.80 ทั้งนี้ จากการศึกษาแนวคิดหลักเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ กิจกรรมที่อยู่ในกระบวนการพัฒนาที่เสริมสร้างความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะและพฤติกรรมด้านการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยมีองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการวัดประเมินผล องค์ประกอบโปรแกรมมีความสำคัญในการออกแบบให้มีความเหมาะสม มีรูปแบบ และวิธีการที่จะสามารถพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554) กล่าวถึงองค์ประกอบของโปรแกรมว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของโปรแกรม เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล แนวคิดของ รุจิรา มานะ (2565) ได้กล่าวถึงการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูว่า มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรม วิธีพัฒนา และการวัดประเมินผลโปรแกรม

7. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ส่งผลให้ครูในสังกัดได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิชาการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู
ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

จากภาพดังกล่าวข้างต้น การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี 2) ด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านความรู้ ทฤษฎี และ 4) ด้านการฝึกฝน พัฒนาตนเองและเพื่อนครู ซึ่ง 5 องค์ประกอบนี้ นำมาพัฒนาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเกิดเป็นโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาของโปรแกรม 4) วิธีการดำเนินการ 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรม เนื้อหาสาระประกอบด้วย 4 มอดูล ได้แก่ มอดูล 1 ด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้ มอดูล 2 ด้านความรู้ ทฤษฎี มอดูล 3 ด้านการฝึกฝน พัฒนาตนเองและเพื่อนครู และมอดูล 4 ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาที่มีความสนใจนำไปใช้ในการพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิชาการของครูในสถานศึกษา ควรศึกษาบริบท ความพร้อม แล้วนำแนวทางไปปรับและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้สามารถพัฒนาครูในสังกัดให้มีประสิทธิภาพที่เพิ่มสูงขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 หรือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียง สามารถนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการไปพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู และปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษาได้

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อให้ผู้สนใจนำไปพัฒนาในการทำวิจัยครั้งต่อไป

8.3.2 ควรมีการวิจัยโดยนำองค์ประกอบด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีให้ผู้สนใจนำไปพัฒนาในการทำวิจัยครั้งต่อไป

9. บรรณานุกรม

กนกรัตน์ ภูระหงษ์. (2549). ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิตของผู้บริหารและพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จันทร์ชลี มาพุทธ. (2546). การเรียนรู้แบบบูรณาการด้วย Storyline Approach. **วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**. 14(2). 1-9.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- จุฑาภรณ์ ไปนาน. (2565). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธิดาวลัย เสดะจันทร์. (2541). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้ นิเทศภายในโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิสาลักษณ์ จันทร์อร่าม. (2561). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุจิรา มานะ. (2565). **โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและ พัฒนาการศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิสุทธิ์ เวียงสมุทร. (2553). **การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1-2**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. (2565). **แผนดำเนินงานประจำปี 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1**. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2554). **การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสายสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและ พัฒนาการศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Fullan, M. (2006). *Change theory: A force for school improvement*. **Center for Strategic Education**. 157. 3-14.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.
- Pellicer, L.O. & L.W. Anderson. (1995). **A Handbook for Teacher Leaders**. CA : Corwin Press.

ผลการศึกษาการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม*
THE EFFECT OF STUDYING HEALTH EDUCATION ON ADOLESCENTS AND
SEXUAL DEVELOPMENT UNIT BY USING COOPERATIVE LEARNING STAD
TECHNIQUES STAD AND USING A LEARNING PACKAGE
FOR GRADE 7 STUDENTS

วลีพร สามหาตไทย¹, ธชา รุญเจริญ²
Waleeporn Samhadthai¹, Thacha Runcharoen²
มหาวิทยาลัยขอนแก่น^{1,2}
Khon Kaen University^{1,2}
Email : oungeing.ordinaryperson@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 25 คน โรงเรียนอ่างห้วยยาง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน ชุดกิจกรรม แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติพื้นฐานโดย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 15.20 ค่าเฉลี่ย หลังเรียน 23.84 ความก้าวหน้า 8.64 ร้อยละความก้าวหน้า 27.73 นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 2. ความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนเรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ผลการศึกษา; ผลการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ; การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD; ชุดกิจกรรม

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the learning outcomes of adolescence and sexual development. of Mathayom 1 students using cooperative learning, the STAD technique, together with activity sets 2) to study the satisfaction of Mathayom 1 students with learning about adolescence and sexual development. By organizing cooperative learning, STAD techniques, together with activity sets for 25 Mathayom 1 students at Ang Huai Yang School. In the 2 semester of academic year 2022 3) The tools used in the research include 4 learning management plans, activity sets, satisfaction assessment forms. Statistics used in data analysis include basic statistics by means, standard deviations.

The research findings are as follows: 1. The learning outcomes regarding adolescence and sexual development of first-year high school students using the STAD technique combined with activity sets showed significant improvement. The average score before the intervention was 15.20, while the average score after the intervention was 23.84. The progress made was 8.64, equivalent to 27.73% of overall improvement. The students demonstrated increased knowledge on the subject. 2. The satisfaction level of first-year high school students towards learning about adolescence and sexual development using the STAD technique combined with activity sets was highly favorable. The average satisfaction score was 4.56, with a standard deviation of 0.56, indicating the highest level of satisfaction.

Keywords : Study results; Learning outcomes regarding adolescence and sexual development; Collaborative learning management, STAD technique; Activity set

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจะช่วยให้ประเทศชาติพัฒนาขึ้น เลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนากำลังคนไว้ว่า ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีผลต่อการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ที่ต้องดำเนินงานให้สอดคล้องกัน สำหรับ สกศ. ในฐานะหน่วยงานกลาง มีความต้องการข้อมูลความต้องการกำลังคน เพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ จากการศึกษาแนวโน้มความต้องการกำลังคนที่ยึดพื้นที่เป็นฐาน (Area-based) (สุภัทร จำปาทอง, 2562) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 หมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ ที่ถือว่าการศึกษานั้นสำคัญที่สุด มาตรา 6 ได้กำหนดการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการ

ศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพถือว่าสำคัญมาก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางปี 2551 มีจุดมุ่งหมาย คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพจึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุลต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพ และภาษาต่างประเทศ โรงเรียนอ่างห้วยยางได้นำหลักสูตรแกนกลางมาเป็นหลักการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นำหลักสูตรแกนกลางมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา ธรรมชาติของผู้เรียนในท้องถิ่นเพื่อจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีผลสัมฤทธิ์ในแต่ละสาระการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในหลักสูตรแกนกลาง ได้กล่าวถึง สุขภาพหรือสุขภาวะ หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญาหรือจิตวิญญาณ สุขภาพหรือสุขภาวะจึงเป็นเรื่องสำคัญเพราะเกี่ยวข้องกับทุกมิติของชีวิต ซึ่งทุกคนควรจะได้เรียนรู้เรื่องสุขภาพเพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีเจตคติ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม รวมทั้งมีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพจนเป็นกิจนิสัยอันจะส่งผลให้สังคมโดยรวมมีคุณภาพ สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นการศึกษาด้านสุขภาพที่มีเป้าหมายเพื่อ การดำรงสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัวและชุมชนให้ยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรม ด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่ไปด้วย เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ นั้นมีความสำคัญมากกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งในสังคมไทยยังมีปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรเป็นจำนวนมากจากข่าวสารตามสื่อต่างๆ นั้น ซึ่งเกิดจากการมีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ไม่มากพอในเรื่องเพศในวัยของตนเอง และปัญหาของวัยรุ่นที่รับประทานอาหารเสริมตามโฆษณาที่เกินจริง ทำให้ผิวขาว ทำให้ผอม และทำให้สูงขึ้น อาหารเสริมเหล่านี้ไม่มีเลขรับรองจากองค์การอาหารและยา ซึ่งทำให้วัยรุ่นรับประทานตามและเกิดผลข้างเคียงต่างๆ ซึ่งเกิดจากการที่มีความรู้ ไม่เพียงพอในเรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศที่จะสอนเกี่ยวกับเนื้อหาการเจริญเติบโตของร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญาไปพร้อมกับพัฒนาการทางเพศ

จัดการเรียนรู้ในรูปแบบเน้นครูเป็นศูนย์กลาง ที่เป็นวิธีการสอนที่ครูอธิบายให้นักเรียนฟังหรือครูทำหน้าที่ในการควบคุมชั้นเรียนและมอบความรู้แต่เพียงผู้เดียวนั้น ในการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาของโรงเรียนอ่างห้วยยาง ในปีการศึกษา 2565 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลการเรียน ในรายวิชาสุขศึกษา เฉลี่ย 3.51 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดที่ 3.70 (โรงเรียนอ่างห้วยยาง, 2565) และเนื่องจากเนื้อหา ในเรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ มีเนื้อหาค่อนข้างยาก และมีความหลากหลายหัวข้อเรื่องในการเรียนรู้ จึงมีการประชุมครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เพื่อปรึกษาการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความสนใจในการเรียนมากขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสุขศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด

ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้หลากหลายวิธี เพื่อมาแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ วิชาสุขศึกษาเรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอ่างห้วยยาง แล้วพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นั้นกระตุ้นให้นักเรียนส่งเสริม ให้กำลังใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาสาระให้กระจ่าง และได้รางวัลกลุ่ม สมาชิกของกลุ่มต้องต่างพยายามส่งเสริมให้เพื่อนร่วมกลุ่มทำงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด เห็นความสำคัญของการเรียนรู้และพยายามทำให้การเรียนรู้และการทำงานนั้นมีคุณค่าและสนุก และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม มีลักษณะที่เน้นกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถ เรียนรู้และพัฒนาได้ด้วยตนเอง (สุนีย์ เปมะประสิทธิ์, 2543) และผลการวิจัยของ บังอร อางวิชัย (2550) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องเพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์เรื่องเพศศึกษาดีขึ้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง เพศศึกษา ผลการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา ของนักเรียน ก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้ โดยหลังการใช้ชุดการเรียนรู้มีคะแนนสูงกว่าก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว เกิดความสนุกสนานในการ เรียนรู้ นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ดังเห็นได้จากและผลการวิจัยของอภิวัฒน์ ไตชัยภูมิ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระ การเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ผลการศึกษาพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.47/83.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ กำหนด 80/80 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการ จัดการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษามีค่า เท่ากับ 0.7332 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 73.32 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีคะแนนสอบหลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจ ต่อการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่ม สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ชุดกิจกรรม เป็นสื่อแนวใหม่ที่มุ่ง สนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาไทย และการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้สอนเป็นคู่มือเพื่อให้ ครูใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ดังเห็นได้จากและผลการวิจัยของณัฐวรา รินเที่ยง (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาชุด กิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสุขศึกษา เรื่อง รักสุขภาพ โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่าชุดกิจกรรม การเรียนรู้ วิชาสุขศึกษา เรื่อง รักสุขภาพ โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้ วิชาสุขศึกษา เรื่อง รักสุขภาพ โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสุขศึกษา เรื่อง รักสุขภาพ โดยใช้การจัดการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีแนวคิดว่ายังมีกิจกรรมประกอบการสอน พบว่าการสอนด้วยชุดกิจกรรมนั้นเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการช่วยเหลือระหว่างผู้เรียนและมีกิจกรรมทำร่วมกันเพื่อช่วยกันเรียนรู้ในเนื้อหาในวิชามีลักษณะที่เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม คนที่เรียนเก่งช่วยคนที่เรียนปานกลางและเรียนไม่ทันเพื่อน ทำให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน ทำคะแนนร่วมกันซึ่งจะช่วยให้คนเก่งและคนอ่อนได้คะแนนที่เท่ากันในกลุ่มของตนเองและสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว เพื่อให้ผลการศึกษาในเรื่องวิจัยรุ่นพัฒนาการทางเพศ วิชาสุขศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นไปตามเกณฑ์กำหนดของโรงเรียนในรายวิชาสุขศึกษา จึงได้โดยใช้การจัดการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรม เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการพัฒนาผลการเรียน วิชาสุขศึกษา เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ดีขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม
- 2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ โดยการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 ผลการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม ผ่านเกณฑ์ของโรงเรียน 3.70

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 4.1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวิชาสุขศึกษาเรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศที่สูงขึ้น
- 4.2 นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ
- 4.3 เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในวิชาสุขศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) ประชากรที่

ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอ่างห้วยยาง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 25 คน โรงเรียนอ่างห้วยยาง โดยการศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิชาสุขศึกษาเรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD โรงเรียนอ่างห้วยยาง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้ 1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD วิชาสุขศึกษา เรื่อง เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ จำนวน 4 ชั่วโมง 2. ชุดกิจกรรม เรื่อง วัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ จำนวน 4 ชุด ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของวัยรุ่น 2) การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและอารมณ์ของวัยรุ่น 3) พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น 4) ความหลากหลายทางเพศ 3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา ตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยวัดพฤติกรรมของนักเรียนด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาการจัดการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม วิชาสุขศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ด้านสถานที่ กลุ่มเป้าหมาย บุคลากร และแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบ 2. ดำเนินการขอคำยินยอมจากผู้ปกครองในการนำนักเรียนเข้าสู่กระบวนการวิจัย 3. ดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบทดสอบ ก่อนการจัดการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม 4. การจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม 5. ดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบทดสอบ เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม 6. ดำเนินการวัดความพึงพอใจการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยให้นักเรียนทำแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณหลังจากสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้ 1. วิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานด้วย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากที่ถูกวิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามแผนจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ โดยใช้แบบทดสอบ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยทำการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์สรุปได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม

กลุ่ม	ค่าเฉลี่ยก่อนเรียน	ค่าเฉลี่ยหลังเรียน	ความก้าวหน้า	ร้อยละความก้าวหน้า
กลุ่ม 1	13.60	20.80	7.20	18.67
กลุ่ม 2	15.20	25.40	10.20	34.00
กลุ่ม 3	16.80	24.80	8.00	26.67
กลุ่ม 4	16.00	25.00	9.00	30.00
กลุ่ม 5	14.40	23.20	8.80	29.33
รวม	15.20	23.84	8.64	27.73

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มที่ 1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 13.60 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบหลังเรียนเท่ากับ 20.80 ความก้าวหน้าเท่ากับ 7.20 ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 18.67 กลุ่มที่ 2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 15.20 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบหลังเรียนเท่ากับ 25.40 ความก้าวหน้าเท่ากับ 10.20 ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 34.00 กลุ่มที่ 3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 16.80 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบหลังเรียนเท่ากับ 24.80 ความก้าวหน้าเท่ากับ 8.00 ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 26.67 กลุ่มที่ 4 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 16.00 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบหลังเรียนเท่ากับ 25.00 ความก้าวหน้าเท่ากับ 9.00 ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 30.00 และกลุ่มที่ 5 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 14.40 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบหลังเรียนเท่ากับ 23.20 ความก้าวหน้าเท่ากับ 8.80 ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 29.33 โดยค่าเฉลี่ยรวมของทุกกลุ่ม ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 15.20 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบหลังเรียนเท่ากับ 23.84 ความก้าวหน้าเท่ากับ 8.64 ร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 27.73

โดยสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

5.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน ผลการศึกษาความพึงพอใจในการเรียน เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจในการเรียน เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหาที่เรียนเข้าใจง่าย	4.72	0.45	มากที่สุด
2	เนื้อหาตรงกับความสนใจของผู้เรียนทันสมัย	4.56	0.63	มากที่สุด
3	เนื้อหาที่เรียนแต่ละหัวข้อเหมาะสมกับเวลาเรียน	4.67	0.47	มากที่สุด
4	ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน	4.51	0.59	มากที่สุด
5	การแบ่งหัวข้อเนื้อหา มีความชัดเจน ไม่สับสน	4.53	0.55	มากที่สุด
รวมด้านเนื้อหา		4.59	0.53	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้				
6	กิจกรรมมีความสนุกสนาน และสร้างสรรค์	4.44	0.50	มาก
7	การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์ความรู้สู่การปฏิบัติ	4.53	0.55	มากที่สุด
8	ผู้เรียนมีความสุขเมื่อทำงานร่วมกับเพื่อน	4.58	0.36	มากที่สุด
9	ผู้เรียนมีโอกาสซักถาม ผู้สอนให้คำปรึกษาอย่างทั่วถึง	4.57	0.50	มากที่สุด
10	ผู้สอนแบ่งกลุ่มคณะกรรมการอย่างเหมาะสม	4.56	0.55	มากที่สุด
รวมด้านกิจกรรมการเรียนรู้		4.53	0.49	มากที่สุด
ด้านชุดกิจกรรม				
11	ครูมีชุดกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกครั้งที่เข้าสอน	4.58	0.54	มากที่สุด

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
12	ครูให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ	4.60	0.54	มากที่สุด
13	ชุดกิจกรรมการสอนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น	4.62	0.59	มากที่สุด
14	ชุดกิจกรรมมีความสวยงาม น่าสนใจ	4.42	0.67	มาก
15	ชุดกิจกรรมช่วยกระตุ้นผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	4.56	0.58	มากที่สุด
รวมด้านชุดกิจกรรม		4.55	0.58	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล				
16	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล การเรียนรู้	4.63	0.63	มากที่สุด
17	มีการวัดผลทั้งก่อนเรียนและหลัง เรียน	4.44	0.54	มาก
18	ทราบเกณฑ์การวัดและประเมินผล ล่วงหน้า	4.56	0.55	มากที่สุด
19	มีการประเมินผลทั้งรายบุคคล และ กลุ่ม	4.58	0.54	มากที่สุด
20	มีการประเมินผลพฤติกรรมในการ ทำงานของกลุ่มผู้เรียน	4.49	0.55	มาก
รวมด้านการวัดและประเมินผล		4.45	0.56	มากที่สุด
รวมทุกด้าน		4.56	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนเรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม ของ ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เนื่องจาก ด้านเนื้อหา เนื้อหาที่เรียนเข้าใจง่าย เนื้อหาตรงกับความสนใจของผู้เรียนทันสมัย เนื้อหาที่เรียนแต่ละหัวข้อเหมาะสมกับเวลาเรียน ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน การแบ่งหัวข้อเนื้อหามีความชัดเจนไม่สับสน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนคิดสร้างองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ ผู้เรียนมีความสุขเมื่อทำงานร่วมกับเพื่อน ผู้เรียนมีโอกาสซักถาม ผู้สอนให้คำปรึกษาอย่างทั่วถึง ผู้สอนแบ่งกลุ่มคละความสามารถอย่างเหมาะสม ด้านสื่อการสอน ครูมีสื่อการเรียนการสอนทุกครั้งที่เข้าสอน ครูให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ต่าง ๆ สื่อการสอนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น สื่อช่วยกระตุ้นผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้านการวัดและ

ประเมินผล ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน ทราบเกณฑ์การวัดและประเมินผลล่วงหน้า มีการประเมินผลพฤติกรรมในการทำงานของกลุ่มผู้เรียน

จากประเด็นดังกล่าวมีนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือประเมินความพึงพอใจในการเรียนที่พบดังตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีนักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงส่งผลให้เกิดความไม่สนุกสนานไม่มีความคิดสร้างสรรค์และส่งผลต่อการวัดและการประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน

7. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม มีการนำเสนอและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

7.1 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมจนเกิดแรงจูงใจ ความกระตือรือร้น ได้ลงมือปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ได้พัฒนาทักษะความร่วมมือในการทำงาน ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีพัฒนาการด้านการเรียนที่ดีขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ในชีวิตจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยอภิวัฒน์ โตชัยภูมิ (2556) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีประสิทธิภาพ เท่ากับ $83.47/83.17$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด $80/80$ 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีค่า เท่ากับ 0.7332 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 73.32 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิสุทธิลักษณ์ พงออสถ, นันทวัน ขวัญศรีทองมัน และมณฑา หมี่ไพร พงกฤษ (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้ชุดการเรียน เรื่อง บรรยากาศ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ค่าประสิทธิภาพของชุดการเรียน มีค่าเท่ากับ $86.00/84.30$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ $80/80$ คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $.05$ นักเรียนมีความพึงพอใจโดยใช้ชุดการเรียนอยู่ในระดับมาก มีเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ± 0.16 โดย

นักเรียนรู้สึกสนุกกับการเรียน มีความพึงพอใจสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ± 0.67 รองลงมา คือ การใช้ภาษาเข้าใจง่าย มีเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ± 0.62 ตามลำดับ

นอกจากนี้ผลการวิจัยของณัฐวรา รินเที่ยง (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสุขศึกษา เรื่อง รักสุขภาพ โดยใช้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสุขศึกษา เรื่อง รักสุขภาพ โดยใช้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ $83.31/84.62$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ $80/80$ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสุขศึกษา เรื่อง รักสุขภาพ โดยใช้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสุขศึกษา เรื่อง รักสุขภาพ โดยใช้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD อยู่ในระดับ ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวรี ภูบาลชื่น (2563) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านทักษะปฏิบัติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจ วิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์หลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมทั้งนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึง วรางคณา เจริญรักษา (2565) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อวิชาวิทยาศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

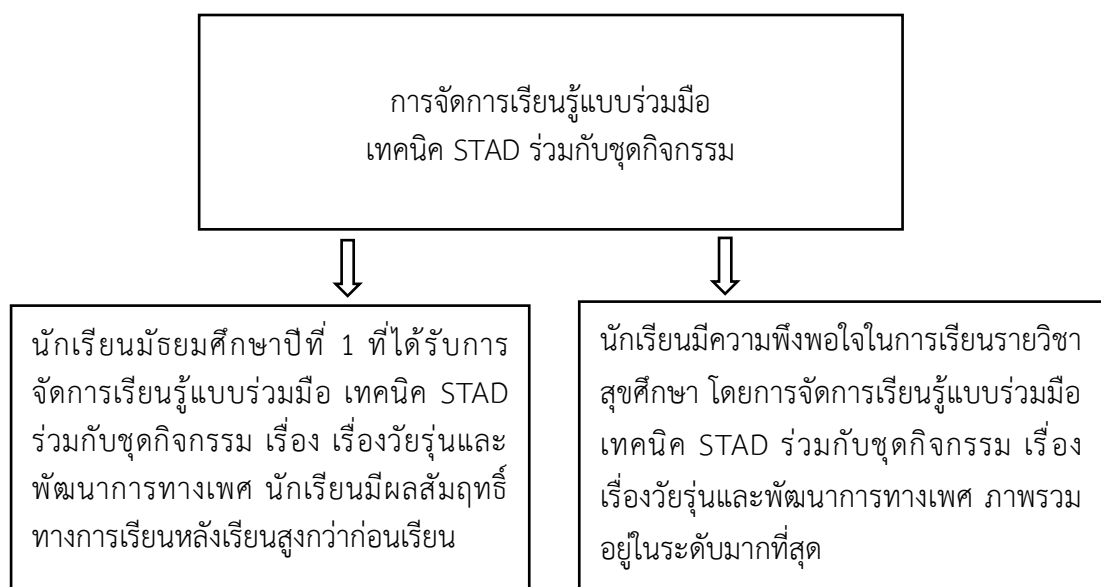
โดยสรุป การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวิชาสุขศึกษา เรื่อง วัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

7.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน จากการศึกษา การศึกษาความพึงพอใจในการเรียน เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 จากข้อมูลเบื้องต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ เนื่องจากด้านเนื้อหา เนื้อหาที่เรียนเข้าใจง่าย เนื้อหาตรงกับความสนใจของผู้เรียนทันสมัย เนื้อหาที่เรียนแต่ละหัวข้อเหมาะสมกับเวลาเรียน ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน และการแบ่งหัวข้อเนื้อหามีความชัดเจนไม่สับสน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนคิดสร้างองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ ผู้เรียนมีความสุขเมื่อทำงานร่วมกับเพื่อน ผู้เรียนมีโอกาสซักถาม ผู้สอนให้คำปรึกษาอย่างทั่วถึง และผู้สอน

แบ่งกลุ่มความสามารถอย่างเหมาะสม ด้านสื่อการสอน ครูมีสื่อการเรียนการสอนทุกครั้งที่เข้าสอน ครูให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ สื่อการสอนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และสื่อนั้นช่วยกระตุ้นผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน ทราบเกณฑ์การวัดและประเมินผลล่วงหน้า มีการประเมินผลพฤติกรรมในการทำงานของกลุ่มผู้เรียนมีการเรียนทักษะจากง่ายไปหายาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริยาภรณ์ ขุนปักษี (2561) ได้ทำการพัฒนาชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์ และการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD อยู่ในระดับมากที่สุด คล้ายกับงานวิจัยของ ฉลวรรณ การัดเสนา, ณีฎฐชัย จันทชุม และวนิดา ผาระนัด (2564) ได้ทำการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบ M – Learning ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

โดยสรุป การเรียนเรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ตนเองมีกับความรู้ใหม่ได้ โดยมีการร่วมมือจากเพื่อน ได้ทำงานช่วยกัน และยังพัฒนาทักษะทางด้านสังคมและทักษะอื่นๆ อีกด้วย เช่น กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น การคิดสร้างสรรค์ มีการวางแผนการแก้ปัญหาในการทำงาน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนมากที่สุด

8. องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 ผลการศึกษาการเรียนเรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม

จากภาพที่ 1 ผลการศึกษาการเรียนเรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม 1) นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม เรื่อง วัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรายวิชา สุขศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม เรื่อง เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

9.1.1 จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าผลการศึกษาการเรียนเรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เนื่องจาก ด้านเนื้อหา เนื้อหาที่เรียนเข้าใจง่าย เนื้อหาตรงกับความสนใจของผู้เรียนทันสมัย เนื้อหาที่เรียนแต่ละหัวข้อเหมาะสมกับเวลาเรียน ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียนการแบ่งหัวข้อเนื้อหามีความชัดเจนไม่สับสน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์ความรู้สู่การปฏิบัติ ผู้เรียนมีความสุขเมื่อทำงานร่วมกับเพื่อน ผู้เรียนมีโอกาสซักถาม ผู้สอนให้คำปรึกษาอย่างทั่วถึง ผู้สอนแบ่งกลุ่มความสามารถอย่างเหมาะสม ด้านสื่อการสอน ครูมีสื่อการเรียนการสอนทุกครั้งที่เข้าสอน ครูให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ต่าง ๆ สื่อการสอนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น สื่อช่วยกระตุ้นผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน ทราบเกณฑ์การวัดและประเมินผลล่วงหน้า มีการประเมินผลพฤติกรรมในการทำงานของกลุ่มผู้เรียน

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ครูผู้สอนควรจะแน่ใจว่านักเรียนมีความเข้าใจในกระบวนการทำงานกลุ่มมากน้อยเพียงใด ถ้าหากพบว่าผู้เรียนยังขาดทักษะในด้านการทำงานกลุ่ม ครูผู้สอนควรมีการฝึกทักษะ การทำงาน กลุ่มก่อน เนื่องจากกระบวนการกลุ่มมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม

9.2.2 การจัดเนื้อหาที่เรียนแต่ละหัวข้อให้เหมาะสมกับเวลาในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น

9.2.3 ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้มีความสนุกสนานและสร้างสรรค์เพื่อให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์ความรู้สู่การปฏิบัติ มีความสุขเมื่อทำงานร่วมกับเพื่อน มีโอกาสซักถาม ครูผู้สอนให้คำปรึกษาอย่างทั่วถึง และใช้สื่อช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรมวิชาสุขศึกษาใน เนื้อหาวิชาอื่นๆ และระดับชั้นอื่นๆ

9.3.2 ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับชุดกิจกรรม

9.3.3 ควรมีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงคุณภาพ ปัญหา และทัศนคติ ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้เรื่องวัยรุ่นและพัฒนาการทางเพศ

10. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **พระราชบัญญัติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณัฐวรา รินเที่ยง. (2563). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสุขศึกษา เรื่อง รักสุขภาพ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. เชียงราย : องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพาน.
- ฉมลวรรณ การัดเสนา, ณัฐชัชย จันทชุม และวนิดา ผาระนัต. (2564). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ประกอบ M – Learning ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทร์วิโรฒ**. 22(2). 94–112.
- บังอร อาจิวชัย. (2550). **การพัฒนาชุดการเรียนรู้**. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2564. จาก http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Bangon_Argvichai/Fulltext.pdf
- พิสุทธิลักษณ์ พงโอสถ, นันทวัน ขวัญศรีทองมัน และมณฑา หมี่ไพรพฤกษ์. (2561). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง บรรยากาศ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์กำแพงเพชร**. กำแพงเพชร : โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์กำแพงเพชร.
- โรงเรียนอ่างห้วยยาง. (2565). **รายงานการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาของโรงเรียนอ่างห้วยยาง ในปีการศึกษา 2565**. นครราชสีมา : โรงเรียนอ่างห้วยยาง.
- วรางคณา เจริญรักษา. (2565). **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อวิชาวิทยาศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์**. 8(1). 300-313.
- สุนีย์ เปมะประสิทธิ์. (2543). **ลักษณะสำคัญของชุดกิจกรรม**. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2564. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/561214>
- สุภัทร จำปาทอง. (2562). **พัฒนาประเทศ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2564. จาก https://www.matichon.co.th/advertorial/news_1658362
- เสาวรี ภูบาลชื่น. (2563). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านทักษะปฏิบัติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจ วิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 39(5). 81-92.

- อภิวัฒน์ ไตชัยภูมิ. (2556). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD. **วารสารบัณฑิตศึกษา**. 14(67). 77-82.
- อริยาภรณ์ ขุนปักซี่. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.**

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์
เรื่อง การวัดความยาว โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะ
ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*

THE ACTION RESEARCH OF MATHEMATICS LEARNING ACTIVITY ON
MEASUREMENT BASED-ON BRAIN-BASED LEARNING SUPPLEMENTED
WITH EXERCISE BOOK EMPHASIZING ON MATHEMATICAL
REASONING FOR PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS

ณิชากร บัวระภา¹, พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ²
Nichakorn Buarapa¹, Patcharin Chompuwiset²
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี^{1,2}
Udon Thani Rajabhat University^{1,2}
Email : bangearn46@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ 2) ศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ 3) ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70.00 ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองแวง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 21 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบฝึกทักษะ 3) แบบสังเกตพฤติกรรมครู 4) แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน 5) แบบสัมภาษณ์นักเรียน 6) แบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ 7) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ 8) แบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การวัดความยาว โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นอุ่นเครื่อง 2) ขั้นนำเสนอ 3) ขั้นเรียนรู้ 4) ขั้นสรุป และ 5) ขั้นประยุกต์ใช้ 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.76 คิดเป็นร้อยละ 48.80 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 15.05 คิดเป็นร้อยละ 75.20 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70.00 และคะแนนเฉลี่ย

หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3) นักเรียนมีความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.43 คิดเป็นร้อยละ 47.10 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 14.52 คิดเป็นร้อยละ 72.60 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70.00 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการ; สมอองเป็นฐาน; ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to develop learning activities of Mathematics 2) to study and compare the students' learning achievement 3) to study and compare the ability of mathematical reasoning using brain-based learning supplemented with exercise book focusing on mathematical reasoning with 70.00 percent criteria. This research was a quantitative and qualitative research. The target group consisted of Pratomsuksa 3. There are 21 students studying in the semester of the academic year 2024 at Bannongwaeng school. Obtained by purposive sampling. The Instruments of this research consisted of 1) the lesson plans 2) the exercise book focusing on mathematical reasoning 3) teacher's behavior observation 4) students' behavior observation 5) interview from 6) the tests were used at the end of the practice cycle 7) the mathematical achievement test 8) the test on mathematical reasoning ability. The researcher analyzed data using the statistics method including percentage, mean and standard deviation.

The research results found as follows: 1. The development of mathematics learning activities on measurement by using brain-based learning supplemented with exercise book to improve learning achievement and mathematical reasoning of students consisted of 5 steps: 1) Warm-up 2) Present 3) Practice 4) Summary 5) Apply. 2. Students had achievement test results on mathematics; the pretest mean score was 9.76 or 48.80 percent and the posttest mean score was 15.05 or 75.20 percent. 3. Students had the ability on mathematical reasoning, the pretest mean score was 9.43 or 47.10 percent and the posttest mean score was 14.52 or 72.60 percent. The posttest mean score was not less than 70.00 percent and the posttest mean score was higher than the pretest one.

Keywords : Action Research; Brain-based learning; Mathematical reasoning; Learning Achievement

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุมีผล เป็นระบบ รอบคอบ วางแผน แก้ปัญหา และนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2552: 2) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สภาพกิจกรรมทางสังคมของมนุษย์ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ ความคิด และการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ในการแก้ปัญหาและจัดการกับ สถานการณ์ที่ต่างไปจากในอดีต (อัมพร ม้าคะนอง, 2557) คณิตศาสตร์จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการ พัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน คณิตศาสตร์ในหลักสูตรต่าง ๆ ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดรวบยอด และวิธีการที่สำคัญทางคณิตศาสตร์ด้วยความ เข้าใจ (สมาคมครูคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2000) จากข้อกำหนดการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ที่มุ่งเน้นให้เยาวชนทุกคนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างเต็มความสามารถ และนำความรู้ ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ โดยผู้เรียนจะ เกิดการเรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมิตักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่ จำเป็น ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสารและการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ ทักษะ การเชื่อมโยง ทักษะการให้เหตุผล และทักษะการคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างมีเหตุมีผลเป็นสิ่งที่ดีกว่าการ สอนให้ผู้เรียนจดจำ (อัมพร ม้าคะนอง, 2557)

ความสามารถในการให้เหตุผล จัดเป็นทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่สำคัญประการ หนึ่ง เพราะการให้เหตุผลเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้และการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ ดังที่ สภาครู คณิตศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Council of Teachers of Mathematics, 2000) ได้ระบุว่า “คณิตศาสตร์คือ การให้เหตุผล” และการให้เหตุผลเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับ คณิตศาสตร์ ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ การให้เหตุผลที่ดีมีคุณค่ามากกว่าการที่ นักเรียนหาคำตอบได้ถูกต้อง ดังนั้น การสอนทักษะการให้เหตุผลจึงเป็นแนวทางในการพัฒนา สติปัญญาของผู้เรียนได้ดีกว่าการสอนผู้เรียนให้จดจำอย่างไร้เหตุผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 อ้าง ถึงใน กิติโรจน์ ปิณฑรนนทกะ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับ นวลน้อย เจริญผล (2557) ที่ว่า ความสามารถ ในการให้เหตุผลเป็นทักษะที่ต้องใช้การฝึกและประสบการณ์ที่หลากหลาย และควรได้รับการฝึกอย่าง ต่อเนื่อง จากบรรยากาศของชั้นเรียนที่สนับสนุนให้มีการอธิบาย และเปลี่ยนความคิดเห็น ชี้แจง เหตุผลและแก้ปัญหาพร้อมกัน เพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เช่นเดียวกัน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based Learning; BBL) เป็น แนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้พัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลของผู้เรียนได้ดี เป็นการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้หรือการทำงานของสมองทางธรรมชาติ มีแนวคิดมาจากทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligence) ซึ่งอธิบายให้เห็นถึงความสามารถที่หลากหลาย การจัดการเรียนรู้โดยใช้ สมองเป็นฐาน คือ การใช้ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับสมองเป็นเครื่องมือในการออกแบบ

กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ของมนุษย์ ภายใต้แนวคิดที่ว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ทุกคนมีสมองพร้อมที่จะทำการเรียนรู้มาตั้งแต่กำเนิด (ธีรพงษ์ แสงสิทธิ์, 2550) การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การพัฒนากระบวนการคิด ลงมือทำจริงตามหลักการของสมองกับการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้แบบนี้ส่งผลให้เซลล์สมองได้รับการกระตุ้นให้ทำงานและเกิดพัฒนาการ ทำให้เกิดปัญญาเพื่อใช้แก้ปัญหาที่อยู่ในระดับสูง (พรพิไล เลิศวิชา, 2552) นอกจากนี้ยังสามารถช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กให้มีความมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นวิธีการแห่งการแก้ปัญหา

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะ จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70.00 หรือไม่ อย่างไร และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว ที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะ

2.2 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70.00

2.3 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70.00

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้แนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่อง การวัดความยาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เน้นการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

3.2 ได้แนวทางการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว ด้วยการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะ

3.3 ได้แนวทางสำหรับครูผู้สอน ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ โดยนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานักเรียนและการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้วิจัยได้นำหลักการ และขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ เคมมิส และแมคแทกการ์ท (Kemmis & McTaggart, 2014) มาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองแวง อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

4.2 ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย

4.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้สมองเป็นฐาน เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ

4.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติ ได้แก่

4.3.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.34 - 4.80

4.3.1.2 แบบฝึกทักษะที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบฝึกทักษะแบบอัตนัย ให้แสดงวิธีทำด้วยตนเอง และแสดงเหตุผลประกอบ ซึ่งคุณภาพของแบบฝึกทักษะแต่ละชุดมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.68 - 4.80

4.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่

4.3.2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู สังเกตโดยผู้ช่วยวิจัย เป็นแบบสังเกตมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกองค์ประกอบ

4.3.2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน สังเกตโดยผู้ช่วยวิจัย เป็นแบบสังเกตมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกองค์ประกอบ

4.3.2.3 แบบสัมภาษณ์นักเรียน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยใช้คำถามปลายเปิด ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกองค์ประกอบ

4.3.2.4 แบบทดสอบย่อยท้ายวงจรปฏิบัติการ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกองค์ประกอบ

4.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย ได้แก่

4.3.3.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา เรื่อง การวัดความยาว ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.30 - 0.72 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.38 - 0.94 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (KR-20) เท่ากับ 0.88

4.3.3.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.34 - 0.62 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.44 - 0.93 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (KR-20) เท่ากับ 0.89

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย และเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.4.1 ปฐมนิเทศผู้ช่วยวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกผู้ช่วยวิจัยเป็นครูประจำการโรงเรียนบ้านหนองแวง อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี และปฐมนิเทศนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดความยาว โดยใช้สมองเป็นฐาน พร้อมทั้งชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อตกลงเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการวัดและประเมินผล

4.4.2 กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ใช้เวลาทดลองทั้งหมด 20 ชั่วโมง

4.4.3 ให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเป็นคะแนนก่อนเรียน

4.4.4 ผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การวัดความยาว โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ จำนวน 10 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย 3 วงจรปฏิบัติการ หลังจากจัดกิจกรรมแต่ละวงจรปฏิบัติการแล้วผู้วิจัยทำการสังเกตและสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

4.4.5 ให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การวัดความยาว และแบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วนำแบบทดสอบที่นักเรียนทำแล้วมาตรวจให้คะแนนเป็นคะแนนหลังเรียน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70.00

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน แบบบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ และแบบสัมภาษณ์นักเรียน เพื่อประเมินสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีผลการปฏิบัติอย่างไร ดีแล้ว หรือเหมาะสมเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคเกิดขึ้นหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณากลวิธีในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

4.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 70.00

4.5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ ตามแนวคิดของ เคมมิส และแมคแทกการ์ท (Kemmis & McTaggart, 2014) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานตามแนวคิดของ พรพิไล เลิศวิชา (2558) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 อุ่นเครื่อง (Warm-Up) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนนำเสนอกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสมองทั้งสองซีกโดยการเคลื่อนไหวร่างกาย ปรบมือ ร้องเพลง กิจกรรมจริงหรือไม่ คณิตคิดเร็ว ขั้นที่ 2 นำเสนอ (Present) เป็นขั้นตอนที่ครูทบทวนความรู้เดิมเพื่อเชื่อมโยงกับสิ่งที่จะได้เรียนรู้ใหม่ผ่านสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ได้แก่ สื่อของจริง บัตรภาพ บัตรคำ ตัวเลข จากนั้นนำเสนอปัญหา เพื่อนำไปสู่สาระสำคัญของคาบเรียนนั้น และได้เครื่องมือในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 เรียนรู้ (Practice) เป็นขั้นตอนที่เด็กเกิดการเรียนรู้จริงจากการลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง สำรวจ และบันทึกสิ่งที่พบเห็น ผ่านการแก้ปัญหาโดยใช้แบบฝึกทักษะที่เน้นการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ขั้นที่ 4 สรุป (Summary) เป็นขั้นตอนที่ครูให้นักเรียนนำเสนอการแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมกันเฉลยแบบฝึกทักษะ และนำเสนอประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้รับจากขั้นที่ 3 เรียนรู้ มาสรุปรวบยอดเป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้ในคาบนั้น ให้เห็นถึงประเด็นที่สำคัญ และขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ (Apply) เป็น

ขั้นตอนการนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้สร้างสรรค์ชิ้นงานที่ครอบคลุมภายใต้ และประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และสถานการณ์ใหม่ๆ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว โดยใช้สมอเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียนก่อนการดำเนินการตามวงจรปฏิบัติการทั้ง 3 วงจรและทำการทดสอบหลังเรียนหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นทั้ง 3 วงจรซึ่งผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ (n=21)		
		ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ร้อยละ
ก่อนเรียน	20	9.76	2.18	48.80
หลังเรียน	20	15.05	2.45	75.20

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว โดยใช้สมอเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.76 คิดเป็นร้อยละ 48.80 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 15.05 คิดเป็นร้อยละ 75.20 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70.00 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว โดยใช้สมอเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียนก่อนการดำเนินการตามวงจรปฏิบัติการทั้ง 3 วงจรและทำการทดสอบหลังเรียนหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นทั้ง 3 วงจรซึ่งผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ (n=21)		
		ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ร้อยละ
ก่อนเรียน	20	9.43	1.79	47.10
หลังเรียน	20	14.52	2.02	72.60

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คะแนนความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว โดยใช้สมอเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ คณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.43 คิดเป็นร้อยละ 47.10 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 14.52 คิดเป็นร้อยละ 72.60 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70.00 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาวโดยใช้สมอเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และมีความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สูงขึ้น ทั้งนี้เกิดจากเหตุผล 3 ประการ ประการแรก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมอเป็นฐาน เป็นแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับสมอเป็นเครื่องมือในการออกแบบการเรียนรู้ ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามหลักการของสมอกับการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดความเข้าใจในคอนเซ็ปต์ต่าง ๆ ของคณิตศาสตร์ คิดคำนวณอย่างคล่องแคล่วและมีประสิทธิภาพ รู้จักแก้ปัญหา แสดงเหตุผล และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ประการที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คนทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น ประการที่ 3 การใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนการวิจัยที่ให้ผู้วิจัย ครูผู้ช่วยวิจัย และนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การวางแผนการจัดกิจกรรม การวิเคราะห์สภาพปัญหา และการเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ค้นพบ เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาวงจรปฏิบัติการต่อไป ทำให้สามารถพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา เพ็ญสังกะ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามศักยภาพสมอเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาและแบบฝึกทักษะต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแห่งหนึ่งในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 17 คน โดยเลือกวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียน เป็นหน่วยการสุ่ม ดำเนินการวิจัยแบบ One-group Pretest-Posttest Design ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 12.82 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 32.05 และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย หลังเรียน 31.47 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.67 ไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75.00 และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 14.06 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 46.86 และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 23.41 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.03 ไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75.00 และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติยา ภูศรีโสม (2565) ได้ทำวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง

ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะ ที่เน้นความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 13.06 คิดเป็นร้อยละ 43.54 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 22.88 คิดเป็นร้อยละ 76.25 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75.00 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) นักเรียนมีความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 15.81 คิดเป็นร้อยละ 79.06 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75.00

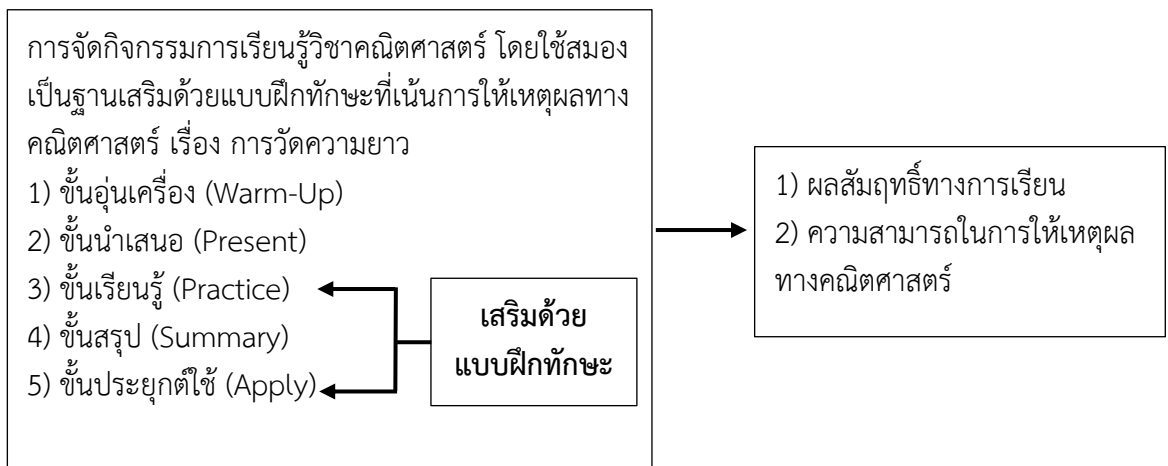
ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีคะแนนความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 อุ่นเครื่อง (Warm-Up) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนนำเสนอกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสมองทั้งสองซีกโดยการเคลื่อนไหวร่างกาย ปรบมือ ร้องเพลง กิจกรรมจริงหรือไม่ คณิตคิดเร็ว ขั้นที่ 2 นำเสนอ (Present) เป็นขั้นตอนที่ครูทบทวนความรู้เดิมเพื่อเชื่อมโยงกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ผ่านสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ได้แก่ สื่อของจริง บัตรภาพ บัตรคำ ตัวเลข จากนั้นนำเสนอปัญหา เพื่อนำไปสู่สาระสำคัญของคาบเรียนนั้น และได้เครื่องมือในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 เรียนรู้ (Practice) เป็นขั้นตอนที่เด็กเกิดการเรียนรู้จริงจากการลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง สำรวจ และบันทึกสิ่งที่พบเห็น ผ่านการแก้ปัญหาโดยใช้แบบฝึกทักษะที่เน้นการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ขั้นที่ 4 สรุป (Summary) เป็นขั้นตอนที่ครูให้นักเรียนนำเสนอการแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมกันเฉลยแบบฝึกทักษะ และนำประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้รับจากขั้นที่ 3 เรียนรู้ มาสรุปรวบยอดเป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้ในคาบนั้น ให้เห็นถึงประเด็นที่สำคัญ และขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ (Apply) เป็นขั้นตอนการนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้สร้างสรรค์ชิ้นงานที่ครูมอบหมายให้ และประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ นอกจากนี้แบบฝึกทักษะที่เน้นความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ยังเป็นสื่อที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น และทำให้นักเรียนคิดเป็นขั้นตอน ซึ่งนักเรียนสามารถนำแบบฝึกทักษะมาทำซ้ำ ๆ ได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถให้เหตุผลได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสุทธิพงษ์ ชุมแพ็ชร์ (2560) ได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การบวก การลบ สำหรับนักเรียนบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การบวก การลบ สำหรับนักเรียนบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบใหม่คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นสามารถ

พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้สูงขึ้นจริง

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้เป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นอุ่นเครื่อง 2) ชี้นำเสนอ 3) ขั้นเรียนรู้ 4) ขั้นสรุป และ 5) ขั้นประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ แสดงเป็นภาพได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่ส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะสามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนได้ ดังนั้นควรใช้วิธีการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้ที่มีความสนใจในการทำวิจัยในรูปแบบนี้ควรศึกษารูปแบบการวิจัยและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม

8.2.2 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ในระหว่างการจัดการกิจกรรม ครูควร กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้แต่ละคนมีความรู้และเข้าใจใน ความสามารถของเพื่อน ซึ่งจะสามารถให้ความช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มได้ และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

8.2.3 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ในขั้นอุ่นเครื่อง ครูต้องมีการบริหารจัดการ และควบคุมเวลาให้ดี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเวลาในขั้นตอนแต่ละขั้นตอน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ร่วมกับเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์อื่น หรือระดับอื่นด้วย เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

8.3.2 ควรทำการวิจัยการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิควิธีการสอนอื่นๆ ร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา และการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- กฤติยา ภูศรีโสม. (2565). การวิจัยเชิงปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- กิติโรจน์ ปิ่นทรนทกะ. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์และการศึกษาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. **วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. 48(3). 21-40.
- ธีรพงษ์ แสงสิทธิ์. (2550). การเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain base Learning) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้ โดยเข้าใจสมอง. ชุมพร : โรงเรียนบ้านท่ามะปริง.
- นวลน้อย เจริญผล. (2548). การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. **วารสารคณิตศาสตร์**. 49(560-562). 16-26.

- พรพิไล เลิศวิชา. (2552). **การสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิด Brain - Based Learning**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- พิสุทธิพงษ์ ชุมเพ็ชร์. (2560). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับแบบฝึกทักษะ เรื่อง การบวก การลบ สำหรับนักเรียนบกพร่องทางสติปัญญาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2555). **ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : 3-คิว มีเดีย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2557). **การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร ม้าคอง. (2554). **ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Eric Jensen. (2000). **Brain-based learning**. San Diego, CA : The Brain Store Publishing.
- Green & Petty. (1978). **Language Workbook and Practices Materials. Developing Language Skill in the Elementary School**. New York : Allyn and Bacon.
- Kemmis, S., McTaggart, R., & Nixon, R. (2014). **The action research planner: Doing critical participatory action research**. Singapore : Springer.
- National Council of Teacher of Mathematics (NCTM). (2000). **Principles and Standards For School Mathematics 2000**. Reston, Virginia : The National Council of Teacher of Mathematics.

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการวิธีใหม่ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*
THE GUIDELINES DEVELOPMENT OF A NEW NORMAL ACADEMIC
ADMINISTRATION IN SCHOOLS UNDER ROI-ET PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

อาทิตยา สรรพโกชน¹, ชัยยนต์ เพาพาน²
Arthittaya Sappapoch¹, Chaiyon Paophan²
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด^{1,2}
Roi Et Rajabhat University^{1,2}
Email : amiewmw.15@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการวิธีใหม่ของสถานศึกษา 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการวิธีใหม่ของสถานศึกษา และ 3) พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการวิธีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการวิธีใหม่ของสถานศึกษา ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการวิธีใหม่ของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 332 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการวิธีใหม่ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.954 และ 0.957 ตามลำดับ และ ระยะที่ 3 พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการวิธีใหม่ของสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 7 คน และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการวิธีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอนที่หลากหลาย 3) การจัดการเรียนรู้ 4) ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ 2. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการวิธีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการวิธีใหม่ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ที่สุด เรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการเรียนการสอนที่หลากหลาย และด้านที่มีความต้องการพัฒนาต่ำที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ 18 แนวทาง ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 4 แนวทาง 2) ด้านการเรียนการสอนที่หลากหลาย จำนวน 3 แนวทาง 3) การจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แนวทาง 4) ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี จำนวน 3 แนวทาง และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 4 แนวทาง และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา; การบริหารงานวิชาการวิถีใหม่; โรงเรียนประถมศึกษา

ABSTRACT

This research has objective, 1) to study the components of a new normal academic administration in schools; 2) to investigate the current state, desired state and needs of development a new normal academic administration in schools; and 3) to develop the guidelines of a new normal academic administration in schools under Roi-Et primary educational service area office 2. The research design was mixed-methods, divided into 3 phases. Phase 1: Study the components of a new normal academic administration in schools, the components evaluated by 5 experts. Phase 2: investigate the current state, desired state and needs of development a new normal academic administration in schools, the sample were 332, the data were analyzed using questionnaire of the current state and desired state with 5 rating scales and 0.954, 0.957 of reliability. Phase 3: develop the guidelines of a new normal academic administration in schools, the data were collected by interview 7 school administrators and teachers who responsible for academic department in schools where there was the best practice in academic administration. The guidelines were evaluated in terms of appropriateness and feasibility by 5 experts. The statistics used were mean, standard deviation, and Priority Needs Index (PNI_{modified}).

The findings of the study revealed the following: 1. The components of a new normal academic administration in schools under Roi-Et primary educational service area office 2 consisted of 1) curriculum development, 2) variety of teaching and learning, 3) learning management, 4) materials, innovation and technology, and 5) learning evaluation. 2. The current state of a new normal academic administration in schools overall rated in more level, while the desired state of a new normal academic administration in schools overall rated in the most level. Upon evaluating

the needs of development, it was found that the aspect with the highest development need consisted of learning management, curriculum development, variety of teaching and learning, materials, innovation and technology and learning evaluation respectively. 3. The guidelines of a new normal academic administration in schools under Roi-Et primary educational service area office 2 comprised of 5 components and 18 guidelines; 1) curriculum development consisted of 4 guidelines, 2) variety of teaching and learning comprised of 3 guidelines, 3) learning management consisted of 4 guidelines, 4) materials, innovation and technology consisted of 3 guidelines, and 5) learning evaluation with 4 guidelines. The results of the appropriateness and feasibility evaluation overall rated in the most level.

Keywords : Guidelines Development; A New Normal Academic Administration; Primary schools

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ” จึงกำหนดนโยบายด้านคุณภาพ โดยการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ การคิดขั้นสูง นวัตกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดิจิทัล และภาษาต่างประเทศ การปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นในแต่ละระดับ จัดกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสมดุล ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้ปัญญา และการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผล รวมทั้งการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นครูยุคใหม่ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (อัมพร พิณสา, 2563)

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 วางกรอบทิศทางและเป้าหมายในการจัดการศึกษาของประเทศให้มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการพัฒนาประเทศ ซึ่งองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับการพัฒนาเยาวชนไทยแห่งยุคศตวรรษที่ 21 คือ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ถือเป็นหัวใจของสถาบันการศึกษาทุกระดับ (สำนักงานเลขาธิการสภา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องดำเนินการร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา งานวิชาการเป็นงานที่บ่งบอกถึงศักยภาพในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข

เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้สถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น (จรุณี เก้าเอี้ยน, 2561)

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์และแนวโน้มบริบทสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน จนไม่สามารถคาดการณ์อนาคตได้อย่างแน่นอนอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) และผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ Covid-19 ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมเปลี่ยนแปลง การทำกิจกรรมร่วมกันกับผู้อื่น ต้องคำนึงถึงคนรอบข้างมากขึ้น เรียกได้ว่า “นิวนอร์มัล” (New Normal) ที่เรียกว่า การใช้ชีวิตปกติในวิถีใหม่ (สุภาพร พรหมบุตร, 2563) และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีจุดเน้นในการพัฒนา คือ คุณภาพผู้เรียนด้านวิชาการ วิชาชีพและวิชาทักษะชีวิต เพื่อขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาและปัญหาที่พบคือ ความพร้อมทางด้านอุปกรณ์รองรับการเรียน ระบบส่งเสริมและสนับสนุนการสอนออนไลน์ของครูยังไม่เพียงพอ กระบวนการเรียนการสอนไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ และความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมทางการศึกษาของนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2565) และสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีจำนวน 333 แห่ง ต่างรับผลกระทบจากวิกฤติ Covid-19

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และให้โรงเรียนสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ และนำผลการวิจัยไปใช้เป็นพัฒนาแนวทางในการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

2. คำถามการวิจัย

2.1 องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นมีอะไรบ้าง

2.2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 อยู่ในระดับใด

2.3 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ควรเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3.2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

3.3 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 เป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาได้ทราบองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษาใน ด้านที่ยังเป็นจุดด้อยและเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารงานต่อไป

4.2 เป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการวิถี ใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งสามารถนำไป ปรับใช้ในการทำงานให้กับสถานศึกษาเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในด้านนั้น ๆ ของสถานศึกษา ต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ การบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ประเมินความเหมาะสมของ องค์ประกอบ และยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นักวิชาการจากสถาบัน อุดมศึกษา 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน และครูที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการจำนวน 1 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการ พัฒนาการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวนทั้งหมด 2,438 คน และกลุ่ม ตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวนทั้งหมด 332 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบเคียงจากตาราง Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถามมาตรฐาน ประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) และดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index : PNI_{modified})

ระยะที่ 3 ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ เป็นการศึกษาโรงเรียนที่มี การบริหารงานวิชาการที่ดี (Best practice) จำนวน 3 โรงเรียน โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และ

ครูผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการของสถานศึกษา จำนวน 6 คน เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) วิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) นำมาสู่ขั้นการยกร่างการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา และประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประกอบด้วย นักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษา 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน และครูที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการจำนวน 1 คน

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ ของสถานศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	เฉลี่ย	แปลผล ความ เหมาะสม
	1	2	3	4	5			
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	5.00	5.00	5.00	1.00	4.90	20.90	4.18	มาก
2. ด้านการเรียนการสอน	5.00	4.56	5.00	1.90	4.67	21.13	4.22	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนรู้	5.00	4.89	5.00	1.90	4.67	21.37	4.28	มาก
4. ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	5.00	5.00	4.76	1.00	4.62	20.40	4.08	มาก
5. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	5.00	5.00	5.00	1.90	4.89	21.80	4.36	มาก
โดยรวม	5.00	4.90	4.97	1.54	4.77	21.17	4.23	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา ดังนี้

ความเหมาะสมในการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.36$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.28$) ลำดับที่ 3 คือ ด้านการเรียนการสอนที่หลากหลาย ($\bar{x} = 4.22$) ลำดับที่ 4 คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{x} = 3.18$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.08$) ตามลำดับ

6.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์บริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวนทั้งสิ้น 332 คน จากสถานศึกษาจำนวน 172 แห่ง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ ของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการพัฒนาหลักสูตร	3.50	0.83	มาก	4.57	0.62	มากที่สุด
ด้านการเรียนการสอน	3.50	0.73	มาก	4.62	0.58	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนรู้	3.36	0.71	ปานกลาง	4.58	0.57	มากที่สุด
ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	4.10	0.81	มาก	4.67	0.72	มากที่สุด
ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	4.42	0.82	มาก	4.68	0.51	มากที่สุด
โดยรวม	3.78	0.78	มาก	4.62	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อยพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมา คือ ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.10$) ลำดับที่ 3 คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 3.52$) ลำดับที่ 4 คือด้านการเรียนการสอนที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.50$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.36$) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมา คือ ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.67$) ลำดับที่ 3 คือ ด้านการเรียนการสอนที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.62$) ลำดับที่ 4 คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.58$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.57$) ตามลำดับ

6.3 ผลการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงาน
 วิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา	PNI _{modified}	ลำดับความสำคัญ
1. การพัฒนาหลักสูตร	0.31	3
2. การเรียนการสอนที่หลากหลาย	0.32	2
3. การจัดการเรียนรู้	0.42	1
4. สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	0.14	4
5. การประเมินผลการเรียนรู้	0.11	5

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา รายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ (ค่า PNI_{modified} = 0.42) รองลงมา คือ ด้านการเรียนการสอนที่หลากหลาย (ค่า PNI_{modified} = 0.32) ลำดับที่ 3 คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร (ค่า PNI_{modified} = 0.31) ลำดับที่ 4 คือ ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี (ค่า PNI_{modified} = 0.14) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ (ค่า PNI_{modified} = 0.11)

6.4 ผลการประเมินการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน ดังนี้ ความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และความเป็นไปได้อีกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 องค์ประกอบทั้งหมด 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร ด้านการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ไพศาล สุวรรณน้อย (2563) และภูษิมา ภูัญญ์สินวัฒน์ (2563) กล่าวว่า แนวทางการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่วิถีใหม่ทางการศึกษามี 5 ประเด็นหลัก กระชับหลักสูตร เปลี่ยนการประเมินผลการเรียนรู้ เพิ่มความยืดหยุ่นของเวลาเรียนและความหลากหลายรูปแบบการเรียนรู้ และการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อดิจิทัล ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบใหม่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณกานต์ เชื้อสายใจ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารงานวิชาการในยุคความปกติใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายเขต 3 พบว่า 1) การจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการพัฒนาใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล และ 5) ด้านนิเทศการศึกษา

7.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

7.2.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา เป็นการปรับเปลี่ยนการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ซึ่งการบริหารงานวิชาการยังคงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่จะบ่งชี้มาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัตพงษ์ ช่ออั้งชัน (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า สภาพที่เป็นจริงของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สินีนาฏ นาสีแสน (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนยุควิถีใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาเน้นการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย การประเมินสภาพจริงเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ กุฑิกร โยธสิงห์ (2563) ได้ระบุว่า การวัดผลและประเมินผล ในสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่เป็นการกำหนดระเบียบการวัดและการประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการพัฒนาเครื่องมือการวัดและการประเมินผลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่ ได้แก่ การพัฒนาเครื่องมือประเมินตนเองให้ผู้เรียนสะท้อนผลการเรียนรู้ และการประเมินตามสภาพจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม ลิ้มไพบูลย์ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความปกติใหม่ในสถานศึกษา เอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลสู่ความปกติใหม่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิโรบล วรรณธนะ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์ จุฬาราชวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุดคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล

ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากการมีช่องทางและพื้นที่ของการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวก เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถจัดการเรียนรู้ที่โรงเรียนตามปกติได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2563) ได้ระบุว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสภาพปกติใหม่ (New normal) อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้สอนควรเร่งเรียนรู้และปรับตัวในประเด็นต่าง ๆ พัฒนาทักษะการออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้สู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภัสสร ทวีการ (2566) ได้

ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า บริหารงานวิชาการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

7.2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาต้องอาศัยการมีส่วนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสนับสนุนและปรับเปลี่ยนหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ตลอดจนการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานการณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ธีรพล ทีปสุวรรณ (2563) ได้ระบุว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนในวิถีใหม่ สถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องทำทุกวิถีทาง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชนก บุพศิริ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษายุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อาจเนื่องมาจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน เน้นการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย การประเมินผลร่วมกับผู้ปกครอง ผู้เรียนสามารถบูรณาการกับทักษะชีวิตและนำไปใช้ต่อยอดจากบทเรียนได้ ซึ่งสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมจากวิทยากรที่เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพศาล สุวรรณน้อย (2563) ได้ระบุว่า เปลี่ยนการประเมินผลการเรียนรู้ จากการสอบกลางภาคและปลายภาคเป็นการประเมินตลอดระยะเวลาของการเรียนรู้ น่าจะต้องใช้การประเมินผลใน 3 ลักษณะ ได้แก่ การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for learning: AfL) การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as learning: AaL) และการประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of learning: AoL) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตพงษ์ ช่ออั้งชัน (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า สภาพที่พึงประสงค์หรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดในอนาคตโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านการประเมินผลการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้โครงสร้างเวลาเรียนมีความยืดหยุ่น การปรับหลักสูตรให้กระชับ มีการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) เน้นตัวชี้วัดและบูรณาการรายวิชาต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นประจำทุก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สินีนาฏ นาสีแสน (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงาน

วิชาการของโรงเรียนยุควิถีใหม่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคืองานพัฒนาหลักสูตร

7.2.3 ผลการวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ มีความต้องการพัฒนามากที่สุด อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยให้ผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมีเทคโนโลยีเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกและเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิศรา ชุมวงศ์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิรุทธ์ มาณะจักร (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า ผลการวิจัย ด้านการจัดการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการประเมินผลมีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดตามลำดับ

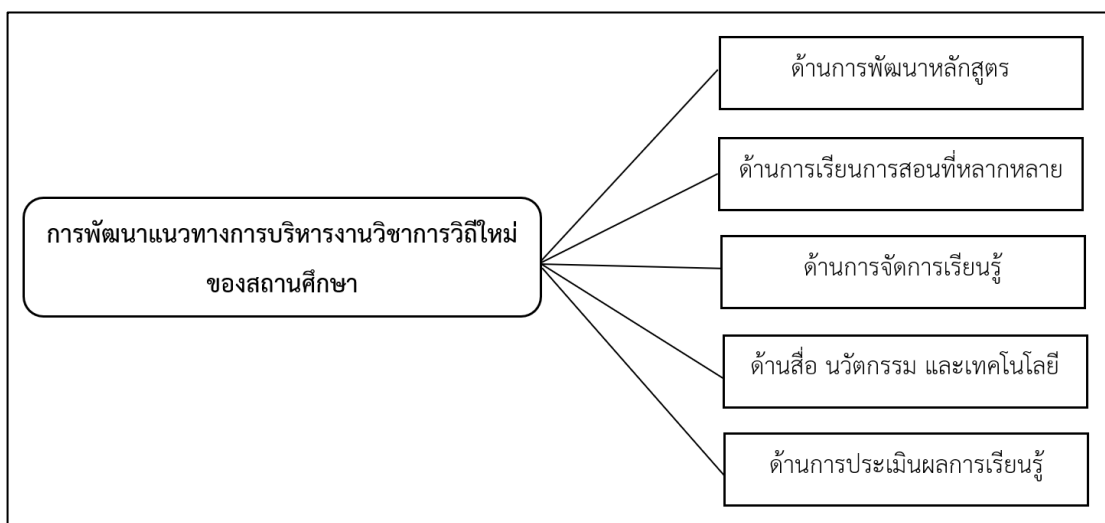
7.3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษามีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ 18 แนวทาง สอดคล้องกับแนวคิดของ พัชรภรณ์ ดวงชื่น (2563) ได้ระบุว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการประเมินผลในการศึกษาแบบฐานวิถีชีวิตใหม่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร สื่อและเทคโนโลยี

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และ 4.79 ตามลำดับ เนื่องจากมีแนวทางการบริหารงานวิถีใหม่ที่มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น สื่อสารสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบอย่างทั่วถึง มีการเรียนการสอนที่หลากหลาย การจัดการเรียนรู้ตามแบบวิถีใหม่ ใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริงและการประเมินเพื่อพัฒนา สอดคล้องกับการวิจัยของ ตรีสุคนธ์ คุณาเอก (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีรัชต์ ผลาผล (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ของ

สถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยพบจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอนที่หลากหลาย 3) การจัดการเรียนรู้ 4) ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 จากสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ควรจัดให้มีโครงการพัฒนาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มีการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

9.1.2 จากสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ด้านที่มีความต้องการพัฒนาสูงสุดคือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ควรจัดให้มีโครงการพัฒนาการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวัดและการประเมินผลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ สถานศึกษาหรือครูควรมุ่งเน้นการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย การประเมินสภาพจริง เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน นอกจากนี้ควรพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลให้สอดคล้องกับการประเมินผลการเรียนรู้ตามแบบวิถีใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนประเมินและพัฒนาตนเองมากขึ้น

9.2.2 จากสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูควรมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มุ่งเน้นการเรียนรู้ตามแนวทาง active learning และมีช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกตามความสนใจ และสร้างผู้เรียนให้มีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งผู้ปกครองต้องคอยดูแลเอาใจใส่การเรียนรู้ของบุตรหลานตนเอง

9.2.3 จากสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ด้านที่มีความต้องการพัฒนาสูงสุดคือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ควรวางแผนในการประเมินผลการเรียนรู้ ในการปรับกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาแต่ละหน่วยในรายวิชา และพัฒนาเครื่องมือการวัดและการประเมินผลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่

9.2.4 จากลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ความต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควร ควรจัดให้มีการพร้อมของเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริม สนับสนุนในการสร้างสื่อการสอนให้หลากหลาย และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติของผู้เรียน ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ควรดำเนินการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเร่งด่วนเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา ที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

9.2.5 จากผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบวิถีใหม่ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาการบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ของสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลด้านคุณภาพผู้เรียน และถ้าเป็นไปได้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สามารถนำแนวทางไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงต่อไป

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 จากการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการในแบบวิถีใหม่ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ควรมีทำการวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการเสริมสร้างทักษะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อสร้างผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

9.3.2 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสูงสุดคือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะของครู ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

10. บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ แก้วประสิทธิ์. (2564). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อความร่วมมือของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนบนฐานวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 18 สิงหาคม 2564. 1011-1025.
- กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้ ยุค New Normal. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 19(2). 1-6.
- ชนิสรา ชุมวงศ์. (2563). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชิโรบล วรรณธนะ. (2562). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนาธิปไตย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ตรีสุขคนธ์ คุณาเอก. (2563). แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทวีรัตน์ ผลผล. (2566). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เทียน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19. ครูสภาวิทยากร. 1(2). 1-10.
- ธานินทร์ อินทวิเศษ, ธนวัฒน์ เจริญชา และพิชญาภา ยวงสร้อย. (2564). ภาพสะท้อนการศึกษาไทยหลังภาวะโควิด 2019. วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(4). 323-333.
- ธีรยุทธ มาณะจักร. (2565). ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัตพงษ์ ช่ออั้งชัน. (2565). ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ประภัสสร ทวีการ. (2566). การพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 21(2). 238-252.

- พรชนก บุพศิริ. (2565). สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**. 7(3). 241-254.
- พัชราภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19. **วารสาร ศิลปะการจัดการ**. 4(3). 783-795.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2563). INSTRUCTIONAL DESIGN FOR ONLINE LEARNING. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภูษิมา ภิญญโณสินวัฒน์. (2563). จัดการเรียนรู้การสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย. สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ (TDRI). สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2565. จาก <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic>
- มารุต พัฒนาผล. (2563). **New normal** ทางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุจิรา มรกตอัมพรกุล. (2566). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในยุคนิวนอร์มอล เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนในสหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. **วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 3(1). 27-35.
- ฤทธิกร โยธสิงห์. (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2563). การออกแบบการเรียนรู้ในฐานวิถีชีวิตใหม่. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (2565). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565. จาก <https://www.ret2.go.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). **ร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2563**. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2565. จาก <http://www.onec.go.th/index.php/page/view/Information/4187>
- สินีนาน นาสีเสน. (2565). สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. **วารสารวิชาการและวิจัย**. 12(4). 1-15.
- อัมพร พิณะสา. (2563). **ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อุดม ลิ้มไพบูลย์. (2565). สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความปกติใหม่ในสถานศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ
โดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*

DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT MODEL TO ENHANCE
ENGLISH READING SKILL USING DIGITAL MEDIA THROUGH PICKATALE
APPLICATION FOR BASIC EDUCATION STUDENTS

สุทัศน์ สังคะพันธ์¹

Suthat Sangkhaphan¹

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด¹

Roi Et Provincial Education Office¹

Email : bigsuthat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ การอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล 4) ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดย ดำเนินการวิจัยตามกรอบการวิจัยและพัฒนา 4 ระยะ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ 15 คน นักเรียน 59 คน ในปีการศึกษา 2567 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสอบถามการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ 3) แบบทดสอบความรู้การจัดการ เรียนรู้ 4) แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 5) แบบประเมินเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ 6) แบบประเมิน รูปแบบ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วย t-test การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ การอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application ในภาพรวมมีระดับคุณภาพปานกลาง ปัญหาของการจัดการเรียนรู้ของครูในภาพรวมการจัดการเรียนรู้ของครูมีปัญหาในระดับมาก ความต้องการ ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในภาพรวมมีระดับคุณภาพมาก 2. ผลการพัฒนารูปแบบการ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application จาก การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่ อดิจิทัล Pickatale Application ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) จุดมุ่งหมาย ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) เนื้อหาสาระของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้

5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล 3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application 1) โรงเรียนโสภโณประชาสรรค์ มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 91.04/87.22 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 2) โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 96.47/94.12 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 3) โรงเรียนไพโรจน์วิซาลัย มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 95.38/90.62 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 4. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application 1) ความพึงพอใจของผู้บริหารและครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application โดยผลการประเมินรูปแบบในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้; ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ; สื่อดิจิทัล

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the current situation and needs in learning management to enhance English reading skills using the digital media 2) to develop a learning management model to enhance English reading skills using the digital media 3) to implement the learning management model to enhance English reading skills using the digital media 4) to evaluate the learning management model to enhance English reading skills using the digital media Pickatale Application for basic education students. The research followed a research and development framework consisting of four phases. The target group included 15 school administrators and English teachers and 59 students. The research instruments used were: 1) questionnaires 2) guidebook evaluation questionnaire 3 learning management knowledge test 4) learning management performance evaluation 5) attitude evaluation towards learning management 6) model evaluation. Statistical methods used for data analysis include percentage, mean, standard deviation, hypothesis testing with t-test, content analysis.

The research findings can be summarized as follows: 1) The current situation study and issues in teachers' learning management development revealed that the overall quality of the current learning management model to enhance English reading skills using the Pickatale Application for basic education students was at a moderate level. Teachers' learning management issues were significant overall, while the need for developing teachers' learning management was high overall. 2) The development of the learning management model to enhance English reading skills using the Pickatale

Application for basic education students identifies key components, including: 1) principles of the learning management model, 2) objectives of the learning management model, 3) content of the learning management model, 4) learning management processes, 5) media and learning resources, and 6) assessment and evaluation methods. 3) The implementation of the learning management model to enhance English reading skills using the Pickatale Application for basic education students showed the following results: 1) Sopanoprasan School achieved an efficiency (E1/E2) of 91.04/87.22, meeting the set criterion of 80/80, indicating an effective learning management model. 2) Roi Et Municipality Kindergarten School achieved an efficiency (E1/E2) of 96.47/94.12, meeting the set criterion of 80/80, indicating an effective learning management model. 3) Phairoj Wittayalai School achieved an efficiency (E1/E2) of 95.38/90.62, meeting the set criterion of 80/80, indicating an effective learning management model. 4) The evaluation of the learning management model to enhance English reading skills using the Pickatale Application for basic education students showed: 1) High satisfaction levels from administrators and teachers towards the learning management model. 2) The overall evaluation of the learning management model across all four aspects was at the highest level.

Keywords : Development of Learning Management Model; English Reading Skill; Digital Media

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญเพราะเป็นภาษากลางที่สามารถใช้สื่อความหมายได้ทั่วโลก ภาษาอังกฤษยังนับเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการใช้เพื่อติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น สำหรับประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษและได้สนับสนุนให้มีการพัฒนาความสามารถทางภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะพื้นฐานที่สำคัญโดยใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เมื่อภาษาอังกฤษทวีความสำคัญมากขึ้นจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายสำคัญในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษคือให้ผู้เรียนมีสมรรถนะการสื่อสารสามารถใช้ทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการแสวงหาและสื่อความรู้ข้อมูลความบันเทิงเป็นต้น (อรุณี วิริยะจิตรรา และคณะ, 2555) ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้กำหนดสาระการเรียนรู้ออกเป็น 4 สาระ คือ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ประกอบอาชีพ และศึกษา ต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอัน

หลากหลายของประชาคมโลกโดยสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากยุค Analog ไปสู่ยุค Digital และยุค Robotic จึงทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน ภาครัฐซึ่งเป็นแกนหลักของการพัฒนาประเทศ จึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิด culture shock เนื่องจากการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยี และเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เช่น การสูญเสียความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การโจรกรรมข้อมูล การโจมตีทางไซเบอร์ เป็นต้น Digital literacy หรือทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นทักษะด้านดิจิทัลพื้นฐานที่จะเป็นตัวช่วยสำคัญในการปฏิบัติงาน การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นในลักษณะ “ทำน้อย ได้มาก” หรือ “Work less but get more impact” และช่วยสร้างคุณค่า (Value Co-creation) และความคุ้มค่าในการดำเนินงาน (Economy of Scale) เพื่อการก้าวไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือช่วยให้บุคลากร สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้รับโอกาสการทำงานที่ดีและเติบโตก้าวหน้าในอาชีพ (Learn and Growth) ด้วยก่อนที่จะเข้าสู่การรู้ดิจิทัลนั้น มาทำความรู้จักกับนิยามของคำว่า การรู้หนังสือ หรือ Literacy แบบดั้งเดิมเสียก่อน การเรียนรู้แบบดั้งเดิมเน้นทักษะซึ่งเกี่ยวข้องกับการคิดคำนวณ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการคิดเชิงวิเคราะห์ ด้วยมีเป้าหมายคือ การพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นนักคิดเพื่อที่จะให้สามารถเข้าร่วมสังคมในวิธีที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของทักษะความสามารถของการมีส่วนร่วมในสังคมดิจิทัลเท่านั้น

สื่อดิจิทัล Pickatale Application เป็นสื่อที่มีมาตรฐานระดับโลก (World – Class Standard) ซึ่งได้รับการพัฒนาโดยนักการศึกษาและนักเขียนที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละเรื่อง เพื่อให้เป็นสื่อที่สามารถใช้ได้ทั่วโลก (Globally Used) และใช้ได้ใน 4 ภาษา และอ้างอิงว่าเป็นสื่อที่ดีและมีคุณค่าต่อการนำไปให้เด็ก ๆ ทั่วโลกได้ใช้ และอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และได้รับความบันเทิง โดยได้รับคำนิยมจากบุคคลที่มีชื่อเสียงทางสังคม เช่น Duchess of York (Prince Andrew’s former wife) และนักการศึกษา ครู อาจารย์และนักเรียนที่เคยใช้งานมาแล้วจำนวนมากในหลายๆประเทศ เช่น อังกฤษ นอร์เวย์ สวีเดน ยูเครน เป็นต้นสื่อ Pickatale Application นอกจากเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนด้านการอ่านของครูและนักเรียนแล้ว ยังสามารถใช้เป็นสื่อเพื่อการค้นคว้า หรือใช้อ้างอิงด้านเนื้อหาขององค์ความรู้ได้อย่างน่าเชื่อถือ (Reliable) สามารถใช้บริการในระบบห้องสมุดดิจิทัล (E-Library) อีกด้วย ผู้วิจัยได้เห็นแล้วว่าสื่อการสอนดิจิทัล Pickatale Application เป็นสื่อที่มีมาตรฐานจะสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแก่ผู้เรียนได้ดีมากยิ่งขึ้นและยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้

จากการศึกษาองค์ความรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนนั้น พบว่า Day and Bamford (1998) ได้กล่าวว่าการอ่านเป็นการสร้างความหมายจากข้อความที่เขียนหรือพิมพ์ ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้กระบวนการคิดเชื่อมโยงระหว่างข้อความหรือข้อมูลที่อ่านกับความรู้และประสบการณ์เดิม เพื่อให้สามารถเข้าใจความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ในส่วนของ จิตรลดา คนยืน (2550) ความสำคัญของการอ่านเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่างๆ และต้องฝึกฝนอย่าง

สม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถคิดหาความรู้ มีความคิดกว้างไกลและมีวิสัยทัศน์ไกล ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จต่อไปในอนาคต ซึ่งในอนาคตเนื้อหาการเรียนรู้แบบดิจิทัลจะเข้ามาแทนที่และบทบาทในการศึกษา หนังสือทั่วไปจะกลายเป็นเอกสารประกอบในเนื้อหาวิชาที่เป็นทฤษฎี ดิจิทัลจะเข้ามาแทนที่ได้เพราะสามารถแก้ไขเนื้อหาภายในได้สะดวก อีกทั้งขั้นตอนการผลิตหนังสือทั่วไปจะใช้เวลานาน เนื้อหาการเรียนรู้แบบดิจิทัลจะทำให้ผู้ที่สนใจ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพัสชา คงเมือง และดวงพร โสมสุข (2563) การพัฒนาสื่อออนไลน์เพื่อเสริมทักษะการสอบภาษาอังกฤษ RMUTSV Test ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพสื่อออนไลน์ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสื่อออนไลน์เพื่อเสริมทักษะการสอบภาษาอังกฤษ RMUTSV Test มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 2) ผลการพัฒนาการสอบภาษาอังกฤษ RMUTSV Test มีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อออนไลน์เพื่อเสริมทักษะการสอบภาษาอังกฤษ RMUTSV Test พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาและเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียน ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการบูรณาการไว้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นวิธีวิทยาการวิจัยที่ช่วยให้ครูและนักเรียนเกิดการพัฒนายั่งยืน เพราะผู้ที่เกี่ยวข้องสร้างความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้เข้าใจปัญหาได้ถ่องแท้ และรวมพลังกันในการหาแนวทางแก้ไขร่วมกันวางแผนดำเนินงาน มีการสะท้อนผลของการปฏิบัติที่ร่วมกันเพื่อหาทางแก้ไขต่อไป และเป็นข้อสนเทศในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการค้นคว้าวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.4 เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผ่านกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ

3.2 ได้แนวทางสำหรับครูผู้สอน ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียนชั้นอื่นต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้กลุ่มเป้าหมายที่จะเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในโรงเรียนจำนวน 3 แห่ง เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 แห่ง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน 1 แห่ง และโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 แห่ง โดยกำหนดเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกคือผู้บริหารสถานศึกษาหรือหัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนละ 2 คน ครูผู้สอนมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โรงเรียนละ 3 คน

1.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มผู้ร่วมให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มซึ่งแบ่งผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 2 กลุ่ม จำนวน 9 คน คือ กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย และกลุ่มศึกษานิเทศก์ และนักการศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยการนำผลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบ และร่างคู่มือ

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติคือเป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารด้านการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี มีความรู้ระดับปริญญาเอกหรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญหรือดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติคือเป็นหรือเคยเป็นศึกษานิเทศก์ไม่น้อยกว่า 10 ปี มีความรู้ระดับปริญญาเอกหรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญและมีผลงานด้านการนิเทศการศึกษาหรือเป็นอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยด้านการนิเทศการศึกษา 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติคือ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษไม่น้อยกว่า 5 ปี มีความรู้ระดับปริญญาเอกหรือศึกษานิเทศก์จบเอกภาษาอังกฤษ มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไปที่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ และ 4) ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน

การวิจัยทางการศึกษา จำนวน 3 คน เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนด้านการวิจัยทางการศึกษามาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือผู้มีผลงานด้านการวิจัย มีความรู้ระดับปริญญาเอก

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 การจัดประชุมอบรมสัมมนา กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษใช้สื่อ Pickatale Application โดยใช้ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อสร้างคู่มือการจัดกิจกรรมและแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้สอนในแต่ละชั้นแบบสำเร็จรูปเพื่อนำไปทดลองใช้ในห้องเรียนต่อไป

3.2 การหาคุณภาพคู่มือการจัดกิจกรรมและแผนการจัดการจัดการเรียนรู้

3.2.1 การประเมินคุณภาพคู่มือการจัดกิจกรรมและแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

3.2.2 การทดลองนำร่องใช้กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย และเป็นโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 3 โรงเรียน ที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.3 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับโรงเรียนและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายจริง ได้แก่ โรงเรียนโสภโณประชาสรรค์ จัดการสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จัดการสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และโรงเรียนไพโรจน์วิซชาลัย จัดการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 8 สัปดาห์

3.4 การนิเทศติดตามผล นิเทศติดตามการใช้งานสื่อในการจัดกิจกรรม เดือนละ 1 ครั้ง จำนวนรวม 2 ครั้ง เพื่อสังเกต/สะท้อนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในขณะทดลองใช้สื่อ และเพื่อสังเกตพฤติกรรมและก้าวหน้าในการใช้สื่อในสถานการณ์จริง

ระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 การประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง มาประเมินผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบไปใช้ในด้านคุณภาพตามมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ มาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความถูกต้องกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ

1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน มีคุณสมบัติคือเป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารด้าน การศึกษามาไม่น้อยกว่า 10 ปี มีความรู้ระดับปริญญาเอกหรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญหรือ ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 2 คน มีคุณสมบัติคือเป็นหรือเคยเป็นศึกษานิเทศก์มาไม่น้อยกว่า 10 ปี มีความรู้ระดับ ปริญญาเอกหรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญและมีผลงานด้านการนิเทศการศึกษา และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มีคุณสมบัติเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนด้านการ จัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมาไม่น้อยกว่า 5 ปี มีความรู้ระดับปริญญาเอกหรือศึกษานิเทศก์จบเอก ภาษาอังกฤษ มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไปที่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน

4.2 การสะท้อนผลการใช้รูปแบบ โดยการจัดประชุมเพื่อนำเสนอผลงานโดยนักเรียน ผู้ใช้งานชื่อ Pickatale Application ในห้องเรียนจริง การสะท้อนผลโดยครูผู้ใช้งานชื่อ Pickatale Application และ Teacher Dashboard การสะท้อนผลภาพรวมโดยผู้บริหารและฝ่ายวิชาการของ โรงเรียน ซึ่งในกิจกรรมนี้อาจมอบหมายให้ทางโรงเรียนจัดทำเป็นวีดิทัศน์ (Video) หรือ power point นำเสนอโรงเรียนและกระบวนการในการร่วมกิจกรรมงานวิจัยในครั้งนี้ มอบโล่เกียรติยศ ประกาศนียบัตร หรือรางวัลแก่โรงเรียน ครู และนักเรียน

4.3 ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเป้าหมายเป็นครูผู้สอนและนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า สภาพ ปัจจุบันรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมมีระดับคุณภาพปานกลางปัญหา ของการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่าในภาพรวมการจัดการเรียนรู้ของครูมีปัญหาหลายระดับมาก ความ ต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า ในภาพรวม มีระดับคุณภาพมาก

5.2 ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้ สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการ สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อ ดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) เนื้อหา สารของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัด และประเมินผล

5.3 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อ ดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้ 1) โรงเรียน

โสภโณประชาสรรค์ มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 91.04/87.22 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 2) โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 96.47/94.12 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 3) โรงเรียนโพธิ์ทองวิทยาลัย มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 95.38/90.62 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

5.4 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) ความพึงพอใจของผู้บริหารและครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผลการประเมินรูปแบบฯ ใน ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$. S.D.=0.49)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า สภาพปัจจุบันของครูในการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน CEFR สภาพปัจจุบันครูมีการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการขาดระบบพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาไม่ตรงกับความต้องการในการพัฒนา จึงทำให้การพัฒนาครูไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของหลายๆ คนที่พบว่าปัญหาการพัฒนาครู คือการพัฒนาที่ไม่ตรงกับความต้องการของครู ทำให้การพัฒนาไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น การศึกษาถึงความต้องการของครู จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาครูประสบความสำเร็จ จึงควรวางแผนปรับปรุงคุณภาพครูประจำการควรเริ่มต้นจากปัญหาความต้องการของครู ทั้งนี้ในการส่งเสริมครูประจำการควรมีการปรับปรุงโครงการให้เหมาะสมกับความต้องการของครูแต่ละคน และในระหว่างการพัฒนาควรมีความยืดหยุ่นของกระบวนการและวิธีการ เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาศาสามารถแก้ไขหรือปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ได้เสมอ ดังนั้น ครูจึงมีความตระหนัก ภาระต้อหรือรับ และต้องการที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถและรอบรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ในยุคการใช้สื่อและเทคโนโลยีการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมานรังสีโยกฤษฎ์ (2540) ที่กล่าวว่าการพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถมีทักษะ ในการทำงานดีขึ้นจนมีทัศนคติที่ดีในการ และสอดคล้องกับงานวิจัยจิรา ลังกา (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า การสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับมาก

6.2 ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับ

นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้น มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาการพัฒนา รูปแบบ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งผ่านการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ที่ตอบสนองความต้องการของครูอย่างแท้จริง พร้อมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาครู ทำให้ได้เครื่องมือเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพ ข้อมูลที่ได้มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อการยกกร่างรูปแบบ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมาเป็นการดำเนินการพัฒนารูปแบบ รัตนะ บัวสนธ์ (2543) ได้นำเสนอแนวคิดในการพัฒนารูปแบบเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสังเคราะห์สภาพปัญหาหรือการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลสรุป เป็นการประเมินผลการใช้รูปแบบในภาพรวมทั้งหมด สอดคล้องกับงานวิจัย จิรา ลังกา (2559) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ อย่างมี วิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยปฏิบัติการ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบคือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4) ระบบ สังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อ ดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการทดลองใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 โรงเรียน 3 รูปแบบ พบว่า ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจทำให้ผู้เรียนพัฒนาสามารถทักษะการอ่านภาษาอังกฤษและการออกแบบ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีการแสดงขั้นตอนการออกแบบไว้อย่างเป็น ลำดับขั้น มีการใช้เนื้อหาตามสื่อดิจิทัล Pickatale Application จำนวน 8 เรื่อง เป็นการทดลอง เป็น การวางแผนการจัดการเรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application โดยเน้นแนวคิด Active Learning โดยผู้เรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการ สร้างความรู้ (Co-Creators) ความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์จากการใช้สื่อ Pickatale Application ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ออกนิเทศติดตามเยี่ยมชั้นเรียนทั้ง 3 โรงเรียน และมีการ ประเมินความสามารถในการอ่านของนักเรียน นำมาสู่การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพ พบว่า โรงเรียนโสภณประชาสรรค์ โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด และโรงเรียนไพโรจน์วิทยาลัย มี ประสิทธิภาพของการพัฒนาหรือใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและมีค่าสูงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านที่หลากหลายและเกิดความคงทนในการเรียนรู้ สอดคล้อง กับงานวิจัย อภิรักษ์ โตะตาหยง และอริยา คูหา (2558) ได้วิจัย เรื่องผลของการสอนโดยการเรียน แบบร่วมมือแบบบูรณาการการอ่านและการเขียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนสองภาษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่านและการเขียนของ

นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบ ร่วมมือแบบบูรณาการการอ่านและการเขียน หลังการเรียนสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

6.4 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผลการประเมินรูปแบบฯ ใน ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ พบว่า องค์ประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบที่มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ในระดับสูงสุด โดยผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ พบว่า องค์ประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบที่มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ในระดับสูงสุด ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของการใช้ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) กับรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมานั้นผ่านกระบวนการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และผ่านการประเมินการพัฒนาแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งล้วนเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ตรง มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิดต่าง ๆ มาอย่างลุ่มลึก จึงทำให้ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผลการประเมินรูปแบบฯ ใน ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา รายองค์ประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบ พบว่า องค์ประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบที่มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ในระดับสูงสุด โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทธวรรณ กวาวสาม และคณะ (2566) การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย พบว่า การใช้งานสื่อออนไลน์ของนิสิตช่วยในการเสริมสร้างและพัฒนา ทักษะภาษาอังกฤษเพราะปัจจุบันการใช้สื่อออนไลน์เป็นที่นิยมมีองค์ความรู้และข้อมูลต่างๆ ที่ เกี่ยวเนื่องด้วยภาษาอังกฤษให้ได้ศึกษาและนำมาประยุกต์ช่วยในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ การ ใช้งานสื่อออนไลน์จึงมีประโยชน์มากในปัจจุบัน ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากสื่อออนไลน์ เป็น แหล่งความรู้ที่มีข้อมูลภาษาอังกฤษที่นิสิตสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ รวมถึง ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) เนื้อหาสาระของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการประเมินทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนคนในสังกัดเพื่อนำผลการประเมินไปใช้วางแผนในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนผ่าน Application หรือสื่อดิจิทัลอื่นๆ และควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นก่อนการพัฒนาทักษะการอ่านสู่การเรียนรู้ทักษะอื่นๆ อาทิเช่น ทักษะฟัง ทักษะการพูด ทักษะการเขียน เพื่อให้การพัฒนาบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาอย่างแท้จริง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ในสถานการณ์ทั่วไป ควรคำนึงถึงความพร้อมและความต้องการของนักเรียนผู้รับการพัฒนา และผู้ให้คำแนะนำปรึกษาหรือการนิเทศติดตาม

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล Pickatale Application สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบและเงื่อนไขลักษณะอื่น ตามบริบทความพร้อมและข้อจำกัดของผู้เรียน ผู้สอน ผู้ให้คำแนะนำปรึกษาและปัจจัยสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในทักษะการอ่านและการเขียน หรือควรมีการวิจัยถึงตัวแปรหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จิตรลดา คนยืน. (2550). **การใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL Plus เพื่อพัฒนาการสอนการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- จิรา ลังกา. (2559). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 : การวิจัยปฏิบัติการ**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภัทรารวรรณ กวาวสาม และคณะ. (2566). **การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย. **วารสารนวัตกรรมจัดการศึกษาและวิจัย**. 5(2). 439-444.
- สมาน รังสิโยภุชณ. (2540). **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : อักษรสารการ.

- สุพีชชา คงเมือง และดวงพร โสมสุข. (2563). การพัฒนาสื่อออนไลน์เพื่อเสริมทักษะการสอบภาษาอังกฤษ RMUTSV Test. *วารสารวิชาการการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ*. 6(1). 18-28.
- อภิรักษ์ โตตะตาทยัง และอริยา คูหา. (2554). ผลของการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบบูรณาการ การอ่านและการเขียน (CIRC) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านแบบการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนสองภาษา. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*. 3(2). 65-80.
- อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ. (2555). *เหลียวหลังแลหน้าการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ : หน้าต่างสู่โลกกว้าง.
- Day, Richard R. and Bamford, J. (1998). *Extensive Reading in the second language classroom*. 2nd ed.. Cambridge : Cambridge University Press. Elley, W.B. 1991.

**การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์***
**CREATING A NETWORK OF COMMUNITY PARTNERSHIPS TO DEVELOP
THE VOCATIONAL SKILLS OF STUDENTS OF HIN LEK FAI SCHOOL GROUP
HUA HIN DISTRICT, PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE**

ธิดา จันทร์อ่ำ¹, ณัฐกานต์ ภาคพรต², ไพรัช มณีโชติ³
Tatida Janam¹, Natthakarn Phakprot², Phairat Maneechod³
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี^{1,2,3}
Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University^{1,2,3}
Email : tatidajanam3293@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อศึกษาผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครู 6 คน นักเรียนในกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ จำนวน 40 คน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ จำนวน 3 คน และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้ คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และ แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนหินเหล็กไฟ เป็นแบบประเมินก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) วิเคราะห์ข้อมูลจำนวนกลุ่มเป้าหมาย โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง 3) ใช้สถิติภาคบรรยาย การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา การสังเคราะห์ผลการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 4) การหาร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรม-หลังทำกิจกรรม

ผลการวิจัยพบว่า 1. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย 3) ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน 2. การศึกษาผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะ

อาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หลังดำเนินการตามคู่มือพบว่านักเรียนมีทักษะอาชีพสูงขึ้น โดยภาพรวมมีคะแนนความก้าวหน้าเพิ่มขึ้น 63.26 ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการสร้างความร่วมมือให้โรงเรียน หน่วยงานและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุน รวมถึงประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนให้ดีขึ้นได้

คำสำคัญ : เครือข่าย; ความร่วมมือของชุมชน; ทักษะอาชีพ

ABSTRACT

Research on Creating a network of community cooperation to develop students' vocational skills. Hin Lek Fai Subdistrict School Group, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province. The objectives of the research are as follows: 1) to create a network of community cooperation in developing vocational skills of students in the Hin Lek Fai Subdistrict School Group, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province. 2) to study the results of creating a collaborative network in developing vocational skills of students in the Hin Lek Fai Subdistrict School Group, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province. The sample groups are as follows: 6 educational institution administrators, 6 teachers, 40 students in the Hin Lek Fai Subdistrict School Group, 3 Hin Lek Fai Subdistrict Children and Youth Council officials, and 3 village philosophers. Research tools. The details are as follows. Guide to creating a community cooperation network to develop students' career skills and student career skills assessment form Grade 5, Hin Lek Fai School Group It is an assessment before and after participating in career development activities. Statistics used in the research include 1) analyzing data on the number of target groups by distributing frequencies (Frequency) and finding percentages (Percentage) 2) analyzing statistical data used to find the quality of the tools used in the experiment 3) using Narrative statistics Content analysis Synthesizing the research results is percentage, mean, and standard deviation and 4) finding the percentage progress of the average score before the activity - after the activity.

The research results were as follows: 1. Creating a network of community cooperation to develop students' vocational skills. Hin Lek Fai Subdistrict School Group, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province. It was found that there were 6 steps in creating a community cooperation network to develop students' career skills. 1) Recognizing the purpose of network creation. 2) Coordinating between the community and participating units. 3) Establishing mutual agreements. 4) Managing the network. 5) Developing strong relationships within the network. 6) Maintaining sustainable network

relationships. 2. The results of creating a network of community cooperation to develop students' vocational skills. Hin Lek Fai Subdistrict School Group, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province after implementing the manual, it was found that students had higher vocational skills. Overall, the progress score increased to 63.26. The findings from the research are the creation of community cooperation networks to develop students' career skills. Hin Lek Fai Subdistrict School Group, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province It creates cooperation for schools. Agencies and communities can participate in activities, promote, support, and evaluate operations to develop students' career skills for the better.

Keyword : Cooperation; Community; Vocational skills

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องความสามารถ ความถนัด ความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมทั้งอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2561- 2580 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่ง คือ เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย โดยนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

จากข้อความดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ทักษะอาชีพ เป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง แนวคิดและหลักการนี้ เน้นที่ทักษะในการให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ อาชีพที่ตอบสนองความต้องการของตนเอง การพินิจวิเคราะห์อาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของบุคคล สิ่งแวดล้อม ค่านิยม และภูมิหลังของบุคคลนั้น หากบุคคลมีทักษะอาชีพที่เหมาะสม บุคคลนั้น จะมีความพึงพอใจ มีความมั่นคง และประสบความสำเร็จในการดำรงชีพในอนาคต ดังนั้นการพัฒนา ทักษะอาชีพ จึงเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล เพื่อประกอบอาชีพ พัฒนาศักยภาพ ในตัวบุคคลให้สามารถวิเคราะห์ตนเอง และดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข ซึ่งในการประเมินทักษะนี้ นักเรียน

จะได้รับความรู้และเข้าใจตนเองในด้านความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความคาดหวังของตนเอง ตลอดจนการเรียนรู้งานเข้าใจลักษณะงาน (Super, D. E., 1957)

การพัฒนาคุณภาพในปัจจุบันทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติการดำเนินงาน ในรูปแบบเดิมที่ยึดองค์กรตนเองเป็นหลัก ไม่เข้าร่วมรับรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับองค์กรอื่น โดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานในรูปแบบของเครือข่าย เนื่องจากเครือข่ายเป็นระบบความร่วมมือของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่มีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน มีการบริหารจัดการกระบวนการต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Agrnoff Robert, 2006) กล่าวได้ว่า เครือข่ายถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือ ทั้งนี้เป็นการเปิดโอกาสให้องค์กรและภาคส่วนต่างๆ มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมกัน ตลอดจนเป็นการแบ่งปันทรัพยากรและความรู้ด้านต่างๆ รวมถึงการค้นพบแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน จากลักษณะที่ได้กล่าวมาข้างต้น เครือข่ายความร่วมมือ จึงเป็นการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการการส่งเสริมประสานสัมพันธ์ที่ดี ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งบรรยากาศสมานฉันท์ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐาน จำเป็นต้องพัฒนาโรงเรียนและบุคลากรให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาจึงเป็นส่วนที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่างๆ ในการผลักดันการศึกษาตามความสามารถที่จะกระทำได้ (ศักดิ์นิพนธ์ สว่างพงศ์, 2557)

จากงานวิจัยของ ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิษย์ (2559) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาผลการดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากบองคร้อและหน่วยงานอื่น ทำให้ทราบว่ายังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน และเกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในปัจจุบัน พบว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาส่วนใหญ่ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยที่โรงเรียนเหล่านี้ ตั้งอยู่กระจัดกระจายในชนบทและนับวันจะเพิ่มขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) จากข้อมูลข้างต้น สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนและวางแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บริการทางวิชาการแก่ท้องถิ่น ชุมชน ควรหาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้จบการศึกษาตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด และมีภูมิคุ้มกันที่ดี เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในสังคม โดยใช้หลักการบริหารแบบเครือข่ายความร่วมมือ ให้บุคคล องค์กร หน่วยงานและชุมชนที่เกี่ยวข้องโดยรอบโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมพลังกาย พลังใจให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะพื้นฐานทางอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ได้เรียนรู้อย่างมีความสุขสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิต

ผู้วิจัยจึงลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการสอบถามผู้บริหารและคณะครูทั้ง 6 โรงเรียน ได้แก่

- 1) โรงเรียนอนุบาลหัวหิน(บ้านหนองซอน)
  - 2) โรงเรียนบ้านหนองตะเภา
  - 3) โรงเรียนบ้านหนองซอ
  - 4) โรงเรียนบ้านหนองคร้า
  - 5) โรงเรียนบ้านวังโบสถ์ และ
  - 6) โรงเรียนบ้านหนองเหียง
- ในพื้นที่ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีการจัดทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้น 5 โรงเรียน และไม่ได้จัดทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น 1 โรงเรียน โดยการจัดทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาและอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นตำบลหิน

เหล็กไฟเมื่อสอบถามด้านเนื้อหาของหลักสูตร พบว่า เป็นการเรียนเพื่อให้ได้ศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นของชุมชนตำบลหินเหล็กไฟ มุ่งเน้นในการส่งเสริมให้เกิดทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาทักษะด้านอาชีพให้แก่นักเรียน และนอกจากนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการสอบถามหน่วยงานสภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถึงบทบาทให้การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียน พบว่า ใน 1 ปีการศึกษาจะมีการเชิญโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการรับผิดชอบเข้ามาประชุมคัดเลือกตัวแทนสภาเด็กและเยาวชนของตำบลหินเหล็กไฟ และมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิต จึงได้มีการเสนอประเด็นปัญหาเรื่องทักษะอาชีพของนักเรียน เนื่องจากเด็กนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน และอีกทั้งบริบทโดยรอบของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลหินเหล็กไฟ ที่มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลหัวหิน ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนั้นการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนจึงเป็นกุญแจในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะทางด้านอาชีพเบื้องต้น สามารถนำไปเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพได้

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งคาดว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตรงตามความถนัด ความสนใจ ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดี มีทักษะอาชีพที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาสและช่องทางในการประกอบอาชีพในอนาคต อีกทั้งเป็นการส่งเสริมศักยภาพความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นและประเทศชาติ ให้มีทรัพยากรที่มีคุณค่า มีความสามารถตามทักษะอาชีพและเป็นฐานในการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2.2 เพื่อศึกษาผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับของการวิจัย

3.1 นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพและสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ในอนาคต

3.2 ครูได้ร่วมพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3.3 โรงเรียนได้คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นด้านอื่นๆของสถานศึกษาต่อไป

3.4 ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำให้เกิดความสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน และการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อร่วมสร้างข้อตกลงและกำหนดแผนดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และจัดทำคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยครูผู้นำเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ ผู้วิจัยติดตามผลการดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 5 การศึกษาผลการดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ

โดยมีกลุ่มตัวอย่างดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครู 6 คน นักเรียนในกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ จำนวน 40 คน เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ จำนวน 3 คน และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้ คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และ แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนหินเหล็กไฟ เป็นแบบประเมินก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) วิเคราะห์ข้อมูลจำนวนกลุ่มเป้าหมาย โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง 3) ใช้สถิติภาคบรรยาย การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา การสังเคราะห์ผลการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 4) การหาร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรม-หลังทำกิจกรรม

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน	ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543)	พิสิฐ เทพไกรวัล (2551)	ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิษย์ (2559)	ความถี่
ขั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย	✓	✓	✓	3
ขั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย	✓	✓	✓	3
ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน	✓	✓	✓	3
ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย	✓	✓	✓	3
ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์	✓	✓	✓	3
ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างยั่งยืน	✓	✓	✓	3

จากตารางที่ 1 สังเคราะห์สรุปแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่มีค่าความถี่มากที่สุด ผลการสังเคราะห์ปรากฏว่าทั้ง 6 ขั้นตอน มีค่าความถี่เท่ากับ 3 ทั้ง 6 ขั้นตอน ผู้วิจัยจึงนำมาใช้เป็นขั้นตอนในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในครั้งนี้

5.2 ผลการศึกษาผลของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการที่ครูเครือข่ายเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟฯ และประชาชนชาวบ้าน ได้ดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนตามขั้นตอนในคู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน ในการพัฒนาทักษะอาชีพ โดยแบ่งเป็น 5 แผนกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง รมสิ่งดีที่หินเหล็กไฟ จำนวน 2 ชั่วโมง 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง มีอาชีพ มีรายได้ จำนวน 3 ชั่วโมง 3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ฝึกอาชีพเพิ่มทักษะ (1) จำนวน 4 ชั่วโมง 4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ฝึกอาชีพเพิ่มทักษะ (2) จำนวน 4 ชั่วโมง และ 5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง มองไกลในอนาคต จำนวน 2 ชั่วโมง โดยใช้ระยะเวลาดำเนินกิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง เมื่อดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพสำเร็จลุล่วงแล้ว ได้มีการประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน โดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และประชาชนชาวบ้านทั้งก่อนและหลังดำเนินกิจกรรมครบทั้ง 5 แผนกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ ตามคู่มือ โดยใช้แบบประเมินคู่มือทักษะอาชีพ 4 ทักษะของนักเรียนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบจัดลำดับคุณภาพ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับควรปรับปรุง

ระดับ 2 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับพอใช้

ระดับ 3 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพอยู่ในระดับดี

ในการแปลความหมายของ แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนหินเหล็กไฟ ผู้วิจัยได้ใช้ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งพัฒนามาจากเกณฑ์ของเบสท์ (Best) (บงกชพร กรุดนาค, 2555) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพของนักเรียนอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพของนักเรียนอยู่ในระดับ พอใช้

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.00 หมายถึง คุณลักษณะในการปฏิบัติทักษะอาชีพของนักเรียนอยู่ในระดับ ดี

5.3 ผลการประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนมี ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลการประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของเครือข่ายความร่วมมือ

ที่	ทักษะพื้นฐาน	คะแนนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ			คะแนนหลังเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ			เพิ่มขึ้น	
		μ	σ	ความหมาย	μ	σ	ความหมาย	μ	ร้อยละ
1.	ทักษะการแก้ปัญหา	1.95	0.22	พอใช้	2.93	0.27	ดี	0.98	32.50
2.	ทักษะการจัดการ	1.98	0.16	พอใช้	2.78	0.42	ดี	0.80	26.67
3.	ทักษะการสื่อสาร	1.98	0.16	พอใช้	2.78	0.42	ดี	0.80	26.67
4.	ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	1.93	0.27	พอใช้	2.90	0.30	ดี	0.98	32.50

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะอาชีพของนักเรียนที่ใช้ในการประกอบอาชีพเบื้องต้น โดยประกอบด้วย 4 ทักษะ ที่จัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ซึ่งครูกลุ่มเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ประเมินผล มีคะแนนเต็มด้านละ 3 คะแนน ผลการประเมินนักเรียนในภาคปฏิบัติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพที่จำเป็นในการประกอบอาชีพเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนหลังจัดการกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างชัดเจน โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ ประกอบด้วยทักษะต่างๆ

1) ทักษะการแก้ปัญหา มีค่า $\mu = 1.95$, $\sigma = 0.22$ อยู่ในระดับพอใช้ 2) ทักษะการจัดการ มีค่า $\mu = 1.98$, $\sigma = 0.16$ อยู่ในระดับพอใช้ 3) ทักษะการสื่อสาร มีค่า $\mu = 1.98$, $\sigma = 0.16$ อยู่ในระดับพอใช้ และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มีค่า $\mu = 1.93$, $\sigma = 0.27$ อยู่ในระดับพอใช้ อยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยหลังจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) ทักษะการแก้ปัญหา มีค่า $\mu = 2.93$, $\sigma = 0.27$ อยู่ในระดับดี 2) ทักษะการจัดการ มีค่า $\mu = 2.78$, $\sigma = 0.42$ อยู่ในระดับดี 3) ทักษะการสื่อสาร มีค่า $\mu = 2.78$, $\sigma = 0.42$ อยู่ในระดับดี และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มีค่า $\mu = 2.90$, $\sigma = 0.30$ อยู่ในระดับดี

5.4 ผลการเปรียบเทียบทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาพรวมของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ก่อนและหลังเรียน ซึ่งครูกลุ่มเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ประเมินผล มีคะแนนรวมทั้งหมด 12 คะแนนเต็ม ผลการประเมินนักเรียนในภาคปฏิบัติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนหลังทำกิจกรรมเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนทำกิจกรรมอย่างชัดเจน โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดการเรียนการสอนมีค่า $\mu = 1.96$, $\sigma = 0.21$ คิดเป็นร้อยละ 65.21 และคะแนนเฉลี่ยหลังจัดการเรียนการสอนมีค่า $\mu = 2.84$, $\sigma = 0.36$ คิดเป็นร้อยละ 94.79 คะแนนเฉลี่ยหลังจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 29.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 25

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

6.1 ผลการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ชั้นรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่าย มีขั้นตอนการดำเนินงานใช้หลักการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้วิจัยได้ปรึกษากับผู้อำนวยการโรงเรียนว่าจะพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ ผู้วิจัยได้อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และชี้แจงข้อมูลจากการสอบถามปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนที่ขาดการมุ่งเน้นการสร้างเสริมทักษะด้านอาชีพให้แก่ นักเรียน อีกทั้งบริบทโดยรวมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลหินเหล็กไฟที่มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลหัวหินที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพให้แก่ นักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหาร 6 โรงเรียนเห็นชอบและมอบหมายให้ครูที่สอนวิชาการงานอาชีพเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน 2) ชั้นประสานชุมชน/หน่วยงานเครือข่าย มีขั้นตอนการดำเนินงาน โดยเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ เชิญครูเครือข่าย ประชาชนชาวบ้าน ร่วมประชุมเพื่อรับรู้จุดประสงค์ของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

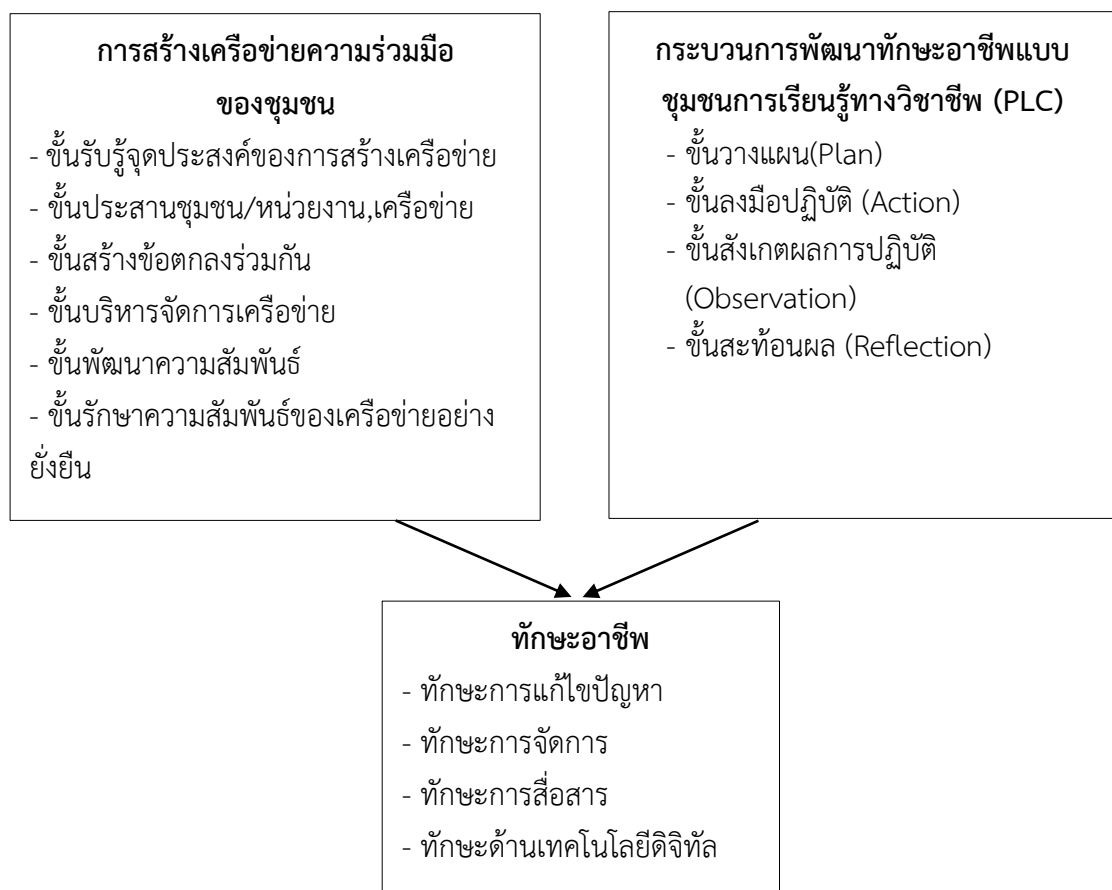
ของชุมชนในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ระดมความคิด แสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้ได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ คือ สำรวจปัญหาเกี่ยวกับทักษะอาชีพของนักเรียน และพัฒนานวัตกรรมทักษะอาชีพของนักเรียน 3) ขึ้นสร้างข้อตกลงร่วมกันมีขั้นตอนการดำเนินงานโดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนให้สำเร็จร่วมกัน ระดมความคิด กำหนดแผนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพจำนวน 5 แผน 15 ชั่วโมง และจัดทำคู่มือและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย ขั้นตอนการดำเนินงานครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน มาช่วยในการพัฒนาทักษะอาชีพให้ประสบความสำเร็จการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การเรียนรู้ภาคเนื้อหา โดยครูเครือข่ายเป็นผู้สอนหลัก ร่วมกันสอนกับเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 รวม 5 ชั่วโมง ส่วนที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ โดยมีปราชญ์ชาวบ้านกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สอนหลักและครูเครือข่ายกับเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือนักเรียนประจำกลุ่มการเรียนรู้ที่ได้รับหน้าที่เป็นโค้ชกลุ่ม โดยสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 และแผนการเรียนรู้ที่ 5 ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้านร่วมกันดำเนินการและสรุปผลพัฒนาทักษะอาชีพในขั้นการบริหารจัดการเครือข่ายจะมีลักษณะการทำงานที่เป็นทีมระหว่าง ครู เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนฯ ปราชญ์ชาวบ้าน และนักเรียนที่เข้ามาร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีความสัมพันธ์กันและวัตถุประสงค์เดียวกัน ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพนั้นจะมีปฏิสัมพันธ์ที่กระหว่างการวางแผนการทำงานร่วมกัน ฟังพากันในระหว่างทำกิจกรรม โดยสามารถสื่อสารกันได้อย่างเป็นระบบ รวมถึงการปรับตัวเข้าหากันได้ มีการแสดงบทบาทการเป็นผู้นำหรือผู้ตามที่ดีได้อย่างเหมาะสม ทำให้กิจกรรมบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์เครือข่ายความร่วมมือของชุมชนมีขั้นตอนการดำเนินงาน โดยครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน ประชุมสรุปผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพอยู่ในระดับใด สำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ร่วมกันหรือไม่ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจุดเด่น จุดด้อยในการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน รวมถึงร่วมกันสรุปและทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อที่จะนำข้อสรุปและความรู้ที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายความร่วมมือไปปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายให้ประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับและเป็นกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพต่อไป และ 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน มีขั้นตอนการดำเนินงานขึ้นรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน ดำเนินการโดยผู้บริหาร ครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ และปราชญ์ชาวบ้าน ประชุมสรุปและอภิปรายผล เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้รับ ผู้บริหาร 6 โรงเรียน ตัวแทนครูเครือข่าย เจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบล

หินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปราชญ์ชาวบ้าน ลงนามในหนังสือพันธสัญญา เครือข่ายความร่วมมือ (MOU) ของกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ ปราชญ์ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่ สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้อง กับภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิษย์ (2559) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน จากการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ สร้างและ พัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผลวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ทางวิชาการ ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) กระบวนการสร้างเครือข่าย 1.1) ขั้นตอนหนักถึงความ จำเป็นในการสร้างเครือข่าย 1.2) ขั้นตอนประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 1.3) ขั้นตอนสร้างพันธสัญญา ร่วมกัน 1.4) ขั้นตอนบริหารจัดการเครือข่าย 1.5) ขั้นตอนพัฒนาความสัมพันธ์ และ 1.6) ขั้นรักษา ความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 2) องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการมี 5 องค์ประกอบ คือ 2.1) กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่าย 2.2) เทคนิค วิธีการ พัฒนาสมาชิกเครือข่าย 2.3) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) 2.4) คุณลักษณะ ที่ดีของสมาชิกและผู้นำเครือข่าย และ 2.5) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล 3) ขอบข่ายภารกิจงานด้านวิชาการมี 7 ภารกิจ คือ 3.1) การพัฒนาหลักสูตร 3.2) การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ 3.3) การพัฒนาการวัดและประเมินผลการศึกษา 3.4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 3.5) การพัฒนาระบบการนิเทศติดตาม 3.6) การพัฒนาระบบประกัน คุณภาพการศึกษา และ 3.7) การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา 4) ผลการทดลองใช้รูปแบบการ พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับเจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และอรุณศรี จิตต์แจ้ง (2556) กล่าวว่า เครือข่ายเป็น ความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของบุคคล กลุ่ม หรือองค์กร และสถาบัน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันตาม เป้าหมายหลัก โดยเป้าหมายย่อยของบุคคลหรือองค์กรอาจจะแตกต่างกันออกไป การดำเนินกิจกรรม รูปแบบเครือข่ายเป็นการรวมพลังที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าหรือเข้มข้นมากกว่าการทำงานโดยลำพัง ซึ่งเครือข่ายประกอบด้วย สมาชิกที่มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึกต่อส่วนร่วม มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือทำงานเกิดประโยชน์ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พึ่งพาอาศัยกัน และร่วมกันลงมือทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกในเครือข่าย เกิดการเรียนรู้ ยอมรับในกระบวนการทำงาน และช่วยดูแลรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก

6.2 ผลการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผลการเปรียบเทียบทักษะอาชีพของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในภาพรวมของกลุ่มโรงเรียน ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ก่อนและหลังจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัย และครูเครือข่ายเจ้าหน้าที่สภาเด็กและเยาวชนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์และปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ประเมินผล มีคะแนนรวมทั้งหมด 12 คะแนนเต็ม ผลการ ประเมินนักเรียนในภาคปฏิบัติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เพื่อพัฒนา

ทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนหลังจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจนโดยมีคะแนนความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละได้ดังนี้ 1) ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหา เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.50 2) ผู้เรียนมีทักษะการจัดการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.67 3) ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสาร เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.67 และ 4) ผู้เรียนมีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.50 ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้อง พิระพร รัตนาเกียรติ์ และกนกวรรณ ศรีวาปี (2563) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันของนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น นักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 ภาค เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยวิธีเลือกแบบเจาะจงจำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC และแบบประเมินการทำงานร่วมกัน ดำเนินการ ทดลองตาม แผนการวิจัยเชิงทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ ค่าร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน - หลังการจัดกิจกรรม ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันสูงขึ้นหลังการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC คิดเป็นคะแนนร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 63.26 ดังนั้นงานวิจัยนี้ สามารถนำไปบูรณาการกับรายวิชาอื่นได้

7. องค์ความรู้ใหม่

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการสร้างความร่วมมือให้โรงเรียน หน่วยงานและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุน รวมถึงประเมินผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ ดังนั้นโรงเรียนสามารถนำการสร้างเครือข่ายความร่วมมือไปใช้ในโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะในด้านอื่นๆ เช่น การพัฒนาทักษะชีวิต การพัฒนาทักษะสารสนเทศ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ หรือการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ตามเป้าหมายที่วางไว้ให้ประสบผลสำเร็จ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ เต็มศักยภาพ และขยายเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 คู่มือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับเป็นแนวทางในการทำวิจัยในชั้นเรียนด้านอื่นๆ ได้ โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำก่อนนำไปใช้

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรเลือกใช้ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน นำไปพัฒนาทักษะอาชีพทางด้านอื่นๆ เช่น ทักษะการใช้คณิตศาสตร์และการคำนวณ ทักษะและความสามารถทางด้านภาษา ทักษะความสามารถเฉพาะวิชาชีพ เป็นต้น เพื่อพัฒนาให้กลุ่มเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนได้พัฒนาความสัมพันธ์และรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนอย่างยั่งยืน

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และอรุณศรี จิตต์แจ้ง. (2556). **พลังเครือข่ายในพื้นที่.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). **การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน : จากแนวคิดสู่ปฏิบัติการวิจัยในสังคมไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พิสิฐ เทพไกรวัล. (2551). **การพัฒนา รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.** วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พีระพร รัตนาเกียรติ์ และกนกวรรณ ศรีวาปี. (2563). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันของนักศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัย.** มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิษญ์. (2559). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศักดิ์นิพน สว่างวงศ์. (2557). เครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. *วารสารบริหาร
การศึกษาบัวบัณฑิต*. 14(2). 12-24.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0
เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.
- Agranoff Robert. (2006). Inside Collaborative Networks: Ten Lessons for Public
Managers. *Public Administration Review*. 66(s1). 56–65.
- Super, D. E. (1957). *Career pattern as a basic for vocational*. New York : Harper and
Brothers.

การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*

THE DEVELOPMENT OF SOCIAL AWARENESS THROUGH ROLE-PLAYING
APPROACH FOR SIXTH-GRADE STUDENTS

พัชรพงศ์ อุดมกัน¹, วัชรีย์ แซงบุญเรือง², พิจิตรา ธงพานิช³

Patcharapong Audomgun¹, Watcharee Sangboonraung², Phichitra Thongpanit³

มหาวิทยาลัยนครพนม^{1,2,3}

Nakhon Phanom University^{1,2,3}

Email : 656150710118@npu.ac.th

บทคัดย่อ

การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งนำบทบาทสมมติเข้ามาเสริมการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ 2) เปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนบ้านนาขามโนนสวนปอ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ จำนวน 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียน และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3. ความพึงพอใจของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนา; การตระหนักรู้ทางสังคม; บทบาทสมมติ

ABSTRACT

Social awareness is an important skill in the 21st century for people to live happily in society. Role-playing activities can be used to develop such a skill. The purposes of this research were: 1) Comparing student learning outcomes between before class and after class using role-playing activities 2) Comparing students' social awareness before class and after class using role-play activities and 3) Study student satisfaction with learning activities using role-play activities. The sample used in the research was 30 students in Grade 6, Ban Na Kham Non Suan Po School Group, Semester 2, Academic Year 2023, under the Bueng Kan Primary Educational Service Area Office. The tools used in the research are as follows: 1) learning plans using role play activities, 4 plans, 3 hours per plan, total 12 hours. 2) Academic achievement test. 3) Student Social Awareness Scale and 4) Student satisfaction questionnaire. The statistics for data analysis were mean, standard deviation and dependent samples t-test.

The findings were as follows: 1. Student learning outcomes after studying is higher than before studying. Statistically significant at the .01 level. 2. Students' social awareness was higher after studying than before. Statistically significant at the .01 level. And 3. Overall student satisfaction is at a high level.

Keywords : Development; Social Awareness; Role-Playing

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสเรียกร้องให้มีการปรับเปลี่ยนวิถีคิด - วิธีการพัฒนา “พลเมืองโลก” รุ่นใหม่ ถูกจุดประกายขึ้น และได้รับการขานรับจากนักคิด นักการศึกษาทุกภูมิภาคของโลกอย่างกว้างขวาง ภายใต้กรอบคิดที่เรียกว่า 21st Century Skills ซึ่งเป็นแนวคิดในการพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้มีคุณลักษณะที่พร้อมสำหรับการดำรงชีวิตและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะโลกที่ไร้พรมแดนและแคบลง ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการสื่อสารตลอดจนนโยบายความร่วมมือระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อชีวิตของผู้คนในสังคมไทย และสังคมโลก ทั้งด้านบวก และด้านลบ สังคมปัจจุบันไม่ได้ต้องการเพียงคนเก่งหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหากแต่ต้องการผู้ที่มีทักษะหลากหลายด้านประกอบกัน ได้แก่ การมีความรู้รอบในศาสตร์พื้นฐานและมีความรู้เกี่ยวกับโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม มีทักษะชีวิตและอาชีพเข้าใจความแตกต่างหลากหลายของผู้คนในสังคมของเรา และสามารถอยู่ร่วมกันบนความต่างนี้ได้ โดยมีมุมมองเชิงบวก มีทักษะในการเรียนรู้และสามารถสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนางานของตนเองได้เป็นการรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตัวเอง พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ และที่สำคัญมากที่สุด คือ การมีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ภายใต้การขับเคลื่อนแนวคิดดังกล่าว หน่วยงาน องค์กร รวมทั้งบุคลากรด้านการศึกษาโดยเฉพาะ “ครู” ย่อม

ถูกคาดหวังให้เป็น ผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นหัวขบวนในการสร้างความเปลี่ยนแปลง อันยิ่งใหญ่นี้ “ครู” ในศตวรรษที่ 21 ต้อง “เปลี่ยน” ทั้งบทบาทและวิธีการสอน ครูต้องสอนให้น้อยลง และสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้มากขึ้น โดยไม่เน้นการสอนสาระวิชา แต่เน้นสร้างแรงบันดาลใจ และอำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (วิจารณ์ พานิช, 2556)

การตระหนักรู้ทางสังคมคือการเข้าไปเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของผู้อื่น ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจตนเองที่เกิดจากความรู้หรือเอกลักษณ์ของตนเอง สิ่งสำคัญของการตระหนักรู้ทางสังคมคือการไว้ใจซึ่งกันและกัน (Ossimitz, 2005) การพัฒนาบุคคลให้เกิดการตระหนักรู้ทางสังคม สามารถพัฒนาได้ตลอดช่วงวัยคือตั้งแต่วัยเด็กไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นที่เริ่มการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม วัยรุ่นจะเปรียบเทียบกับตนเองกับสังคมภายนอก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของตนเอง นอกจากนี้ช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่เด่นชัด เพราะเป็นวัยที่มีความพยายามจะเข้าใจผู้อื่นโดยการเปรียบเทียบกับระบบของสังคมก่อนการแสดงพฤติกรรม หากวัยรุ่นมีการตระหนักรู้ทางสังคมก็จะมีความรู้สึกไวต่อสังคม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสม และอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ (Shaffer, 2000 อ้างถึงใน จันทรสม คังคา, 2552) ส่วนบุคคลที่มีการตระหนักรู้ทางสังคมจะเป็นผู้ที่มีกระบวนการในการรับรู้ บุคคลอื่นในสังคม มีความสามารถในการรับรู้อารมณ์ และความรู้สึกของบุคคลอื่น เข้าใจ สถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในขณะที่อยู่กับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างถูกต้อง บุคคลที่ขาดทักษะ ด้านการตระหนักรู้ทางสังคมนั้น จะขาดการรับรู้และการเข้าใจทางสังคม และขาดความเห็นอก เห็นใจบุคคลอื่น ทำให้บุคคลไม่สามารถแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนี้ “การอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดีศรีราชาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย” และในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึงเหตุผลที่ต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมว่า สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึง การพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม การอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กันและมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดีที่มีความรับผิดชอบ มีความรู้ทักษะคุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม ปัญหาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ครูส่วนใหญ่จะใช้วิธีสอนแบบบรรยายอย่างเดียว ไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อ และผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการ

เรียนรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมน้อยมาก เพราะคิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ นำไปหน่าย และต้องท่องจำ เน้นครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าการฝึกให้ผู้เรียนได้พูดและฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงออก หรือไม่กล้านำเสนอผลงาน ขาดทักษะการสื่อสาร และไม่สามรถนำเรื่องที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

รูปแบบของการวิจัยครั้งนี้เน้นไปที่เทคนิคการสอนแบบการแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกมาตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาทักษะการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบว่าเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (ทิตนา แคมมณี, 2564) โดยประโยชน์ของวิธีการสอนแบบบทบาทสมมติ คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น หรือความสำคัญของสิ่งของในเรื่อง สามารถปรับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนฝูงได้ ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจจากบทบาทสมมติ ซึ่งมีสถานการณ์ของความขัดแย้งแฝงอยู่ ผู้แสดงได้รู้จักใช้ไหวพริบในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ และรู้จักวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเพื่อแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ผู้เรียนเห็นแนวทางการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงเป็นการสร้างความสามัคคีระหว่างกลุ่ม การทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนมีความเข้าใจกันและรู้จักปรับปรุงตนเองให้เข้ากับผู้อื่น ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ทำให้บทเรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รับความสนใจ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลาย ๆ ด้าน และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้สอน ได้เรียนรู้ความต้องการของผู้เรียนที่ได้เปิดเผยความต้องการของตนเองออกมาอย่างไม่รู้ตัว ผู้สอนได้รู้ความสามารถ อุปนิสัยการทำงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงความสามารถ ความเข้าใจของตนต่อชุมชน (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2550)

ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการตระหนักรู้ทางสังคมที่ส่งผลโดยตรงต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียนและยังส่งผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป โดยในวัยเด็กตอนปลายซึ่งเป็นช่วงวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงก่อนเข้าสู่วัยรุ่น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และเคารพผู้อื่นอย่างเหมาะสมตามวัย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ให้แก่ผู้เรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 นักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงขึ้นหลังการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.2 นักเรียนมีพฤติกรรมการตระหนักรู้ทางสังคมสูงขึ้นหลังการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.3 เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาด้านกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือกลุ่มสาระอื่นที่มีความสนใจต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยการวิจัยครั้งนี้มีองค์ประกอบ ดังนี้

4.1 ประชากรและตัวอย่าง

4.1.1 ประชากรในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 มี 9 โรงเรียน จำนวน 271 คน

4.1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนบ้านนาขามโนนสวนปอ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ จำนวน 4 แผน

4.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

4.2.3 แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

4.2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3.1 แบบแผนการวิจัย แบบแผนการทดลองใช้รูปแบบการทดลองกลุ่มเดียว และมีการวัดก่อนการทดลอง 1 ครั้ง และหลังการทดลอง 1 ครั้ง (One Group Pretest Posttest Design)

4.3.2 ขั้นตอนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านนาขามโนนสวนปอ จำนวน 30 คน

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.1 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t - test แบบ dependent samples

4.4.2 วิเคราะห์การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t - test แบบ dependent samples

4.4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์การแปลความหมาย 5 ระดับ

5. ผลการวิจัย

5.1 เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลังเรียนนักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ΣD	ΣD^2	t	Sig. (1 - tailed)
ก่อนเรียน	30	30	15.40	1.04	275	2,543	57.43**	.00
หลังเรียน	30	30	24.57	1.10				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 15.40 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.57 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยที่การกระจายของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน คือ 1.04 และ 1.10 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนนักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2 เปรียบเทียบผลการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลังเรียนนักเรียนมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน พบว่า หลังการเรียนนักเรียนมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่าก่อนเรียนทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้				t	Sig. (1 - tailed)
	ก่อนเรียน		หลังเรียน			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	2.73	0.46	3.69	0.80	9.32**	.00
2. การให้ความสนใจผู้อื่น	2.81	0.56	3.66	0.88	8.65**	.00
3. การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	2.42	0.36	3.79	1.03	9.17**	.00
4. การรู้จักคิดทางสังคม	2.35	0.38	3.67	0.96	10.04**	.00
รวม	2.57	0.37	3.70	0.92	10.17**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลังการเรียนนักเรียนมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน พบว่า หลังการเรียนนักเรียนมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่าก่อนเรียนทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ฉันชอบที่ครูอธิบายเนื้อหาและใบงานให้ฉันเข้าใจก่อนเรียน	4.20	0.48	มาก
2. ฉันพอใจที่ครูจัดกลุ่มให้แสดงร่วมกับเพื่อน	4.20	0.48	มาก

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. ฉันสนุกสนานในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน	4.37	0.49	มาก
4. ฉันพอใจที่ครูคอยให้คำปรึกษาเวลาทำกิจกรรมภายในกลุ่ม	4.23	0.43	มาก
5. ฉันชอบที่ได้มีส่วนร่วมในการสังเกตการแสดงของเพื่อน	4.33	0.48	มาก
6. ฉันพอใจในกิจกรรมนี้เพราะทำให้ฉันกล้าแสดงออก	4.27	0.52	มาก
7. ฉันสนุกที่ได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานร่วมกันในกลุ่ม	4.20	0.41	มาก
8. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ฉันสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามได้ดี	4.40	0.50	มาก
9. ฉันประทับใจกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ฉันได้ลงมือปฏิบัติและเข้าใจในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมากขึ้น	4.37	0.43	มาก
10. ฉันชอบการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติเพราะทำให้เข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้มากขึ้น	4.33	0.48	มาก
รวม	4.29	0.35	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ฉันสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามได้ดี ($\bar{X} = 4.40$) ฉันประทับใจกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ฉันได้ลงมือปฏิบัติและเข้าใจในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมากขึ้น ($\bar{X} = 4.37$) และฉันสนุกสนานในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ($\bar{X} = 4.37$) ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลังเรียนนักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติมีองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียน และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรกมล เต็มใจ (2560) ได้ทำการวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติกับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติกับการสอนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 2) นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ .01 ผลการวิจัยของ ชัญญชิตา น้อยวิเศษ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบหมวกหกใบร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบหมวกหกใบร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของ จิรัชย์ แสนคำภา (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ เรื่อง มารยาทชาวพุทธ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ เรื่อง มารยาทชาวพุทธ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

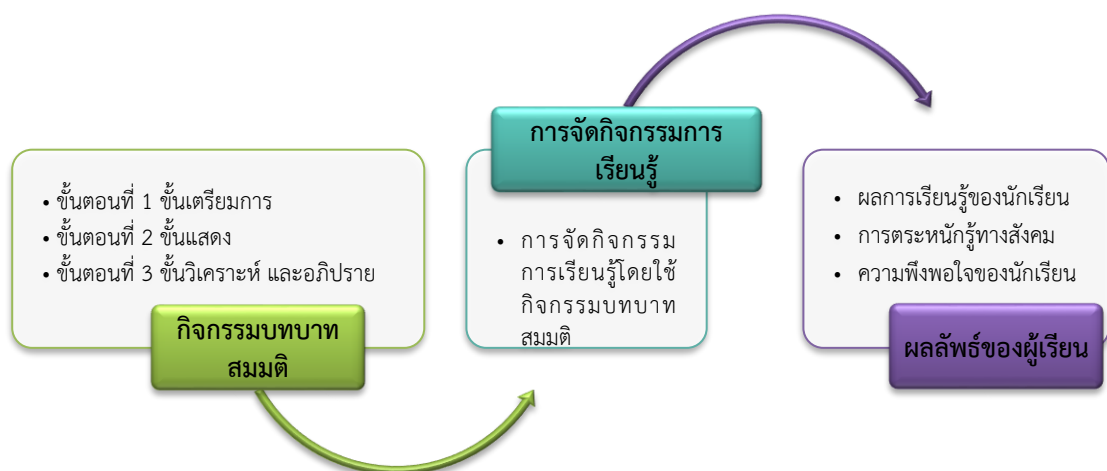
6.2 เปรียบเทียบผลการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลังเรียนนักเรียนมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน พบว่า หลังการเรียนนักเรียนมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่าก่อนเรียนทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากหลังการเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมประชาธิปไตยโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติแล้วทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกและเกิดความตระหนักรู้ทางสังคมในเรื่องการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ทางสังคม ดังที่ Ossimitz (2005) กล่าวว่า การตระหนักรู้ทางสังคมว่า หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของผู้อื่น ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจตนเองที่เกิดจากความรู้หรือเอกลักษณ์ของตนเอง สิ่งสำคัญของการตระหนักรู้ทางสังคมคือการใส่ใจซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสกข์ วงศ์พิพันธ์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับสูง ยกเว้นด้านการให้ความสนใจผู้อื่นที่อยู่ในระดับปานกลาง 2) หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนที่ได้เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กิจกรรมประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเกิดการพัฒนาตนเองเพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามได้ดี นักเรียนมีความประทับใจกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ลงมือปฏิบัติและเข้าใจในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมากขึ้น และสนุกสนานในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ดังที่ Rogers (1974 อ้างถึงใน บุญยงค์ ตาลวิลาส, 2562) ที่กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจของนักเรียนในการศึกษาเล่าเรียนจะเกิดจากองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ คือ คุณสมบัติของครู เนื้อหา วิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและ

แหล่งเรียนรู้การวัดและประเมินผลของครู จึงจะประสบความสำเร็จในการเรียนการสอน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่จะสรรค์สร้างความสุขในการเรียนให้กับนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนเกิดความพึงพอใจ มีความรักและความกระตือรือร้นในการเล่าเรียน โดยการปรับปรุง องค์ประกอบต่าง ๆ ของครูมีการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนที่กระทำความดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ เพื่อนนักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีความเจริญก้าวหน้า การสร้างสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ที่เหมาะสม น่าอยู่ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น รวมทั้งรับฟังและให้ความ ช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีปัญหาทุกซักร้อน ปัจจัยความพึงพอใจนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผล ให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนัญชิตา น้อยวิเศษ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบหมวกหกใบร่วมกับการแสดง บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิค การสอนแบบหมวกหกใบร่วมกับการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการ จัดการเรียนรู้ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านบทบาทผู้เรียนอยู่ในระดับมาก และ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านบทบาทผู้สอนอยู่ในระดับ มาก และผลการวิจัยของ จิรัสย์ แสนคำภา (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ แบบบทบาทสมมติ เรื่อง มารยาทชาวพุทธ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัย เรื่องการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถเกิดขึ้นได้จริงเป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ พอสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวทางการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของผู้เรียนและกำหนดนโยบายการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมชัดเจน

8.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีนโยบายในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของผู้เรียนโดยมอบนโยบาย แนวทางการปฏิบัติให้กับครูผู้สอนและมีการจัดอบรมให้ความรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของผู้เรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติผู้สอนต้องมีการสร้างความเข้าใจในการใช้แสดงบทบาทสมมติของผู้เรียนให้ชัดเจนและผู้สอนควรทำความเข้าใจกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถวางแผนการสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการดังกล่าวในทุก ๆ ด้าน

8.2.2 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติพบว่าผู้เรียนเรียนรู้อย่างสนุกสนานและอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามบทบาทสมมติ ทำให้เกิดการสร้างองค์ความรู้และการสรุปองค์ความรู้ด้วยตัวเอง และการทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียนซึ่งสามารถทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงได้มากยิ่งขึ้นกว่าการเรียนรู้ที่เน้นการบรรยายเนื้อหาในชั้นเรียน ดังนั้น ครูควรเตรียมความพร้อมมากยิ่งขึ้นในเรื่องต่าง ๆ เช่น ใบกิจกรรม หรือใบความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและเกิดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนมากขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ทำการเปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนตามรูปแบบดังกล่าวกับกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ

8.3.2 ควรมีการวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ร่วมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ยุทธวิธีเมตาคอกนิชัน เป็นต้น

8.3.3 ควรมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ไปใช้กับระดับชั้นอื่น ๆ หรือนำไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น ภาษาไทย การงานอาชีพ และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- จันทร์สม คังคา. (2552). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิต
ชั้นปีที่ 1 ที่พักในหอพักมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิรัสย์ แสนคำภา. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ เรื่อง มารยาทชาวพุทธ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชญชิตา น้อยวิเศษ. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบหมวกหกใบร่วมกับการ
แสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์
รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
หาดใหญ่.
- ทีศนา แคมมณี. (2564). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้ เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 25. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญยงค์ ตาลวิลาส. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับ
ด้านโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือแบบ TAI เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พัชรกมล เต็มใจ. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความสามารถในการ
คิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติกับ
การสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอส.อาร์.
พรีนติ้ง แมสโปรดักส์.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2553). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน.
กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- เสกข์ วงศ์พิพันธ์. (2564). การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม. วารสารศึกษาศาสตร์ มจร. 9(2). 107–118.
- Ossimitz, G. (2005). Information, Communication and Social Awareness. Hawai :
Hawai University.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ต่อผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*

THE RESULTS OF TGT COOPERATIVE LEARNING TECHNIQUE TO THE
MATHEMATICS ACHIEVEMENT OF GRADE 4 STUDENTS

วันทนีย์ พรหมภักดี¹, ละดา ดอนหงษา²
Wanthani Phromphakdi¹, Lada Donhongsa²
คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต^{1,2}
Faculty of Education, Pitchayabundit College^{1,2}
Email : moodom.1978@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้เทคนิค TGT กับเกณฑ์ ร้อยละ 70 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้เทคนิค TGT 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค TGT กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านน้ำขี้มน อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.27 – 0.50 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.27 – 0.67 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้เทคนิค TGT สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค TGT อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์; การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) compare mathematics achievement of grade 4 students after learning using the TGT technique with the criteria of 70 percent 2) compare mathematics achievement of Grade 4 students between before and after learning using the TGT technique 3) study the satisfaction of Grade 4 students toward mathematics learning using the TGT technique. The Sample consisted of 25 grade 4 in the first semester of the academic year 2023 at Bannumsum School, Udon Province, by cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans 2) the mathematics achievement tests had difficulty values between 0.27 – 0.50, discrimination values between 0.27 – 0.67 and reliability value was 0.85 3) the satisfaction questionnaire. The statistics for data analysis comprised; mean, standard deviation, percentage, and t-test for dependent samples.

The results of this research found that; 1) The mathematics achievement of Grade 4 students after learning using the TGT technique was significantly higher than 70 at the .05 levels 2) The mathematic achievement of grade 4 students after learning was significantly higher than before at the .05 levels 3) The satisfaction of grade 4 students towards on the mathematics learning by using the TGT technique at the high level.

Keywords : Mathematics Learning; TGT Cooperative Learning Technique; Learning Achievement

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วน รอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐาน ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียม กับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กำหนดให้ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องตามศักยภาพโดยกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคนเป็น 3 สาระการเรียนรู้ 7 มาตรฐานการเรียนรู้และ 116 ตัวชี้วัด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มุ่งให้เยาวชนทุกคนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างเต็มความสามารถ นำความรู้และทักษะคณิตศาสตร์ ไปใช้ในการแก้ปัญหาใน

ชีวิตประจำวัน การศึกษาต่อ การมีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ และสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนคณิตศาสตร์จึงต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด การจัดเนื้อหาและกิจกรรมต้องสอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การฝึกปฏิบัติให้คิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา การร่วมมือกันเรียนรู้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2548, หน้า 319) ซึ่งจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านน้ำซึมอำเภอโนนจำวน จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 62.32 ซึ่งยังไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่นักเรียนจะต้องคิดคำนวณ คิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา ทำให้นักเรียนบางส่วนเรียนรู้ได้ยาก นักเรียนบางคนเรียนรู้ได้ช้า และมีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน ครูในฐานะที่มีบทบาทสำคัญในการจัดประสบการณ์และสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงระบบการเรียนการสอนใหม่ โดยเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และความต้องการของผู้เรียน จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง ผู้เรียนได้กระทำกิจกรรมด้วยตนเอง ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มได้คุยปรึกษากันหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ตลอดจนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยในฐานะครูสอนคณิตศาสตร์ จึงทำการศึกษาค้นคว้าวิธีการ สอนต่างๆ ที่จะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง พบว่าวิธีสอนแบบร่วมมือกัน (Cooperative Learning) เทคนิค TGT เป็นวิธีการสอนที่สามารถช่วยแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำซึมชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ ซึ่งวิธีสอนในแบบดังกล่าวเป็นวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น ดังแนวคิดของ Johnson and Johnson (1987) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือกัน มีผลดีกับนักเรียน และสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในสังคม กล่าวคือ นักเรียนที่เข้าใจคำสอนของครูจะสามารถอธิบายให้เพื่อนฟังได้เข้าใจมากขึ้น นักเรียนที่ทำหน้าที่อธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟังจะเข้าใจบทเรียนได้มากขึ้น นักเรียนพยายามช่วยเหลือกันเพราะครูกติคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งกลุ่ม นักเรียน ทุกคนมี โอกาสฝึกทักษะ ทางสังคมรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม และแนวคิดของซึ่ง วัชรา เล่าเรียนดี (2550) ได้กล่าวว่า การให้ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 - 6 คน จะช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ภูมิใจในตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่ม ช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดี ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้นสร้างความมั่นใจในตนเอง และรู้คุณค่าของตนเองมากขึ้น

วิธีการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) เทคนิค TGT (Teams Games Tournament) เป็นการจัดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่าง ๆ กันเรียนและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อที่แต่ละทีมจะได้มีโอกาสฝึกฝนร่วมกันก่อนการแข่งขันโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ความสำคัญของทีมอยู่ที่การช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มให้มากที่สุดเพื่อชัยชนะของทีม ผู้ที่เรียนเก่งกว่าจะช่วยเหลือและอธิบายเนื้อหาให้ผู้เรียนอ่อนกว่าเข้าใจ และต้องยอมรับซึ่งกันและกันเสมอความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม ซึ่งมีงานวิจัยที่ศึกษาผลของการจัดการ

เรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคแข่งขัน TGT ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงขึ้น อาทิจำงานวิจัยของ (ทัศนาวรรณ, 2562) ได้ศึกษาก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลการเรียนรู้เรื่อง ศิลศาสตร์ศิลปะ 7 ประการโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังสูงกว่าก่อนเรียน วิรัตน์ ทองตาล่วง (2560) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT พบว่านักเรียนได้รับการสอน โดยใช้เทคนิค TGT อยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.241 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการสอนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT อยู่ในระดับดี

จากแนวคิดและสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน ในวิชาคณิตศาสตร์ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างหลังเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT กับเกณฑ์ร้อยละ 70
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน แบบร่วมมือเทคนิค TGT
- 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการเรียนคณิตศาสตร์แบบร่วมมือเทคนิค TGT

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบร่วมมือเทคนิค TGT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนที่มีคุณภาพ
- 3.2 ได้แนวทางการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT สำหรับรายวิชาอื่น ๆ
- 3.3 เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับครูผู้สอน ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษา ตลอดจนผู้สนใจโดยทั่วไปในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยการทดลองเบื้องต้น (Pre- Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน(One Group Pre-test Post-test Design) กลุ่มตัวอย่าง เป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านน้ำซึม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า

100,000 จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมงมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวม 4.73 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.27-0.50 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.27-0.67 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 3)แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ แบบร่วมมือ เทคนิค TGT เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 12 ข้อมีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเองตามกระบวนการเทคนิค TGT 4 ขั้น คือ 1) ขั้นการสอน เป็นการนำเสนอความคิดรวบยอดใหม่หรือบทเรียนใหม่ 2) ขั้นการจัดทีม เป็นขั้นตอนการจัดกลุ่มหรือจัดทีมของนักเรียน โดยจัดให้คละกันทั้งเพศและความสามารถและทีมต้องช่วยกันและกันในการเตรียมความพร้อมและความเข้มแข็งในสมาชิกกลุ่ม 3) ขั้นการแข่งขัน จัดในช่วงท้ายบทเรียน ซึ่งจะใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนมาและผ่านการเตรียมความพร้อมของทีมมาแล้ว การแข่งขันอาจมีหลายโต๊ะ แต่ละโต๊ะ จะมีตัวแทนทุกกลุ่ม การแข่งขันเพื่อนำคะแนนไปเทียบหาค่าคะแนนโบนัส 4) ขั้นการยอมรับความสำเร็จของทีม ให้นำคะแนนโบนัสของแต่ละคนในทีมมารวมกันเป็นคะแนนของทีมและหาค่าเฉลี่ยทีมที่มีค่าสูงสุด จะได้รับการยอมรับให้เป็นทีมชนะเลิศ และประกาศผลการแข่งขันในที่สาธารณะ โดยจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 4 สัปดาห์ละ 4 วัน ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง โดยก่อนสอน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ 30 ข้อ เมื่อสอนจบทั้ง 8 แผน นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ฉบับเต็มจำนวน 30 ข้อ และ ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คือ เปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for dependent samples)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้เทคนิค TGT กับเกณฑ์ร้อยละ 70 นำเสนอตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้เทคนิค TGT กับเกณฑ์ร้อยละ 70

คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	p
คะแนนตามเกณฑ์	21.00	-	70	16.18*	0.00
คะแนนหลังเรียน	25.72	1.46	82		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้เทคนิค TGT มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 25.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.46 คิดเป็นร้อยละ 82 ค่า t เท่ากับ 16.18 แสดงว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค TGT นำเสนอตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่า t ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนแบบร่วมมือ TGT

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	25	30	18.36	2.78	10.21*	0.00
หลังเรียน	25	30	25.72	1.46		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 18.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.78 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 25.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.46 และค่า t เท่ากับ 10.21 แสดงว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการเรียนคณิตศาสตร์ นำเสนอตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค TGT

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.	ครูมีการเตรียมการสอน	4.92	0.28	มากที่สุด
2.	ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม	4.92	0.28	มากที่สุด
3.	ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมกันอภิปราย	4.96	0.20	มากที่สุด
4.	เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.96	0.20	มากที่สุด
5.	เนื้อหา มีความสมบูรณ์ครบถ้วนและมีความถูกต้อง	5.00	0.00	มากที่สุด

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
6.	ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหาและความเหมาะสมของเนื้อหาที่ระดับของผู้เรียน	4.92	0.28	มากที่สุด
7.	การเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้แบบร่วมมือเทคนิค TGT คณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ	4.88	0.33	มากที่สุด
8.	การเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้แบบร่วมมือเทคนิค TGT คณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนอยากร่วมกิจกรรม	4.92	0.28	มากที่สุด
9.	การเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้แบบร่วมมือเทคนิค TGT คณิตศาสตร์ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันคิดและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน	4.92	0.28	มากที่สุด
10.	วิธีการประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมการเรียนการสอน	4.96	0.20	มากที่สุด
11.	การวัดและการประเมินผลเป็นไปตามระเบียบและกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้	4.96	0.20	มากที่สุด
12.	ระบบการวัดและการประเมินผล โปร่งใส ตรวจสอบได้ตามเวลา	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม		4.94	0.21	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค TGT โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อที่ 5 และ ข้อที่ 12 นักเรียนที่เรียนรู้ ด้วยเทคนิค TGT เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนและมีความถูกต้อง และ ระบบการวัดและการประเมินผล โปร่งใส ตรวจสอบได้ตามเวลา ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาคือข้อ 3,4,10,11 นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ($\bar{X} = 4.96$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ 7 นักเรียนที่การเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้แบบร่วมมือเทคนิค TGT คณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.88$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนแบบร่วมมือ เทคนิค TGT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

6.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ผู้เรียนได้ร่วมกันเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี การซักถามทำให้ผู้เรียนเกิดความกล้าและได้ทราบคำตอบในเรื่องที่ตนสนใจหรือยังไม่กระจ่าง การพูด อธิบายให้เพื่อนฟังจะทำให้ผู้อธิบายมีความแม่นยำในเรื่องที่เรียนมากขึ้น เพื่อนๆ ที่ฟังมีความเข้าใจอย่างชัดเจน ผู้เรียนได้พัฒนาการทำงานเป็นกลุ่มให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น คนอ่อนได้เรียนรู้จากคนที่เก่งกว่า ซึ่งจะมีความตั้งใจช่วยเหลือเพื่อนๆ เพื่อให้กลุ่มของตนเองประสบผลสำเร็จ (บุญชม ศรีสะอาด, 2541) และ จรรยา เปรมมณี (2540) กล่าวถึง การเรียนแบบร่วมมือไว้ว่าช่วยส่งเสริม ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น การจัดนักเรียนร่วมมือกันเรียนภายในกลุ่ม ก่อให้เกิดการพัฒนาของความรู้ ความคิดขึ้น จึงส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งความคิดเห็นหลากหลายจากการแลกเปลี่ยนความคิด ซึ่งกันและกัน รับรู้ปัญหาและทางเลือกในการแก้ปัญหา ส่งเสริมการพัฒนากระบวนการคิดและความเข้าใจลึกซึ้งซึ่งนักเรียนคนที่ทำหน้าที่อธิบายให้เพื่อนฟังก็ยิ่งจะเข้าใจในเนื้อหาสาระยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับวัชรา เล่าเรียนดี (2550) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการสอนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคทีมการแข่งขันหรือ TGT ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม ครูจัดกลุ่มให้นักเรียนร่วมมือกันเรียนรู้ตามใบงานหรือใบกิจกรรมที่เตรียมไว้ล่วงหน้าในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ หรือแต่ละชั่วโมงสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนในกลุ่มได้ร่วมกันศึกษาและทำแบบฝึกหัด คนเก่งคอยช่วยเหลือ แนะนำอธิบายให้เพื่อนสมาชิกที่เรียนด้อยกว่าภายในกลุ่ม สมาชิกที่เรียนอ่อนกว่าจะต้องยอมรับ รวมทั้งพยายามถามและตอบร่วมเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ จนรู้และเข้าใจในสาระเหล่านั้นอย่างแท้จริง ที่สำคัญสมาชิกกลุ่มทุกคนต้องรู้ยอมรับว่าผลงานและผลการเรียนรู้จากการทดสอบคือผลงานที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบและเป็นผลการปฏิบัติของกลุ่ม จึงทำให้นักเรียนทุกคนมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ คันธณัฐพลวงศ์, ปวีณา ชันธิศิลา, & ประภาพร หนองหารพิทักษ์ (2565) ได้ศึกษาผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องเลขยกกำลังโดยใช้เทคนิค TGT ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อุกฤษฏ์ ทองอยู่ (2562) ได้พัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 75.75 และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 24.25 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อิงทางคณิตศาสตร์ คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พลพล คำวัฒน์ และ นันทพร ชื่นสุพันธ์รัตน์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาผลการจัด

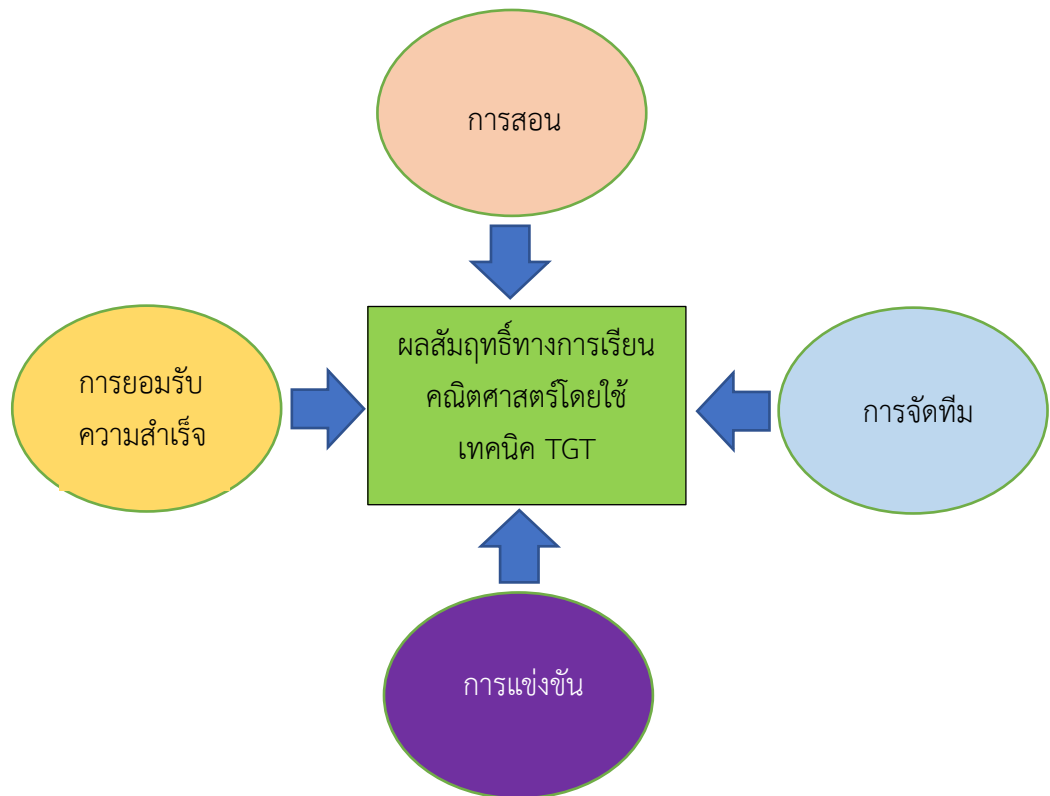
กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้ายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT 2) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT และ 3) ศึกษาความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการเรียนคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มกลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถ เก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยสมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองและกลุ่มเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม นักเรียนจะมีการพูดคุยสื่อสารทำความเข้าใจกันเองในกลุ่ม สร้างความเข้าใจร่วมกัน ซึ่ง วัชรา เล่าเรียนดี (2550, หน้า 15) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ว่าเพื่อนในกลุ่มได้ร่วมมือกันศึกษา คนเก่งคอยช่วยเหลือแนะนำอธิบายให้เพื่อนสมาชิกที่เรียนด้อยกว่าภายในกลุ่มสมาชิกที่เรียนอ่อนกว่าจะต้องยอมรับ รวมทั้งพยายามถามและตอบร่วมเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ จนรู้และเข้าใจในสาระเหล่านั้นอย่างแท้จริง ที่สำคัญสมาชิกกลุ่มทุกคนต้องรู้ยอมรับผลงานและผลการเรียนรู้จากการทดสอบคือผลงานที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบและเป็นผลงานหรือผลปฏิบัติของกลุ่ม ซึ่งการสื่อสารจากเพื่อนนักเรียนด้วยกันย่อมทำให้นักเรียนมีความเข้าใจเนื่องจากสื่อสารด้วยภาษาที่เดียวกันเข้าใจง่าย จึงทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียน ประกอบกับได้รับการเสริมแรงจากครู ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นพึงพอใจต่อการเรียน สอดคล้องกับ พลพล คำวัฒน์ และนันทพร ชื่นสุพันธ์รัตน์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้ายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วิรัตน์ ทองตาล่วง (2560) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบที่ จี ที ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ ที่ จี ที มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ ที่ จี ที อยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการสอนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบที่ จี ที อยู่ในระดับดี

7. องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ คือ ได้แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค TGT ที่มีประสิทธิภาพ เป็นเอกสารทางวิชาการที่มีประโยชน์ในการใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และได้ช่วยให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์ และยังได้แนวทางในการ

พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และรายวิชาอื่น สามารถนำรูปแบบการสอนไปประยุกต์ใช้ พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับรายวิชาอื่น และระดับชั้นอื่น ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ช่วยส่งเสริมพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ อันเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค TGT มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนนำไปใช้สอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ให้ครบทุกชั้นเรียนซึ่งจะส่งผลให้การเรียนคณิตศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์สูงทุกชั้น

8.1.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนด้วยเทคนิค TGT ให้ครบทุกคน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า การสอนคณิตศาสตร์แบบร่วมมือ เทคนิค TGT ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ดังนั้นโรงเรียน ครูผู้สอน ควรนำแนวการจัดการเรียนรู้ไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้น ในระดับชั้นอื่น ๆ โดยพิจารณารายวิชาและเนื้อหาที่เหมาะสม

8.2.2 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์แบบร่วมมือ เทคนิค TGT ในระดับมากที่สุด ดังนั้นในการเรียนคณิตศาสตร์ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างคนเก่ง คนอ่อน เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่นักเรียน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TGT กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

8.3.2 ควรมีการศึกษาดูผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่น เช่น ทักษะทางคณิตศาสตร์ เจตคติต่อการเรียน ความคงทนในการเรียน

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- คันธณัช พลวงค์, ปวีณา ชันธศิลา, ประภาพร หนองหารพิทักษ์. (2565). ผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องเลขยกกำลัง โดยใช้เทคนิค TGT. **วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนวัตกรรม มหาวิทยาลัย กาฬสินธุ์**. 2(1). 14-25.
- ทัศนาศา ขาวปากน้ำ. (2562). การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องคี่คี่สิทธิ์ 7 ประการ โดยจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT) ร่วมกับเทคนิค KWL-Plus. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). **การพัฒนาการสอน**. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- พลพล คำวัฒน์ และนันทพร ชื่นสุพันธ์รัตน์. (2563). การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้ายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. **วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**. 5(1). 51-62.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2550). **เทคนิคการเรียนรู้สำหรับครุมีอาชีพ**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2548). **การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ : องค์การการค้าของคุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

อุกฤษฏ์ ทองอยู่. (2562). การพัฒนาความสามารถการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้การ
เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สาขาวิชาวิทยาลัยครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต.

Johnson, D.W. and Johnson, R.T. (1987). **Cooperative Learning Increasing College
Faculty Instructional Productivity, Higher Education Report.** Washington
D.C. : The George Washington University.

การบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด*
ACADEMIC ADMINISTRATION IN THE DIGITAL ERA OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF THE NON-FORMAL
AND INFORMAL EDUCATION ROI ET PROVINCE

นิตยา ตุกสันเทียะ¹, พรทิwa ชนะโยธา²
Nitaya Tuksantia¹, Porntiwa Chanayotha²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : nityatuksantheiya@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู, ครู กศน.ตำบล, ครูอาสาสมัคร กศน. จำนวน 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test (One-Way ANOVA))

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวัดผล ประเมินผลการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา โดยรวมและด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา วัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลาย ประชุมวางแผนการจัดทำหลักสูตร กำหนดนโยบายใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ สนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมการใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา วางแผนและจัดทำโครงการนิเทศ นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการวางแผนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; ยุคดิจิทัล; ผู้บริหาร

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the Academic administration in the Digital Era of School administrators under the Office of the Non-Formal and Informal Education, Roi-Et Province 2) to compare the Academic administration in the Digital Era of School administrators under the Office of Non-Formal and Informal Education, Roi-Et Province, classified by position, education level, and work experience 3) to gather recommendations for the Academic administration in the Digital Era of School administrators under the Office of Non-Formal and Informal Education, Roi-Et Province. The sample group consisted of 186 teachers, Sub-District Non-Formal and Informal teachers, Non-Formal and Informal volunteer teachers. The research tool was a 5-point scaled questionnaire with an IOC between 0.67 – 1.00 with a reliability of 0.89. the statistics used were frequency, percentage, mean, and standard deviation, t-test and one way analysis of variance F-test (One-way ANOVA).

The results showed that: 1. The level of Academic administration in the Digital Era of School administrators under the Office of Non-Formal and Informal Education, Roi-Et Province overall, was a high level, sorting the highest average to the lowest were assessment, evaluation of education, learning management, internal supervision, research to develop education, education quality assurance, curriculum and curriculum administration. 2. Opinion level comparison results towards Academic administration in the Digital Era of School administrators under the Office of Non-Formal and Informal Education, Roi-Et Province, classified by position, educational level overall and aspects were not different. Classified by work experience overall, curriculum and curriculum administration, research to develop education, and education quality assurance which the difference was statistically significant at the .05 level. 3. Recommendations on Academic administration in the Digital Era of School

administrators under the Office of Non-Formal and Informal Education, Roi-Et Province found that administrators should promote and support exchange knowledge between teachers and educational personnel, learning outcomes should be measured and evaluated using a variety of techniques, course planning meeting, policies should be established to use research as a part of the learning process, teachers were encouraged to attend training on the use of technological media and educational innovations, planning and conducting supervision projects, digital technology applied to plan the educational quality assurance system.

Keywords : Academic administration; The Digital Era; Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในยุคศตวรรษที่ 21 นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านทั้งรูปแบบการดำเนินชีวิต การเรียนรู้ของคนในยุคใหม่ที่มีความแตกต่างไปจากเดิม ดังนั้นการให้ความสำคัญกับการสร้างทุนที่มีอยู่ของประเทศให้มีความเข้มแข็งและมีพลังในการขับเคลื่อนประเทศทั้งในการพัฒนาระยะกลางและระยะยาวจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งการพัฒนาทุนหลัก ที่สำคัญนั่นก็คือ การพัฒนาคน ให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 กล่าวได้ว่าสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาคนก็คือ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้น จากความสำคัญดังกล่าวสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ได้ระบุถึงวิสัยทัศน์ประเทศคือ “ประเทศไทยมีความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน ” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลให้ มีการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 มาเป็นแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2580 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ซึ่งการปรับปรุงในครั้งนี้มีพื้นฐาน สำคัญคือ สภาวะการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ทั้งในด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสังคมผู้สูงวัย ทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก ที่เกิดจากการปฏิวัติดิจิทัล (digital revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The fourth industrial revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) ประเด็น ต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา2 โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียม กันทางสังคม เป้าหมายที่ 4.2 ระบุว่า การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อ การศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบเครือข่าย

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ที่ทันสมัยสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และ สถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้กำกับดูแลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ 20 แห่ง ให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนโยบายที่แตกต่างไปจากสถานศึกษาในระบบโดยทั่วไปปฏิบัติเช่น “กศน. เพื่อประชาชน “ก้าวใหม่ : ก้าวแห่งคุณภาพ” และโครงการพิเศษอื่น ๆ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2565) เพื่อให้บรรลุนโยบายภายใต้ข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ และอื่น ๆ กล่าวได้ว่าเป็นทั้งเรื่องที่ทำนายและการจัดการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอได้พร้อม ๆ กันในคราวเดียว การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงมีความท้าทายสูงและจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์การบริหารที่มีความพิเศษและแตกต่างจากเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมุ่งเน้นการพัฒนาสถานศึกษา ให้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามศักยภาพตนเองอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เพื่อบรรลุเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล และเพื่อให้สถานศึกษาอยู่รอด ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562) การบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญ เช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาท หน้าที่ในการบริหาร การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต สร้างบรรยากาศในการทำงานและการเรียนรู้ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรด้านการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ โดยมีกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบส่วนมากเป็นเยาวชนและผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้มีวุฒิภาวะ มีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบในการประกอบอาชีพ ดูแลครอบครัว และมีข้อจำกัดมากมายในการเรียนรู้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ไม่เหมือนกับในระบบโรงเรียนเพราะมีความแตกต่างกันหลายอย่าง เช่น ความคิด ประสบการณ์ ความพร้อม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม นำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการจัดการศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการของการศึกษาตลอดชีวิต มีภารกิจสำคัญที่มุ่งให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะการศึกษาพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตตามมาตรฐานของสังคมซึ่งเป็นสิทธิที่ทุกคนพึงได้รับ นอกจากนั้นยังจะต้องได้รับการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษาพื้นฐานนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาชุมชนและสังคมในที่สุด

การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลจึงมีความสำคัญในขับเคลื่อนการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการให้สอดคล้องกับสภาพความจำเป็น และความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งทิศทางการพัฒนาของชุมชนได้อย่างรวดเร็วทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก อันเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหาร กศน.ในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ เพื่อให้ประชาชนและผู้เรียนทุกคนเกิดทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกยุคดิจิทัล เส้นทางสู่การศึกษา Thailand 4.0 โดยการนำเทคโนโลยีและ เครื่องมือระบบดิจิทัลเข้ามาช่วยในการพัฒนาและขับเคลื่อนการศึกษาไทย กระทรวงศึกษาธิการได้จัดส่งเสริม สนับสนุนโครงการสำคัญต่าง ๆ ที่เน้นการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 จากการเรียนรู้ ในชั้นเรียนมาเป็นการเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา โดยการใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย มาช่วยในการเรียนรู้ได้มากขึ้น การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่เป็นเครื่องกระตุ้นการเรียนรู้ มุ่งเน้น ผู้เรียนให้มี ความสร้างสรรค์นวัตกรรม และการวิจัยด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สุภัทนา หาญสุริย์, 2560)

จากสภาพปัญหาการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสว่างแดนดินสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่ายังมีจุดที่ควรพัฒนาไม่ว่าจะเป็นในเรื่องหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลการศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนตามหลักการจัดการศึกษานอกระบบ การวิจัยและพัฒนาการศึกษา (รายงานการประเมินตนเองสำนักงาน กศน.จังหวัดร้อยเอ็ด ประจำปีงบประมาณ 2565) ในสถานการณ์ที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษาให้เป็นที่ทางเดียวกันจึงเป็นปัญหาที่ทางสำนักงาน กศน.จังหวัด ต้องทำการพัฒนาและปรับปรุงขั้นตอนกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลเพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและผู้บริการรับบริการที่อยู่นอกระบบการศึกษา และมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนไม่ได้จำกัดอยู่ในสถานที่เดียวเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดเครือข่ายความรู้ ในยุคดิจิทัล มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านรูปแบบการจัดการศึกษาในอนาคต เป็นการเตรียมความพร้อมทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบการจัดการศึกษาออนไลน์ การสร้างบทเรียน ระบบสื่อและเทคโนโลยี ระบบการวัดผลและประเมินผลในการพัฒนาผู้เรียนและผู้บริการตามกลุ่มเป้าหมายของ กศน. เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและรูปแบบการจัดการศึกษาออนไลน์ ในอนาคตนอกจากนี้ยังตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (ด้านการศึกษา) ประกอบกับ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด 2019 จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นที่จะเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาเป็นอย่างมาก

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความตระหนักและสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลและช่วยให้การบริหารงาน

วิชาการยุคดิจิทัล ประสบความสำเร็จ และมีคุณภาพ เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ต่อชุมชนและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาทราบข้อมูลความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาทราบข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการบริหารงานงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของจังหวัดร้อยเอ็ด

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงการพัฒนางานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของจังหวัดร้อยเอ็ด

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ข้าราชการครู, ครู กศน.ตำบล/ครูอาสาสมัคร กศน. ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะของ แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้คำถาม

ปลายเปิด มีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความร่วมมือให้สถานศึกษาในสังกัดทั้ง 20 อำเภอ อนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้ 2) ผู้วิจัยนำหนังสือแจ้งขอความร่วมมือพร้อมกับแบบสอบถาม 3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาโดยส่งแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form) และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และค่าการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test)

5. ผลการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหาร	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร	4.30	0.73	6	มาก
2. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา	4.38	0.66	4	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.41	0.66	2	มาก
4. ด้านการนิเทศภายใน	4.38	0.56	3	มาก
5. ด้านการวัดผล ประเมินผลการศึกษา	4.45	0.64	1	มาก
6. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.36	0.64	5	มาก
รวม	4.38	0.65	-	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.38, S.D.=0.65) โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดได้แก่ ด้านการวัดผล ประเมินผลการศึกษา ($\bar{X}$ =4.45, S.D.=0.64) ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ =4.41, S.D.=0.66) ด้านการนิเทศภายใน ($\bar{X}$ =4.38, S.D.=0.56) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ($\bar{X}$ =4.38, S.D.=0.66) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}$ =4.36, S.D.=0.64) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ($\bar{X}$ =4.30, S.D.=0.73) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ ผู้บริหารมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการระดมความคิดเห็นหลักสูตร รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีการวางแผนการจัดทำหลักสูตรโดยการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดทำหลักสูตร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรผ่านช่องทางออนไลน์

2) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาการศึกษา รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรประสานความร่วมมือกับเครือข่ายในการจัดทำวิจัย โดยผ่านช่องทางออนไลน์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการวิจัยและพัฒนาการศึกษา

3) ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีและสารสนเทศมาใช้ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีการสนับสนุนงบประมาณหรือสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอน ยุคดิจิทัล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูนำสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4) ด้านการนิเทศภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีการนิเทศภายในด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยผ่านช่องทางต่างๆ เช่น Line, Zoom meeting และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการระดมความคิดเห็นภายในสถานศึกษา

5) ด้านการวัดผล ประเมินผลการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้สื่อและรูปแบบการวัดผล ประเมินผลการศึกษาที่ทันสมัย รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการระดมความคิดเห็น ประเมินผลการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีการสนับสนุนงบประมาณในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการดำเนินงานวัดผล ประเมินผลการศึกษา

6) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์อย่างต่อเนื่อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษาด้านเทคโนโลยีการวัดผลทางออนไลน์

5.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา โดยรวมและด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

โดยรวมและด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลาย ควรประชุมวางแผนการจัดทำหลักสูตร ควรกำหนดนโยบายการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ สนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ควรสนับสนุนให้ครูนำสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ควรสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมเรื่องการใช้สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ผู้บริหารควรวางแผนและจัดทำโครงการนิเทศ ผู้บริหารและครูควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในอย่างจริงจัง และชัดเจน ผู้นิเทศควรมีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ผู้บริหารควรกำหนดวิธีการประเมินผลสอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ควรรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองได้รับทราบสม่ำเสมอ ผู้บริหารควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการวางแผนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

6.1 ระดับการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานโดยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาการบริหารและการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียนให้มีความทันสมัยอย่างเหมาะสม คุ่มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการบริหารมีขั้นตอนวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรมาใช้ การประเมินหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ มีการวิจัยและพัฒนาการศึกษาโดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในการเก็บข้อมูล การประสานความร่วมมือและการดำเนินการวิจัย มีการจัดการเรียนรู้ที่ที่มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ วิธีสอน กิจกรรม เทคนิคการสอนและ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ มาเป็นส่วนประกอบเพื่อให้เกิดกระบวนการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการนิเทศภายในและการรายงานผลการนิเทศติดตามการดำเนินงานรวมถึงส่งเสริมการเผยแพร่งานวิจัย การวัดผล ประเมินผลการศึกษาโดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดผล ประเมินผลการศึกษา มีการใช้โปรแกรมการวัดผลประเมินผลการศึกษาและการจัดเก็บข้อมูลและมีการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการวางแผนระบบการประกันคุณภาพ การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Howard young (2020) ได้เสนอบทบาทที่เป็นปัจจัยสำคัญของ

ผู้นำการศึกษาที่ดีในยุคดิจิทัล ดังนี้ ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้าน ความรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการ เรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี จึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบจัดการศึกษาให้ประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการท งาน ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร และนอกองค์กรให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลลัพธ์ ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสม และต้องเข้ามามีบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ๆให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้นรวมทั้งปรับเปลี่ยนบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะทัดเทียมเป็นที่ยอมรับของชาติอื่นและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอนันต์ ธมฺมวิริโย (นามทอง), สุนทร สายคำ และประจิตร มหาหิง (2564) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านเมื่อจำแนก เป็นรายด้าน พบว่า ด้าน ที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านกระบวนการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านหลักสูตรสถานศึกษา และ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือด้านการวัดผลประเมินผลเมื่อพิจารณารายชื่อ เรียงจากมากไปหาน้อยการคิดสร้างสรรค์ การร่วมมือ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร การอ่านออก การเขียนได้ การคิดเลขเป็น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การมีคุณธรรม การคิดข้ามวัฒนธรรม และ ทักษะอาชีพ

6.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา โดยรวมและด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีตำแหน่งเป็นข้าราชการครู ครู กศน.ตำบล และครูอาสาสมัคร กศน. มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ต่างก็มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัลที่แตกต่างกันเนื่องจากเป็นความใหม่ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตการทำงานของบุคลากรที่ต่างวัยกันทำให้เกิดมุมมองที่แตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระราชวุฒ ปัญญาชิโร (เพชรไพร) (2562) ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการ บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักสัปปริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ จำแนกตาม

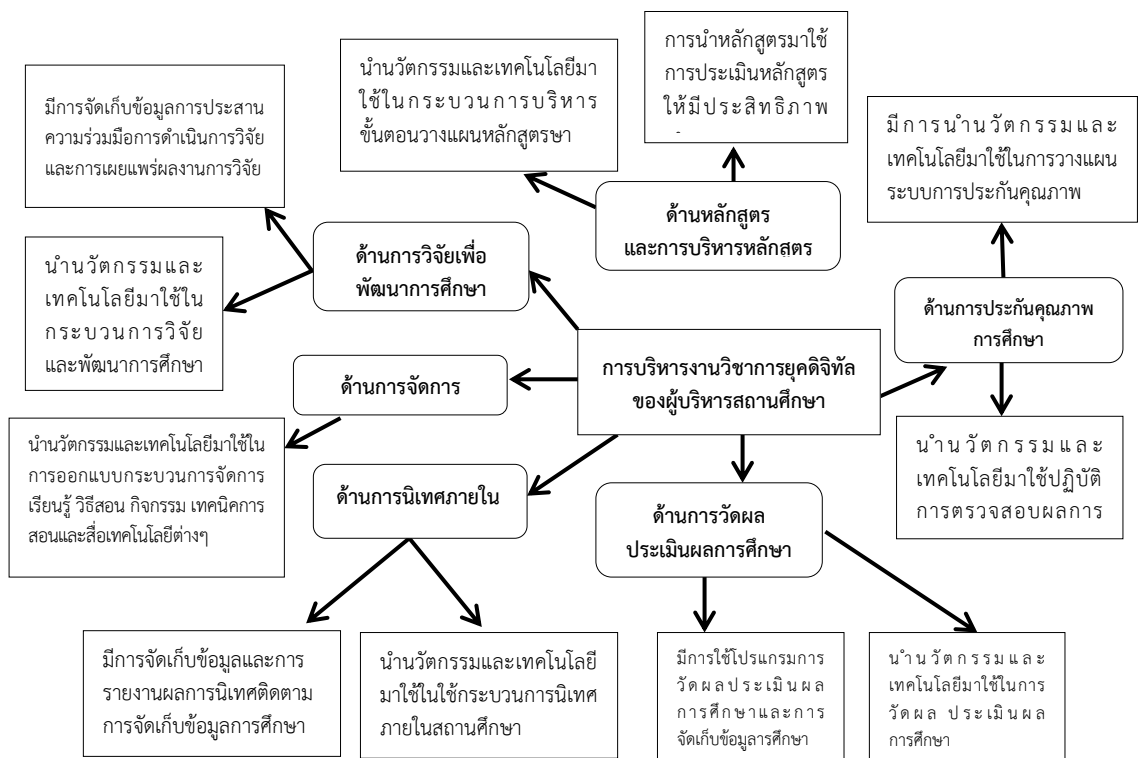
วุฒิการศึกษา และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลาย ควรประชุมวางแผนการจัดทำหลักสูตร ควรกำหนดนโยบายการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ สนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ควรสนับสนุนให้ครูนำสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ควรสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมเรื่องการใช้สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ผู้บริหารควรวางแผนและจัดทำโครงการนิเทศ ผู้บริหารและครูควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในอย่างจริงจัง และชัดเจน ผู้นิเทศควรมีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ผู้บริหารควรกำหนดวิธีการประเมินผลสอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ควรรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองได้รับทราบสม่ำเสมอ ผู้บริหารควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการวางแผนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ดิจิทัลเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ได้นำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆเช่น การจัดการเรียนการสอน ครูต้องไม่ใช่ Power Point หรือโปรแกรมนำเสนออื่นๆแทนกระดานดำเท่านั้น แต่ครูต้องสามารถเชื่อมโยงข้อมูลความรู้จากโลกภายนอกสู่ห้องเรียนโดยผ่าน Internet ก็จะทำให้ นักเรียนสนุกกับการเรียนรู้มากขึ้น ครูสามารถเล่นบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ได้ดี นักเรียนสามารถเรียนรู้แบบสืบสอบ (Inquiry Learning) หรือเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนได้อย่างสนุกสนาน นอกจากนี้ครูอาจารย์ยังสามารถสร้างบรรยากาศชั้นเรียนให้เป็นแบบชั้นเรียนดิจิทัล (Digital Classroom) ได้อีกด้วย ผู้เขียนเห็นว่าเทคโนโลยีไม่สามารถมาสอนแทนครูได้แต่ครูที่ไม่ใช้เทคโนโลยีจะต้องถูกแทนที่โดยครูที่มีความสามารถใช้เทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถที่จะเลือกใช้กับการบริหารสถานศึกษาให้ได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่าและเพียงพอต่อการใช้งาน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการพระราชดำริของกระทรวงศึกษาธิการที่ร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาการศึกษาของชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงศักยภาพทางด้านการบริหารและจัดสภาพแวดล้อมต่างๆของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่างๆที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากจะมีผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษาในชุมชนแล้วยังจะทำให้สถานศึกษาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สงบ อินทรมณี (2562) ได้ศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในสถานศึกษายุคดิจิทัล พบว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและการบริหารเทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษาไปพร้อมกันท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้รวมทั้งมีการนิเทศติดตามส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายที่ครอบคลุม

ภารกิจของสถานศึกษาประเด็นสำคัญในการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้แก่การสร้างวัฒนธรรมสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการความรู้ ในสถานศึกษายุคดิจิทัลและการทำงานอย่างเป็นเครือข่ายส่วนการบริหารเทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษาได้แก่การยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งการเข้าถึงเทคโนโลยีโดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะในการเชื่อมโยงความคิดและความรู้ให้กับผู้เรียน ที่เป็นกลุ่มคนที่เกิดในยุคดิจิทัลในขณะที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลุ่มคนที่อพยพเข้ามาสู่ยุคดิจิทัลให้บรรลุเป้าหมาย สำคัญของการศึกษาคือคนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขประสบความสำเร็จในการทำงานส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนสังคมและประเทศชาติสามารถแข่งขันกับนานาประเทศโดยรักษาเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมรวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมตามหลักศาสนาอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด

จากภาพที่ 1 การบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 1.1) นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการบริหารขั้นตอนวางแผนหลักสูตร 1.2) การนำหลักสูตรมาใช้ การประเมินหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพศึกษา 2) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ประกอบด้วย 2.1) นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา 2.2) มีการจัดเก็บข้อมูลการประสานความร่วมมือการดำเนินการวิจัยและการเผยแพร่ผลงานการวิจัย 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3.1) นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ วิธีสอน กิจกรรม เทคนิคการสอนและสื่อเทคโนโลยีต่างๆ 4) ด้านการนิเทศภายใน ประกอบด้วย 4.1) นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา 4.2) มีการจัดเก็บข้อมูลและการรายงานผลการนิเทศติดตาม การจัดเก็บข้อมูลการศึกษา 5) ด้านการวัดผล ประเมินผลการศึกษา ประกอบด้วย 5.1) นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดผล ประเมินผล 5.2) มีการใช้โปรแกรมการวัดผลประเมินผลการศึกษา 6) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 6.1) นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ปฏิบัติ การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานการศึกษา 6.2) มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการวางแผนระบบการประกันคุณภาพ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ทั้งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการประเมินหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

8.1.2 จากผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่ควรส่งเสริมอบรม สัมมนาการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลกับการบริหารงานวิชาการให้ครอบคลุมทุกฝ่ายงานเพื่อสร้างความเข้าใจในระบบดิจิทัลที่มีความรวดเร็วในการเชื่อมโยงข้อมูล ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ

8.1.3 ผู้บริหารศึกษากำหนดนโยบายบริหารงานวิชาการเชิงรุกด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในสถานศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องรอนโยบายจากต้นสังกัด

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาควรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการบริหาร ขั้นตอนวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรมาใช้ การประเมินหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

8.2.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารควรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา ในการจัดเก็บข้อมูลการประสานความร่วมมือการดำเนินการวิจัยและการเผยแพร่ผลงานการวิจัย

8.2.3 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษานำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ วิธีสอน กิจกรรม เทคนิคการสอนและสื่อเทคโนโลยีต่างๆ มาเป็นส่วนประกอบเพื่อให้เกิดกระบวนการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

8.2.4 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษานำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาการจัดเก็บข้อมูลและการรายงานผลการนิเทศติดตาม

8.2.5 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการวัดผล ประเมินผลการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษานำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดผล ประเมินผลการศึกษา มีการใช้โปรแกรมการวัดผลประเมินผลการศึกษาและการจัดเก็บข้อมูล

8.2.6 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษานำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการวางแผนระบบการประกันคุณภาพ การปฏิบัติ การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานและการปรับปรุงพัฒนาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด

8.3.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด

8.3.3 ควรศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด

9. บรรณานุกรม

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- พระราชวร ปญญาวิโร (เพชรไพร). (2561). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอนันต์ ธรรมวิริโย (นามทอง), สุนทร สายคำ และ ประจิตร มหาหิง. (2564). การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *Journal of Modern Learning Development*. 6(1). 263-276.
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*. 16(1). 353–359.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี(พ.ศ. 2561-2580)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2565). **นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน 2565**. กรุงเทพฯ : ศรุสภาลาดพร้าว.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมัทนา หาญสุริ. (2560). **โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานกิจการนักศึกษาในระดับคณะของมหาวิทยาลัยราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Howard, Y. (2020). **Executive Education in the Digital Age**. Retrieved 6 November 2020. From https://www.matichon.co.th/education/news_1054751
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607 – 610.

การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย* DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP SKILLS FOR EARLY CHILDHOOD

อารีพร ภูคองสด¹, พรทิวา ชนะโยธา², อภัสรา ประชาโรจน์³
Areeporn Phukongsod¹, Porntiwa Chanayotha², Aphatsara Pracharot³
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี¹
Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University¹
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด²
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus²
โรงเรียนชุมชนบึงบา³
Chomchonbungba School³
Email : areeporn.p@lawasri.tru.ac.th

บทคัดย่อ

ทักษะพื้นฐานที่สำคัญของการเป็นผู้ประกอบการคือ การมีความคิดสร้างสรรค์และความคิดยืดหยุ่น เพื่อการสร้างสิ่งใหม่ๆที่ต่างไปจากเดิม มีเป้าหมาย มีความเพียร การยอมรับความสำเร็จ ความผิดพลาด และมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาการปลูกฝังทักษะพื้นฐานที่สำคัญของการเป็นผู้ประกอบการให้กับเด็กจึงเป็นสิ่งที่ดี โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยที่เป็นวัยที่สมองเจริญเติบโต การส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ไม่ใช่แค่การที่เด็กเติบโตและสามารถสร้างธุรกิจของตัวเองได้ แต่ยังรวมไปถึงการเป็นผู้ที่สามารถมีทางเลือกในอาชีพ รู้เท่าทันโลกที่ไม่แน่นอน และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคต การพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการให้กับเด็กปฐมวัย สามารถในรูปแบบกิจกรรมได้หลากหลาย เช่น การเรียนการสอนแบบโครงการ (project approach)เป็นการศึกษาหาความรู้ อย่างลุ่มลึก เด็กได้พัฒนาการสื่อสาร แสดงความสามารถ ค้นหาทางแก้ปัญหา เสนอกระบวนการแก้ปัญหาที่คิดค้นขึ้น กิจกรรมทัศนศึกษาเด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ เด็กจะจดจำจากประสบการณ์ รวมทั้งพัฒนาความคิดรวบยอดในเชิงบวกผ่านกิจกรรม กิจกรรมทำอาหาร (Cooking) เป็นกิจกรรมเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม กิจกรรมตลาดนัดอาชีพเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นมีจุดมุ่งหมายจำลองสถานการณ์เสมือนตลาดจริง เด็กจะทำหน้าที่เป็นผู้ขายและผู้ซื้อ จากการใช้เหรียญและธนบัตรของจริง กิจกรรมที่เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อมเด็กเกิดทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ต่อไป

คำสำคัญ : พัฒนาทักษะ; ผู้ประกอบการ; เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

Basic skills in entrepreneurship are creativity and flexibility so as to make new things a different way with goals, perseverance, acceptance for success, disappointment, and problem-solving ability. Instilling basic skills in entrepreneurship in children is a good thing, especially in early childhood children, the age of the brain growth. Promoting entrepreneurship skills is not only the way children grow up and are able to create their own business but also the ability to make their own career choice, have literacy in the changing world, and getting ready to accept current and future changes. The development of entrepreneurship skills for early childhood can be implemented through various activities, such as the project approach to teaching and learning. It is a set of teaching strategies that enable teachers to guide students through in-depth studies. Children have a chance to develop their communication skills, express their abilities, find a way to solve a problem, present a process of how a problem is solved, field trip activities; children learn from practices. They remember from experiences they obtain including developing a positive concept through activities, cooking activity; an activity that enhances learning experiences and promotes holistic entrepreneurship skills, professional flea market activity; it is an activity established to simulate the real atmosphere of a market. Children are allowed to be buyers and sellers and learn how to use coins and bank notes. Activities that encourage children to practice by themselves, both directly and indirectly, shall generate entrepreneurship skills which can be used in their real life in the future.

Keywords : Development skills; Entrepreneurship; Early childhood children

1. บทนำ

ตั้งแต่โลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงและการผันแปรอย่างรวดเร็วของโลก หลายสิ่งหลายอย่างเกิดการเปลี่ยนแปลง ก่อเกิดนวัตกรรมทางเทคโนโลยีใหม่ๆ ขึ้นมากมาย ส่งผลให้สภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และการใช้ชีวิตที่ผู้คนคุ้นเคยเปลี่ยนไป การรับมือ และการปรับตัวใช้ชีวิตกับโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ต้องเริ่มต้นจากวัยเด็ก ซึ่งเป็นช่วงแห่งการวางรากฐาน สามารถส่งเสริมทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกที่ผันผวนแห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพ ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก ปฏิเสธไม่ได้เลยว่า เทคโนโลยีสามารถทำสิ่งต่าง ๆ แทนคนได้มากขึ้น โดยไม่ต้องอาศัยแรงงานจากคน การปรับตัวและดำรงชีวิตในโลกที่เทคโนโลยีอยู่รอบตัวนั้น ทักษะที่สำคัญที่จำเป็นเพื่อให้เท่าทันโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งนั่นก็คือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดยืดหยุ่น ที่เทคโนโลยี ไม่สามารถทำได้

ทักษะพื้นฐานที่สำคัญของการเป็นผู้ประกอบการ คือ การมีความคิดสร้างสรรค์และความคิดยืดหยุ่น เพื่อการสร้างสิ่งใหม่ๆที่ต่างไปจากเดิม มีเป้าหมาย มีความเพียร การยอมรับความสำเร็จ ความผิดหวัง และมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา (สาคร กล้าหาญและคชา ศัยยกุล, 2563) จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกที่ผันผวนแห่ง ศตวรรษที่ 21 การปลูกฝังทักษะพื้นฐานที่สำคัญของการเป็นผู้ประกอบการให้กับเด็กจึงเป็นสิ่งที่ดี โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยที่เป็นวัยที่สมองเจริญเติบโต การส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ไม่ใช่แค่การที่เด็กเติบโตและสามารถสร้างธุรกิจของตัวเองได้ แต่ยังรวมถึงการเป็นผู้ที่สามารถมีทางเลือกในอาชีพ รู้เท่าทันโลกที่ไม่แน่นอน และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคต ในบทความนี้ผู้เขียนขอนำเสนอเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย

2. ความหมายของทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย

การเป็นผู้ประกอบการ คือ ทักษะพื้นฐานในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และการค้นหาทรัพยากรเพื่อสร้างโอกาสแห่งความสำเร็จ หมายถึง ความสามารถในการสร้างบางสิ่งบางอย่างใหม่ที่แตกต่าง ผ่านความคิดสร้างสรรค์ เพื่อการสร้างโอกาส (Lizza and Siti, 2017) ในแง่หนึ่งการเรียนการสอนประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้ประกอบการรุ่นใหม่หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ทักษะส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดตั้งและจัดการองค์กร และทัศนคติของผู้ประกอบการ รู้จักใช้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มผลผลิตในการทำงาน และทางเลือกในอาชีพ (Vegard and Tuva, 2014)

การศึกษาการเป็นผู้ประกอบการ เด็กได้รับการฝึกฝนให้สามารถรับรู้ถึงศักยภาพของตนเอง บริหารเวลา สื่อสารควบคุมอารมณ์ได้ และมีความยืดหยุ่นในการเลือกและตัดสินใจ พ่อแม่ และครูสามารถปลูกฝังความเป็นผู้ประกอบการให้เด็กได้ตั้งแต่อายุยังน้อย ๆ การศึกษาความเป็นผู้ประกอบการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย ไม่ได้เป็นเพียงการสอนเด็ก ๆ เกี่ยวกับวิธีการทำธุรกิจหรือทำให้พวกเขาเป็นนักธุรกิจหรือผู้ประกอบการ แต่เป็นการฝึกฝนให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง (Arminida and Maria Joao, 2011) เด็กก่อนวัยเรียนถือว่าเป็นวัยเริ่มต้นพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ และได้รับการพิจารณาว่าเป็นกลุ่มอายุที่เหมาะสมที่สุดในการปลูกฝังให้มีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการและนำแนวทางการเป็นผู้ประกอบการไปปรับใช้ได้ (Karin, 2015) โดยส่งเสริมทักษะพื้นฐานเหล่านี้ เช่น ให้เด็กได้รู้จักการมีเป้าหมาย ให้มีความรู้ทางการเงิน การยอมรับความล้มเหลว การแก้ปัญหาด้วยตนเอง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ CODING อีกทั้งให้เด็กได้มีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อให้เกิดความรักและรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนก่อให้เกิดทักษะการเป็นผู้ประกอบการนั่นเอง

สรุปได้ว่า ความเป็นผู้ประกอบการ คือ ทักษะความมุ่งมั่นหมายเจาะจงในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้แตกต่างจากเดิมตามศักยภาพความสามารถของตนเองได้อย่างสำเร็จ ยอมรับความผิดหวัง สามารถตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง รู้จักการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีภาวะความเป็นผู้นำ ทักษะเหล่านี้เกิดขึ้นจากการได้รับการส่งเสริมทักษะความมั่นใจในตนเอง การสร้างเป้าหมาย การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดความรู้สึกและหล่อหลอมให้เกิดบุคลิกภาพและกลายเป็นทักษะความสามารถเฉพาะบุคคล

ทั้งนี้ไม่ใช่แค่การปลูกฝังความเป็นผู้ประกอบการให้กับเด็ก แต่ยังเป็น การเสริมสร้างทักษะพื้นฐานที่เด็กจะสามารถนำไปใช้เป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพได้ในอนาคต และยังสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม การส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น อาศัยพื้นฐานองค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบการ นำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการและวัยของเด็ก เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะที่หลากหลาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ด้วยตนเอง

3. ทักษะของการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย

วัยเด็กเป็นวัยที่เหมาะสมในการส่งเสริม ควบคู่กับการพัฒนาทักษะและพฤติกรรม เพื่อหล่อหลอมให้กลายเป็นบุคลิกภาพ ที่นำไปสู่ชีวิตที่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย เป็นวัยที่กำลังเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกใหม่และน่าตื่นตัวสำหรับเด็ก บุคลิกภาพจะสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละช่วงของอายุเด็ก ประสบสิ่งที่พึงพอใจตามขั้นพัฒนาการต่าง ๆ ของแต่ละวัยมากเพียงใด ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ตนพอใจในช่วงอายุนั้น เด็กก็จะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ดี เหมาะสม และพัฒนาครอบคลุมถึงวัยผู้ใหญ่ด้วย (Calendar, 2021) ดังนั้นความมุ่งหวังที่ต้องการให้เด็กเติบโตและมีทักษะของการเป็นผู้ประกอบการในภายภาคหน้า จึงต้องควรปลูกฝังตั้งแต่ช่วงชั้นปฐมวัย (Lifhack, 2021) กล่าววาทักษะของการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ เหล่านี้

1. ความรู้ทางการเงิน เป็นสิ่งที่หลายคนมองข้ามที่จะสอนให้เด็ก เพราะมองว่าเป็นเรื่องไกลตัวเด็ก แต่ในความเป็นจริงการสอนให้เด็กรู้จักคุณค่าของเงินเร็วเท่าไรก็ยิ่งดี เพื่อให้เด็กตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญ และแนวทางการใช้เงิน การสอนให้เด็กรู้จักความแตกต่างระหว่าง “ความต้องการ” กับ “ความจำเป็น” เป็นจุดเริ่มต้นในการปูพื้นฐานทางการเงินที่ดี ปลูกฝังให้เด็กเข้าใจว่าเงินเป็นทรัพยากรที่มีจำกัด สามารถหมดได้จากการใช้จ่ายโดยไม่ไตร่ตรอง การสอนให้เด็กรู้จักเก็บออมเพื่อให้ได้ในเรื่องที่ต้องการ การได้ของเล่นชิ้นใหม่ จากการที่เด็กมีส่วนร่วมในการจ่ายของเล่นกับผู้ปกครองคนละครึ่ง และเปิดโอกาส ส่งเสริมให้เด็กสร้างรายได้ของตัวเองตามศักยภาพ

2. การตั้งเป้าหมาย ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่มีระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงเป้าหมาย เป้าหมายทำให้ก้าวไปสู่สิ่งที่ต้องการจริง ๆ ในชีวิต การกำหนดเป้าหมายที่มีประสิทธิผล และตั้งเป้าหมายไปสู่การบรรลุผลเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตที่ประสบความสำเร็จ การตั้งเป้าหมายช่วยให้เด็กได้พัฒนาความอดทน ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ส่งเสริมทัศนคติที่ดีและความมั่นใจในความสามารถของตนเอง การให้เด็กทำงานอย่างมีลำดับขั้นตอนและกำหนดระยะเวลา ทำให้เด็กมีเป้าหมายมากยิ่งขึ้น เช่น การทำกิจวัตรประจำวันของเด็ก โดยมีตารางกิจวัตรที่แน่นอนชัดเจนเป็นประจำทุกวัน ให้เด็กรู้ลำดับขั้นตอนในการดำเนินชีวิต คาดเดาได้ว่าทำอะไรต่อ ทำให้เด็กสามารถวางแผนหรือตั้งเป้าหมายในสิ่งที่เด็กต้องการจะทำได้ การเรียนรู้ทักษะนี้ตั้งแต่เนิ่น ๆ จะช่วยให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ได้เร็วขึ้น แต่ที่สำคัญกว่านั้นจะช่วยให้เด็กสามารถกำหนดทิศทางของชีวิตตัวเองได้

3. ความคิดริเริ่ม ผู้ประกอบการล้วนมีความคิดริเริ่ม ความคิดริเริ่มเป็นตัวเร่งในการสร้างความคิดสร้างสรรค์ เป็นแรงจูงใจในการมองสิ่งที่อยู่รอบตัว และลงมือทำบางสิ่งบางอย่างให้สำเร็จหรือทำให้บางสิ่งดีขึ้น

4. ความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงนวัตกรรม คือ วิธีการพัฒนาความคิดใหม่ ๆ เป็นลักษณะสำคัญของผู้ประกอบการ ช่วยเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ในขณะเดียวกันก็ช่วยให้มีความยืดหยุ่นและแก้ปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ดี การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกใช้ความคิดสร้างสรรค์จากการใช้คำถาม เช่น “จะทำอะไรให้แตกต่างออกไปได้บ้างเพื่อให้ดีขึ้น” หรือ “สามารถแก้ปัญหานี้ได้กี่วิธี” การเล่นเกมที่ไม่มีโครงสร้างมีเด็กเป็นผู้กำหนดทิศทางและจินตนาการด้วยตัวเอง เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในศิลปะและประดิษฐ์ต่าง ๆ อย่านำรางวัลสำหรับความคิดสร้างสรรค์เพราะเป็นการ “ขัดขวางกระบวนการสร้างสรรค์” ของเด็ก

5. ยอมรับความผิดพลาด เมื่อเด็กทำบางสิ่งไม่สำเร็จให้ลองพูดคุยกับเด็กถึงปัจจัยที่นำไปสู่ความล้มเหลวและระดมความคิดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีกในอนาคต บอกพวกเขาว่าความล้มเหลวไม่ใช่เรื่องเลวร้ายอย่างสิ้นเชิง แต่เป็นการเปิดโอกาสให้เรียนรู้จากความผิดพลาดและสร้างวิธีการใหม่ ๆ ในการบรรลุเป้าหมาย เด็กจะไม่กลัวความล้มเหลวหรือหมกมุ่นอยู่กับความสงสัยของตัวเองและพ่ายแพ้เมื่อสิ่งต่าง ๆ ไม่ได้ผล คนที่ประสบความสำเร็จก็ล้มเหลวในบางสิ่งเช่นกัน

6. การแก้ปัญหา ผู้ประกอบการเป็นนักคิดที่มีวิจรรย์ญาณ เกิดจากการฝึกฝนความสามารถในการจัดการกับปัญหา โดยใช้การวิเคราะห์และการประเมินเพื่อสร้างการตัดสินใจ การเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเป็นนักแก้ปัญหา เป็นวิธีที่ผู้คนตัดสินใจอย่างชัดเจนและมีเหตุผลซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในธุรกิจและเรื่องอื่น ๆ การสอนการคิดเชิงวิเคราะห์ การตั้งคำถามเป็นส่วนหนึ่งของการคิดเชิงวิเคราะห์ เช่น “จะแก้ปัญหานี้ยังไง” เด็กอาจต้องการความช่วยเหลือในการคิด แต่ควรหลีกเลี่ยงการแก้ปัญหาให้เด็ก แต่หากจำเป็น ควรเป็นการให้ทางเลือกในการแก้ปัญหาในรูปแบบคำถามเช่น “คิดว่าวิธีนี้ได้ผลหรือไม่”

7. การสื่อสาร การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้เด็ก สามารถสื่อความคิดและพูดความในใจให้ผู้อื่นเข้าใจได้ชัดเจน ทำให้ได้เปรียบในการใช้ชีวิตและอาชีพ สนับสนุนให้เด็กได้ใช้การสื่อสารเป็นประจำ เพื่อก่อให้เกิดทักษะการสื่อสารที่ดี ให้เด็กเข้าใจว่าการสื่อสารที่ดีนั้นประกอบด้วย การสบตากับผู้สนทนา พูดชัดๆด้วยความมั่นใจในการสื่อสาร และตั้งอยู่บนพื้นฐานความสุภาพ เมื่อเด็กโตขึ้นและพร้อมสำหรับการเขียนอ่าน ควรส่งเสริมการสื่อสารด้วยลายลักษณ์อักษร ให้เด็กเขียนประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ มีเหตุผล หลีกเลี่ยงคำและวลีย่อ ที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด สิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในอนาคตเมื่อเติบโตขึ้น สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือแม้กระทั่งการเป็นผู้ประกอบการ

8. ความมั่นใจในตนเอง คือความรู้สึกไว้วางใจในความสามารถของตนเอง เป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้ชีวิตประสบความสำเร็จ ตามหลักจิตวิทยาความมั่นใจมาจากการได้รับคุณค่าในตนเอง ทั้งภายในและภายนอก ภายนอก คือลักษณะที่ปรากฏ ได้แก่ รูปร่างหน้าตา ผลการเรียน ภายใน ได้แก่ การเป็นคนดีและยึดมั่นในศีลธรรม เด็กที่มีความมั่นใจมาจากภายใน เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นมีโอกาสน้อยที่จะหลงไหลอบายมุข ทำให้มีแนวโน้มที่ประสบความสำเร็จในชีวิต การเป็นผู้ประกอบการเกิดจากแรงจูงใจภายในทางความเชื่อ ความคิดที่หล่อหลอมให้เกิดความแข็งแกร่ง และสามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้

9. ความเข้มแข็ง การรับความกดดันและความทุกข์ยากเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการเป็นผู้ประกอบการ เราทุกคนรู้ว่าความเจ็บปวดความล้มเหลวและความผิดหวังเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ส่วนสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการ คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับความล้มเหลวและไม่กลัวกับความล้มเหลว การฝึกให้เด็กมีจิตใจที่เข้มแข็งและยืดหยุ่น สามารถรับมือกับความท้าทายที่เข้ามาในชีวิต สร้างทางเลือกในการรับมือและแก้ปัญหาด้วยความท้าทาย จะช่วยให้เด็ก ๆ สามารถใช้ชีวิตได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น

10. ความเห็นอกเห็นใจ เป็นส่วนหนึ่งของการเป็นผู้นำที่ดี ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จรู้ดีว่าการพยายามมองเห็นมุมมองและความรู้สึกของผู้อื่นจะทำให้ได้รับการยอมรับมากขึ้น การเอาใจใส่ไม่ใช่สิ่งที่มีหรือไม่มี แต่สามารถเข้าใจและพัฒนาขึ้นได้ การพัฒนาความเห็นอกเห็นใจ สร้างขึ้นได้จากการปฏิบัติต่อเด็กในฐานะปัจเจกบุคคล การเคารพความรู้สึกและอารมณ์ของเด็ก การพูดถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของเด็กจะช่วยให้เด็กเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น การให้เด็กมีส่วนร่วมในสังคมร่วมกิจกรรมอาสาสมัครต่าง ๆ ช่วยปลูกฝังความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ ความมีน้ำใจต่อผู้อื่น และเห็นถึงคุณค่าของการช่วยเหลือผู้อื่น

ทักษะทั้ง 10 ทักษะที่กล่าวมาข้างต้น คือ ทักษะ ที่ช่วยส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการให้กับเด็ก เป็นทักษะสำคัญที่เด็กจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพอื่น ๆ ตามความชอบ ความถนัด ความสนใจได้ในอนาคต ทักษะทั้ง 10 จะเกิดขึ้นได้จากการที่เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นการส่งเสริมประสบการณ์และเกิดความชำนาญในทักษะนั้น ๆ

4. องค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบการสำหรับเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบการ ผู้เขียนสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของผู้ประกอบการ คือ ส่วนย่อยหลากหลายทักษะมารวมกัน เพื่อหล่อหลอมให้เกิดทักษะที่ผู้ประกอบการพึงมี เพื่อสร้างความสามารถในการจัดการ สามารถแก้ไขปัญหาให้รอดพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาตามการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยีได้ในระยะยาว ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คือ ทักษะการทำงานเป็นทีม ความเชื่อมั่นในตนเองและมองโลกในแง่ดี ทักษะการทำงานเป็นทีมของเด็กส่งเสริมในการเป็นผู้นำ ผู้ตาม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเสียสละ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การวางแผน และอีกมากมายหลายอย่างที่เด็กแสดงออกผ่านกระบวนการกลุ่ม เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดอย่างอิสระ ได้แสดงมุมมองตามวัย ได้รับความชมและข้อเสนอแนะจากเพื่อนร่วมกลุ่มช่วยเติมเต็มประสบการณ์

องค์ประกอบที่ 2 คือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ มุ่งมั่นและความพยายาม เด็กจะมีความคิดใหม่ ๆ แนวทางใหม่ ทักษะคิดใหม่ ความเข้าใจและการมองปัญหาในรูปแบบใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ที่ชัดเจนคือ การขยายกรอบแนวคิดให้กว้างมากขึ้น คิดนอกกรอบได้มากขึ้น

องค์ประกอบที่ 3 คือ ทักษะการสร้างโอกาสและตั้งเป้าหมาย ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคหรือความล้มเหลว คือแนวคิดที่เชื่อว่าทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ สามารถพัฒนาได้จาก

การฝึกฝน อุปสรรคและความท้าทายเป็นโอกาสในการเติบโต สามารถนำความรู้ประสบการณ์ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

องค์ประกอบที่ 4 คือ คุณธรรมและค่านึงถึงความเสี่ยงเด็กมีความรับผิดชอบในหน้าที่ รู้กฎรู้ผิด มีจิตใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำจนสำเร็จ และมีการประเมินผลตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่วนสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการ คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับความล้มเหลวและไม่กลัวกับความล้มเหลว การฝึกให้เด็กมีจิตใจที่เข้มแข็งและยืดหยุ่น สามารถรับมือกับความท้าทายที่เข้ามาในชีวิต

องค์ประกอบทั้ง 4 ส่งผลต่อการมีทักษะสำคัญในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะความเชื่อมั่นในตนเองและมองโลกในแง่ดี ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะความมุ่งมั่นและความพยายาม ทักษะการสร้างโอกาสและตั้งเป้าหมาย ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคหรือความล้มเหลว มีคุณธรรมและค่านึงถึงความเสี่ยง ทักษะเหล่านี้นอกจากจะส่งเสริมให้เกิดความเป็นผู้ประกอบการที่ดีแล้ว ยังเป็นทักษะสำคัญตามโลกศตวรรษที่ 21 ที่เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิต เป็นทักษะที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อการพัฒนาเด็กในช่วงชั้นปฐมวัย เพราะเป็นช่วงชั้นแรกเริ่มและเหมาะสมต่อการปลูกฝังการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและกลายเป็นบุคลิกภาพรวมทั้งทักษะส่วนบุคคล

5. แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะสำคัญ ที่ก่อให้เกิดความเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย (สุริยะ หาญกล้า, 2562) จากการที่เด็กลงมือทำกิจกรรม มีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ แสวงหาความรู้จากสิ่งที่ตนเองสนใจ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ลุ่มลึก เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้ชี้ให้เห็นว่า ธรรมชาติของเด็กมีความกระตือรือร้น ที่จะมีส่วนร่วมและต้องการพึ่งพาตนเอง ดังนั้นเด็กควรมีสื่อในการแสดงความคิดเห็น ได้เรียนรู้จากการกระทำและมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งแวดล้อม ได้เล่นอย่างอิสระ มีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และทำงานกันอย่างมีความสุขจากการเรียนรู้ในโรงเรียนที่เปรียบเสมือนชุมชนจำลองของสังคม ซึ่งหากเด็กได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเหล่านี้ตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งเป็นช่วงวัยที่หน้าต่างแห่งโอกาส (windows of opportunity) กำลังเปิดรับการเรียนรู้ทุกสิ่งอย่างรอบตัว เด็กจะสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง จนพัฒนากลายเป็นบุคลิกภาพ และมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการได้ในอนาคต ดังนั้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย ควรเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ คิดและแก้ปัญหาด้วยตนเองเพื่อก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ วิธีการสอนแบบโครงการ (project approach) เป็นการศึกษาหาความรู้ อย่างลุ่มลึก เด็กได้พัฒนาการสื่อสาร แสดงความสามารถ ค้นหาคำตอบแก้ปัญหา เสนอกระบวนการแก้ปัญหาที่คิดค้นขึ้น โครงการใช้ระยะเวลาประมาณโครงการละ 3-4 สัปดาห์ แต่บางโครงการใช้เพียงสัปดาห์เดียว ซึ่งมีขั้นตอนหลักของวิธีการคือระยะเริ่มต้น ระยะพัฒนา และระยะสรุป นอกจากนั้นการสอนแบบโครงการจะปรากฏกิจกรรม 5 ลักษณะ (วรรณาท รักสกุลไทย และคณะ, 2544) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. การอภิปรายกลุ่ม ในงานโครงการครูสามารถแนะนำการเรียนรู้ให้เด็ก และช่วยให้เด็กแต่ละคนมีโอกาสแลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนทำกับเพื่อน การพบปะสนทนากันในกลุ่มย่อย หรือกลุ่มใหญ่ทั้งชั้น ทำให้เด็กมีโอกาสที่จะอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2. การศึกษานอกสถานที่ หรืองานในภาคสนาม เป็นกระบวนการที่สำคัญของการทำโครงการ สำหรับระยะแรกครูอาจพาไปศึกษานอกห้องเรียน เรียนรู้สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่อยู่รอบบริเวณโรงเรียน เช่น ร้านค้า ถนนหนทาง ป้ายสัญญาณ วัด หรือสถานที่สำคัญในชุมชน เป็นต้น

3. การนำเสนอประสบการณ์เดิม เด็กสามารถที่จะทบทวนประสบการณ์เดิมในหัวเรื่องที่ตนสนใจ มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นที่เหมือน หรือแตกต่างกับเพื่อน รวมทั้งแสดงคำถามที่ต้องการสืบค้นในหัวเรื่องนั้น ๆ นอกจากนี้เด็กแต่ละคนสามารถที่จะเสนอประสบการณ์ที่ตนมีให้เพื่อนในชั้นได้รู้ด้วยวิธีการอันหลากหลายเสมือนเป็นการพัฒนาทักษะเบื้องต้น เช่น การวาดภาพ การเขียน การใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ การเล่นเกมทบทวน การสร้างแบบต่าง ๆ เป็นต้น

4. การสืบค้น งานโครงการเปิดกว้างให้ใช้แหล่งค้นคว้าข้อมูลอย่างหลากหลายตามหัวเรื่องที่สนใจ เด็กสามารถสัมภาษณ์พ่อแม่ ผู้ปกครองของตนเอง บุคคลในครอบครัว เพื่อนนอกโรงเรียน การสัมภาษณ์วิทยากร หรือบุคคลต่าง ๆ ที่มีความรอบรู้ในเรื่องนั้น อาจสำรวจวิเคราะห์หัวข้อตั้งของด้วยตนเอง เขียนโครงร่าง หรืออาจใช้หนังสือในชั้นเรียนหรือในห้องสมุดทำการค้นคว้า

5. การจัดแสดง ทำได้หลายรูปแบบ อาจใช้ฝาผนัง หรือบอร์ดจัดแสดงผลงานของเด็ก เป็นการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ที่ได้จากการสืบค้นแก่เพื่อนในชั้นเรียน ครูสามารถให้เด็กในชั้นได้รับทราบความก้าวหน้าในการสืบค้น โดยจัดให้มีการอภิปราย หรือจัดแสดง ทั้งจะเป็นโอกาสให้เด็กและครูได้เล่าเรื่องงานโครงการที่ทำแก่ผู้มาเยี่ยมเยียนโรงเรียนอีกด้วย เห็นได้ว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบโครงการนั้น เป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมสืบค้นอย่างลุ่มลึก ได้ลงมือปฏิบัติ คิดและแก้ปัญหา ส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดเชื่อมโยง เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย ผู้เขียนจึงยกตัวอย่างการจัดการกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย ตามแนวทางวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ (project approach) ดังนี้

6. การส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัยตามแนวทางการเรียนการสอนแบบโครงการ (project approach)

ระยะเริ่มต้น : ระยะทบทวนความรู้ความสนใจของเด็ก เป็นระยะที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการอภิปรายเพื่อเลือกและปรับหัวเรื่องที่จะทำการสืบค้น เริ่มต้นทำแผนผังความคิด (Mind-Map) เพื่อระดมความคิดร่วมกับเด็กในหัวข้อเรื่องโครงการ เพื่อให้ทราบว่าเด็กมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการมากน้อยเพียงใด โดยที่เด็กแสดงความคิดเห็น ประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการผ่านการพูดเล่าเรื่อง การวาดภาพ การเล่นเกมทบทวน ครูช่วยให้เด็กตั้งคำถามที่ต้องการรู้และสืบค้นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ หลังจากนั้นครูทำการส่งจดหมายเกี่ยวกับเรื่องที่เด็กต้องการสืบค้นให้กับผู้ปกครองของเด็ก เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการและนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในชั้นเรียนและครู

ระยะพัฒนา : ให้โอกาสเด็กค้นคว้าและมีประสบการณ์ใหม่ ในระยะนี้เป็นงานภาคสนาม ประกอบด้วยการสืบค้นตามแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ระยะนี้ถือเป็นหัวใจของโครงการ ครูจะเป็นผู้จัดทำ

จัดเตรียมแหล่งข้อมูลให้เด็กสืบค้นไม่ว่าจะเป็นของจริง หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือแม้แต่การออกไปทัศนศึกษาออกสถานที่หรือนัดหมายผู้เชี่ยวชาญ วิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้เด็กทำการสืบค้นสังเกตอย่างใกล้ชิด และบันทึกสิ่งที่พบเห็น อาจมีการเขียนภาพที่เกิดขึ้นจากการสังเกต จัดทำกราฟ แผนภูมิ ไดอะแกรม หรือสร้างแบบต่าง ๆ สสำรวจ คาดคะเน มีการอภิปราย เล่นบทบาทสมมติเพื่อแสดงความเข้าใจในความรู้ใหม่ที่ได้ (จูนินทิพา นพคุณ, 2563) เพื่อให้เกิดประสบการณ์และรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ เด็กต้องได้เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

กิจกรรมทัศนศึกษา การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย นับว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสำคัญมากกิจกรรมหนึ่งในการพัฒนาเด็ก เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าเด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ เด็กจะจดจำจากประสบการณ์ รวมทั้งพัฒนาความคิดรวบยอดในเชิงบวกผ่านกิจกรรมและการมีประสบการณ์ในการค้นหา ทำให้เด็กเกิดความสนใจใคร่รู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการและอาชีพต่าง ๆ เกิดความสุข ความสนุกสนาน ความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ ในที่นี้ผู้เขียนยกตัวอย่างการไปทัศนศึกษา 2 แหล่งการเรียนรู้ ที่สามารถส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการให้กับเด็กปฐมวัย ดังนี้

ทัศนศึกษาธนาคาร ครูต้องติดต่อประสานงานกับธนาคารที่ประสงค์จะพาเด็กออกไปทัศนศึกษา เพื่อให้เกิดความสะดวกและประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด ติดต่อวิทยากรหรือพนักงานธนาคารที่สามารถให้ความรู้กับเด็ก เพื่อให้เด็กเข้าใจความหมายของเงิน รู้จักประเภทของเงิน วิธีการใช้เงิน และเห็นคุณค่าของเงิน รวมถึงการเยี่ยมชมการทำงานของพนักงาน การบริการลูกค้า เด็กสามารถสอบถามได้ว่าเจ้าหน้าที่ให้บริการอะไรกับลูกค้า ได้เรียนรู้เกี่ยวกับตู้ ATM และวิธีการทำธุรกรรมโดยใช้ ATM หลังจากทัศนศึกษาเด็กวาดภาพบันทึกสิ่งที่พบเห็น พูดเล่าผลงานของตนเองแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ครูเชื่อมโยงคำถามให้เด็กเกิดจินตนาการ แรงบันดาลใจ หรือช่องทางที่เด็กสามารถมีรายได้เป็นของตนเอง เช่น “เด็ก ๆ สามารถมีรายได้เป็นของตนเองได้ไหม” เพื่อกระตุ้นให้เด็กฝึกคิด เด็กอาจมีคำตอบที่หลากหลาย น่าสนใจ และเพื่อเกริ่นนำให้เด็กได้ไปศึกษาสถานที่จริงของผู้ประกอบการด้านต่าง ๆ เช่น โรงงานผลิตอาหาร โรงงานเย็บผ้า เป็นต้น

ทัศนศึกษาโรงงานผลิตอาหาร เป็นอีกกิจกรรมที่ครูต้องติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ที่ประสงค์จะพาเด็กออกไปทัศนศึกษา รวมทั้งบอกวัตถุประสงค์ของการพาเด็กไปศึกษา เพื่อให้ผู้ประกอบการให้ความรู้เด็กได้ถูกทิศทาง สร้างข้อตกลงและแจ้งวัตถุประสงค์ของการทัศนศึกษากับเด็กในภาษาที่เด็กเข้าใจง่าย การทัศนศึกษาโรงงานผลิตอาหาร เพื่อให้เด็กรู้จักกับผู้ประกอบการด้านการทำอาหาร เริ่มตั้งแต่การเยี่ยมชมสถานที่ แนะนำผลิตภัณฑ์ และวิธีการทำ จนถึงการเข้าร่วมเพื่อทำผลิตภัณฑ์ด้วยตัวเอง อีกทั้งให้เด็กได้รู้จักกระบวนการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ และการเป็นผู้จัดการโรงงานผลิตอาหาร ส่งเสริมมุมมองความคิดและโอกาสทางการเป็นผู้ประกอบการให้เด็กได้มากขึ้น เมื่อกลับมาที่ชั้นเรียน ให้เด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นสิ่งที่เรียนรู้จากการทัศนศึกษาผ่านการวาดภาพ การแสดงบทบาทสมมติ ครูกระตุ้นตั้งคำถาม เช่น “เด็ก ๆ สามารถมีรายได้เป็นของตนเองได้อย่างไร” เพื่อให้เด็กร่วมกันระดมความคิด แสดงความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ ในลำดับถัดไป

กิจกรรมทำอาหาร (Cooking) เป็นกิจกรรมเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541) เด็กได้วางแผนการทำกิจกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมาย ตลอดจนเกิดความคิดรวบยอด และพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการอย่างเป็นลำดับขั้น

ขั้นที่ 1 การคิดค้นเมนูใหม่ หรือเมนูที่แตกต่างจากเดิม อาจทำเป็นกิจกรรมเดี่ยวหรือกลุ่ม โดยมีครูช่วยตั้งคำถาม เช่น “จะทำแซนวิชให้แตกต่างจากเดิมได้อย่างไร” เพื่อการกระตุ้นให้เด็กคิดส่วนผสมของแซนวิชที่แตกต่างจากเดิม หรือออกแบบแซนวิชลักษณะแปลกใหม่

ขั้นที่ 2 การออกแบบบรรจุภัณฑ์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้มีรายละเอียดหลากหลาย สร้างจุดเด่นขอสินค้า ดึงดูดความสนใจ และสามารถนำบรรจุภัณฑ์ไปใช้ได้จริงอย่างเหมาะสม

ขั้นที่ 3 การประชาสัมพันธ์ โดยการคิดวางแผนการนำเสนอสินค้าที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้ซื้อรู้จักสินค้าเป็นวงกว้าง เพื่อเพิ่มช่องทางการสร้างรายได้ให้มากขึ้น

ระยะสรุป : ประเมิน สะท้อนกลับ และแลกเปลี่ยนโครงการ เป็นระยะสรุปเหตุการณ์รวมถึงการเตรียม การเสนอรายงาน และผลที่ได้ในรูปแบบของการจัดแสดง การค้นพบ และจัดทำสิ่งต่าง ๆ สนทนา เล่นบทบาทสมมุติ หรือจัดนำเสนอสิ่งที่ได้จากการก่อสร้าง ครูจะจัดให้เด็กได้แลกเปลี่ยนสิ่งที่เด่น ให้เพื่อนในชั้นเรียนอื่น ๆ ครู พ่อแม่ผู้ปกครอง และผู้บริหารได้รับรู้สิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ ผู้เขียนขอแนะนำการจัดระยะสรุปโครงการ ในรูปแบบการเปิดตลาดนัด ดังนี้

กิจกรรมตลาดนัดอาชีพ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมาย อาศัยความร่วมมือจากทั้งครูห้องเรียนอื่น ผู้บริหาร และผู้ปกครอง เพื่อมอบประสบการณ์ตรงให้กับเด็กเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ หรือผู้ประกอบการค้า จำลองสถานการณ์เสมือนตลาดจริง เด็กจะทำหน้าที่เป็นผู้ขายและผู้ซื้อ จากการใช้เหรียญและธนบัตรของจริง โดยมีครูคอยดูแลแนะนำ ได้สนทนาสื่อสารกับผู้อื่น ในการเชิญชวนเลือกซื้อสินค้า อธิบายบอกเล่ารายละเอียดขั้นตอนการทำ รวมทั้งมีการจัดแสดง ร่องรอยการเรียนรู้ที่เด่นชัด มีโอกาสนำเสนอผลงานให้ผู้อื่นเข้าใจ เป็นกิจกรรมที่สนุกสนานจนเกิดการเรียนรู้แบบไม่รู้ตัว

กิจกรรมที่เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อม อาทิเช่น การระดมความคิดเห็น การสืบค้นข้อมูล การบันทึกการเรียนรู้ผ่านการวาดภาพ การเล่นเกมบทบาทสมมุติ การทัศนศึกษา การทำอาหาร และการขายของ จะเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ที่สำคัญเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการให้กับเด็ก ตลอดจนเกิดการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกจนกลายเป็นทักษะ ในทางตรงกันข้าม ช่วงเวลาที่เด็กควรได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริม เด็กไม่ได้รับการจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย ทักษะที่จะเกิดขึ้นต่อเด็กก็ลดลง ดังนั้นบุคคลที่ใกล้ชิดคอยดูแลเด็ก โดยเฉพาะครูปฐมวัยจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดทักษะและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมากที่สุด

6. บทบาทครูในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย

การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 การสอนของ “ครู” ต้องเปลี่ยนบทบาทเป็น “โค้ช” เนื่องด้วยในปัจจุบัน ความรู้มีมาก ครูจะจัดการอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ให้หมด ผลวิจัยแนะนำว่าให้สอนเฉพาะที่สำคัญ ๆ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปบูรณาการและต่อยอดได้ ส่วนความรู้ที่ไม่ได้สอน ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้เอง สิ่งสำคัญในการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 คือ ต้องเปลี่ยนวิธีการของการศึกษา คือ เปลี่ยนเป้าหมายจาก “ให้ความรู้” ไปสู่ “ให้ทักษะ” เปลี่ยนจาก “ครูเป็นหลัก” เป็น “ผู้เรียนเป็นหลัก” (วิจารณ์พานิช, 2556) การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการในเด็กปฐมวัย เป็นการพัฒนาทักษะสำคัญที่เด็กจะสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปต่อยอดได้ด้วยตนเองในอนาคต ครูมีหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก โดยผู้เขียนจะกล่าวดังต่อไปนี้

1. ให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการริเริ่มสิ่งใหม่
2. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง
3. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถตามศักยภาพของตัวเอง
4. เป็นผู้สนับสนุนในการช่วยเหลือจัดเตรียมอุปกรณ์ สื่อ และแหล่งเรียนรู้
5. ส่งเสริมให้เด็กค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง

7. สรุป

ทักษะสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ ทักษะในการทำงานเป็นทีม ความเชื่อมั่นในตนเอง การมองโลกในแง่ดี รักอิสระ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมุ่งมั่น ความพยายาม การมีเป้าหมาย การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคหรือความล้มเหลว การมีคุณธรรมและคำนึงถึงความเสีย เป็นทักษะที่สำคัญต่อโลกแห่งศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับทักษะที่สำคัญที่เด็กปฐมวัยควรได้รับเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการสำหรับเด็กปฐมวัย ไม่ใช่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้เด็กเติบโตไปเป็นนักธุรกิจหรือผู้ประกอบการเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการส่งเสริมทักษะที่เด็กสามารถนำไปใช้ในการสร้างทางเลือกอาชีพ และยังเป็นทักษะสำคัญที่ส่งเสริมให้เด็กรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว การส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการในเด็ก คือ การส่งเสริมทักษะพื้นฐาน เช่น ความรู้ทางการเงิน การตั้งเป้าหมาย ความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ การยอมรับความผิดพลาด การแก้ไขปัญหาการสื่อสาร ความมั่นใจในตนเอง ความเข้มแข็ง การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ได้จากการให้เด็กมีประสบการณ์ตรงจากการลงมือกระทำ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ถูกจัดเตรียมอย่างมีจุดมุ่งหมาย บูรณาการได้หลากหลายรูปแบบ หลากหลายกิจกรรม เพื่อให้เกิดทักษะที่จำเป็นต่อเด็ก และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงทุกสถานการณ์

8. บรรณานุกรม

- จุฬินทิพา นพคุณ. (2563). การสอนแบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัย. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566. จาก <https://so02.tcithaijo.org/index.php/edubuu/article/view/244156/165525>
- วรรณาท รักสกุลไทย และคณะ. (2544). การเรียนรู้แนวใหม่ Project Approach. กรุงเทพฯ : เพรสท์พริ้นติ้ง.
- วิจารณ์ พานิช. (2552). การศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์: เขาวนทางปัญญา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สาคร กล้าหาญและคชา ศัยยกุล. (2563). องค์ประกอบคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566. จาก <file:///C:/Users/Win10/Downloads/240096-Article%20Text-855567-1-10-20200827.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). สำนักงานแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล เล่ม 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุริยะ หาญพิชัย. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาท้องถิ่นศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบลงมือทำ. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566. จาก <https://so04.tcithaijo.org/index.php/lawarathjo/issue/archive>
- Arminda do Paco and Maria Joao Palinhas. (2011). **Teaching entrepreneurship to children.** Retrieved 5 March 2023. From https://www.researchgate.net/publication/254327441_Teaching_entrepreneurship_to_children_A_case_study
- Calendar. (2021). **Business and Entrepreneurial Literacy young children.** Retrieved March 12 March 2023. From <https://www.calendar.com/blog/9-ways-to-teach-your-kids-entrepreneurship-early-in-life>
- Karin Axelsson. (2015). **Entrepreneurial Learning in Education Preschool as a Take-Off for the Entrepreneurial Self.** Retrieved 5 March 2023. From https://www.researchgate.net/publication/276499709_Entrepreneurial_Learning_in_Education_Preschool_as_a_Take-Off_for_the_Entrepreneurial_Self
- Lifhack. (2021). **Skill Entrepreneurial young Children.** Retrieved 12 March 2023. From <https://www.lifhack.org/articles/productivity/7-entrepreneurial-skills-kids-can-learn-lead-successful-life.html>
- Lizza Suzanti and Siti Maesaroh. (2017). **Entrepreneurship Learning for Early Childhood.** Retrieved 5 March 2023. From https://www.researchgate.net/publication/325614723_Entrepreneurship_Learning_for_Early_Childhood#fullTextFileContent
- Vegard Johansen and Tuva Schanke. (2014). **Entrepreneurship Projects and Pupils' Academic.** Retrieved 12 March 2023. From <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/eerj.2014.13.2.155>

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน
หลักเกณฑ์และวิธีการส่งต้นฉบับเพื่อพิมพ์เผยแพร่
วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1. ลักษณะของวารสาร

วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นวารสารเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทความรายงานการวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยและบุคลากรจากหน่วยงานภายนอกโดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้ต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารรายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน เนื้อหาบทความหรือข้อคิดเห็นที่พิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น กองบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยต้นฉบับจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการตีพิมพ์

2. การเตรียมต้นฉบับ

ต้นฉบับจะเขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และต้องมีบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ต้นฉบับต้องพิมพ์บนกระดาษขาวขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียวใส่เลขกำกับหน้าทุกหน้าพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Word ใช้แบบอักษร (Font) TH Sarabun ขนาด 16

ถ้ามีภาพประกอบควรเป็นภาพถ่ายขาว – ดำ ที่ชัดเจน

ถ้าเป็นภาพวาดลายเส้นให้วาดบนกระดาษขาวโดยใช้หมึกดำให้สะอาดและลายเส้นคมชัด ความยาวของเนื้อเรื่องภาพประกอบ ตาราง และบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษรวมเอกสารอ้างอิงไม่ควรเกิน 12-15 หน้า

ส่งต้นฉบับมายังกองบรรณาธิการวารสารวารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด มาที่ Email : JournalMBU101@gmail.com หรือส่งเข้าระบบออนไลน์ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/RJGE>

3. รายละเอียดขนาดตัวอักษรและรูปแบบการพิมพ์

ส่วนประกอบของบทความ	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อบทความ	กลาง หน้ากระดาษ	18	ตัวหนา
ชื่อผู้แต่ง	ชิดขวา	16	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ -ภาษาไทย -ภาษาอังกฤษ	กลาง หน้ากระดาษ	18	หัวข้อตัวหนา เนื้อหาตัวปกติ
หัวข้อแบ่งตอน	ชิดซ้าย	18	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	ใช้หมายเลข	16	ตัวปกติ

เนื้อหาบทความ	-	16	ตัวปกติ
การเน้นความในบทความ	-	16	ตัวปกติ
ข้อความในตาราง	-	16	ตัวปกติ
บรรณานุกรม	ขีดซ้าย	16	ตัวหนา
ภาพประกอบ / คำอธิบายใต้ภาพ	กลาง หน้ากระดาษ	16	ปกติ

ตัวอักษร TH Sarabun ขนาด 16 เว้นขอบด้านบน / ขอบด้านซ้าย 1.5 นิ้ว เว้นขอบด้านล่าง / ขอบด้านขวา 1 นิ้ว

4. ชื่อผู้เขียน

ระบุชื่อ – นามสกุลจริง (ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ) โดยวางไว้ทางขวามือใต้ชื่อของบทความ ระบุ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน และ e-mail ตามลำดับ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

5. บทคัดย่อ

บทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยใช้บทคัดย่อภาษาอังกฤษก่อนบทคัดย่อภาษาไทย และจำนวนคำ 300-500 คำ

บทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาไทยก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และจำนวนคำไม่เกิน 300-500 คำ

ท้ายบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญ (Keywords) สำหรับคำดัชนีเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

6. เกณฑ์การพิจารณาบทความ

1. กองบรรณาธิการวารสารพิจารณาคัดเลือกคุณภาพบทความ และ/หรือปรับแก้ตามความเหมาะสมก่อนส่งผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 คนเป็นผู้พิจารณาเนื้อหาสาระ ตรวจสอบความถูกต้อง และคุณภาพทางวิชาการของบทความและเห็นชอบให้ตีพิมพ์ทั้ง 2 คน กรณีผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบ 1 ใน 2 คนทางกองบรรณาธิการวารสารฯ จะแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติมอีก จำนวน 1 คน (และในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งเพิ่มขึ้นผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1,000 บาท) และบทความที่จะได้รับการตีพิมพ์จะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 คน กรณีเมื่อเสนอบทความต่อผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไม่ว่าผลจะเป็นอย่างไร ผู้เขียนบทความประสงค์จะไม่ตีพิมพ์ในวารสาร ผู้เขียนบทความจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าตอบแทนของผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านละ 1,000 บาท

3. กองบรรณาธิการวารสารจะไม่คืนต้นฉบับให้กับเจ้าของบทความในทุกรณี

7. ประเภทของบทความที่รับพิจารณา

บทความวิชาการ บทความวิชาการวิจัย บทความปริทัศน์ และหรือบทวิจารณ์หนังสือ

8. หลักการอ้างอิง

ให้ใช้ “ระบบฝังโน” และตัวเลขให้ใช้ “ตัวเลขอารบิก” ที่เป็นสากล

9. เขียนตามแบบที่กำหนดไว้

9.1 บทความวิชาการ

แบบการเขียน “บทความวิชาการ” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร
วารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด

*****

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) 1

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน¹

ภาษาอังกฤษ (ต้นสังกัด/หน่วยงาน)¹

Email : .....

บทคัดย่อ

.....
.....(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....
.....

คำสำคัญ : .....; .....; .....; ..... (3 – 5 คำ)

ABSTRACT

.....
.....
.....

Keywords : .....; .....; .....; .....(3 – 5 คำ)

1. บทนำ

(พิมพ์รายละเอียด).....

.....
.....
.....

2. เนื้อหา : ในส่วนนี้ การอ้างอิงในเนื้อเรื่องให้ใช้แบบนาม-ปี (Name-Year) ระบุชื่อ-นามสกุล ผู้แต่งปีที่พิมพ์เอกสารและหน้าไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความนั้นก็ได้ เช่น กุลธิดา ท้วมสุข (2548 : 16) กุลธิดา ท้วมสุข (2548) หรือ (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548) (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548 : 16))

- 2.1. ....
 2.2. ....
 2.3. ....
 ฯลฯ .....

3. สรุป

(พิมพ์รายละเอียด).....
 .....
 .....

4. บรรณานุกรม

.....
 .....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิชาการเท่านั้น)

9.2 บทความวิจัย

แบบการเขียน “บทความวิจัย” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร
 วารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด

*****

เรื่อง (ภาษาไทย).....
 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) 1

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน¹

ภาษาอังกฤษ (ต้นสังกัด/หน่วยงาน)¹

Email : .....

บทคัดย่อ

.....
 .....(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....
 .....

คำสำคัญ : .....; .....; ..... (3 – 5 คำ)

ABSTRACT

Keywords : .....; .....; .....; ..... (3 – 5 คำ)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

.....
 .....
 .....(ความยาวประมาณ 2/3หน้ากระดาษ A4)

2. โจทย์วิจัย(ถ้ามี)

2.1 .....
 2.2 .....

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อ .....
 3.2 เพื่อ.....

4. สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

4.1 .....
 4.2 .....

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.1 .....
 5.2 .....

6. วิธีดำเนินการวิจัย

.....
 .....(ความยาวประมาณ ½
 หน้ากระดาษ A4)

7. ผลการวิจัย

.....
 มีตาราง/รูปภาพ/แผนภูมิประกอบ ถ้าวิจัยเชิงคุณภาพให้ใส่รูปภาพ 1-2 รูป (ความยาวประมาณ 2-3
 หน้ากระดาษ A4)

8. อภิปรายผลการวิจัย

.....
 .....(ความยาวประมาณ 1/3 หน้ากระดาษ A4)

9. องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี)

.....
 .....

10. ข้อเสนอแนะ

.....
 .....

11. บรรณานุกรม

.....
 .....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิจัยเท่านั้น)

การอ้างอิงและการเขียนเอกสารอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม

การระบุแหล่งที่มาของข้อมูล 1) ในเนื้อเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนามปี (author-date in text citation) โดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ของเอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และระบุเลขหน้าเอกสารอ้างอิงในกรณียกข้อความมาทั้งหมด 2) การอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้วลี “บรรณานุกรม” สำหรับผลงานวิชาการภาษาไทย หรือ “Reference” สำหรับผลงานวิชาการภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างเบื้องต้น

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. (ครั้งที่พิมพ์-ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

2. วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**. ระบุเลขของปีที่(ระบุเลขของฉบับที่). ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

นัฐธยา พิพัฒน์นราธ, นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ. (2561). การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์**. 5(1). 223-240.

3. วิทยานิพนธ์/รายงานวิจัย

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์). ชื่อสถาบันการศึกษา. สถานที่พิมพ์
ตัวอย่างเช่น

รัศมี สีहनัน. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและ
ประเมินผล. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

4. เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่

ชื่อผู้จัดประชุม. (ปีที่พิมพ์). ชื่อรายงานการประชุม. เมืองที่พิมพ์-ถ้ามี : สำนักพิมพ์-ถ้ามี.

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อเรื่องที่ปรากฏในเว็บ. สืบค้นเมื่อระบุวันที่เดือนปี. จากชื่อเจ้าของเว็บไซต์ :
<http://xxxxxx>

เสาวรัจ รัตนคำฟู.(2563). วิกฤตโควิด-19 รัฐต้องเร่งลดช่องว่างดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียมในห้องเรียน
ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2563. จาก <https://tdri.or.th/2020/04/digital-divide-online-education-inequalities/>

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ
วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
(MBU Roi Et Journal of Global Education Review)
ISSN : 2730-4132 (Online)

วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้น จึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการในวารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1.1 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของบทความตามกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์

1.2 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการในพิจารณาบทความโดยอ้างอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้นิพนธ์บทความและเนื้อหาบทความที่พิจารณาไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ ทั้งสิ้น

1.3 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความ ไม่ว่าจะเป็ประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือในการนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง

1.4 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความและผู้นิพนธ์บทความ

1.5 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

2. บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์บทความในวารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2.1 บทความที่ผู้นิพนธ์ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน

2.2 ผู้นิพนธ์บทความต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น

2.3 หากผลงานทางวิชาการของผู้นิพนธ์เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้นิพนธ์ควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ ทดลองประกอบด้วยทุกครั้ง

2.4 ผู้นิพนธ์บทความต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด ก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่นๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด แล้ว

2.5 ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้นๆ จริง

3. บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความ

3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความ การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก และพิจารณาบทหลักการ และเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว

3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน

3.4 หากผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความได้ตรวจสอบแล้วพบว่าบทความที่รับประเมินเป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน

3.5 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด กำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับ